

राष्ट्रीय पत्रिका कुम्भश्री

www.kumbhashree.com

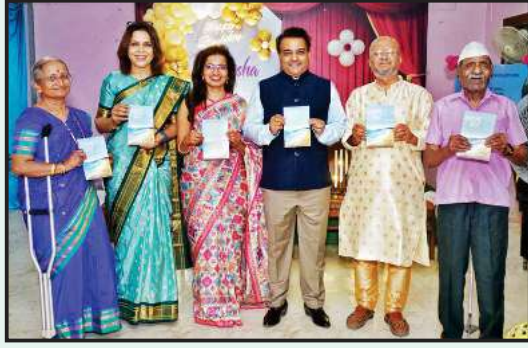
शालिवाहन शके १९४८
स्थापना १९९४/ वर्ष ३२
मार्च २०२६

महिला विशेषांक

संपादक-संजय राजे

संस्थापक कै. बाबुराव साळवी उर्फ आण्णा

पिंपरी: मलबार गोल्ड शॉप मध्ये समारंभास उपस्थित माजी मिसेस युनिव्हर्स सविता कुंभार यांना दिवाळी अंक भेट देताना कुंभश्री संचालिका बीना राजे समवेत प्राजक्ता कुंभार, जयश्री कुंभार, भाग्यश्री कुंभार, आरती कुंभार, ज्योती हििंगमिरे, श्रुती कोळेकर व दिपाली कुंभार

चिंचवड : कवयित्री मनिषाताई कुंभार(अ.जिल्हाधिकारी) यांच्या 'मनातल्या मनात' काव्य संग्रहाच्या प्रकाशन प्रसंगी डावीकडून सुरेखा कुंभार, अ.जिल्हाधिकारी मोनिका सिंह, मनिषाताई, प्रधान आयकर आयुक्त अभिनय कुंभार, संजय राजे व अण्णासाहेब कुंभार

कळवण : नाशिक कुंभार समाज जिल्हाध्यक्ष सोमनाथजी सोनवणे यांना कळवण गौरव पुरस्कार अभिनेत्री वर्षा उसगावकर यांच्या हस्ते प्रदान समवेत लोकमतचे संपादक अभिजीत कुलकर्णी, पत्रकार मनोज देवरे व नगराध्यक्ष कौतिक महाराज पवार.

पुणे : युपीएससी उत्तीर्ण संकेत सदाशिव कुंभार(५३९ रँक) याचे अभिनंदन करताना कुंभश्री संपादक संजय राजे, संचालिका बीना राजे समवेत डावीकडून अभिनव कुंभार, ज्योति कुंभार, दत्तात्रय कुंभार, कु.ग्रंथा, सुनिता कुंभार व सुवर्णा थोरावडे

पैठण : कुंभार वंशातील शककर्ता राजा शालीवाहन यांच्या जयंती निमित्त अभिवादन करताना संजय जोर्ले, शामशेट राजे, दत्ता कुंभार, नागनाथ कुंभार, महादेव खटावकर, प्रभु गोरे, रामदास कुंभार, चनवस वायकर, सुर्यभान घोडके व पैठण येथील पदाधिकारी

वर्धा : चाकण येथील उद्योगपती अरुण कुंभार यांना मानव डॉक्टरेट पदवी सेवाग्राम आश्रम येथे प्रदान करण्यात आली औद्योगिक क्षेत्रातील त्यांच्या प्रचंड योगदानाबद्दल गांधी पीस फाऊंडेशन यांच्या वतीने ही पदवी प्रदान करण्यात आली.

न
ग
र
से
वी
का

सौ. वनीता दत्ता नरवणकर
मुंबई महानगरपालिका

सौ. मानसी मधुकर जुवाटकर
मुंबई महानगरपालिका

डॉ. शिल्पा सांगोरे कुमावत
मुंबई महानगरपालिका

सौ. अरुणा नानासो कुंभार
सातारा जि.प.सदस्य

सौ. शुभांगी महेश कुंभार
कोल्हापुर जि.प.सदस्य

सौ. रसिका खेडकर खेड
न.प. रत्नागिरी

सौ. स्मिता सुधिर कुंभार
आजरा न.प.कोल्हापुर

सौ. स्वाति गर्जेद्र ठाकरे
न.प.पुसद, उमरखेड

सौ. सोनाली विक्रम सोनवणे
न.प. भगुर, नाशिक

सौ. स्वप्नाली योगेश जामदार शिरुर
न.प.पुणे

सौ. सविता सचिन राजापुणे
शिरुर न.प.पुणे

सौ. सोनाली गौरव वरेकर
न.प. तळेगाव दाभाडे, पुणे

सौ. मनिषा संतोष भालेराव
न.प.चांदवड, नाशिक

सौ. कांताबाई सुरेश मरकळ
न.प.खुलताबाद, छ.सं.नगर

सर्वोत्कृष्ट पुरस्कार प्राप्त मासिक

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

क्षणचित्रे

सौ.विद्या शिवाजी कुंभार
सांगली जि.प.सदस्य
(कडेपुर)

सौ.उर्वी उमेश खैर
रत्नागिरी पं.स.सदस्य
(असगोली)

सौ.सुजाता किरण कुंभार
उपसरपंच
(पवईमाळ)

सौ.इंदिरा गणेश जगदाळे
मिसेस महाराष्ट्र रेडीनेस
सिल्वर विजेत्या(पुणे)

डॉ.पल्लवी चित्ते बोरसे
यांना डॉक्टरेट प्रदान
(धुळे)

डॉ.वैष्णवी मोहनराव वलीवकर
एम.डी.(मेडिसीन) मध्ये
प्रवेश(अमरावती)

शरयु गजानन कुंभार
भूमिअभिलेख अधिकारी
(परळी)

कु.शरण्या प्रमोद बावधनकर
तकवांदो फाईटमध्ये
गोल्ड मेडल (पुणे)

दिनेश विठ्ठल कुंभार
कराड पंचायत समिती
सदस्य (तांबवे)

प्रमोद सुरेश निवळकर
रत्नागिरी जिल्हा परिषद
सदस्य (अमरोली)

हेमंत खटावकर यांना
महाराष्ट्र गौरव पुरस्कार
प्रदान (भोसरी)

नाशिक:संकेत वसंत चव्हाण
(एम.एस.सी. स्टॅटेस्टिक)
नेट परिक्षा उत्तीर्ण(96%)

जयवंत राजाभाऊ कुंभार
धारशिव जिल्हा परिषद
सदस्य (कळंब)

अविनाश बाळासाहेब कुंभार
यांची केंद्र प्रमुख पदा
निवड (सरुड)

नवी मुंबई : कवयित्री डॉ.पुषांजली आप्पासाहेब कुंभार
लिखित 'प्रेमांकुर' काव्यसंग्रह प्रकाशित झाल्याबद्दल अभिनंदन
करताना कुंभश्री संपादक संजय राजे संचालिका बीना राजे
समवेत निवृत्त आयएस अधिकारी डॉ.ए.टी.कुंभार

कोल्हापुर : महानगरपालिकेमधील सर्वात तरुण
विजयी नगरसेवक वैभव मनीषा अविनाश कुंभार
यांचे अभिनंदन करताना कुंभश्री संपादक संजय राजे
व सामाजिक कार्यकर्ते महादेवराव कुंभार सरुडकर

केडगाव : बलवडी येथील यु.पी.एस.सी. परीक्षा
उत्तीर्ण संकेत जयश्री सदाशिव कुंभार यांचे
अभिनंदन करताना नंदकुमार कुंभार,सोमनाथ कुंभार,
रमेश कुंभार, दिपक कुंभार, तुकाराम कुंभार
समवेत संकेत यांचे आई वडील.

पुणे : भारतीय नौदलातील अधिकारी कमांडर बबन
कुंभार यांचा सपत्नीक सत्कार करताना कुंभश्री संपादक
संजय राजे समवेत डावीकडून आर्किटेक्ट सागर कुंभार
कुंभश्री कार्यकारी संचालक संपादक प्रकाश राजे सौ.सायली
चि.श्रीयान कुंभार व चि.प्रभीर राजे

ठाणे : डॉ.ऋतुराज करुणा अनिल शिर्के (एम.बी.बी.एस.,
एम.एस (ऑर्थो) व डॉ.सुरभी सुनिता भुपेश शिरसाट
(एम.बी.बी.एस, एम.एस.गायनकोलॉजी) यांच्या
टिळ्याच्या कार्यक्रमांनिमित्त अभिनंदन करताना
कुंभश्री संचालिका बीना राजे व संपादक संजय राजे

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

क्षणचित्रे

पाटण : पाटण येथील युवा उद्योजक स्वप्निल शिवाजी कुंभार यांची कन्या कै.आर्या हिच्या तृतीय स्मृतिदिनानिमित्त विठ्ठल रुखमाई व गोरुबाकाका मंदिर कुंभारवाडा येथे भव्य रक्तदान शिबीर आयोजित केले होते. या रक्तदान शिबीरामध्ये ९९ रक्तदात्यांनी रक्तदान केले या रक्तदात्यांना पाटणचे मा.नगराध्यक्ष सचिन कुंभार यांच्या हस्ते प्रमाण पत्र वाटप करण्यात आले. मधल्या फोटोमध्ये रक्तदानपेढीचे कर्मचारी व रक्तदाते.

येवला : अखिल महाराष्ट्र कुंभार समाज विकास संस्थेचे प्रदेशाध्यक्ष ज्ञानेश्वर भागवत यांची ममदापुर क्लस्टरला सदिच्छा भेट समवेत भरत सोनावणे, ज्ञानेश्वर चव्हाण संजय बाहिकर व मान्यवर

येवला : अखिल महाराष्ट्र कुंभार समाज विकास संस्थेचे जळगाव जिलाध्यक्ष पद्मकर शिरसाठ यांची ममदापुर क्लस्टरला सदिच्छा भेट समवेत कृष्णा सोनावणे, नंदुशेट सोनवणे व मान्यवर

मुखेड : नवनिर्वाचित नगरसेवक जयप्रकाश कानगुले व लोकनियुक्त नगराध्यक्ष अतुल देबडवार यांचे अभिनंदन करताना विश्वनाथ कोळमकर, कमलाकर घोडके व हनुमंत हरीहर वडजे.

मुंबई : भाजपा ओबीसी मोर्चा अध्यक्षपदी मा.आमदार योगेश टिळेकर यांच्या नियुक्ती प्रसंगी मावळते अध्यक्ष संजयजी गाते यांनी योगेश टिळेकर यांचे अभिनंदन करून कार्यभार त्यांच्याकडे सोपवला

कोल्हापुर : कोल्हापुर शहर माल उत्पादक सहकारी सोसायटीच्या स्वीकृत संचालक पदी विजय आकोळकर यांची निवड झाल्या बद्दन अभिनंदन करताना सौ.जी.एम.मंगसुळे, सौ.साळसकर व संस्थेचे संचालक

पुणे : शिवजयंती निमित्त सकाळच्या कार्यक्रमात डॉ.सी.जी.कुंभार यांचे अपरीचित शिवराय यावर व्याख्यान झाले त्यांचा सत्कार करताना फेडरेशनचे चेअरमन विशाल पाटील व मान्यवर

पुणे : वेदांत विजय कुंभार, भोर यास कुंभश्री शिष्यवृत्ती व सन्मानपत्र प्रदान करताना कुंभश्री संपादक संजय राजे समवेत कार्यकारी संचालक संपादक प्रकाश राजे

पुणे : कु.वृंदा मिनल कौस्तुभ तावरे (बी.सी.एस) हिला भारतीय छात्र परीषदेतर्फे तिसऱ्या क्रमांकाचे बक्षिस प्राप्त झाल्याबद्दल अभिनंदन

पुणे : पोलिस निरीक्षक सोन्याबापू देशमुख यांची कन्या चि.सौ.कां.पूजा व चि.स्वनील रमेश साठे यांच्या शुभविवाहल निमित्त शुभेच्छा देताना सौ.व श्री संजय राजे, सौ व श्री मनोहर सोमवंशी

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

क्षणचित्रे

दिल्ली : १४ फरवरी को प्रजापति परिवार मे जन्मे महासमाज सुधारक संतराम बी.ए.जी के जयंती निमित्त राष्ट्रीय काँग्रेस मुख्यालय इंदिरा भवन मे ओबीसी के राष्ट्रीय अध्यक्ष डॉ.अनिल जयहिंद जी के नेतृत्व मे कार्यक्रम आयोजित किया था । इस अवसर पर प्रजापति कम्युनिटी फाऊंडेशनके अध्यक्ष राजेशजी प्रजापती, कोऑर्डिनेटर एल.सी.राठोड उपस्थित थे इतिहास में पहली बार किसी राष्ट्रीय पार्टीके मुख्यालय मे प्रजापती समाज के महान व्यक्ति का जयंती समारोह संपन्न हो गया ।

दिल्ली : प्रजापती समाजकेद्वारा होली मिलन समारोहका आयोजन विनोद कुमार सुखरालिया के द्वारा हरिराम स्वीट्स आदर्शनगर मे आयोजित किया गया इस अवसरपर प्रजापती कम्युनिटी सर्विस फाऊंडेशनके अनेक पदाधिकारी उपस्थित थे ।

कराड : इंदोली येथे कुंभार कारागिरांना यांत्रिक चाकाचे प्रशिक्षण देवून चाक वाटप करण्यात आले या प्रसंगी खादी ग्रामोद्योगचे अधिकारी अरुण साहेब व मार्गदर्शन करताना अखिल भारतीय प्रजापती संघाचे प्रदेशाध्यक्ष चंद्रकांत कुंभार

पुणे : अ.भा.प्र.कुंभकार महासंघाचे बैठक उद्योजक निलेश शिनोलीकर यांच्या कार्यालयात संपन्न डावीकडून गोरे, खटावकर, नागनाथजी, चनबस वायकर, हरिराम प्रजापती, रामदास कुंभार, राजे, अशोक प्रजापती, दिलीप व निलेश शिनोलीकर, दत्ता कुंभार व जनार्दन प्रजापती

पुणे : आमचे मावस पुतणे डॉ.ऋतुराज करुणा अनिल शिर्के (एम.बी.बी.एस, एम.एस ऑर्थो) यांनी नवीन स्कोडा कुशाक गाडी घेतल्याबद्दल शिर्के परिवाराचे अभिनंदन करताना सौ.व श्री संजय राजे समवेत सौ.करुणा शिर्के व अनिल शिर्के

SANJYOTI CREATIONS

A Perfect Solution for all types of Industrial Labels

PRODUCTS

- Supplier of all types of Industrial Acrylic Aluminum Label
- Foam Name Plates
- Sign Boards
- Signs
- Acrylic Cutting
- Vinyl Stickers

Prop. Mrs. Shilpa Sandip Jagdale
Mob. 9657875442 , 9822868911
Email : ssjagdale11@gmail.com

Mr.Sandipkumar Vasant Jagdale (B.Sc. B.E(E&Tc)
Mrs. Shilpa Sandipkumar Jagdale (M.Sc., B.Ed)
Miss Sanjyoti Sandipkumar Jagdale(B.Tech(E&Tc)
Mstr. OM Sandipkumar Jagdale (T.Y.B.Tech (AI & DS))

'ANAND' SUDARSHAN NAGAR, PIMPLE GURAV, PUNE - 61

सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर समाजभूषण पुरस्कृत
धुळे जिल्हा स्वान्देश कुंभार

समाज विकास व शैक्षणिक संस्था

रजि.नं.महा/एफ/८२२८/धुळे दि.०७/०६/२००७
संस्था पॅन नं. : AAKAK6872F

संस्थापक अध्यक्ष : सुरेश जगन्नाथ बहाळकर(कुंभार)

पत्ता : मुक्ताईनगर, प्लॉट नं.४, देवपूर, धुळे
संपर्क क्र. ९९२३७९७५९२

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

M/s G.S. KUMBHAR

Class-1(A) Govt. Regd. Contractor

Mr. Ganeshrao Kumbhar
B.A., L.L.B.

Mr. Parimal Kumbhar
M.E. (Civil, Structure)

Chi. Pratik Kumbhar
B.E. (E & TC)

Office address : Flat No. 201/B "Minakshi Puram" Vadgaon (bk) Pune - 411 041
Mob. No. +91 9850617691, Email ID : kumbhargs1@gmail.com

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

With Best Compliments

Our Inspiration

Late Mahadev B.
Kunkalienkar

Late Vishnu B.
Kunkalienkar

Late Vassu B.
Kunkalienkar

Late Vishnu M.
Kunkalienkar
(Padmashree Award)

Late Vaman B.
Kunkalienkar

Satish V. Kunkalienkar
National President
Akhil Bharatiya Prajapati Kumbhakar Mahasangh
President
Goa Kumbhar Samaj Mahasangh

Dayanand V.
Kunkalienkar

Pravin V.
Kunkalienkar

Rajendra M.
Kunkalienkar

Sanjay M.
Kunkalienkar

Santosh M.
Kunkalienkar

Shailesh M.
Kunkalienkar

Vinay V.
Kunkalienkar

M/s. M. B. Kunkalienkar & Bros.,
General Merchants,
New Market,
P. O. Box No. 312,
Margao (403601) Goa.
☎ Shop (0832) 2715233
Office (0832) 2737148

M/s. S. B. Traders,
General Merchants,
"Shanta Chambers",
Near M. G. Market,
P. O. Box No. 312,
Margao (403601) Goa.
☎ Shop (0832) 2737149
Office (0832) 2737148

M/s. Shanta Prasad Home
Industries, Flour Mills,
Near M. G. Market,
P. O. Box No. 312,
Margao (403601) Goa.
☎ Shop (0832) 2737149
Off. 2737148 Res. : 2734450

M/s. Hotel Goa Land,
Lodging Bar & Restaurant,
Near M. G. Market,
P. O. Box No. 312,
Margao (403601) Goa.
☎ (0832) 2733265
Res. 2737148
Off. : 2737148, 2734450

M/s. Kunkalienkar Trading
Company, General Merchants,
Below Hotel Goa Land,
Near M. G. Market,
P. O. Box No. 312,
Margao (403601) Goa.
☎ Shop : (0832) 2737066

P. S. Prajapati Exim Pvt. Ltd.

Customs Broker Licence No.:- 11/681 • MTO License No. MTO/DGS/1784

• CUSTOMS CLEARING & FREIGHT FORWARDING • GLOBAL LOGISTICS • TRANSPORT CONTRACTORS

• GST : 27AADCP0083C1ZD • CIN : U51504MH2002PTC137156

One Window Logistics Solutions Provider - Since 1979

Chairman
SMT. PREMLATA P. PRAJAPATI

With Blessings of our Late Chairman-
Shri P. S. Prajapati

Managing Director
SHARAD P. PRAJAPATI
9820084918

Our Services include:

- Customs Clearance
- Freight Forwarding
- Surface Transportation
- Warehousing
- Direct Port Delivery
- Project Cargo
- Multimodal Transportation
- Container Freight Station
- 3PL
- FTWZ+SEZ
- ISO Tanks
- Port Handling
- Handling of Hazardous Cargo
- Tugs and Barges

CORPORATE OFFICE: 304, Chandra Chambers, 3rd Floor, 138 Modi Street, Fort, Mumbai - 400 001. Phones : 2262 6656 / 2269 0489 / 2270 0348 / 2269 0309 / 2269 0489 Email : info@psprajapati.com | Website : www.psprajapati.com

BRANCHES:

AIRPORT OFFICE :

Shop 4, Sutha Pakhadi, Near Sai Heeraman Mandir,
Saha-Village, Anchole E, Mumbai 39.
Tel: +91 22 2681 7291/2661 7990 | Tele Fax: 22 2681 7444
E-mail: pspraj2@psprajapati.com / pspraj2@gtz.com

JNPT OFFICE :

Freight Forwarders Premises Co-Op. Society Ltd.,
315 3rd Floor Plot No. 51 Sector 1
Dronagiri Navi Mumbai | Tel: 2724 2979
E-mail: pspra2@gmail.com

TRANSPORT OFFICE :

M/s. Prajapati Carriage Services 302 Chandra Chambers
138 Modi Street | Fort, Mumbai - 400 001.
Tel.: 2270 0348 / 2444 2289 | E-mail : prajapatips@gmail.com

DELHI OFFICE :

L-11/373 | Mahipalpur Estr. Opp. K.D.S Convent School
New Delhi-110037.
Tel: 91 11 4045 5231 | E-mail: pspra.delhi@psprajapati.com

VADDARA OFFICE :

C-40 | Omkaar Shikhar | Tansa Bypass, MH.M.5
Tansa Vaduzara-200009.
E-mail : pspraj@gmail.com

AHMEDABAD OFFICE :

216/Abhishek Plaza | Behind Nay Gaival College | R.B. Link
Ashrafi Road | Ahmedabad - 380014
Tel.: +91 79 2754 5067 / 2754 5788
E-mail: ahmedabad@psprajapati.com

BRANCHES : CHENNAI | HAZIRA | ICD - TUMB | KOLKATA

We Believe, We Grow With Our Customer's Growth

AN ISO 9001:2015 CERTIFIED COMPANY

कुंभश्री मासिक मालक, मुद्रक, प्रकाशक सौ.बीना संजय राजे यांचेकरिता संपादक श्री.संजय राजे यांनी गुरुनाथ प्रिंटर्स व टाईपसेटर्स, ६९, कुणाल प्लाझा, चिंचवड स्टेशन, पुणे ४११०१९ येथे छापून तेथेच प्रकाशित केले.

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

PARALYSIS SPECIALIST

For Appointment Send Hi on Whatsapp No.99162 33726

Time : 8 am to 5 pm
(Wednesday Holiday)

PANDURANG
KUMBAR HOSPITAL
NAGARMUNOLLI

★ ಲಕ್ಷ್ಮಾ ತಜ್ಞರು ★ ಸಿದ್ಧ ಮತ್ತು ಆಯುರ್ವೇದ

Dr. Chi. Dnyaneshwar Maharudra Kumbar

M.B.B.S.

Near Pandurang Temple,
NAGARMUNOLLI, Tal.Chikodi, Dist. Belgaum.
09980835141, 09901933726, 09880602676

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

अकोले तालुक्यातील एक भव्य शैक्षणिक प्रकल्प अभिनव शिक्षण संस्था, अकोले

मारुतीराव कोते अभिनव पब्लिक स्कूल (निवासी पब्लिक स्कूल)

मातोश्री पार्वतीबाई कोते शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय (बी.एड्)

अभिनव अध्यापक विद्यालय (डी.टी.एड्.)

व्यवस्थापनशास्त्र महाविद्यालय (एम.बी.ए.)

मारुतीराव कोते ज्युनिअर कॉलेज ऑफ सायन्स

वसुंधरा अॅकॅडमी (सी.बी.एस.ई पॅटर्न)

अभिनव सिनिअर कॉलेज ऑफ सायन्स

अभिनव टुरीझम सर्टीफिकेट कोर्स

मुळा व्हॅली इंग्लीश मेडियम स्कूल, कोतुळ

सह्याद्री व्हॅली इंग्लीश मेडियम स्कूल, राजूर

श्री. मधुकरराव नवले
अध्यक्ष

श्री. सुरेशराव कोते
उपाध्यक्ष

प्राचार्य रमेशचंद्र खांडगे
सेक्रेटरी

श्री. भाऊसाहेब नाईकवाडी
खजिनदार

श्री. रामकृष्ण नवले
सह. सेक्रेटरी

* संचालक *

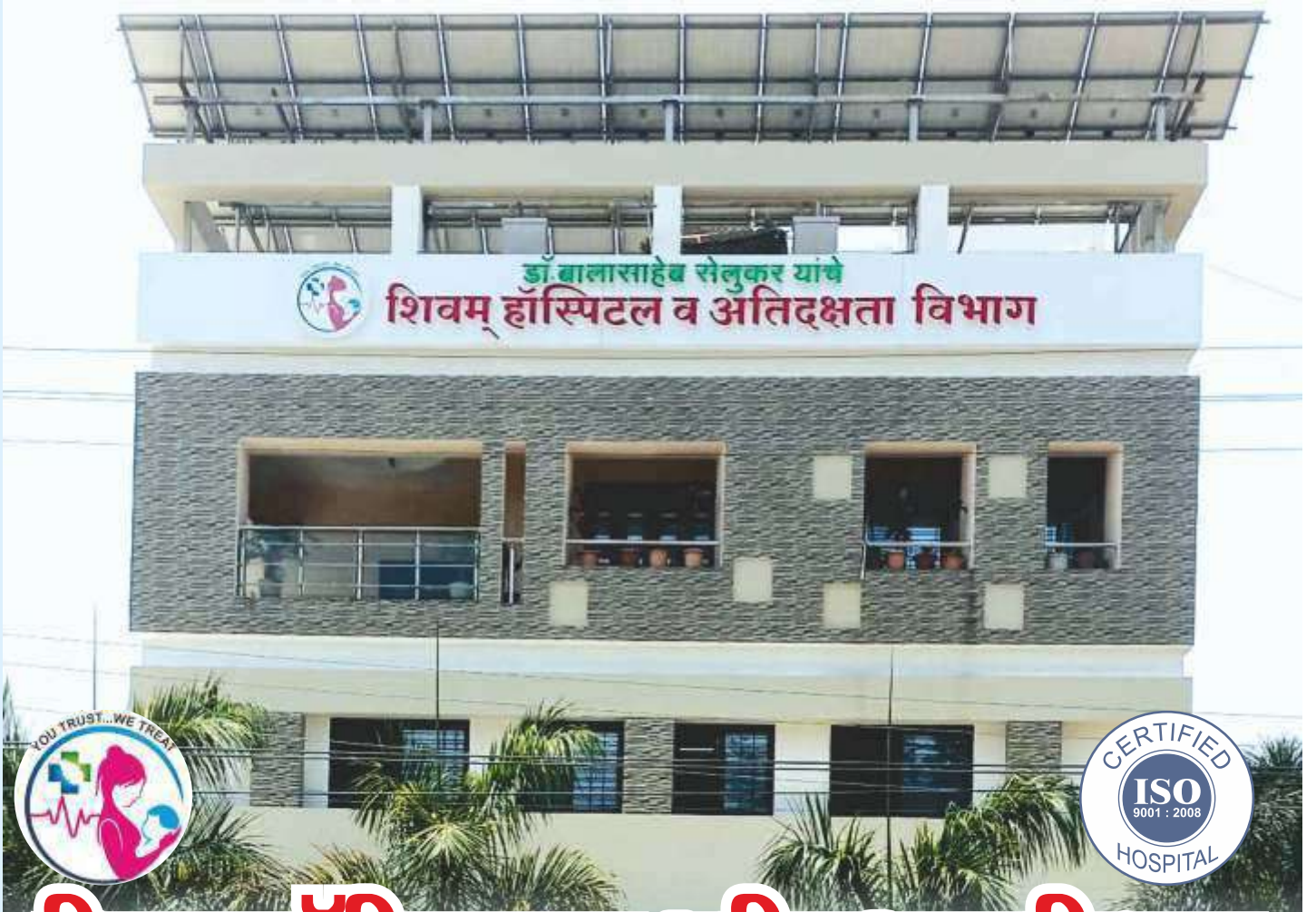
विक्रम नवले, उपाध्यक्ष

प्रा. सौ. भक्ती कोते-हिवरकर, सहसेक्रेटरी

रंजना नाईकवाडी, मंदाताई नवले

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

शिवम् हॉस्पिटल व अतिदक्षता विभाग

बालरोगणालय, मॅटर्निटी व नर्सिंग होम

कै.सौ.डॉ.उर्वशी बालासाहेब सेलूकर

डॉ.बालासाहेब सेलूकर
M.B.B.S. D.C.H.(Mumbai)
बालरोग व नवजात अर्भक तज्ञ

सौ.ज्योति बाळासाहेब सेलूकर
B.A. D.Farm
पांडुरंग मेडीकल अँड जनरल स्टोअर्स

महात्मा ज्योतीराव फुले जन आरोग्य योजना आणि प्रधानमंत्री आयुश्यमान भारत योजना संलग्न हॉस्पिटल

1. Pulmonology	4. Critical Care	7. Poly Trauma
2. Gastroenterology	5. Pediatrics Medical Management	8. Orthopedic Surgery And Procedures.
3. General Medicine	6. General Surgery	9. Genitourinary System

परभणी रोड, विश्रामगृहाच्या बाजूला, गार्डन समोर, वसमत, जि.हिंगोली

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

प्रेरणास्थान

SINCE 1991

Tanaji S. Kumbhar
Mob.: 9765171772
Ex Corporator, Kolhapur

Ajinkya T. Kumbhar
Mob.: 8767388499

Aditya T. Kumbhar
Mob.: 9623467557

ATK INFRA
KUMBHAR BUILDERS & DEVELOPERS

Address : 522/B, E Ward, Kadamwadi Road, Kolhapur 9218415675

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

NISHA ENGINEERING WORKS

A.K. Kumbhar
9822195689

We are export in

Africa (Malawi)

Sri Lanka (Colombo)

Manufacturing of :

- ▶ Tube Bending Machine
- ▶ 'I' Bolt Making Machine

- ▶ Section Pipe Bending Machine
- ▶ Swigging Machine

Our Satisfied Clients

- ▶ Godrej Boyce Ltd.(Mumbai)
- ▶ GE(I)Ltd.(Pune)
- ▶ Thermax Heat Division (Pune)
- ▶ Force Motors Ltd., (Pune)
- ▶ Dali & Samir Pvt. Ltd.,(Pune)
- ▶ Nehru Science Centre (Mumbai)

- ▶ Swaroop Techno Pvt. Ltd. (Pune)
- ▶ Almonard Pvt. Ltd.(Vadodara)
- ▶ Hitech Ltd.(Mumbai)
- ▶ Modern industrial Pvt. Ltd.(Rajasthan)
- ▶ Universal Pvt Ltd., Ahmedabad, (Gujarat)
- ▶ Bajaj Auto Ltd.,(Akurdi)

- ▶ Metlax Process Ltd.(Chakan)
- ▶ Autoline Industries Ltd.(Chakan)
- ▶ S.M. Rolling
- ▶ Suraj Ltd. (Ahmedabad, Gujarat)
- ▶ AFA Engg.(P) (Kerela)
- ▶ Badve Auto Pvt. Ltd.(Chakan)

- ▶ Technocraft Ltd.Murbad(Thane)
- ▶ Dewas Hydroquip Pvt. Ltd (Dawas)
- ▶ Mekins Mulier Storage Solution Ltd.
- ▶ Thermax Ltd.(Solapur)
- ▶ Metal Meccanica Fracasso(I)Pvt. Ltd. (Murhad)
- ▶ Raipalay Malawi Ltd.(Malawi Central Africa)

- Gate no. 217, Chakan Talegaon Road, Mahalunge, Chakan, Tal. Rajgurunagar, Dist. pune - 410 501
- Unit no. 2 : Gat no. 315, U turn Industrial Hub, Waghjai Nagar, Kharabwadi, Chakan, Pune 4105501
- Cell : +91 98221 95689
- Email : purchase@nishaengineeringworks.co.in | arunshashi59@rediffmail.com | new_11190@yahoo.co.in
- www.nishaengineeringworks.co.in

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

CITY WITH WINGS

PRAJAPATI

PRAJAPATI® MAGNUM

The Jewel of Dronagiri

DRONAGIRI, SOUTH NAVI MUMBAI

2 & 3 BHK SPACIOUS FLATS

READY POSSESSION

Artist's impression

FULLY RESIDENTIAL PROJECT WITH 1 ACRE PODIUM HAVING

Actual image

JOGGING TRACK

Actual image

PARTY LAWN

Actual image

KIDS PLAY AREA

Artist's impression

SWIMMING POOL

www.prajapatigroup.com

9549 033303

CREDIT MCHI
MEMBER

Project Finance by
LICHFL
LIC HOUSING FINANCE LTD

MAHARERA Registration No:
P52000001121
P52000001425
maharera.mahaonline.gov.in

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

KUMBHAR SIR'S

PRAYAS ACADEMY

Crack IIT-JEE, NEET & CET with Expert Guidance from an IITian

ADMISSION OPEN

KOTA METHODOLOGY
EXPERT FACULTY
PROVEN RESULTS

REGISTER FOR FREE DEMO LECTURES NOW

Know more about Prayas Academy QR code

SHIRISH KUMBHAR
DIRECTOR
B.Tech, IIT - Roorkee
9 Years Kota Teaching Exp.

श्री. शिरीष कुंभार
Prayas IIT-JEE & NEET Academy चे संस्थापक व संचालक.
सांगलीतील एफ्मेव IITian संचालक म्हणून श्री. कुंभार यांनी आपल्या मूळ गावी उत्कृष्टतेची नवी परंपरा निर्माण केली आहे. IIT-रुर्की या देशातील सर्वात जुनी आणि प्रतिष्ठित अभियांत्रिकी संस्था येथून शिक्षण घेतल्याने ते आपल्या विद्यार्थ्यांसाठी प्रेरणास्थान ठरले आहेत.

अनुभवाचा ठेवा – यशाची हमी
Vibrant Academy आणि Career Point कोटा येथे अनेक वर्षांचा अध्यापनाचा अनुभव घेतल्यानंतर, त्यांनी संकल्पनांची स्पष्टता आणि निकालांमिधून धोरणे यांचा संगम असलेली एक अद्वितीय अध्ययन पद्धती विकसित केली आहे, जी ग्रेट राष्ट्रीय स्तरावर विद्यार्थ्यांना यशाकडे घेऊन जाते.

राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय सदस्यत्व

- Indian Association of Physics Teachers (IAPT) - Physics Olympiad आयोजित करणारी राष्ट्रीय संस्था
- American Society of Mechanical Engineers (ASME) – जागतिक दृष्टीकोन व प्रायोग्याचा पुरावा

विद्यार्थ्यांचा खरा मार्गदर्शक
श्री. कुंभार हे फक्त शिक्षक नाहीत, तर विद्यार्थ्यांच्या यशासाठी झटणारे मार्गदर्शक आहेत. गहन विषयज्ञान, राष्ट्रीय स्तरावरील अनुभव आणि विद्यार्थ्यांप्रती निष्ठा यामुळे ते प्रत्येक विद्यार्थ्यांसाठी खरी शैक्षणिक क्षमता गाठण्यासाठी प्रेरित करतात.

त्यांचे ध्येय स्पष्ट आहे : सांगलीतील विद्यार्थ्यांना जागतिक दर्जाचे अधोसंरचना आणि उत्कृष्ट शिक्षण देणे. ज्यामुळे ते IIT-JEE व NEET मध्ये देशपातळीवर आणि त्यापलीकडेही अमूर्तपूर्व यश साधून करू शकतील

Pushpraj chowk, Near DCC bank, Sangli ☎ 78 78 82 46 46

RESULT FACTORY OF SANGLI

KUMBHAR SIR'S
PRAYAS ACADEMY

JEE - 2025	JEE - 2024	NEET - 2025	NEET - 2024	CET - 2025	CET - 2024

☎ 78 78 82 46 46 @Prayasacademy_sangli + @Prayas Sangli

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

DVDC
Dr. VIVEK DIAGNOSTIC CENTRE

OUR INSPIRATION

Dr. VIVEK KISAN UKIRDE

MD Gold Medal Consultant Interventional Radiologist and Endovascular Specialist
Professor Lokmanya Tilak Municipal Medical College and General Hospital, Sion, Mumbai.
Hon. Visiting consultant Apollo Hospital, Mumbai
MPGT Hospital

Dr. MRS. GITANJALI VIVEK UKIRDE

Consultant Pathologist, MBBS, DPB
Director - Vascular Access Centre

Smt Sharda Kisan Ukirde

Late Kisan Ukirde

AUM VIVEK UKIRDE

Final Year MBBS

VASCULAR
ACCESS CENTER

Healthcare from the heart with professional touch

Mob.: 98693 35336 / 93260 79909 / 9869 188 680

Tel.: 022-32598922 / 27717549

druvrays@hotmail.com / druvrays@gmail.com

Shop No. 7/9A, 1st Floor, Suyog Arcade, Sector 23, Juinagar, Navi Mumbai - 400 017

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

विघ्नहर क्लिनिक

बालरोग तज्ञ
डॉ. विजय एन. कमळे
M.D. (Paed), D.C.H.

स्त्री रोग तज्ञ

डॉ. वृषाली वि. कमळे
M.B.B.S., D.G.O.(Mumbai)
Gynaecologist & Obstetrician
Mob.: 9892458778

मोबा.: ९२२४४७५७१२

Pediatrician & Neonatologist
Head Pediatrics Department
MGM Medical College
Kamothe, Navi Mumbai
Ph.: 022 27423405

महात्माफुले चॅरीटेबल हॉस्पिटल क्लाऊड नाईन हॉस्पिटल
सानपाडा, नवी मुंबई सानपाडा, नवी मुंबई
फोन (०२२)२७५५०००० ९९७२८९७२८

चि.डॉ.शार्दुल विजय कमळे
M.B.B.S., M.S. Gen. Surg. 1st Yr.

क्लिनिक : सेक्टर नं.२३, प्लॉट नं.२७९, सुयोग आर्केड, जुईनगर, नवी मुंबई. फोन ८९७६००१०६५

डॉ. विकास वि. कुंभार
एम. एस. (पुणे) (नेत्रतज्ञ)

दृष्टी
EYE CARE CENTRE
कॉम्प्युटरद्वारे डोळे
तपासणीची सोय
उपलब्ध सुविधा

डॉ. सुषमा वि. कुंभार
बी.ए.एम.एस. (पुणे)
फोन : ०२१६६-२२२२३६

थ्री-डी ओसीटी/फंडस् फोटोग्राफी
कृत्रिम भिंगरोपण
लेसर शस्त्रक्रिया
नेत्रपटल तपासणी

बिनटाका मोतीबिंदू शस्त्रक्रिया
तिरणेपणा उपचार
काचबिंदू शस्त्रक्रिया
फेको सर्जरी
कॉन्टक्ट लेन्सेस

फलटणमध्ये प्रथमच आत्याधुनिक अल्ट्रासोनिक फेको मशीनच्या (Optikon Italy) सहाय्याने मोतीबिंदू शस्त्रक्रिया उपलब्ध

पत्ता : प्लॉट नं.४९, बारव बाग, डॉ.सोनवणे हॉस्पिटलमागे, ना.म.जोशी पेट्रोलपंपामागे, फलटण - ४१५५२३, जि.सातारा
वेळ - स.९.३० ते दु. १ व सायं. ५ ते ७ (शनिवार बंद)

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

Prop. : M. R. Kajulkar

Mobile : 9823949416

Sai Nursery

A/P PARANDWADI, TAL.MAVAL, DIST. PUNE

MANUFACTURERS OF ALL TYPES OF INDOOR AND OUTDOOR PLANTS.

Tel.: 020 27426964 Mobile : 9823311393

Visit us at : <http://www.saikrupaservices.in> E-Mail : sksmrkajulkar@gmail.com

PWD Registration No. : 14741/2005

आव्हाणे येथील सुप्रसिध्द उद्योजक धनलाल शिरसाठ व बंधू यांचा आदर्श परिवार

**गीता ब्रिक्स
व
साईशक्ती ब्रिक्स**
अत्याधुनिक मशिनद्वारे
व चिमणी विट भट्टीमध्ये उत्पादीत
उत्कृष्ट प्रतीच्या विटांचे उत्पादक

सटाणा येथे आदर्श एकत्र कुटुंब पुरस्कार स्विकारताना समाजभूषण सौ.व श्री.धनलालजी शिरसाठ व परिवारातील सदस्य

धनलाल त्र्यंबक शिरसाठ
9823282985

पुंडलिक त्र्यंबक शिरसाठ
9764265321

वासुदेव सदाशिव शिरसाठ
9823282385

पद्माकर धनलाल शिरसाठ
9823181985

कारखाना : मु. पो. आव्हाणे, ता. जि. जळगांव

सेल्स ऑफीस : शामाप्रसाद मुखर्जी उद्यान कॉम्प्लेक्स, संत कंवरराम मार्केट समोर, मु.पो.ता.जि. जळगांव

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

Our Inspiration

Late Shivajirao P
Sonawane

Mangesh S. Sonawane
B.E. (Civil) 1989

Miss Sumedha
B.Arch. 2020

Architects Interior Designer

Sas Inscape
Architects

Email : studioscape03@gmail.com

SUMEDINI ASSOCIATES

P.M.C. & Contractor

Mob.: 77740 32631

M.S. ASSOCIATES

Proprietor
Mangesh Sonawane

Consulting Civil Engineers & Govt. Regd. Valuer

204. Himgauri Appts, Opp. Ambar Hall, Kothrud 411 038. Mob.: 9422001366

E-mail : smangesh009@gmail.com / msassociatespune@gmail.com Website : www.msapune.com

डॉ. लक्ष्मण खंडाळे
९४२३४६८६५१

लक्ष्मी मंगल कार्यालय

सर्व सीरींनी युक्त

नितीन खंडाळे
९८२२०३६५२३

लग्न समारंभ, वाढदिवस, साखरपुडा व विविध मनोरंजन कार्यक्रमासाठी भव्य हॉल, प्रशस्त पार्किंगची सोय.
पावन गणपती समोर, नेवासा, नेवासा फाटा रोड, ता. नेवासा, जि. अहमदनगर फोन : ०२४२७-२४१३०८/२४१५७३

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

Hiralalji Prajapati
9970159119

Umeshji Prajapati
9370511511

Mohonlalji Prajapati
9923974445

CHAMUNDA TIMBERS

CHAMUNDA ENTERPRISES

- Airlift
- Gallops
- Alliance
- Shuttering Plywood
- Silver Wood
- G I Sheet
- Wooden Poles

Dange Chowk, Ganesh Nagar Road, Thergaon, Pune 411 033
Email : chamundatimbers1997@gmail.com
Mob .: 9422014387, 9372495144

प्रेरणारथान

वरद ब्रिक्स

प्रेरणारथान

कै. उत्तम कोंडीबा कुंभार

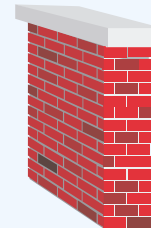
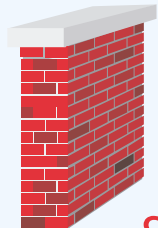
प्रोप्रा : विवेक बळवंत कुंभार

मोबा.: 7722090121

बळवंत कोंडीबा कुंभार
प्रदेश आध्यक्ष, वीट भट्टी आघाडी
अ.म.कुंभार समाज विकास संस्था
मोबा.: 9423803383/9320203383

* निवास * कारखाना *

मु. बडेखान, पो.काळज, ता.फलटण, जि.सातारा

शाखा : जगदंबा विट कारखाना, मु.पो.कोन्हाळे (बीबी), ता.फलटण, जि.सातारा

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

शिल्पसम्राट कला स्टुडिओ

प्रेरणास्थान

शिल्पभूषण
स्व.बी.आर.खेडकर

शिल्पकार सीमा खेडकर शिर्के

9881615601

प्रेरणास्थान

स्व.कलावती बी.खेडकर

महिला विकास मंडळ कुलाबा यांच्याकडून महिला शिल्पकार पुरस्काराने सन्मानित,
३ फूट ते १२ फूट उंचीचे २० हून अधिक ब्रॉन्झ शिल्पे साकारणारी महाराष्ट्रातील एकमेव महिला शिल्पकार
आमच्या फाऊंड्री मध्ये अर्ध पुतळे, पुर्णाकृती पुतळे, छत्रपती शिवाजी महाराज अश्वारूढ पुतळे
तसेच भिंती शिल्प(म्युरल) फायबर व ब्रॉन्झ (पंचधातु) मध्ये करून दिली जातील.
कात्रज कोंढवा रोड, सुंदर नगर, विश्वजीम जवळ, आनंदी पब्लीक स्कूल मार्गे, विद्यानगर, गल्ली नं.९, कात्रज, पुणे ४११०४६

प्रेरणास्थान

कै. विठाबाई दत्तात्रय भालेराव

॥ संत गोरोबा काका प्रसन्न ॥

श्री. संतोष दत्तात्रय भालेराव
चांदवड तालुकाध्यक्ष अ.म.कुं.वि.संस्था
संचालक जय योगेश्वर नागरी सह.
पतसंस्था मर्या. चांदवड, नाशिक
मो.: ९४२३१८०९३२

श्री. अनिल दत्तात्रय भालेराव
मो. : ९४२२२६९०१४

सार्थक भालेराव

अक्षय भालेराव

गणेश भालेराव
Civil Engg.

श्री.सचिन भालेराव

॥ विठाई दत्त विट सप्लायर्स ॥

विट, वाळू, खडी, डबर, मुरुम व बिल्डिंग मटेरियल सप्लायर्स

॥ विठाईदत्त अर्थमुवर्स ॥

आमचेकडे शेतजमीन लेव्हल, पाईपलाईन, रोड साईट पट्टी,
इत्यादी कामे योग्य दरात व उत्कृष्ट दर्जाने केली जातील.

BBC

पत्ता - विठाई दत्त निवास, शनिमंदिराजवळ, वरचे गांव, मु. पो. ता. चांदवड, जि. नाशिक ४२३ १०१.

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

iGolf
Eat. Drink. Golf

**INDIA'S FIRST
HI-TECH GOLFING EXPERIENCE !!**

- HI-TECH GOLF GAMES
- BAR & RESTAURANT
- EVENTS & BANQUET
- MINI-GOLF

Arjunrao Shirke अर्जुनराव शिर्के
Nilesh Shirke निलेश/दीक्षा शिर्के

Chandkhed, Near Kasarsai Dam,
Tal. Maval, Dist. Pune
Mob.: 7770074733

www.igolfpune.com

High-class Living @ an Envyng Location!!!

Nirajan Sector 27

Gitanjali Sector 24

Varad Sector 26

ULTRA PREMIUM PROJECTS IN NIGDI PRADHIKARAN

Mr. Jeevan Vitthalrao Somwanshi

PRACHI LANDMARKS

ENGINEERS & DEVELOPERS

Plot No.02, Sector No.27, Near Dhanvantri
Hospital, Pradhikaran, Nigadi, Pune 411044

FOR BOOKING CONTACT - 9822477246

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

AEROMEN CLOTHING LLP

Sales Off. : 301, 3rd Floor, High-Tech Industrial, Centre Caves Road, Jogeshwari (E), Mumbai-400060 | E-mail : aeromencloth@gmail.com

For Trade & Distribution Enquiry Contact : Mohan Prajapati (M) 9321477780

MAX CLOTHING

301, 3rd Floor, High-Tech Industrial, Centre Caves Road, Jogeshwari (East), Mumbai-400060 | E-mail : aedonshirt@rediffmail.com

For Trade & Distribution Enquiry Contact : Meet Prajapati (M) 7678058166

M.K. Enterprises

Manufacturers of Premium Shirts

C,19-2nd Floor Beliram Ind Est., Opp. Police Chowki, S.V.Road, Dahisar (E) Mumbai-400068. Tel. No:-022-28965144

For Trade Enquiry Contact Mohan Prajapati : 9321477780 Email : aeromenshirts@gmail.com / mk.enter@rediffmail.com

डॉ. प्रमोद आर. भोगावकर
M.D. (Mumbai)
Gynaecologist, Obstetrician,
Lapersocopist & Sonologist
Mob.: 9970134557, 9326615556

सौ. उमा भोगावकर
MAN

चि. डॉ. देवव्रत भोगावकर
MBBS M.D.
M.S.(General Surgery)

डॉ. गौरी देवव्रत भोगावकर
MBBS M.D.
Consulting Anaesthesiologist

अक्षय नर्सिंग होम

Hospital Registration No. : K.B.M.C./H.R./01/8/2007

अनुसया अपार्टमेंट प्लॉट नं ६, गांधी चौक, कुळगांव बदलापुर .पुर्व ४२१५०३

कु.डॉ. मैथिली भोगावकर
B.D.S.
Mob.: 8007073062

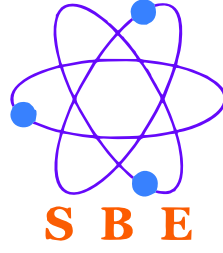
अक्षय डेंटल क्लीनिक

अमृत कलश, गांधीचौक, कुळगांव बदलापुर (पुर्व), जि.ठाणे.

अमित कॉम्प्लेक्स, यादवनगर, शिरगांव, बदलापूर (पूर्व), जि.ठाणे.

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

Vinayak Kawadkar
Mob : 9881480053

Shree Bhagavati Engineers

Our Expertise

Fire Protection System Design and Services

Safety, Security System, CCTV surveillance

Venturing into the mfg. of Gas Detectors and Solar Power Solutions

H.O. : Office No.3, Narayan Complex, SN-25/6/2/1, Hingane Kh., Pune 411 051
Email L shri.bhagavati_eng@rediff.com

विघ्नेश कला निवास

आमच्या येथे श्री गणेश व दुर्गा देवीच्या घरगुती तसेच
सार्वजनिक मंडळाच्या विविध सुबक व आकर्षक
अशा प्लास्टर ऑफ पॅरिसच्या मुर्ती मिळतील.

प्रो. एच. एन. कुंभार

अमोल कुंभार (मो. ९८३३१००७०९)

नंदकुमार कुंभार (मो. ९८६९७६३१०२)

Vighneshkala

Vighnesh Kala Niwas

पत्ता : साईश, घर नं.७०६/०४, मु.शहाबाज, कुंभार आळी, पो.कोकण भवन, बेलापुर, नवी मुंबई - ४००६१४

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

प्रो. सोमनाथ पुंजाराम सोनवणे

सुधाकर पुं. सोनवणे

चिंतामण पुं. सोनवणे

प्रदेश खजिनदार : कुंभार सामाजिक संस्था महाराष्ट्र
अध्यक्ष : कुंभार सामाजिक संस्था नाशिक जिल्हा
अध्यक्ष : नाशिक जिल्हा विकास समिती
अध्यक्ष : अभोणा शहर राष्ट्रवादी काँग्रेस
सचिव : हनुमान मंदिर ट्रस्ट अभोणा
संचालक : अभोणा वाचनालय

9423933450

9850464275

सप्तशृंगी विट आणि बिल्डींग मटेरियल सप्लायर्स

मो.: 7741894986, 9422763816

सप्तशृंगी दुध डेअरी

मु.पो.अभोणा, ता. कळवण, जि.नाशिक

**DR. KULAL'S
SARVAJNA SECOND
OPINION CENTER**

A Unit of **Puttanna Kulal Pratistana (R) Mangaluru**

**Family Medicine, Palliative Medicine
Occupational and Industrial Health Consultancy**

Mangaladevi, Nr. Snadi Mahal, Bolar, Mangaluru
Padil, Kannur, Nr. Ayyappa Temple, Mangaluru

Dr. M. Annaya Kulal Uithuru
Founder & Medical Director

- Bsc., MBBS (Maripal)
- Fellowship in Palliative Medicine (KIDWAI Bengaluru)
- Fellowship in Diabetes (M.V. Hospital, Chennai)
- Fellowship in Family Medicine (IMA CGP, Chennai)
- MBA (Hospital)
- PGDHA (Industrial Health)

We are serving with

Mob: +91 94480 12028, 94480 15094
drkulalannaya@gmail.com

Serving the Human kind Since 1999
PUTTANNA KULAL PRATISTANA (R)
Inspired by Challenges

Our Units:

- Dr. Kulal's Health Care Consultancy
- Dr. Kulal's Ashoka palliative and wellness center
- Dr. Kulal's Sarvajna Second Opinion Centre
- Akshara Patashaala
- Sarvajna Vidya Peeta

We serve as :

- Consultants Head
- Department of Pain & Palliative Medicine
- Govt. Wenlock District Hospital, Mangaluru

Family Physician & Health Care Consultant

- Kulal Health Centre,
- Mangaladevi & Padil, Mangaluru

Former Medical Officer

PRO Nodal Medical Officer, MCC& Wenlock, Mangaluru

Visiting Professor Srinivas University Former Chief Medical Officer
and Professor Srinivas University

**Dr. B.C. Roy Award
D. Devaraj Arasu Award
Rajyotsava Award
Hoysala Award
Aryabhata Award**

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

डॉ. गंगाधर आगलावे पाटील
M.B.B.S., D.ORTHO
ORTHO SURGEON अस्थिरोग तज्ञ

डॉ. सौ. कविता आगलावे पाटील
FAMILY PHYSICIAN

उपलब्ध सुविधा

- जनरल वॉर्ड्स / स्पेशल रुम
- सुसज्ज ऑपरेशन थिएटर
- डिजीटल एक्स-रे मशिन (300mA X-RAY MACHINE)
- सर्व उपकरणे चालवू शकणारा शक्तीशाली जनरेटर
- स्वतंत्र फिजिओथेरेपी विभाग
- सी-आर्म इमेज इंटेन्सिफायर (Allenger SR 49-9hf C-Arm)
- मल्टीपॅरा मॉनिटर
- इलेक्ट्रीक बोन कटिंग, ड्रिलींग अँड रिमींग सिस्टिम
- फ्लेक्झिबल रीमर्स
- ऑपरेशन लाईट
- नेब्युलायझर
- फ्रॅक्चरचे ऑपरेशन
- सांधे बदल शस्त्रक्रिया
- दुर्बिणीद्वारे सांध्यांचे ऑपरेशन
- मणक्याचे ऑपरेशन
- कॉम्प्युटराईज्ड पॅथॉलॉजी लॅब
- सहयोगी सुसज्ज मेडीकल स्टोअर

मोरया हॉस्पिटल

सर्क्रे नं. ४५/७/४, सर्तीफाईड स्कूल शेजारी,
(मूक बधिर विद्यालय), नवीन नगरपालिका
इमारतीसमोर, शिरूर, ता.शिरूर जिल्हा पुणे

फोन : 02138-225899, 299445, 9766395445

किसन विठ्ठल जामदार
(बाळासाहेब)

अध्यक्ष :
शिरूर तालुका कुंभार समाज

विश्वजित गंगाधर आगलावे(पाटील)

मोरया विट कारखाना

संकल्प, कुंभार आळी, मु.पो.ता.शिरूर, जि.पुणे ४१२२१०
मो.९२२६२४१४१६, ९८२२०९८८५८

NK STUDIO

शिल्पकार/मूर्तिकार
नितीन कुंभार (साबाजकर)

Mob: 9870009043
7710062121

नितीन कुंभार यांना लोकरत्न पुरस्कार प्रदान करताना आमदार महेशदादा सावंत, समवेत सौ.संगीता नितीन कुंभार व मान्यवर

N.K. ENTERPRISES
Builders & Developrs

Art Gallery, 1st Floor, Plot No. 414, Sector 24, Ulwe, Navi Mumbai

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

Instill

Architecture - Interior

Office :

Instill Architecture & Interiors,
8, Dena Vjay Colony, near CCM,
Untawadi rd., Nashik- 422002.

WE PROVIDE
DESIGN CONSULTANCY FOR,

- Apartment Schemes
- Bungalows
- Farmhouses
- Restaurant & Café Interior
- Retail Interior
- Office Interior

Nashik Infrastructure- Best Design Award

Ar. Yogesh Kumbhar

E-mail: instillarch@gmail.com

Mobile: 9022 996772

Id. Harshal Kumbhar

E-mail: instillarch@gmail.com

Mobile: 95793 16396

Id. Chandrakant Borse

E-mail: instillarch@gmail.com

Mobile: 94222 88735

दिलीप शामराव घोडनदीकर

अध्यक्ष, लायन्स क्लब, पुणे आकांक्षा
प्रोग्रा : दिलीप शामराव घोडनदीकर

मोबा. : 09371012308

प्रोग्रा : दिगंबर दिलीप घोडनदीकर

मोबा. : 9850150415

प्रोग्रा : प्रविण दिलीप घोडनदीकर

मोबा. : 9028530827

New Mini Lifter

Our New Product
For
Builders
and
Contractors
"New Mini Lifter"

डेअरी ईक्विपमेंटस् व अन्नप्रक्रिया, लघु उद्योगासाठीचे फूड प्रोसेसिंग मशिनरीचे उत्पादक

स्टॅन्डर्ड इंडस्ट्रिज

एस ८७, एम.आय.डी.सी. भोसरी, पुणे ४११०२६ फोन : ०२०-४६७६७६५६

स्टॅन प्लॅंट इंडस्ट्रिज

सर्वे नं.४३/९-१६, मानाजी नगर, नन्हेगांव पुणे ४११ ०४१ फोन : ०२०-४६९९२२९

Email : response@stanplant.com dilip.ghodnadikar@gmail.com www.stanplant.com

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

आमचे प्रेरणास्थान

कै. पांडुरंगशेठ परबते

सतिश पांडुरंग परबते

इंडस्ट्रियल कॅन्टिन कॉन्ट्रॉक्टर

फोन : ९५२७७००७००

संदेश पां. परबते
B.Com.,M.B.A.

सतिशशेठ पां. परबते

शितल रेफ्रिशमेंट

प्युअर - व्हेज रेस्टॉरंट
नेहरूनगर, पिंपरी, पुणे - १८.

न्यु शितल स्वीट

तळेगाव स्टेशन, तळेगांव.

शितल स्वीट होम

७२३, सोमवार पेठ, शाळा चौक,
तळेगांव दाभाडे, पुणे.

शितल कॉर्नर स्वीट

गजानन महाराज मंदिराजवळ,
तळेगांव.

सर्व प्रकारच्या केटरिंगच्या व
स्विट्सच्या ऑर्डर्स स्विकारल्या जातील.

नामदेव रामदास मोरे
९८२२२०९९८३
गव्हर्नमेंट कॉन्ट्रॉक्टर
PWD Pune

सौ. छाया नामदेव मोरे

देवेन नामदेव मोरे
M.E.(Civil)
Sect. Engg.(PWD), Pune

मोरेश्वर कन्स्ट्रक्शन

रोड आणि बिल्डींग कॉन्ट्रॉक्टर * हॉट मिक्स प्लांट

रोड रोलर, जे.सी.बी. आणि सेन्सर पेव्हर भाड्याने मिळेल.

ऑफीस : ओम अनंत, विशालनगर, जगताप डेअरी, औंध वाकड रोड, पुणे-४११ ०२७.

E-mail : moreshwarcont@gmail.com

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

॥ श्री गणेश प्रसन्न ॥

कुंभार ब्रदर्स

श्री.संतोष कुंभार

- जुन्या इमारती व जुन्या इमारतीचे मटेरीयल विकत घेऊ व देऊ
- आर.सी.सी. बिल्डींग, फार्म हाऊस, देवळा करीता व देवघराची सुंदर आकर्षक डिझायनची चौकट व दरवाजे ऑर्डरीप्रमाणे तयार करून देऊ
- ऑर्डरीप्रमाणे सागवान व जंगली लाकूड साईज प्रमाणे कापून देऊ
- अंटीक वस्तु मिळतील

पत्ता - सांगली रोड, शरद कॉलेज समोर, यद्गाव सुत गिरणी जवळ, इचलकरंजी.

Mob.- 9822107599, 9844107599

Prop :- Sou Rekha Suhas Hivarkar

KRUTIKA ELECTRICALS

Authorised Dealers For Supply Of
Cast Resin LT/HT CT Of

M/S HUPHEN ELECTROMECH PVT LTD NASIK

Supply Of Metering Cubical, LT/HT Meter & LT/HT Net Meter &
CT Operated Meter Box

Shop No 16, P.V. Park, C.T. No 927, Near Bank Of Maharashtra, Yerwada, Pune - 411006

Mob 9970002940 / 7709344111

Email : krutikaelectricals@gmail.com

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

Tech
MODERN
AUTO INDUSTRIES PVT. LTD.

Refrigerated, Insulated & Dry Container Manufacturers from LMV,s to HMV,s

राजेश वि. कुंभार सौ. उर्मिला रा. कुंभार

ओंकार रा. कुंभार
BE AUTO / MBA

चि.आदित्य रा. कुंभार
B-TECH AUTO

Unit I - Gat No. 128,Nade(East),Tal-Patan, Dist-Satara
Unit II- D-67, MIDC Tasawade,Tal-Karad, Dist-Satara.

Contact- 9970614119 / 7770086515
www.modernmotorsauto.com

बापुराव म.गोरे

उपाध्यक्ष नाशिक जिल्हा विकास समिती
मा.सरपंच मळगाव(ती)
९९२३६७७७५५/९४२३२४५९८

सागर बा.गोरे

B.Pharm. M.B.A.
७२६२०८५९४३

प्रकाश म.गोरे

९९२३७६८५५५

निलेश प्र.गोरे

B.Sc. M.B.A.
७०६६६८२०९६

शरद म.गोरे

९९२३५७९४४४

सागर

वीट आणि बिल्डिंग मटेरीयल सप्लायर्स

आमचेकडे उत्तम प्रतियेचा सर्व आकाराचे वीटा होलसेल भावात मिळतील
तसेच खडी, मुरूम, ग्रीट इ. मटेरीयल योग्य भावात मिळेल.

मु.पो.मळगाव,(ती) पोस्ट व ता. सटाणा, मातोश्री निवास जि.नाशिक 423301

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

अखिल महाराष्ट्र कुंभार समाज विकास संस्था (रजि.)

ज्ञानेश्वर शंकर भागवत
प्रदेश अध्यक्ष
अखिल महाराष्ट्र कुंभार
समाज विकास संस्था

सौ.मंगला ज्ञा.भागवत
संचालिका
तुळजा भवानी ग्रामीण
बिगरशेती सह. पतसंस्था
घोटी

राहुल ज्ञा.भागवत
बी.फार्म.
संपर्क 9822256949

मंजुषा राहुल भागवत
एम.फार्म.
Pharmacology

चि.डॉ.आतिष ज्ञा.भागवत
M.B.B.S.
Medical Officer Nandgaon

कु.पल्लवी ज्ञा.भागवत
M.Pharm.
T.C.S. Hinjawadi, Pune

डॉ.अतुल ज्ञा.भागवत
B.D.S.
9028852324
REG.No. A-36659

डॉ.प्रिती अतुल भागवत
B.D.S.
REG.No. A-49799

न्यु. नंदिनी
मेडीकल

ज्ञानमंगल
दातांचा
दवाखाना

वासुदेव चौक, घोटी, ता.इगतपुरी, जि.नाशिक

संपर्क 9226704724 / 9028811102

Leading in Mechanical Engg. works.....with non-stop fast service.....since 2000 sucessfully

॥ श्री सिध्दनाथाय नमः ॥

Supporting Smart People

Vilas Dengale
M.B.A.
Managing Director

SIDDHIVINAYAK
ENTERPRISES

All kind of industrial Hardware, Electronics,
Electricals & General Supplier
(As per IS, ISO, DIN, ASTM, BS, IBR Standard)

- Manufacturer
- Stockist & Suppliers
- Supported Items For
- Third Party Inspection
- Reputed Clients

: Engg. Project / Components (With Materials / As Per Drg., Tailer Made Items) MSME Registered
: Nut / Bolts, Tool, Pipe- Fitting , Flanges, Gaskets, Pressure Gauges, Safety Products & General Items.
: Level, Flow, Temperature, Pressure, Process, Management, Automation Instruments.
: EIL, RITES, LLOYD'S, BVQI, Intertek, Toyo, PDIL etc.
: Cummins Inc (Jamshedpur, Kothrud, Phaltan, Pirangut) EMERSUN, Endress + Hausar,
Vega India, Yokogawa India (MNC's), HEMRL Defence Dept. Govt of India, More than 60 companies interact.

● Business Partners : In State + Inter State + Global Level **CELEBRATING 25 YEARS...**

Cell : +91 9822194124 (Vilas) * 9922194111 (Lata) * 9822194123 (Harshal) * 7588232788 (Manasi) * 020-25478453 (Landline)
Sister Concern : Moving Forward..... **SKYLARK** Tradelink, Pune visit us at www.siddhivinayakindia.in
Email: vilas_dengale@rediffmail.com / vilasdengale@gmail.com Pune - 411052 INDIA Follow us on [in](https://www.linkedin.com) [fb](https://www.facebook.com) [ig](https://www.instagram.com) [yt](https://www.youtube.com)

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

डॉ.उषादेवी कुंभार
(MBBS)

डॉ.केदार कुंभार
(MBBS DMRE)
Consultant Radiologist

डॉ.जयश्री केदार कुंभार
(MBBS, D.G.O.)

अल्ट्राव्हिजन

डायग्नोस्टिक सेंटर

सोनोग्राफी

डिजिटल एक्सरे

कलर डॉपलर

3D / 4D

2D इको

ईसीजी

OPG

Sayaji Trade Centre,
Gargoti

Timing : 10 am to 6 pm
+91 9890498184,
+91 866898961

डॉ.जी.एस.कुंभार मेमोरियल संचलित

आयुर्वेदिक पंचकर्म - दर बुधवारी

सोनोग्राफी, गरोदर माता तपासणी, सुलभ प्रसुती,
सिझेरियन प्रसुती, बालरोग चिकित्सा, गर्भाशय,
अपेंडीक्स, हर्णिया शस्त्रक्रिया, जनरल मेडिसीन,
गर्भपात व कुटुंबकल्याण शस्त्रक्रिया

डायग्नोस्टिक सेंटर व
मल्टीस्पेशलिटी हॉस्पिटल
फोन : 0231-2356243, 9673258194

बाह्यरुग्ण विभाग १०.०० ते २.००
सोनोग्राफी : स.८.०० ते.स.१०.००
संध्या. ६.०० ते रात्री १०.००

इस्फुर्ली, ता.करवीर, जि.कोल्हापूर

Architect Sagar Sanjay Kumbhar 9960575555

OUR SPECIALITY

*Design *Building Permissions

Consultation About Building Permissions For

#Industrial Shed

#Institutional Building

#Commercial Buildings

Office : City Pride, Office No.01, 1st Floor, Sec. No.25, Near Bhel Chowk, Pradhikaran, Nigdi, Pune 44.

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

श्रद्धा
ब्युटी
पार्लर

A/C

समाजातील महिलांना
खास सवलत

सौ.सविता मिननाथ शिंदे

83294 66520
96578 53811

मेकओव्हर
अँड अँकेडमी

S H I N D E
DEVELOPERS

SHOP AND
1 & 2 BHK
LUXURIOUS
FLATS

Meennath Shinde
Contact :
9860418462
9890363171
9822011156

राजमुद्रा रेसिडेन्सी, १ ला मजला आळे

NEAR ATHARVA MANGAL KARYALAY,
ALE, TAL. JUNNAR, DIST-PUNE
Email : rushishinde20033@gmail.com

आमचे प्रेरणास्थान

कै.नामदेव नाथा श्रीमंदीलकर कै.भारती नामदेव श्रीमंदीलकर सुदाम ना.श्रीमंदीलकर प्रविण ना.श्रीमंदीलकर

9373046395

9373577562

एस.टी.इंजिनीयर्स

आमचेकडे लेथ मशीन, सी.एन.सी.मशीन व सक्च्युलर
बँड साँ कर्टींग इ.कामे खात्रीशीर करुन मिळतील.

गणेशनगर, रस्ता क्र.२, चिखली, पुणे ४११ ०६२

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

ISO 9001 : 2015

Vinod B. Kumbhar
M.D.
+91 8007777642

Arvind B. Kumbhar
+91 8007777644

MBAS.INM.2018.0312

TRIMURTI FURNACE PVT. LTD.

All Types of Furnace Manufacturer

Plant-I G-81, M.I.D.C., Ambad Industrial Area, Nashik - 422 010

Plant-II Plot No.11/2/9, Sumit Compound, MIDC, Ambad, Industrial Area, Nashik - 422010, Maharashtra.

Phone : +91 0253-2384656, Email : trimurtifurnace4@gmail.com. Web : www.trimurtifurnace.com

Dengale Automobiles SG Auto

Service

Maintenance

Repair

CARS OF ALL BRANDS WILL BE REPAIRED / MAINTAINED / SERVICED HERE

CASHLESS / POSTPAID INSURANCE WORK OF ALL COMPANIES WILL BE DONE IN OUR WORKSHOP

- Genuine Spare Parts
- Electronic Engine Tuning & Scanning
- Complete Car Service
- 3D Wheel Alignment & Balancing
- Denting-Painting
- Washing, Polishing & Interior Cleaning
- Battery, Alternator & Starter Service
- Car Accessories

Mob.: 8999 899 759 / 7498 529 255
93097 08700

Email : sgautoecs@gmail.com

DENGALE INSURANCE SERVICES

सर्व वाहनांचे (2 Wheeler/4Wheeler/Heavy Vehicles) सर्व इन्शुरन्स योग्य दरात मिळतील. इन्शुरन्स संपलेल्या वाहनांचे इन्शुरन्स Renew करुन मिळतील. Zero Depreciation, Comprehensive & 3rd Party इन्शुरन्स उपलब्ध आहेत.

Mobile : 7755919900 / 9529601550

डेंगळे गार्डन मंगल कार्यालय **Mobile : 9960190015 / 9503029006**

Address : Nira Road, Sant Gorakumbhar Nagar, Infront of K Mart, Kasba, Baramati Dist. Pune

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

• AN ISO 9001-2015 COMPANY

- ARCHITECTURE
- INTERIOR DESIGN
- VASTUSHAstra

Umesh Raje

C.A./96/20417

14 A/1, Plot No.33C, "Mayuraysh",
Near Vakratunda Motors,
Nagala Park, Kolhapur - 416 003.

Ph.:(0231) 266 3275, Mobile : 98224 32022

E-mail : info@archumaeshraje.com,
klp_ura3333@sancharnet.in

Website : www.archumaeshraje.com

श्री. दत्ता कुंभार

विश्वस्त- कुंभार समाज धर्मशाळा व गोरोबाकाका मंदिर ट्रस्ट, आळंदी
कार्याध्यक्ष - बारामती चेंबर ऑफ कॉमर्स अँड इंडस्ट्रीज
राष्ट्रीय अध्यक्ष - मातीकला सेल अ.भा.प्रजापती (कुंभकार) महासंघ
उपाध्यक्ष - शाळा समिती, श्री संत तुकडोजी विद्यालय दौंड

सौ. अरुणा दत्ता कुंभार

श्री.उदय दत्ता कुंभार

डॉ.सौ.कांचन उदय कुंभार

वि.वरुण दत्ता कुंभार

M.S.Engg.

आमची दर्जेदार उत्पादने

फर्म

- अरुणा इंडस्ट्रिज
- आल्फा प्लास्टिक इंडस्ट्रीज
- हॉटेल उदय
- बारामती फूड अँड बिबरेजेस
- श्री.दत्ता क्लिनिक
- मातोश्री डेव्हलपर्स
- लक्ष्मी सप्लायर्स
- आरोग्यसखी आयु. क्लिनिक

निवास - 'तानाई', प्लॉट नं. आर-५९, एम.आय.डी.सी., बारामती, जि. पुणे. मोबाईल-७५८८०३२५९५/९८९०१३३८१०

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

डॉ.सुखदेव मा.कुंभार
M.D.(Hom.)
होमिओपॅथिक कन्सल्टंट
मोबा : ९४२२४३४९९९

श्री क्लिनिक

मंगळवार ते गुरुवार, शनिवार व रविवार
सोमवार बंद

आरोंदा, ता.सावंतवाडी, जि.सिंधुदूर्ग ४१६ ५१३.
फोन : ०३६३-२६२२९९

डॉ.शुभंम सुखदेव कुंभार
M.D.(Hom.)
होमिओपॅथिक कन्सल्टंट
9404777881, 7262827010

श्री होमिओपॅथिक क्लिनिक

तपासणी वेळ : सकाळी १० ते २ संध्या : ४.३० ते ८.००
सोमवार बंद

ग्रिन हिल, शांतादुर्गा मंदिर रोड, दामीयान दि गोवा समोर,
पर्वरी, गोवा.

DEPENDABLE
SOLUTIONS
FOR DIVERSE
APPLICATIONS

॥ शुभ दीपावली ॥

365 DAYS
ROHITRA

■ Kaustubh Taware +91 9970195048 ■ Sachhiin Hivrkar +91 7030110515 ■ Shubham Sethi +91 7304247247

Energy efficient BIS 1180 approved transformers.
Rating from 63 kVA up to 2500 kVA and capacity
5 MVA, 10 MVA upto 12.5 MVA range in voltage
class 11 kV, 22kV, 33kV [OCTC & OLTC]

Office : Pune, Maharashtra, India. T : +91 20 48618683, +91 7219617700
Works : Sanaswadi, Dist. Pune, Maharashtra, India. T : +91 7219131053

www.rohitraindia.com
info@rohitraindia

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

मयुरेश पेंट्स

श्री. रत्नकांत दगाडू कुंभार
९८२२९७८४५७

श्री. किशोर रत्नकांत कुंभार
९८८९०३९६२९

श्री. सुनिलकुमार रत्नकांत कुंभार
९०२८९०००५०

अधिकृत विक्रेते : ASIAN PAINTS, ESDEE, CAMEL

★ रबर ★ प्लास्टर ★ शाडू ★ केसर ★ सर्व प्रकारचे रंग
★ स्त्रे गन ★ ब्रश इत्यादी साहित्य मिळेल

★ पुट्टी ★ प्रायमर ★ इमल्शन

अमचेकडे प्लास्टर व शाडू मातीच्या गणेशमुर्ती बनवण्यासाठी व रंगविण्यासाठी आवश्यक असणारे सर्व साहित्य व रंग योग्य दरात मिळेल.

इमारत रंगविण्यासाठी आवश्यक सर्व रंग व साहित्य योग्य दरात मिळेल
पत्ता : सुरभी चौक, मु.पो. उंब्रज, ता. कराड, जि. सातारा पिन ४९५९०९

Ganesh Kumbhar

Mob .: 9762322347
9823745257

TERRA
INFORMATIC
SERVICES

GIS Work, Auto-CAD Design &
All type of Surveying Work

Office : Plot No. 32, Sai Krupa Housing Society,
Near Ram Mandir, Dhankawdi, Pune 411043.

Email : tera_pune@rediffmail.com

Flat No. 05, Shrenik Residency, Ganraj Colony, Warje, Pune 58

श्री. किसन शिवाजी कुंभार
मो. 09881872823

चि. मंगेश कि. कुंभार
B.Com.

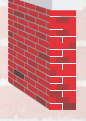

श्री. विजय शिवाजी कुंभार
मो. 9881289332
7588945032

VSK

ज्योतिर्लिंग
वीट कारखाना

आमचेकडे उत्तम प्रतीच्या सर्व साईजच्या
विटा होलसेल दरात उपलब्ध

ज्योतिर्लिंग पेट्रोलपंप

मु. पो. गुळूचे, ता. पुरंदर, जि. पुणे

संस्थापक

“तव स्मरण सतत स्फुरणदायी ठरो”

॥ ॐ श्री साईनाथाय नमः॥
॥ ॐ श्री सद्गुरुनाथ दादाय नमः॥

कुंभश्री मासिक समाज प्रबोधनास वाहिलेले मासिक (कुंभश्री स्थापना १९९४)
संपादक श्री. संजय पांडुरंग राजे

* वर्ष ३२ * अंक ३ * पुणे * शालीवाहन शके १९४८ * मार्च २०२६ * किंमत रु. ३० * रजि. नं. दिल्ली : ६६८७४/९४

◆ Website : www.kumbhashree.com ◆ e-mail : kumbhshree@gmail.com

कार्यालय : साई स्मृती, सेक्टर २४, प्लॉट नं. ३४४, निगडी प्राधिकरण, पुणे ४११ ०४४.

अनुक्रमणिका

अनुक्रमणिका	३७		
संपादकीय मंडळ	३८	भारतीय प्रशासनातील ब्राम्हणी लॉबीज - रुपाली गिरमे	८०
संपादकीय	३९	संत शिरोमणी गोरा कुंभार महामंडळाला	
युपीएससी उत्तीर्ण संकेत कुंभार	४०	मंजूरी द्या - सतीश दरेकर	८२
गोष्टी शिळोप्याच्या - अनसूया कुंभार	४१	बॅलेट पेपर आणि तेलंगणा नगरपालिका निवडणूक -	
निरुत्तर - श्रीपाद कुलकर्णी	४४	डॉ. अशोक सोनवणे	८३
कभी किसी रोज - संगिता देवकर	४८	अपर जिल्हाधिकारी कवयित्री मनिषा कुंभार यांच्या	
महिला आणि वास्तव - चंद्रलेखा बेलसरे	५०	‘मनातल्या मनात’ काव्यसंग्रहाचे प्रकाशन	८५
पद्मश्री मालती जोशी - दिपक चैतन्य	५७	अमरावती येथे हुन्नर कार्यक्रम संपन्न	८६
परदेशातील कर्तृत्वान महिला - रत्नाकर वाणी	६१	नाशिक महिला मेळावा	८८
साहसी सेहमत खान - प्राची कुंभार	६२	वर्धा येथे भव्य कुंभार समाज मेळावा	९०
आठव्या वर्षी पॅड सांभाळणारी		संत शिरोमणी गोरोबाकाका समाजसेवा संस्थेचा	
मुलगी - डॉ. सुजित पाटील	६३	वर्धापन दिन संपन्न	९२
शिर्डी माझे पंढरपुर - राधिका पंडीत	६४	नवी मुंबई कुंभार समाज संस्थेचा वर्धापन दिन	१०१
पित्याचा अंत्यविधी - संकलीत	६६	डॉ. नागोराव कुंभार यांना जीवन गौरव पुरस्कार	१०३
स्त्री जन्मा तुझी कहाणी - प्रा. धनाजी बुटेरे	६७	पैठण येथे शककर्ता राजा शालीवाहन	
कलियुगातील पतिव्रता - सुहासिनी येवलेकर	६९	यांची जयंती साजरी	१०७
काव्यसंग्रह	७२	कोकणस्थ कुंभार ग्रामविकास संघ कुंभाड संस्थेचा	
मनीषा कुंभार, श्रीपाद कुलकर्णी, अजीत टिपणीस,		वर्धापन दिन	१०८
प्रा. धनाजी बुटेरे, डॉ. स्नेहसुधा कुलकर्णी,		आदित्य राजे यांनी जिंकले रु. दोन लाखचे हॅकेथॉन	१०९
प्रा. वसंत चव्हाण, बाळकृष्ण बाचल		धुळ्याचा पंकज कुंभार यांनी मिळवला जुनिअर	
उद्योजिका सुजाता नांदगावकर - शरद वाडेकर	७५	महाराष्ट्र श्री पुरस्कार	११०
मरीन करीयरीस्ट कु. साक्षी वाडेकर - शरद वाडेकर	७६	पुस्तक परीक्षण - लई अवघड आहे बुवा	
उच्च शिक्षणाची गळचेपी - प्रा. डॉ. प्रशांत दिघे	७७	- डॉ. बाबुराव उपाध्ये	११२
केरळमध्ये सर्वाना मोफत शिक्षण विरुद्ध महाराष्ट्राचे		राष्ट्रीय समाचार (हिन्दी विभाग)	११८
शाळाबंदी धोरण - गुणवंत देवपारे	७८	शुभमंगल	
तुमच आरोग्य तुमच्या हाती - डॉ. अभंग बंग मुलाखत		वधु पाहिजे	१२३
मुलाखतकार - दुर्गेश सोनार	७९	वर पाहिजे	१३३
		भावपूर्ण श्रद्धांजली	१४०

‘कुंभश्री’ संपादकीय मंडळ

मुख्य संपादक इंजि. संजय पांडुरंग राजे मोबा. : ९८२२८३८१६९ संपादिका महिला विशेष अंक सौ. रंजना विलास जाधव	कार्यकारी संपादक प्रा. विलास जाधव कार्यकारी संचालक संपादक इंजि. प्रकाश संजय राजे	कायदे विषयक सल्लागार अॅड. बी. के. राजे (हायकोर्ट मुंबई)
सल्लागार		
सुरेशराव मारुतराव कोते मोबा. : ९८२२०३२४२७	जी. टी. जाधव मोबा. : ९०११४६४९४०	नामदेव श्रीपती कुंभार डॉ. सौ. कल्पना रोहित राजे-खिरोडे
कुंभश्री आय.टी. विभाग प्रमुख ❀ वधुवर सूचक मंडळ महाराष्ट्र राज्य		
इंजि. रोहित चंद्रकांत खिरोडे मोबा. : ७२७६४२९५७९	इंजि. सौ. सुरभी प्रकाश राजे मोबा. : ७२७६४२९५७९	अध्यक्ष - आनंदा कुंभार उपाध्यक्ष - रामचंद्र कुंभार
मुद्रीत शोधन सौ. वंदना बाळासाहेब कुंभार	विद्यार्थी गुणगौरव मंडळ अध्यक्ष - नारायण ना. कुंभार	व्यवस्थापक ज्ञानेश्वर कुंभार

कुंभश्री अधिकृत प्रतिनिधी

गोविंद प्रजापति, मुंबई सौ. आर. बी. डेंगळे, बारामती, पुणे सौ. अनिता सुभाष बोर्डे, चिंचवड, पुणे बाळकृष्ण काळबांडे (सर) दौंड, पुणे वैजनाथ फगडे, आळंदी पुणे निलेश पांडुरंग गोरे काष्टी अ. नगर भगवान श्रीमदिलकर, पारनेर. गणेश मुरलीधर देवतरसे अ. नगर सुधाकर देवतरसे अ. नगर शिवाजी महाशिकारे तरवडी बबन मुरलीधर नायकोडे राशीन सुरेश नांदुरकर अमरावती प्रा. दिलीप अमुरकर अकोला रामकृष्ण सावीकर अकोला रमेश वनकर अकोट अकोला डि. के. सोनवणे औरंगाबाद ना.ना. सौदागर अकोला-बुलढाणा बाळाजी गोरे देऊळगांवराजा, बुलढाणा गणेश प्रल्हाद सोनुने बुलढाणा रामदास अंबादास कुंभार केज, बीड उत्तमराव काळे सर, चाळीसगांव, जळगांव महादेव तुकाराम हरिमकर भुसावळ जळगांव के. एन. मोरे यवतमाळ माधवराव मेहरे आर्वी, यवतमाळ सदानंद वामन कुंभार, उमरगा, उस्मानाबाद घन:शाम कुंभार इचलकरंजी, कोल्हापूर अरविंद राणे कोल्हापूर सुदाम कुंभार बोरीवली मुंबई	मो.: ९९२०६६८८४८ मो.: ९८६०२५८३३४ मो. : ९६२३१५८९३९ मो. : ९९७५३३९४२५ मो. : ८६६९११०९३६ मो. : ९९६०५९८६३२ मो. : ९५०३७४७१७८ मो. : ९८९०२९६६८६ मो. : ९७६३८११६७६ मो. : ९४०४३८९५१५ मो. : ९४२१३२८७४९ मो. : ९४२३४१३६६२ मो. : ९८८१५५९०६१ मो. : ९८५०७२०३७८ मो. : ९७६६८९२४६० मो. : ९४२२२३९११८ मो. : ९०११७३९४७२ मो. : ९६७३८६२३९२ मो. : ९८५०३३१५८१ मो. : ९८६०५७२३८३ मो. : ९८५०१९९९१८ मो. : ९४२३९३५४४४ मो. : ९८५०७२१३३६ मो. : ९९२२८५८४०९ मो. : ९४२१४४५६८३ मो. : ९४२३८१६१६३ मो. : ९८९०३३३६९३ मो. : ९८६९७१५६००	सुर्यकांत गोविंद मुचळंबे लातुर गुरुनाथ महालिंगप्पा मोहोळकर, निलंगा लातुर बा. की. घटकार डोंगरशेळकी, लातुर गंगाधर (आप्पा) जोर्वेकर नाशिक योगेश रोकडे चांदवड-नाशिक तुळशीराम एकनाथ मोरे (सर) नाशिक शाम जोंधळे निफाड, नाशिक पुरूषोत्तम वाघ मालेगाव, नाशिक अॅड. श्रीधर काळकर नागपूर आर. आर. कुंभार सातारा चंद्रकांत कुंभार फलटण, सातारा चंद्रकांत काशिनाथ कुंभार पाचवड, सातारा सुभाष कुंभार पाटण, सातारा बाळासाहेब कुंभार पलुस, सांगली सदानंद दिनकर कुंभार इस्लामपूर, सांगली प्रा. महेश कुंभार कापुसखेड वाळवा, सांगली सौ. रेखा कुंभार ठाणे मनोहर नामदेव जाधव, मुंब्रा, ठाणे श्रीकांत कुंभार ठाणे डी.डी. चव्हाण देवपुर, धुळे शामराव वाघ देवपुर, धुळे सौ. संगिता बबनराव जगदाळे नंदुरबार हृदयेश दगाडुभाई चव्हाण शहादा नंदुरबार हिरामण बच्छाव, नवसारी (गुजरात) विनोद प्रजापति, झाँसी (उ.प्र.)	मो. : ९६५७६७९१५३ मो. : ८८८५६१६०८ मो. : ९८६०२८१९९३ मो. : ९४२२२५३१६१ मो. : ९९७०५४८५३४ मो. : ९४२१५३४८४५ मो. : ९३७१५२८१५२ मो. : ९८२३६३३४४३ मो. : ९८२२५८१४६५ मो. : ९४२०४६५१४२ मो. : ९४२३३२८७४२ मो. : ९९२२४१८८८३ मो. : ९८६९१५२६४४ मो. : ९८९००१६५४८ मो. : ९८९००९७७५८ मो. : ९८५०९१९८५० मो. : ७२४८९२८७९१ मो. : ९९२३१५७९०१ मो. : ९८३३५८५०६९ मो. : ९४२२२१८८७१ मो. : ९४२०८४९५८० मो. : ८६०५८५४५४४ मो. : ९४०३८४४६४ मो.: ०९०९९४११६०१ मो. : ०९४१५९४३६७७
---	--	--	---

महिला विशेषांक आणि संपादक महाशयांनी संपादकीयसाठी विषय काय निवडलाय तर 'काडीमोड.' काडीमोड म्हणजे घटस्फोट. ज्या स्त्री-पुरुषांनी प्रचलित कायदानुसार विवाह केला असेल त्यांनी त्या विवाहबंधनातून मुक्त होणे म्हणजे काडीमोड, म्हणजे घटस्फोट. हा विषय तसा समजण्यास अनाकलनीय, अत्यंत अवघड आणि असमंजसपणाचा कळस.

काडीमोडाला त्या दोघांपैकी नेमके कोण जबाबदार, की तिसरेच कोणी जबाबदार या वादात आम्हांला पडायचे नाही. तो आमचा विषय नाही. तो संशोधनाचा विषय आहे. येथे आम्हाला चर्चा करायची आहे ती कुटुंबसंस्थेची. स्त्री-पुरुष या मानवजातीच्या अस्तित्वाची.

कधीतरी शहरातल्या 'फॅमिली' कोर्टात जा. तेथील न्यायाधिशांशी बोला चर्चा करा. सध्या घटस्फोटाशी संबंधित इ.स. २०२५ मध्ये एकूण किती केसेस दाखल झाल्या. २०१५ मध्ये काय स्थिती होती. २००५ मध्ये काय स्थिती होती. १९०५ मध्ये काय स्थिती होती. शक्य होईल तेव्हादी आकडेवारी गोळा करा. तुम्हालाच गगारल्यासारखे होईल आणि अंदाजे आकडा शोधून पहा की ३०२५ मध्ये नेमकी काय अवस्था असेल या 'काडीमोडाची' ?

प्रश्न, प्रश्न आणि फक्त प्रश्न. उत्तर कोठेच दिसणार नाही. निदान आज तुम्ही डोळे उघडीत नाही तोपर्यंत उत्तर तुमच्या आजूबाजूला असूनही सापडणार नाही. 'तडजोड' केली नाही तर 'मोडतोड' होणारच हा निसर्गाचा नियम आहे. आता ही तडजोड कोणी करायची हाही मोठा प्रश्न आहे. परंतु ज्याला मानसिक शांततेसाठी सुखाने जगायचे आहे त्याने आपले पहिले पाऊल तडजोडीच्या दिशेने पुढे टाकले पाहिजे. आपण केवळ आपल्या स्वतःच्या कुटुंबाकडे पाहिले तर लक्षात येईल की आपण आजवर किती तडजोडी केल्या, किती वेळा माघार घेतली? आपली मुले, आपले आईवडील, आपले लहानपणापासूनचे सवंगडी, नंतर शाळा-कॉलेजात, आयुष्याच्या वाटेवर भेटलेली मित्रमंडळी, ही

आणि आणखी बराच असा 'गोतावळा' आपल्या भोवती झिम्मा-पाणी खेळत असतो. या सगळ्यांच्या सहवासात आपण खरोखर किती आनंदी असतो? उलट अगणितवेळा आपण 'तडजोडी' करून एक प्रकारे त्यांच्या सोबत 'काडीमोड'च टाळीत असतो. किंबहुना 'काडीमोड' हा शब्द त्यांच्या करता वापरतच नाही.

मग आम्हाला सांगा लग्न होण्याअगोदर आयुष्यात भेटलेल्या या सर्व लोकांशी तुम्ही तडजोड करीत आलात आणि मग ज्यांच्याशी लग्नात बांधली आहे तेथे 'तडजोड' का नाही ?

अगोदरच स्वतःच्या मनाला प्रश्न विचाराकी, सुखी कोणाला व्हायचे आहे. तुम्हाला व्हायचे असेल तर 'तडजोड' तुम्हाला करावीच लागेल. कोणत्याही गोष्टीवर निर्णय घ्यायचा असेल तर 'मन' शांत ठेऊनच निर्णय घ्यावा लागेल. आणि एकदा घेतलेल्या निर्णयावर ठाम राहिले पाहिजे. समोरच्याशी 'तडजोड' केली तर का केली? कशासाठी केली? या आणखी संबंधित मुद्यांवर कोणाशीही चर्चा करायची नाही... 'मोडतोड' केली तर त्या विषयासंबंधी कोणाचेही मत विचारात घ्यायचे नाही. आपल्या 'मतांशी' आपण ठाम आणि प्रामाणिक राहिले पाहिजे. "लोक काय काहीही बोलतील. कुछ तो लोक कहेंगे।" हा साधा नियम लक्षात ठेवला पाहिजे.

माणूस - मग ती स्त्री असो वा पुरुष शिक्षित होतो म्हणजे सुशिक्षित होतोच असे नाही. एक आदर्श समाज आपल्याला निर्माण करायचा आहे हे या दोघांनीही लक्षात घेतले पाहिजे. शिक्षण म्हणजे वाघिणीचे दूध आहे. ते ज्याने घेतले आहे, प्यायले आहे तो किंवा ती गुरगुरणारच! फक्त आपण का गुरगुरतोय हे आपणांस कळले पाहिजे कारण आपण 'माणूस' आहोत. या विषयांवर कितीही विचार मांडले तरी ते संपणार नाहीत. तूर्तास येथेच थांबूया. तुमच्यासाठी मात्र 'कुंभश्री'चा एकच मंत्र असेल, तो म्हणजे तडजोड हीच सुखी जीवनाची गुरुकिल्ली आहे. 'नांदा सौख्य भरे.'

भारतातील पहिले छत्रपती शिवाजी महाराजांचे मंदिर

श्रीशैलमला श्री छत्रपती शिवाजीराजेंसह ठिकाणी फोटो दिसले. सहज विचारले हा फोटो कुणाचा! स्थानिक

श्रीक्षेत्र शैलम मल्लिकार्जुन ज्योतिर्लिंग, आंध्र प्रदेश (बारापैकी) दर्शनासाठी आलो. दर्शन झाले. जेवण करायला भोजनालयात गेलो, तेव्हा अनेक ठिकाणी हिंदवी स्वराज्याचे संस्थापक श्री छत्रपती शिवाजी महाराजांचे अनेक

युवकाने अभिमानाने सांगितले श्री छत्रपती शिवाजीराजे यांचा! मी आणखी खोलवर विचारू लागलो तेव्हा भाषिक अडचण आली. पण सांगितले कि, श्री शिवाजी महाराजांचे स्फूर्ती स्थळ दोन किलोमीटरवर आहे. ते जरूर बघा. आम्ही सर्व तेथे गेलो तेव्हा सी. मुनेश्वरजी व्यवस्थापक व सहसंघटक यांनी इतिहास सांगितला. वर्ष १६७७ मध्ये श्री शिवाजीराजे श्रीशैलम येथे भगवान मल्लिकार्जुन यांचे दर्शनासाठी व कर्नाटक विजयानिमित्त मुक्कामी होते. घनदाट जंगलातील माता ब्रम्हर्भा देवीच्या मंदिरात बारा दिवस तप केले. एखाद्या ठिकाणी शिवरायांचे मुक्काम दोन दिवसांपेक्षा जास्त दिवस असेल तर तेथे ये-जा करण्यासाठी भुयारी मार्ग खोदून ये-जा करीत होते. ब्रम्हर्भा मंदिर ते भगवान मल्लिकार्जुन मंदिरापर्यंत भुयार खोदण्यात आले होते. त्या मार्गाचा अनेक वर्षे लोक त्याचा वापर करीत होते.

संकेत कुंभार यूपीएससी परीक्षेत उत्तीर्ण

डावीकडून अभिनव कुंभार, सौ. ज्योती अभिनव कुंभार, कुंभश्री संचालिका सौ. बीना संजय राजे, संपादक संजय राजे, सत्कारमुर्ती संकेत सदाशिव कुंभार, दत्तात्रय कुंभार, कुमारी ग्रंथा, सौ. सुनिता दत्तात्रय कुंभार व सौ. सुवर्णा मानसिंग थोरावडे

विटा : खानापूर तालुक्यातील बलवडी (भा.) येथील संकेत सदाशिव कुंभार हा केंद्रीय लोकसेवा आयोगा तर्फे घेण्यात आलेल्या परीक्षेत उत्तीर्ण झाले आहेत. ५३९ रँक मिळाली आहे. जिद्ध व चिकाटीच्या जोरावर मिळालेल्या यशाबद्दल त्याचे सर्वत्र कौतुक होत आहे. यूपीएससी परीक्षा उत्तीर्ण होणारा संकेत कुंभार हा गावातील पहिला विद्यार्थी आहे. येरळा नदीकाठावर वसलेले बलवडी हे गाव चार हजार लोकसंख्या असलेले गाव. लोकचळवळीचा नावलौकिक असलेले गाव आहे. याच गावातील सदाशिव व जयश्री या आदर्श दांपत्याचा संकेत हा मुलगा

आहे. कुंभार यांचे वडील रोहा येथे माध्यमिक शिक्षक आहेत. आई गृहिणी आहे. संकेत याचे प्राथमिक शिक्षण हे रोहा येथील म.स. गांगल प्राथमिक मराठी शाळेत झाले. माध्यमिक शिक्षण मेहंदळे हायस्कूल मध्ये झाले. कराडच्या सद्गुरू गाडगेबाबा महाराज ज्यूनियर कॉलेज मध्ये शिक्षण झाले. लोणेरे येथील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर अभियांत्रिकी महाविद्यालयातून मॅकेनिकल इंजिनियर झाले. दिल्ली येथे व्हिजन स्पर्धा परीक्षा केंद्रात यूपीएससीची तयारी केली. तिसऱ्या प्रयत्नात केंद्रीय लोकसेवा आयोगाच्या परीक्षेत उत्तीर्ण झाले. महाविद्यालय जीवनात संशोधक वृत्ती चालना मिळालेली संकेत कुंभार यांच्या संशोधक वृत्तिस चालना मिळाली. लोणेरे च्या डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर तंत्रशास्त्र विद्यापीठ येथे तृतीय वर्षास असताना मोटारसायकल स्वारांसाठी फुल फेस फोल्डेबल व ऍडजेस्टेबल हेल्मेट बनवले होते. ऑनलाइन अन्वेषण या राष्ट्रीय संशोधन स्पर्धेत त्याने बेसिक सायन्स विभागातून इंदूर येथे देशपातळीवरील राष्ट्रीय स्पर्धेत प्रथम क्रमांक मिळविला होता. तर चेन्नई येथील स्पर्धेत द्वितीय क्रमांक पटकावला होता. केंद्रीय लोकसेवा आयोगाची परीक्षा उत्तीर्ण होण्याचे स्वप्न लहानपणापासून पाहिले होते. ते पूर्ण झाले आहे.

यूपीएससी परीक्षा पास होण्यासाठी मला आई-वडिलांनी प्रोत्साहन दिले. सर्व शिक्षक व मित्रांचे सहकार्य सतत मार्गदर्शन लाभले. त्यांच्या मार्गदर्शनाखाली यश मिळाले.

***

डॉ. कुंभार यांना एआय संशोधनासाठी पीएच.डी.

गोपनीयता जपत सुरक्षित कृत्रिम बुद्धिमत्ता तंत्रज्ञान विकसित

डॉ. कुंभार

मोरगाव : मुर्ती (ता. बारामती) गावचे सुपुत्र, संशोधक डॉ. हेमंत कुंभार यांनी कृत्रिम बुद्धिमत्ता (एआय) आणि डेटा सुरक्षा क्षेत्रात महत्त्वपूर्ण संशोधन पूर्ण करित पीएच.डी. पदवी संपादन केली. त्यांनी आपले संशोधन केएल विद्यापीठ (विजयवाडा, आंध्रप्रदेश) येथून डॉ. एस. श्रीनिवासराव यांच्या मार्गदर्शनाखाली पूर्ण केले. गोपनीयता जपत सुरक्षित कृत्रिम बुद्धिमत्ता तंत्रज्ञानाचे महत्त्व ओळखणे, या विषयावर त्यांनी संशोधन केले आहे. आजच्या डिजिटल युगात नागरिकांचा वैयक्तिक व संवेदनशील डेटा मोठ्या प्रमाणात डिजिटल स्वरूपात वापरला जातो. मात्र, मशिन लर्निंग किंवा एआय प्रणाली विकसित करताना हा डेटा उघड करण्याची गरज भासते. ज्यामुळे गोपनीयतेला गंभीर धोका निर्माण होतो. हीच समस्या लक्षात घेऊन डॉ. कुंभार यांनी गोपनीयता जपणारे आणि सुरक्षित मशीन लर्निंग अल्गोरिदम विकसित केले, जे त्यांचे मुख्य संशोधन योगदान आहे. त्यांनी 'होमोमॉर्फिक एन्सक्रिप्शन' या आधुनिक

तंत्रज्ञानाचा वापर करून अशी प्रणाली तयार केली की, डेटा डिक्रिप्ट न करता थेट विश्लेषण करता येते, वैयक्तिक माहिती पूर्णपणे सुरक्षित राहते, डेटा चोरी किंवा गैरवापराचा धोका कमी होतो आणि एआय प्रणाली वेगाने व अचूक कार्य करते. त्यांनी विकसित केलेल्या "LeKNet मशिन लर्निंग" अल्गोरिदममुळे सुरक्षित पद्धतीने विश्लेषण अवघ्या ०.३४७ सेकंदात करता येते. ज्यामुळे कार्यक्षमता आणि सुरक्षा दोन्ही वाढतात. ही प्रणाली आरोग्य सेवा, बँकिंग व वित्त, शासकीय व ई-गव्हर्नन्स सेवा, विमा व संशोधन संस्था, शिक्षण व उद्योग आदी क्षेत्रात सुरक्षित आणि गोपनीय मशिन लर्निंग वापरण्यासाठी हे तंत्रज्ञान अत्यंत उपयुक्त ठरणार आहे. डॉ. हेमंत कुंभार यांनी शिवनगर विद्या प्रसारक मंडळाच्या कॉलेज ऑफ इंजिनियरिंग मालेगाव येथे १७ वर्षे प्राध्यापक म्हणून सेवा बजावली. त्यापैकी ५ वर्षे संगणक अभियांत्रिकी विभागप्रमुख म्हणून ते कार्यरत होते. त्यानंतर त्यांनी सॉफ्टवेअर क्षेत्रात प्रवेश केला. ते मागील ४ वर्षांपासून आयटी क्षेत्रात कार्यरत आहेत. सध्या ते एचसीएल टेक या आंतरराष्ट्रीय आयटी कंपनीमध्ये वरिष्ठ प्रकल्प अधिकारी म्हणून काम पाहत आहेत.

***

जमिनीवर हिरव्यागार गवताचा गालिचा, मध्यभागचे विलोभनीय कारंजे, वाऱ्यावर डुलणारी झाडांवरची फुले आणि स्वच्छंदपणे इतस्ततः बागडणारी मुले अशा आल्हाददायक वातावरण असलेल्या बागेत शांताबाई एका निवांत बाकड्यावर रोज येऊन बसत. पण डोक्यातल्या विचारांचे भुंगे मात्र त्यांना शांत बसू देत नसत. त्या मनाला वारंवार समजावीत आणि खडसावीतही असत, “अगं बाई! जगरहाटी चाललीय त्याप्रमाणेच घडतंय सगळं! त्यापेक्षा वेगळं काही घडतंय का? घडत असेल तर ते लाखात असं उदाहरण असेल बरं! नाहीतर पक्ष्यांना पंख फुटल्यावर ते आपापल्या आकाशात उंच भरारी घेत पांगणारच! परत फिरतीलच अशी आशा करणं व्यर्थच नाही का? तरीही मोहमायेत अडकलेला जीव त्या पोकळ आशांपाठीमागे धावतोच आहे. काय करावं बरं?”

अशा विचारात असलेल्या शांताबाईंना नेहमी बागेत फिरायला येणाऱ्या रमाकाकू जवळ येऊन कधी बसल्या ते कळलेच नाही. बाकावर बसता बसता रमाकाकू त्यांना म्हणाल्या, “काय शांताबाई प्रपंचात रमलाय का रामनामात ते तरी सांगा!”

“अगं बाई रमाकाकू आल्यात कां? अहो प्रपंचाचे पाश सोडून कितीही द्यायचे म्हटले तरी सुटेनात बघा. मला कळतंय, हा प्रपंच म्हणजे मायेचा बाजार आहे. गरज संपली की दुसरे काय, स्वतःची मुलं बाळंही पाठ फिरवायला लागलीयेत!” शांताबाई त्रासिकपणे म्हणाल्या.

“अगं शांताकाका, तुझ्या प्रारब्धात जे काही असेल ते सगळं तुला मिळणारच! पण जे नाहीये प्रारब्धात ते नाही मिळणार बरं! सगळंच मनासारखं घडतंय का माणसाच्या? अर्धा प्याला सुखाचा, अर्धा दुःखाचा, असं समजायंच बघ. ‘जगी सर्व सुखी असा कोण आहे? विचारी मना तूची शोधूनि पाहे’ असं समर्थानी म्हटलंय ते पटतंय की नाही? सुख घटाघटा प्यायचं तर दुःख चघळत कशाला बसायचं बरं!” रमाकाकू समजावणीच्या सुरात म्हणाल्या.

“अहो थोडं का सोसलं आहे आयुष्यात रमाकाकू? तुम्हाला माहीतच आहे की! गावी गरीबीत शिक्षण घेऊन पक्के घर झाले. लग्नानंतर पुन्हा शिकून प्रपंच इथला तिथला सांभाळत गर्दी-गाड्यांतून दमछाक होत असतानाही नोकरी केली. दोघांचा पगार पण आम्ही पाचजण, गावचे पाच, मुलांची शिक्षणे, घरकर्जे, लग्नकार्ये... सगळ्या जबाबदाऱ्या पार पाडताना हौसमौज, छानछोकी, ऐषाराम ही चैन नसायचीच हो! नंतर तरी निवांतपणा मिळावा पण नाही! मालकांचे निर्वाण, मुलींची विस्कळीत आयुष्ये, प्रॉपर्टीच्या वाटण्या, नात्यातील गैरसमज, आजारपणे यांनी आयुष्य वेढले आहे बघा!” शांताबाई हताशपणे बोलत होत्या.

शांताकाकाच्या खांद्यावर हात ठेवत रमाकाकू म्हणाल्या, “शांताकाका, घोरोघरी मातीच्याच चुली! प्रत्येकाला समस्या आहेतच, फक्त त्यांचे प्रकार वेगळे असतात ग! आता माझंच बघ ना! घरचं, दारचं, पाहुण्यांचं,

सासरचं सगळं बघत दोन वर्षांपूर्वी कंपनीतून निवृत्त झाले. आता म्हटलं तीर्थयात्रा, देवधर्म, प्रवास करत मनसोक्त फिरावे आराम करावा, तर पहिला नातू, दोन वर्षात दुसरा नातू... दोघांना सांभाळण्यात स्वतःसाठी वेळच उरत नाही बघ! त्यांच शी, शू, खाणपिणं, फिरणं हट्ट... सारं बघताना जीव मेटाकुटीस येतोय बघ. प्रीती नि प्रमोद कामावरून आठ वाजता घरी येतात. दमणुकीमुळे मुलांवर चिडचिड, स्वयंपाक केला तर केला नाही तर स्वीगीची पाकिटे घरपोच येतातच. मुलांच्या कालव्यातून जेवणं दहानंतर तर झोपायला रात्रीचे बारा वाजतात बघा. भुकेच्या आणि झोपेच्या वेळेचही खोबरं शिवाय त्यांचं बायकामुलांचं विश्व, त्यात आपल्याला स्थान असतं कुठे? यांच्या जाण्यानं मीही एकाकी पडले हो!

“हो ना रमाकाकू! अहो पूर्वी घरातल्या आजी, आजोबा, मामा, मावशा, आत्या यांच्या अंगाखांद्यावर बागडत केव्हा मुले मोठी व्हायची कळायचे नाही. आता एकेकट्या आज्यांना नातवंड सांभाळताना नाकी नऊ येणारच! पाळणाघरं असतातच की.

हो, पण तिथं नीट सांभाळण्याची खात्री नसते. पण म्हणून आता म्हातारपणी पुन्हा मागच्यासारखी ओझी पेलवत नाहीतच ना! पण नाही म्हणावं तर मुलगा, सून रागवतील ही धास्ती. पण बरं का मी त्यांना म्हटलं, ‘अरे आता सीनंतर नाही जमायचं रे मला.’ पण त्यांनी ते कायम लक्षात ठेवलं. जणू मोठा अपराधच मी केला! प्रॉपर्टीत मुलीला हिस्सा दिला त्याचाही राग! कायम अबोल्यात असतात हो!” शांताबाईंनी एका दमात सांगून टाकलं!

रमाकाकू काहीसं आठवत म्हणाल्या, “अगं शांताकाका आता ठिकठिकाणी वयस्कर बायका एकाकी पडल्यात. नातवंडांशी खेळावं, रमावं म्हटलं तर ते क्लास, शाळा, छंदांमध्ये व्यस्त. शेजारीही आपापल्या व्यापात दंग. सर्वांची दारे बंद. पण आपल्याला आता या वयात वाटत राहतं की नाही, कुणीतरी जुजबी तरी बोलावं, गप्पा माराव्या पण तसं घडत नाही. मुलांचे आई वडील फोन, लॅपटॉप, टी.व्ही. मध्ये दंग. आपुलकीचे शब्द ठप्प. कसं वागावं या पिढीशी? आपण बोललेलं त्यांना आवडेलच असं नाही ना? कसं सांगायचं यांना आपल्या जेवणाच्या, झोपेच्या वेळाबद्दल हव्या असलेल्या पदार्थाबद्दल? ‘तुका म्हणे ‘उगे राहावे जे जे होईल ते ते पहावे’ दुसरं काय?’

“खरंच रमाकाकू! रमाकाकांत रोज ऑफिसला जातो, येतो. पण कधीही ‘आई निघतो ग’, ‘आई जेवलीस का, औषधे घेतलीस का?’, ‘काही आणायचंय का?’... काही विचारत नाही. वाटतं आपण आता बिनकामाची निर्जीव वस्तू बनलो आहोत का? आपली किंमत तर शून्यच पण आपल्याला टाळणं, बेदखल करणं, नगण्य समजणं, तिरस्कार द्वेषानं वागणं, का म्हणून घडतंय असं? तरी सुनेला कधी मागे सर

म्हटलं नाही. दुखावलं नाही, उणीवा काढल्या नाही की हेच पाहिजे तेच पाहिजे... कपडालता... सोन नाणं... पैसा... इच्छा... कशशाची म्हणून मागणी केली नाही हो! आपलंच नाणं खोटं तिथं सुनेकडून काय अपेक्षा करावी? जगण्यातला आनंद संपत आलाय बघा! शांताबाई डोळे पुसत म्हणाल्या.

“अगं शांताका शांत रहा गं बाई! मला तर वाटतं पिढ्यांपिढ्यांतून असंच चाललं आहे ग! लहान आहेत तोवर मुलं आपली. मोठी झाल्यावर ती आपली राहात नाहीत, असंच सगळीकडं अनुभवायला मिळतंय. पूर्वी गरीबी असायची तरी एकमेकांशी आपुलकीने संवाद घडायचे. आईवडील देवतासमान मानायचे. आदराने विचारपूस व्हायची. उद्धटपणा, तिरस्कार, रागराग या गोष्टींना थारा नव्हता. अढी, आकस, गर्विष्टपणाचा वारा नव्हता. पण आता काय? चांगल्या नोकऱ्यांमुळे बऱ्यापैकी पैसा, नवा फ्लॅट, देवीसमान बायको, मस्तीभरी जवानी लाभल्यामुळे ‘मी, माझी बायकापोरं आणि माझे मनसुबे’ अशीच धारणा झाल्यामुळे इतर नातेवाईकांना निःस्वार्थी वृत्तीने भेटणे तर दूरच परंतु आई-वडिलांची जबाबदारीही मुलांना नकोशी वाटू लागलीय!” रमाकाकूंनीही आपले मन मोकळे केले.

“अहो मग आई-वडिलांनी जायचे कुठे? त्यांच्याकडे पेन्शन-पैसा नसेल तर त्यांच्या हाल अपेष्टा काही विचारूच नका. चेहऱ्यांवरती राग-राग, मोबाईलमध्ये डोकी खुपसून बसणे, भांड्याची आदळापट, जुलमाचे स्वयंपाक, आपल्या बोलण्याकडे दुर्लक्ष, ताटात काय असेल आणि जिथे ठेवले असेल तिथे जा. पाहिजे तर खा नाहीतर बसा. हातपाय धड असेतोपर्यंत डाळभात ऐनवेळेला करून खाऊ शकतो. हात-पाय थकल्यानंतर काय?... हा मोठा प्रश्न भेडसावतो बघा! शांताबाई काळजीच्या सुरात बोलल्या.

“अगं शांताका मी म्हटलं नं पिढ्यांपिढ्या हे असेच घडते आहे. अगं माझे दोन भाऊ व वहिन्या आईशी नीट वागतही नाहीत बोलतही नाहीत. त्या सुमनताईचा मुलगा तिच्याशी सतत कुचेष्टेने आणि अपमानास्पद बोलतो. तिची भांडीवाली सखुबाईची अवस्था तीच. सखुबाईला गावाकडे दोन मुली एक मुलगा. आहे बरं का! आयुष्यभर शेतात राबराबून लेकाला घर बांधायला कर्जे काढून दिली. त्याचा संसार उभारला. पण नंतर कोणी विचारीनासे झाले. आता इथे शहरात बहिणीच्या शेजारी खोली घेतलीय, आणि धुण्याभांड्याची कामे करत स्वाभिमानाने जगते आहे. म्हणते कशी, “वडिलोपार्जित पस्तीस एकर जमीन भावांनी गिळंकृत केली. मुलाला माझ्या कष्टांची किंमत राहिली नाही. मुली सांभाळतील पण तिच्या घराची खपवून कशी घेतील? आपली रोजची कामं करते आणि सुखाची भाकरी खाते. याच्या त्याच्या दारात लाचार बनून बिनकामाची नाती सांभाळत दबावाखाली मरण्यापेक्षा त्यांच्यापासून लांब राहिलेलं बरं!”

“बरोबर आहे रमाकाकू! माझी मैत्रिण वसुधा, तिचं एक बरं चाललंय

बघा! तिनं आपल्या दिवसभराच्या वेळेच नियोजन निवृत्तीनंतर चांगलं बसवलंय. घरातील सून, मुलगा, नातवंड कधीही उठू देत, केव्हाही न्याहारी करू देत, कोणी कामं करू देत नाही तर लोळून मोबाईलवर बसू देत, वसुधा आपली साडेपाच ते सातपर्यंत सकाळी सगळे व्यायामप्रकार नेमाने करते. नंतर कोवळ्या उन्हात फिरून प्राणायाम नंतर अंधोळ-देवपूजा नंतर असेल तर ठीक नाहीतर हाताने गरमागरम नाष्टा करून झाला की झोपडपट्टीच्या ८-१० मुलांचा मोफत क्लास घेते. जेवणानंतर लेखन-वाचन वामकुक्षी झाल्यावर झाडा-बागेची निगा, स्वच्छता. संध्याकाळी एखादं भजन-कीर्तन मंडळ, व्याख्यान, ज्येष्ठ नागरिक कट्ट्यावर जाणे, येताना फळे, लागणाऱ्या वस्तूची खरेदी, रात्रीचे जेवण... आख्खा दिवस ती व्यस्त राहते हो! अर्थात पेन्शन व घराचा मोठा आधार आहे तिला. त्यामुळे कुणाला सूचना दे, ऑर्डरी सोड, अमकं-तमकं का झालं नाही, असंच जेवण पाहिजे, ते तसंच घडलं पाहिजे.... तक्रारी तर मुळीच नाहीत. आता तिने सत्तरी ओलांडलीय बघा! पण स्वतःचं स्वतः करणं, प्रसंगी जेवण, नाष्टा करणं, दोन कपडे धुणं सारं जमतं तिला. अवलंबून राहणे तिला आवडत नाही. ती सुनेला चेष्टेने म्हणते, “माझ्या मैत्रिणी ‘तुला एवढं कसं जमतं गं’ असं जेव्हा विचारतात, तेव्हा मी सांगते, ‘तू मला कार्यशील ठेवले आहेस म्हणून जमतेय सारे. त्यामुळे मी आयतोबा नाही झाले ग! चांगले आहे की नाही?’.... अशी ही वसुधा ग्रेटच वाटते बघा!”

बागेत जवळच्याच बाकड्यावर पुस्तकात डोकं खुपसून बसलेली ओळखीची प्राध्यापिका राजे मॅडम ही बायकांची दीर्घ संभाषणं, आयुष्याच्या कहाण्या पुस्तकाआडून ऐकत होती. तिने जवळ येऊन शांताका आणि रमाबाईंना हाय-हॅल्लो केलं.

“कशा आहात मैतरणींनो! हं.... मला कळल्या तुमच्या कथा-व्यथा बरं! जर तुमची परवानगी असेल तर मी काही मार्गदर्शन करू शकते का तुम्हाला?”

“हे काय विचारता मॅडम! तुम्ही जास्त शिकल्या सवरलेल्या, अनुभवी समाजसेविका! तुम्हीच काही हिताच्या गोष्टी सांगा म्हणजे जरा हायसं वाटेल, आधार वाटेल हो! शांताका काकुळतीने म्हणाल्या.

“पण आता संध्याकाळचे सात वाजलेत. तो वॉचमन आपल्याला हाकलून घायची वाट बघायची की काय? चला! तर उद्या इथेच साडेपाचला भेटू आपण! बाय!” राजे मॅडमसह या दोघी मैत्रिणींनीही घराकडे मोर्चा वळवला! मॅडमकडून काही समाधानकारक ऐकायला मिळेल या विचाराने त्या खुशीत होत्या.

मग काय विचारता! शांताबाई, रमाकाकू, वसुधा आणि सुमनताई व सखुबाई कामवालीला घेऊन दुसऱ्या दिवशी संध्याकाळी साडेपाचला बागेत हजर! सान्याजणी एका झाडाखाली बसल्या. राजे मॅडम बाकड्यांजवळ येऊन पाहतात तर काय? तिथे कुणीच दिसना! ‘या बायका घाबरल्या की काय मला?’ असा विचार करून त्यांनी चौफेर

नजर फिरवली तर झाडाखालच्या बायका हातवारे करुन बोलवत आहेत, असं त्यांच्या लक्षात आलं. लगेचच राजे मॅडम झाडाखाली बसलेल्या बायकांमध्ये सामील झाल्या. नमस्कार, चमत्कार झाल्यानंतर राजे मॅडम म्हणाल्या, “शांताबाई बरं झालं या नवीन मैत्रिणींनाही तुम्ही आणलंत हो! नाही तर हळदीकुंकू समारंभाखेरीज बायका एकत्र येतात कुठे?”

“हो तर काय? तिथेही सधवा बायका आमच्यासारख्यांना डावलतातच हो. आणि अशा काही आमच्याकडे तिरस्कृत नजरेने पाहतात की बस रे बस! जणु काय आम्ही फार मोठा गुन्हा केलाय हो मॅडम!” सुमनताई व्यथित होऊन म्हणाल्या.

“खरंय! म्हणजे बायकाच बायकांना समजून घेत नाहीयेत पण आपण दुःखी व्हायचं नाही बरं! एकल महिलांचे, ज्येष्ठ नागरिक कट्ट्यांचे, महिलामंडळाचे, वाचनालयांचे आपण सभासद झाले पाहिजे. त्यामुळे आपला वेळ चांगला जातो, तेथील नवीन उपक्रमांमध्ये भाग घ्यावा. वेगवेगळ्या विषयांमध्ये मन गुंतून राहते आणि घरच्या समस्यांचा विसर पडतो बरं!”

“होय राजे मॅडम. मी बऱ्याच संस्थांची सभासद आहे बघा. घरच्या मंडळींना जमेल तेवढी घरकामात मदत करायची नि आपला वेळ बागकाम, कुंड्यांची निगा, भजन, कीर्तन, व्याख्याने, व्यायाम, चालणे यासाठी बाहेर पडते बघा.” वसुधाने आपला दिनक्रम सांगितला.

“बरोबर वसुधा! आपला वेळ आपण आनंददायी, सकारात्मक गोष्टींसाठी खर्च करतोय की नकारात्मक गोष्टी मनात घोळत ठेवून दुःखी मनाने जगतोय? याला फार महत्त्व आहे बरं? तुमच्या आनंदाला आणि दुःखाला तुम्हीच जबाबदार ठरता. Think Positive, Get Positive! असं आमच्या सरांनी सांगितले आहे. सुना, मुलांनी मला येताजाता विचारावं, ती तशीच का वागली, तो तसाच का वागला, माझ्याशी बोलत का नाहीत, ते तसंच का घडलं?... असे अनेक जुन्या बायकांप्रमाणे आपण विचार मनात घोळवीत बसतो. समोरच्या व्यक्तीत बदल व्हावा अशी अपेक्षा करतो पण त्यामुळे समोरच्यात काही फरक पडत नाही. उलट आपण काळाप्रमाणे बदलायला हवे बरं का! तुमचा मान-सन्मान राखणं, गप्पागोष्टी करणं, बोलत राहणं यासाठी आजच्या पिढीकडे वेळ नाही आणि आपुलकीही नाही. ऑफिस, मुलांचे अभ्यास, संगणकावरची कामं, आर्थिक-शारीरिक विवंचना, गृहकर्जे, स्पर्धात्मक जगाशी जुळवून घेताना त्यांची दमछाक होते, हे आपण मान्य करायला हवे की नाही?” राजे मॅडम सर्वांना समजावीत होत्या.

वसुधा म्हणाली, “अहो आपण जरा विचार करूया की आपण मुलांबाळांसह शहरात येऊन वेगळे संसार थाटले. तेव्हा आपण सासुसासऱ्यांशी किंवा आई-वडिलांशी किती संवाद साधत होतो? दर महिन्याला किंवा सहामहिन्यांनी त्यांना पैसा, कपडालत्ता पुरवणं एवढेच करत होतो की? मग आताच मी, माझे, मला, माझ्यासाठी असा गर्व ‘मी’पणा आला कोठून? आपण एक क्षुल्लक मनुष्यप्राणी आहोत. कालाच्या

प्रवाहात नष्ट होणारे! जेवढ्या अपेक्षा जास्त तेवढी दुःखे जास्त! त्या शिवानी दिदी सांगतात- “सुबह उठनेके बाद मन को बता देना कि मुझे किसीसे कुछ नहीं चाहिये!”

सखुबाई कामवाली म्हणाली, “हो बराबर हाय की! म्हणूनच मी जिव्हाळा नसलेली नाती, प्रपंच, मोहमाया, अपेक्षांची ओझी सोडून शहरात आले. चार घरची कामं करुन समाधानाने जगते. कुणाचं एक नको नि दोन नको. व्हय ना!”

राजे मॅडम म्हणाल्या, “तेच ते, स्वावलंबनानं जगणं! आपले हातपाय चाललेत तोपर्यंत स्वतःची कामं स्वतः करावी लेक किंवा सून समोर आयतं ताट ठेवेल, हातात चहाकप आणून देईल, हे आता घडणं नाही. वर्तमानकाळात जगायचं आनंदात! भूतकाळात असं घडलं, भविष्यकाळात कसे होईल या चिंता टाळाव्यात. पण एवढंच आपलं घरदार आपल्या ताब्यात ठेवून पैशा-अडक्याचेही नीट नियोजन करुन ठेवावे. स्वतःच्या आनंदाचा रिमोट-कंट्रोल दुसऱ्याच्या हाती नाही द्यायचा बरं! चार गरीब मुलांना शिकवणं, महिन्यातून दोन पुस्तकं वाचणं, दर शनिवार-रविवार विविध कार्यक्रमांना जाणं, मैत्रिणींशी गप्पा मारणं, व्यायाम-चालणं-सकस आहार यांनी आरोग्य सांभाळणं अशी कितीतरी कामं, उद्दिष्ट यांच्या सवयी मनाला लावून घेतल्या पाहिजेत नाही कां?”

“बरोबर! बरं का शांताका, रमाकाकू! ‘रिकामे मन सैतानाचे घर!’ संत तुकारामांनी म्हटलं आहे, ‘आले देवाजीच्या मना तेथे कोणाचे चालेना.’ नशिबात असेल ते घडेलच. उगीच तगमगीत आयुष्य घालवू नका. प्रारब्धानुसार जे वाट्याला येईल, त्याला शांतपणे देवाचा प्रसाद समजून सामोरे जा. खंत, दुःख करीत बसू नका हो! वेळ, काळ, माणसं परिस्थितीनुसार बदलत राहतात. तीच परिस्थिती कायम राहात नाही. म्हणूनच दुःखाने कोळपू नये व सुखाने हुरळून जाऊन गर्विष्ट बनू नये. नाही का मॅडम!” वसुधाही आपले विचार वारंवार मांडत होती.

“आता संसार, प्रपंच, मुले-बाळे, राग, हेवेदावे, मायाजाल, विषय वासना यात गुंतून न राहता देवाच्या, समाजाच्या संसारात मन रमवावे. यासाठी आपल्याला आयुष्य लाभलेय ते बहकणारे, चंचल मन देवाच्या नामस्मरणात घालवावे हो की नाही! सतत सुखी राहण्याचा अगदी एक सोपा मार्ग सांगते बरं का-

‘कोण काय करीत आहे?... कसे करीत आहे... आणि का करत आहे... असंच का घडलं, ती माझ्याशी बोललीच नाही... या गोष्टीपासून तुम्ही जितके दूर राहाल, तेवढे तुम्ही शांत व सुख-समाधान प्राप्त कराल व रामनामात वेळ, मन गुंतवाल, हो की नाही रमाकाकू?’ राजे मॅडमनी बोलता बोलता घड्याळाकडे बघितलं, “अरे बाप रे! साडेसात? चला नवी शिदोरी घेऊन घराकडे परतुयात! बराय, टाटा! बाय-बाय!”

***

“अगं पण तुला रात्री दप्तर भरून ठेवायला काय होतं? सकाळी किती गडबड होते शाळेत जायला...” रजनीचा नेहमीचा त्रासिक स्वर.

“आई, अगं बोलण्यात का वेळ घालवते आहेस? माझं दप्तर भरून होईल दोन मिनटात. माझी वेणी घालून घायची आहे तुला.” चिंगीचं उलट उत्तर.

“एक दिवस तुझी तू घालून बघितलीस तर... पण नाही... ह्या बाईपण नं... जरा वेळेवर येतील तर शपथ! बस नाही थांबत माझ्यासाठी, मला जाऊन थांबावं लागतं ७.४५ला बससाठी. चिंगीची शाळेची व्हॅन चुकली की तिलातरी सोयीस्कर बस कशी मिळणार? नाहीतर रिक्षा करून जायची वेळ. टॅशन शिवाय एक दिवस जाईल तर शपथ.” रजनीचं पोळ्यावाल्या बाईवर घसरणं. पोळ्या करून दोघींचे डबे झाले की मग भांडी, ३३ झाडू-पोछा करून दुसरीकडे जायचं हा वादा.

आता मात्र दामूला डोक्यावरचं पांघरूण दूर करून उठणं भागच. सकाळी दोघीही जाईपर्यंत वातावरण तप्त. ते ‘कूल’ करण्याचा मार्ग दामू शोधू लागला. आलेल्या वृत्तपत्रातला एक विनोद वाचून दाखवण्याचा प्रयत्न केला, पण रजनी आंघोळीला बाथरूममध्ये गेली होती आणि चिंगीनं निर्विकारपणे शाळेचं शेरापुस्तक सहीसाठी समोर धरलं होतं.

“तुमच्या टीचरना शेरे-ताशेरे मारल्याशिवाय शाळा झाल्यासारखी वाटत नाही का गं?” सही करता करता दामूनं हसत हसत विचारलं. तेव्हाद्वयात बेल वाजली म्हणून चिंगीनं मक्खपणे ते शेरापुस्तक हिसकावून घेतलं अन् जाऊन दार उघडलं.

“मावशी, जरा लवकर या नं... जीव टांगणीला लावता अगदी, चिंगीचा व्हॅनवाला थांबायला तयार नसतो.” बाथरूममधून बाहेर येता येता, घरात प्रवेश करणाऱ्या बाईना रजनीनं ऐकवलंच.

“अगं पण व्हॅनवाल्या काकांना सांग जरा सबुरीनं घ्यायला, पैसे देतेस ना त्यांना महिन्याचे महिन्याला, शाळेला सुटी असलेल्या दिवसांतसुद्धा...” दामू हसत उद्गारला त्यावर रजनीनं डोळे मोठे केले अन् आता मात्र चिंगी फिसकन् हसली.

“ताई, पाहुणे आलेत हो घरी, समद्यांचं चहा पाणी करून निघायला जरा उशिर झाला, पण कधीमधीच व्हायचं असं, हमेशा नाही वो.” मावशींनी सारवासारव केली. मायलेकींची आवराआवर पुढे चालू झाली.

“ताई, उद्या यायला जमणार नाही बरंका. यजमानांचं श्राद्ध आहे.” बाईनी सांगितलं.

“क्षणभर स्तब्धता... आणि मग ‘ठीक आहे,’ म्हणून रजनी

आणि तिच्यामागे घाईघाईत बूट बांधत चिंगी बाहेर पडल्या.

बाईचा नवरा व्यसनापायी अकाली गेला होता. बाईचं वय त्यावेळी असेल ३५-३६. लिहा-वाचायला येत नाही. दोन मुली मोठ्या आणि शेंडेफळ मुलगा पदरात. जावेच्या मदतीनं लोकांकडे भांडी, धुणी, झाडू-पोछा, स्वयंपाकाची कामं करून मुलं वाढवणं हेच ध्येय. प्रामाणिक आणि कष्ट करण्याची तयारी या शिदोरीवर सकाळपासून राबत राबत चार पैसे गाठीशी बांधले. मोठ्या मुलीचं लग्न करून दिलं. जाऊ-दीर सांभाळून ठेवलेले. त्यांच्या मोठेपणानं निभावलं. धाकटी मुलं शिकणारी.

रजनीला बाईचं कौतुक होतं. घरात जुनं पानं आवरायला काढलं की दोन पिशव्या भरलेल्या जायच्या बाईकडं कपड्यांच्या आणि इतरही वापरातल्या फुटकळ वस्तू. बाईना आनंद त्याचाही.

“आज मावशींच्या मुलाची फी भरायला हजार रुपये दिलेत बरं का.” रजनीनं एके दिवशी दामूला सांगितलं होतं.

“पुढच्या दोन महिन्यात घेऊ वळते करून.” यावरून दामूला कळलं की पैसे गेल्या महिन्यापासून एकदम वाढवून दिलेले दिसताहेत.

“अरेच्या, सहा महिन्यांमागेच तर वाढवले होते ना... त्या बाई तुझा आवाका घेताहेत बरं का, तोंडाला येईल ते मागतात आणि तुझं काम अडायला नको म्हणून तुही...” दामूनं सुनावलं.

“अरे, बिचारीला यावरच गुजराण करावी लागते, महागाई कोण वाढलीय...” रजनी कढ येऊन अन् कड घेऊन बोलत होती.

“हो, आणि आपल्याला नाही वाटतं महागाई. इकडं महागाई वाढतीय जॉमेट्रिकली अन् आमदनी वाढतीय ऐरिथमॅटिकली, ती सुद्धा बॉसना वाटलं तर!” दामूनं आपलं घोडं दामटलं.

“राहू दे रे, आपल्या अडीअडचणीला नाही म्हणत नाहीत बिचाऱ्या. कामही चांगलं आहे. आपल्यामुळं सोसायटीतली आणखी चार घरं मिळाल्यानं आपल्यावर खूश आहेत.” रजनीला फारच भरतं आलेलं पाहून दामूनं विषय आटोपता घेतला.

मधल्या एका रविवारी निवांतपणे उठून सकाळची काम आटोपली जात होती. बाईही जरा उशिराच म्हणजे साडेआठच्या सुमारास आल्या. दामू पेपर वाचून नुकताच दाढी करायला बेसिनवरच्या आरशापुढे उभा राहिला होता. रजनी आणि तिच्याच ‘स्टाईल’मध्ये चिंगी पेपरवाचन करत बसल्या होत्या.

“अरे वा, साडी नेसलात वाटतं आज मी दिलेली. चांगली दिसतीय तुम्हाला.” रजनी उद्गारली. बाई लाजून हसल्या आणि कामाला लागल्या.

“मी तुला भोपाळहून आणलेली तीच ना ही साडी?” दामूनं

तोंडावरून ब्रश फिरवत रजनीला विचारलं.

‘‘हो.‘‘ पेपरमधून डोकं न काढता रजनीनं हुंकार भरला.

‘‘त्यावेळी पहिल्यांदा तू माझं साडी खरेदीबद्दल कौतुक केलं होतंस. आठवंत?’’

‘‘हो’’ पुन्हा तसाच हुंकार.

‘‘पण काही म्हण, तुझे काय माझे काय, कपडे खरेदीत तुझाच चॉईस मस्त असतो बरंका...‘‘ दामूचं बोलणं ऐकून आता रजनीचे डोळे पेपरमधून बाहेर डोकावून दामूवर रोखलेले... ‘‘अर्थात तुझा चॉईस चांगला असतो हे तर आपल्या लग्नावरूनच सिद्ध झालेलं आहे, काय?’’ असं म्हणून दामू जोरात हसला. तशी चिंगीपण खदखदून हसली. दामू जे म्हणाला ते समजून की अर्धी दाढी केलेला दामूचा चेहरा पाहून ते दामूला नाही समजलं. ‘‘पण तुला काय कळलं गं...‘’ असं म्हणत रजनीनं मात्र, लटक्या नाराजीनं असेल कदाचित, पण एक चापट दिली ठेऊन चिंगीला... ‘‘आणि तुलाही कळत नाही का रे कुणासमोर काय बोलावं ते?’’ नकळत तिनं बाईकडे कटाक्ष टाकलेला दामूला दिसला नव्हता.

‘‘तुला काय झालं बिघडायला?’’ तो रजनीवर डाफरला.

‘‘इनफ इज इनफ!’’ रजनीनं शेवटचं सांगितलं म्हणजे आता संभाषण बंद हे दामूला कळलं.

बाईनी एक दिवस सुट्टी मागून दुसऱ्या दिवशी म्हणजे शनिवारी ही घेतली आणि रविवारी सकाळीच आल्या.

‘‘काल पण यायला जमलं नाही, ताई. श्राद्धाला आलेले पाहुणे होते घरात अजुन आणि धाकट्याच्या शाळेत बोलावलं होतं.‘’ बाईची ओढाताण पाहून रजनीही काही बोलली नाही. परवाच झालेलं त्यांच्या नवऱ्याचं श्राद्ध आणि मुलांची शाळा. सगळ्यांच्या वेळा सांभाळता सांभाळता आपलीही कशी फेसाटी उडते हे रजनीतल्या गृहिणीला समजलं नाही तरच नवल.

‘‘ठीक आहे. तशी पोळ्यांचीही काही अडचण नव्हती अन् भांडी एक दिवस राहिली तर नडत नाही.‘’ रजनीनं बाईच्या मनाची अस्वस्थता कमी केली.

आज रविवार असल्यानं आजही निवांत उठून चहा, पेपरवाचन आणि मग दाढी असाच दामूचा कार्यक्रम होता. दाढी करता करता दामूच्या गप्पा सुरू झाल्या. रजनी बाईना सूचना देऊन पेपर वाचायला बसली होती. चिंगी चित्र काढत बसलेली.

‘‘तुझ्या बॉसंनं अगदी आपणहून चौकशी केली बरंका त्याच्या मुलीच्या लग्नात काल. तू उगाचच त्याला नावं ठेवतेस. तुझ्या कामाचं कौतुक करत होता. त्याला अगदी ताब्यात ठेवलेला दिसतोय... आणि घरी ‘नवरा माझ्या मुठीत गं’... हाऽ हाऽ हाऽ. पण काही म्हण, काल ते जेवण अगदी अंगावर आलं नाही का, रजनी?’’

‘‘हं.‘’ पेपरमधून डोकं न काढता रजनीनं हुंकार भरला.

‘‘आपल्याला अगदी आग्रह करकरून जिलब्या वाढल्या. वाया जातील अशी धमकी देउनसुद्धा.‘’ दामू तोंडाचा चंबू करून बोलत होता, त्यामुळं चिंगी हसत होती. दामूनं बाईकडे बघितलं. त्या शांतपणे भांडी काढत होत्या.

‘‘संध्याकाळी अजिबात जेवणाची इच्छा राहिली नाही. तरी चिंगीच्या मैत्रिणीच्या वाढदिवसाला जावं लागलं आणि खावं लागलं. किती छान कुटुंब आहे ना त्या चौघांचं. पण मला ते केक त्या रुहीच्या तोंडाला फासणं मात्र अजिबात आवडलं नाही. चिंगी सांगं गं तुझ्या मैत्रिणींना माझा हा निरोप. म्हणावं अन्नपदार्थं असे नासू नयेत.‘’

‘‘तुला काय साऱ्या जगाला शहाणपणा शिकवायचा मक्ता दिलाय का रे?’’ रजनी उसळून म्हणाली.

‘‘ताई, येऊ का?’’ बाईनी काम करून निरोप घेतला. दार बंद करून रजनी दामूकडे आली तरातरा.

‘‘तुला कळत कसं नाही? दाढी करताना का गप्पा मारत असतोस आमच्याशी?’’ दामूला हा हल्ला अनपेक्षित होता. ‘‘चिंगे, जा गं तुला पॅटिस घेऊन ये दुकानातून.‘’ पैसे आणि पिशवी देऊन रजनीनं चिंगीला बाहेर पिटाळलं.

‘‘नको रे अशा गप्पा मारत जाऊ त्या मावशीपुढे.‘’

‘‘म्हणजे? त्याला काय झालं?’’ स्वतःच्या गालावरून हात फिरवत आरशात बघत दामूनं विचारलं.

‘‘मला नाही आवडत असे आपल्यातले विषय त्यांच्यासमोर बोललेले. त्या एक विधवा गरीब बाई आहेत. आपल्या एकमेकांच्या कौतुकाच्या अन् आपुलकीच्या गोष्टी, खाण्यापिण्याच्या, वाढदिवस हे सारं ऐकून त्यांना स्वतःच्या परिस्थितीबद्दल विषाद वाटत असेल. आपली लटकी किंवा खरी भांडणं पाहून त्यांची करमणूक होत असेल, आणखी चार घरी कामाला जातात त्या, तिथं तिखट मीठ लावून सांगत असतील... आणि...‘’ रजनी एवढी गंभीरपणे बोलता बोलता थांबलेली पाहून दामूनं खुणेनं पुढं काय असं विचारलं... ‘‘आणि शेवटी ती एक विधवा आहे... आपल्या सुखी संसाराला तिची...‘’ रजनीचं पुढचं बोलणं दामूला ऐकू जाईनासंच झालं. पुसायला घेतलेला हातातला ब्रश गळून पडला.

त्या बाईना सहानुभूतीपूर्वक, एखाद्या घरातल्या माणसाप्रमाणं वागवणारी, तिच्या मुलीच्या लग्नात भरपूर आहेर देणारी, तिच्या अडीअडचणीला धावून जाणारी, जादा झालेल्या साड्या, कपडे वस्तु देताना त्या धडधाकट उपयोगी असल्याची खात्री करणारी हीच का ती रजनी? मग आज हे एकदम कसले विचार आले एका स्त्रीबद्दल एका स्त्रीच्याच मनात? दामूकडे याचं उत्तर नव्हतं.

***

“काय हे मेघना किती हा उशीर? एसटी कधीची येऊन उभी आहे, तुम्हा दोघींचा काही पत्ता नाही. माधुरीला दोन फोन केले, तुला एक केला, तुम्हाला फोन घ्यायला काय होते?”

“तुच मला फोन केलास कां? अग ती सुलु मला सोडायला आली होती. मी तिच्या मागे बसले होते. उजव्या हातातच बॅग होती आणि मोबाईल त्याखालती पर्समध्ये गेला होता. त्यामुळे मला फोन आलेला कळाले, पण घेता आला नाही.” हे वाक्य म्हणत असताना ती पर्समधून मोबाईल काढून बघत होती. आता मधुराने मोबाईल घेऊन परत एकदा माधुरीला फोन लावला, पण तीचा चेहराच सांगत होता की, हा फोनदेखील ती उचलत नव्हती.

“तिचे नेहमीचे आहे, कधीच वेळेवर फोन घेत नाही. नेहमी तीच उशीर करते. आता आपण गेली तीन वर्षे महिन्यातून दोनदा घरी जातो तेही याच एसटीने, एरवी वेळेवर येते आता आजच काय झाले काय कळत नाही.”

“खरंतरं आपले घर फार लांब नाही. आपल्या गाडीने आलो तर तासाभरात पोहचू कॉलेजवर. पण आई गाडी घेऊन देत नाही. म्हणते या घाटातून गाडी चालवायची नाही.”

“हो ना. हा घाट नसता तर आपण गाडीनेच आलो असतो, इथे होस्टेलवर राहायची वेळच आली नसती. मला पण घरी या घाटातून पुढे यायला बंदी आहे.”

“घरच्यांचे अगदीच चूक आहे असे नाही. गाडीसाठी हा घाट फारच डेंजर आहे. वर्षातून सारखे ॲक्सिडेंट होत असतात इथे. त्यामुळे सगळेच घरचे घाबरून असतात इथून गाडीने यायचे झाले की.”

“अग आता गाडी सुटेल, काय करायचे आपण? जायचे का?”

“नको. आपण तिघी एकाच शाळेत, एकाच वर्गात होतो. एकाच ज्युनियर कॉलेजमध्ये होतो, आता इथे पण एकाच कॉलेजमध्ये, एकाच हॉस्टेलमध्ये फक्त वेगळ्या खोल्यात राहतो. मी आज क्लास सुटल्यावर लगेच पिशवी घेऊन निघाले. तेव्हाच माधुरीला पहिला फोन केला होता. कारण तिलाच नेहमी उशीर होतो. पण तिने नंतरचे दोन्ही फोन सुध्दा घेतले नाहीत. आपण गेली तीन वर्षे एकत्रच या बसने घरी गेलो आणि एकाच बसने परत आलो. आता पुढच्या महिन्यात तर परीक्षा आहे. त्यामुळे आपण बहुदा घरी जाणारच नाही. मग काय संपले या कॉलेजमधले शिक्षण. फारतर एकदा जाऊ आपण एकत्र. इतके दिवस थांबलो, यावेळी जाऊ पुढच्या बसने. तासाभरानेच तर आहे.”

“खर मलाही तिला सोडून येणे बरोबर वाटत नाही. शेवटच्या बसने तिने एकटीने येणे बरोबर नाही. आपण तिघी असलो की घरी सुध्दा काहीच टेन्शन नसते. बघ आता बस गेली पण. आता लगेच जरी ही आली तरी काही उपयोग नाही. गाडीत उभे राहायला पण जागा नसेल. मी ना तिला आल्यावर झाडणार आहे. तिच्यामुळे पहिल्यांदा

आपली नेहमीची बस चुकली. आता पुढच्या बसला फारच गर्दी असते आणि घरी जायला उशीर होईल तो वेगळाच. मी तर सरळ सांगणार आहे की माधुरी उशीरा आल्यामुळेच आम्हाला उशीर झाला, नाहीतर आम्ही नेहमीच्या वेळेवर आलो असतो. हो किनी?”

“मी पण घरी तेच सांगणार आहे. पण मी आता माधुरीशी अजिबात बोलणार नाही. ती नेहमीप्रमाणे सॉरी सॉरी म्हणणार, आपण नेहमीप्रमाणे बोलणार. की संपले, परत ती उशीरा यायला रिकामी. मी तर ठरवले आहे की तिच्याशी काहीच बोलायचे नाही, की तिची उशीरा यायची कोणतीच कारणे ऐकून घ्यायची नाही. तिलाही जरा वाटू देत आपण तिच्याशी काहीच बोललो नाही तर.”

“बरोबर आहे तुझं. आपण तिच्याशी काहीच बोलायचे नाही. पूर्ण दुर्लक्षच करायचे. बघू तिला काय वाटते आहे?”

आता दोघी आपापल्या मोबाईल मध्ये रममाण झाल्या. दहाच मिनीटांनी माधुरी पडेल तोंडाने दोघींपाशी आली. या दोघी आपल्यावर फारच रागावल्या असणार हे तिला माहिती होते. आल्याबरोबर तिने दोघींकरता आणलेले चॉकलेट त्यांच्यासमोर धरले. पण दोघींनी तिच्या उपस्थितीकडे पूर्ण दुर्लक्ष केले. जणु काही ती इथे आलेलीच नाही या रितीने दोघी वागत होत्या. त्यांचा राग माधुरीला कळत होता. न राहून तिने शेवटी बोलायला सुरवात केली.

“अग मी वेळेवर निघालेच होते पण...”

“तुला आम्ही विचारले आहे का?”, मेघनाने मोबाईलमधील लक्ष जराही न बाहेर काढता तिला पुढे बोलूनच दिले नाही. “तुझी नेहमीची कारणे आता आम्हाला पाठ झालेली आहेत. आम्हाला तिची ती कारणे अजिबात ऐकायची नाही. तु आणलेले चॉकलेट तुझ्याकडेच ठेवून दे. उगाच आम्हाला लाडीगोडी लावू नकोस. तुझ्यामुळेच आमची नेहमीची बस चुकली.”

“हो ना. गेली तीन वर्षे आपण याच बसने घरी जायचो, आज तु उशीरा आल्याने ही बस चुकली. आता घरी गेल्यावर परत बोलणी खायला लागतील ती वेगळीच. आमच्या घरी तर, आधी बोलून घेणार, मग विचारणार की उशीर का झाला, माहिती आहे ना तुला?”

“आपण पुढच्या बसने जाऊ ना. मी तर घरी फोन करून सांगितले आहे की मला उशीर होणार आहे. वाटल्यास मी तुमच्या दोघींच्या घरी फोन करून सांगते की माझ्यामुळेच तुम्हा दोघींना उशीर झाला आहे, त्यांना रागावू नका, जे काही रागवायचे ते मला रागवा. मग तर झाले.”

“काही गरज नाही. आता पुढच्या बसने जाण्याशिवाय आपल्याकडे दुसरा पर्यायच नाही. पण या बसला म्हणतात, फारच गर्दी असते. बसायला जागा मिळेल का नाही माहिती नाही. तू वेळेवर आली असतीस तर गेलो असतो त्याच बसने. पण तू नेहमीप्रमाणे उशीर केलास. ती बघ तीच बस आहे ती.”

आता बस आल्यावर तिघी पळाल्या. कशीबशी दोर्घीना बसायला जागा मिळाली. मेघनाला उभे राहावे लागले.

“बघ तुझ्यामुळे मला उभे राहावे लागते आहे. नेहमीच्या बसला आरामात बसायला जागा मिळते.”

“तू पुढे ये, आणि बस या जागेवर. माझ्यामुळे उशीर झाला ना, मग मी उभी राहते. मग तर झाले?” असे म्हणेपर्यंत मेघना पुढे आली होती. ती आल्यावर पटकन माधुरी उभी राहिली व तिच्या जागेवर मेघनाने बसून घेतले.

“आपण नेहमीच्या बसने गेलो असतो तर तिघीना बसायला जागा मिळाली असती. आता तुलाच उभे राहावे लागले बघ.” माधुरीने त्यावर काहीच उत्तर दिले नाही. थोड्या वेळाने बस सुरु झाली. जवळपास अर्धा तासाने बस थांबली. सुरवातीला सर्वांचेच दुर्लक्ष होते, पण जास्त वेळ लागू लागल्यावर एक एक जण बसमधून उतरून थांबण्याची कारणे माहिती करून घेण्याचा प्रयत्न करू लागले. पाच मिनीटांनी आपल्या जागेवर आपापल्या बॅग, पिशव्या ठेवून तिघी मैत्रीणी सुध्दा उतरल्या. चौकशी केल्यावर कळाले की कोणती तरी गाडी दरीत कोसळली. त्यातील लोकांना बाहेर काढायचा प्रयत्न सुरु आहेत. त्यात नेहमीप्रमाणे काम करणारी माणसे मोजकीच होती, पण हवशे गवशेच जास्त होते.

“बघ तुझ्यामुळे आपल्याला अजून उशीर होणार. आधीच्या बसने आपण एव्हाना घरी पोचलो असतो.” मधुराने परत एकदा बोलून दाखविले.

“तुम्हाला माहिती आहे का कोणती गाडी दरीत कोसळली?”,

त्यांचा संवाद ऐकणाऱ्या एका मुलीने तिघींना विचारले.

“नाही माहिती, कोणती तरी गाडी दरीत कोसळली एवढेच कळाले.” मधुराने उत्तर दिले.

“तुमची जी आधीची गाडी चुकली ना, तीच दरीत कोसळली आहे.” तिचे उत्तर ऐकल्यावर मेघना व मधुराची वाचाच बसली. त्या एकमेकींकडे बघू लागल्या. मधुरा आधी सावरली. पटकन पुढे होत तिने माधुरीचा उजवा हात आपल्या दोन्ही हाताने धरला.

“आमचे चुकले, आम्ही तुला फारच बोललो. पण तु उशीरा आलीस म्हणून तर आम्ही वाचलो, नाहीतर आमचे काही खरे नव्हते आज.”

मेघनाने माधुरीला मिठीच मारली. ती रडवेली झाली होती. “खरंच तुला आम्ही इतक्या वेळ नावे ठेवत आलो, पण तुझ्यामुळेच आम्ही वाचलो.”

तिच्या मिठीतून बाहेर आल्यावर माधुरी म्हणाली “खरे कारण हे आहे, की तुम्ही माझ्याकरता थांबलात, त्यामुळेच तुम्ही वाचलात. नाहीतर तुम्हाला या गाडीने जाणे शक्य होते. तुमच्या माझ्यावरच्या प्रेमांमुळेच तुम्ही दोघी माझ्याकरता थांबलात आणि या अपघातातून वाचलात. आता उशीर झाला की कोणीही बोलणारच की.” आता तिघी सावरल्या. त्या गाडीकडे जायला निघाल्या.

“आता सांग तुला यायला उशीर का झाला?” मेघनाने विचारले.

माधुरीने तिला उत्तर द्यायला सुरवात केली, “अग मी वेळेवर निघणारच होते पण....”

***

आई-वडील नसलेला पती हवा तर बायोडेटात लिहा!

बरेली : जर तुम्हाला कुटुंबासोबत राहायचे नसेल, तर लग्नाच्या बायोडेटामध्ये स्पष्टपणे लिहा की असा पती हवा आहे ज्याचे कोणीही नसेल, अशी टिप्पणी करत बरेलीतील कुटुंब न्यायालयाने एका शिक्षिकेची कानउघाडणी केली.

कुटुंब न्यायालयाचे अतिरिक्त मुख्य न्यायाधीश ज्ञानेंद्र त्रिपाठी यांनी एका व्यावसायिकाची घटस्फोटाची याचिका मंजूर करताना ही टिप्पणी केली. २०२४ मध्ये बदायूं येथील शुभाशीषने कुटुंब न्यायालयात घटस्फोटासाठी याचिका दाखल केली होती. कोर्टाने दोन्ही बाजूंचे युक्तिवाद ऐकले. पुरावे पाहिले आणि पती-पत्नीला वेगळे राहण्याचा निर्णय दिला.

यावेळी एक महत्त्वाची टिप्पणी केली की, ज्या मुर्लीना लग्नानंतर फक्त पतीसोबत राहायचे आहे, त्यांनी आपल्या लग्नाच्या बायोडेटामध्ये स्पष्टपणे लिहावे की त्यांना असा जोडीदार हवा आहे, ज्याच्या घरी आई-वडील किंवा भावंडं नसतील. तो कुटुंबाच्या जबाबदारीतून मुक्त असावा. संयुक्त कुटुंबाला ओझे समजणे, सामाजिक रचनेसाठी समस्या निर्माण करणारी प्रवृत्ती आहे.

न्यायाधीश ज्ञानेंद्र त्रिपाठी म्हणाले, संभाषणातून हे स्पष्ट होते की

विवाहितेला संयुक्त कुटुंबाचा तीव्र तिरस्कार होता. पतीने न्यायालयात सादर केलेल्या छायाचित्रांमध्ये, पत्नीने मंगळसूत्र, सिंदूर, जोडवी यांसारखी कोणतीही सौभाग्यचिन्हे परिधान केलेली नाहीत. लग्नाच्या एका वर्षानंतर तिने वैवाहिक संबंधही नाकारले.

न्यायाधीशांनी महाभारताचे उदाहरण देत म्हटले – असंख्य लोक मरतात, तरीही लोक विचार करतात की ते जिवंत राहतील. सध्या लोक वृद्धाश्रमांमध्ये आणि बंद प्लॅटमध्ये एकटे जीवन जगत आहेत. विवाहिता एका प्राथमिक शाळेत शिक्षिका आहे. जी व्यक्ती स्वतःच्या कुटुंबातील मूल्यांचा आदर करू शकत नाही, ती विद्यार्थ्यांना संस्कार कसे देईल. हा एक चिंताजनक प्रश्न आहे.

कौटुंबिक मूल्यांना तडा – न्यायाधीशांनी निर्णयात लिहिले – विवाहितेच्या वडिलांनी मुलीला समजावण्याऐवजी वेगळे राहण्याची अट लादली. हा दबाव निंदनीय आणि वैवाहिक संस्थेच्या विरोधात वर्तन आहे. कौटुंबिक मूल्यांना कमकुवत करणाऱ्या अशा प्रकरणांमध्ये विधिमंडळाने ही लक्ष दिले पाहिजे. न्यायाधीश म्हणाले की, जेव्हा पालकच मुलांना संयुक्त कुटुंबापासून दूर राहण्याचे शिक्षण देऊ लागतात, तेव्हा समाजात संतुलन बिघडणे निश्चित आहे.

***

कभी किसी रोज

-संगीता देवकर, वाकड, पुणे

“अमित, तू आई सोबत बेंगलोरला जात आहेस,” मोहन म्हणाला.
“बाबा पण मी का जाऊ आई सोबत, तुम्ही जा ना. मला कॉलेजचे एक फक्शन आहे, मला नाही जमणार.”

“अमित, तुला आई सोबत जावे लागेल, एक महत्वाचे काम आहे. असं पण आई एकटी आहे तर तिच्या सोबत जा.”

“बाबा, आईचे माहेर आहे ते, या आधी खूपदा ती एकटी गेली आहे. मग आता कशाला मी सोबत पाहिजे?”

“अमित, मला जास्त या विषयावर बोलायचे नाही, तू जातो आहेस.”

“बाबा पण काम काय आहे आणि माझं जाणं का महत्वाचं आहे ते तरी सांगा.”

“अमित आईचे एक नातेवाईक खूप आजारी आहेत, त्यांना भेटायला तुम्ही दोघे जात आहात.”

“बाबा, पण मी कोणाला ओळखत नाही मग मी का, तुम्ही जा ना.”

“अमित तू माझ्या सोबत येणार हा माझा हट्ट आहे समज. आता यावर चर्चा नको.” आई

सुमिता बोलली.

“आई पण माझं पण काम आहे इथे. का तू आग्रह करतेस मला. तू जाऊन ये ना एकटी.”

“अमित तुझं माझ्या सोबत येणे गरजेचे आहे म्हणून मी बोलत आहे, नाहीतर तुला असा आग्रह कधी केला नसता.”

“आई पण काम काय, आणि त्या नातेवाईकांना मी ओळखत पण नाही.”

“अमित, तिथे गेले की तुला तुझ्या प्रश्नांची उत्तरे मिळतील. प्लीज माझ्या सोबत चल. आजच बॅग भर सकाळी लवकरच आपण बाहेर पडू.”

अमित यावर पुन्हा काही बोलला नाही. आईचा चेहराच सांगत होता की काहीतरी सिरियस गोष्ट आहे. तिच्या डोळ्यात त्याच्या येण्यासाठी आर्जव होते, मग अमित आई सोबत जायला तयार झाला.

“अमित तू आलास की आपण तुझी ती बाईक घ्यायला नक्की जाऊ.” बाबा बोलले.

अमितला आश्चर्य वाटले, कालपर्यंत बाबा या नवीन बाईकसाठी तयार नव्हते, मग आज अचानक असे काय घडले की बाबा ती स्पोर्ट्स बाईक घ्यायला तयार झाले? अमितला प्रश्न पडला.

तसे ही लहानपणापासून अमितचे बाबांनी खूप लाड केले होते. एकुलता एक मुलगा म्हणून जीवापाड त्याला जपले ही होते. त्याच्या आनंदात ते नेहमी आपला आनंद शोधत आले होते. आता अमित एकवीस वर्षांचा तरुण होता, पण आज ही बाबासाठी लहानपणीचा त्यांचा हात धरून चालणारा, क्रिकेट खेळणारा, पडला की रडत बाबाकडे धावत येणारा अमू होता.

सकाळी लवकर उठून अमित आवरून तयार झाला, सुमिता ही तयार होती. आपले सामान घेऊन दोघे घराबाहेर पडले.

“अमित आईची काळजी घे. दोघे व्यवस्थित जा आणि लवकर परत या.” मोहन बोलले.

अमित आई सोबत रिश्कात बसून टुरिस्ट बस स्टेशनकडे निघाला. सुमिता आणि अमित बसमध्ये बसले. थोड्याच वेळात बस चालू झाली.

“आई आपण कोणाला भेटायला जात आहोत? मी तर त्यांना ओळखत पण नाही.”

“अमित ते माझे नातेवाईक आहेत, प्रसाद नाव त्यांचे ते हॉस्पिटल मध्ये आहेत.”

“पण मग माझे काय काम तिथे?”

अमित सगळ्याच प्रश्नांना उत्तरे नसतात. या वर अमित काहीच बोलला नाही.

संध्याकाळी ते बेंगलोरला पोहचले.

सुमिताचे माहेर ही इथे होते. अगोदर ते घरी गेले. मग फ्रेश होऊन सिटी हॉस्पिटलकडे आले.

हॉस्पिटलच्या जनरल वॉर्डमध्ये अनेक पेशंट होते. अमित आई सोबत आत गेला एका बेड जवळ सुमिता थांबली.

“प्रसाद, कसे आहात? त्या बेडवर झोपलेल्या माणसाला तिने विचारले. तो माणूस जवळ जवळ अमितच्या वडिलांच्या वयाचा वाटत होता. त्याला सलाईन सुरू होते.”

“सुमिता, मी आता बरा होणार की नाही काहीच माहीत नाही. पण तू मला भेटायला आलीस ते खूप बरे झाले. निदान शेवटचं तुला पाहता तरी आले.”

प्रसाद असं नका बोलू. तुम्ही लवकर बरे होणार आहात.

प्रसादने अमितकडे पाहिले, उंचा पुरा, गोरा, दिसायला आकर्षक अगदी सुमिता सारखा होता.

हा अमित आहे प्रसाद. सुमिताने त्याला सांगितले. प्रसादने डोळे भरून अमितला पाहून घेतले.

आई मी बाहेर थांबतो तू ये असं बोलून अमित वॉर्ड बाहेर गेला. सुमिता, बरं झाल तू अमितला सोबत घेऊन आलीस, त्याला पाहायची खूप इच्छा होत होती.

हो प्रसाद म्हणूनच घेऊन आले निदान एकदा तरी तुम्ही तुमच्या मुलाला बघावे अस मला ही वाटत होते.

तुमचा मुलगा, हे शब्द बाहेर जाता जाता अमितने ऐकले. तो क्षणभर विचलित झाला. हे आई काय बोलली, तुमचा मुलगा, म्हणजे मी त्या प्रसादचा मुलगा आहे. मग बाबा माझे कोण लागतात आणि म्हणून आई मला यांना भेटायला घेऊन आली. अमित सुन्नपणे वॉर्ड बाहेर उभा राहिला.

थोड्या वेळात सुमिता बाहेर आली, तिचे डोळे भरून आले होते.

चल अमित निघुया आपण.

ते दोघे घरी आले. आजची रात्र इथे थांबून सकाळी घरी जायला निघणार होते.

अमित रात्रभर विचार करत राहिला, की मी त्या प्रसादचा मुलगा आहे, याचा अर्थ आई आणि प्रसाद एकत्र होते? मग त्यांनी लग्न का नाही केले? आणि इतकी मोठी गोष्ट आईने माझ्यापासून लपवून ठेवली. बाबांना तर याबद्दल माहिती असेल कां? असेल कदाचित म्हणून तर त्यांनी मला आई सोबत आग्रह करून इथे यायला भाग पाडले.

अमित विचारात हरवला होता. पण त्याला मोहन आपले बाबा आहेत या बद्दल राग ही येत होता.

दुसऱ्या दिवशी अमित आणि सुमिता घरी यायला निघाले.

घरी पोहचले अमित मात्र शांत होता. मोहनने ओळखले अमित काही बोलत नाही ते. तेव्हा तेच म्हणाले, अमित आपण जाऊ तुझी बाईक आणायला.

नको बाबा मला नको आहे ती बाईक.

अरे पण तुला हवी होती ना ती बाईक किती मागे लागला होतास तू माझ्या.

पण आता नको आहे मला. इतकं बोलून अमित बाहेर पडला.

सुमिता याला काय झाले आहे? हा असा का वागत आहे आल्या पासून. तू सांगितले का त्याला काही?

नाही ओ, मी काहीच बोलले नाही. आणि प्रसाद ही काही बोलले नाहीत.

मग याला काय झाले अचानक?

बघू घरी आला की विचारू आपण. सुमिता म्हणाली.

दुपारी अमित घरी आला, तिघे एकत्र जेवण करत होते, रोज बडबड करणारा अमित आज गप्प आहे हे मोहनने ओळखले. अमित काही झाले आहे कां? तू आल्यापासून असा शांत का आहेस?

बाबा, का लपवले तुम्ही माझ्यापासून.

काय लपवले, कशाबद्दल बोलत आहेस तू अमित?

बाबा, मी तुमचा मुलगा नाही आहे, हो नां?

सुमिता आणि मोहन एकमेकांकडे बघू लागले.

बाबा मला समजले आहे की मी त्या प्रसाद यांचा मुलगा आहे ते.

अमित, तुला ही गोष्ट आम्ही सांगणार नव्हतो. पण तुला कशी समजली? सुमिताने विचारले.

आई मी हॉस्पिटलच्या वॉर्ड मधून बाहेर पडताना तुझे आणि प्रसाद त्यांचे बोलणे ऐकले होते.

अमित, तू त्यांचाच मुलगा आहेस. प्रसाद माझ्या घराशेजारी राहत होता. आम्ही दोघे एकमेकांच्या प्रेमात पडलो. आमच्यात जवळीक निर्माण झाली. आम्ही लग्न करणार होतो. प्रसाद बाहेरून आपल्या गावी शिकायला आला होता, अजून तो सेटल झाला नव्हता. मी माझ्या आई बाबांना प्रसादबद्दल सांगितले पण बाबा खूप चिडले. प्रसाद सारख्या बेरोजगार मुलासोबत माझं लग्न कदापी होणार नाही असे म्हणाले. लवकरात लवकर माझ्यासाठी त्यांनी मोहन यांचे स्थळ पाहिले आणि लग्न लावून दिले. प्रसाद मग त्याच्या गावी निघून गेला.

मी तुझ्या बाबांना माझ्या आणि प्रसादच्या नात्याबद्दल सांगितले. तेव्हा मी गरोदर होते. तुझ्या बाबांनी मला समजून घेतले. तू पोटोट असताना ही त्यांनी माझा आणि तुझा ही स्वीकार केला. त्यांचे हे उपकार मी कधीच विसरू शकणार नाही. अमित, तुझे बाबा इतके चांगले आहेत की त्यांनी दुसऱ्या मुलाचा हट्ट सुद्धा केला नाही. तू एकटा त्यांच्यासाठी पुरेसा आहेस अस म्हणत असायचे. तुझ्यावर त्यांनी स्वतःच्या मुलासारख प्रेम केले. तुझे सगळे हट्ट लाड त्यांनी पुरवले. कधी तरी तुला त्यांनी ओरडल्याचे आठवते का अमित?

सुमिता अग उपकार वगैरे काय बोलतेस. त्या वेळी तुला समजून घेणार कोणी तरी हवे होते. ते मी केले. अमितला माझाच मुलगा मानला कायम.

बाबा, माझे चुकले. मी तुमच्याबद्दल नको ते विचार करत राहिलो. बाबा, तुम्ही ग्रेट आहात. आय एम सॉरी.

अमु, अरे तू माझाच मुलगा आहेस. आणि कायम असशील.

बाबा तुम्ही आईवर आणि माझ्यावर खूप उपकार केले आहेत.

नाही बाळा, वडील कधीच मुलावर उपकार करत नसतात. मोहनने अमितला आपल्या कुशीत घेतले.

अमित तुझी बाईक आणायला जाऊया ना आपण?

हो बाबा आजच जाऊ. हसतच अमित म्हणाला.

सुमिताच्या डोळ्यात आनंदाश्रू तरळले.

***

Manoj Prajapati (C.M.D.)
9371587053

समृद्ध जीवन जगण्यासाठी ...

An ISO 9001 - 2008

SHIVAM PRAJAPATI

BUILDERS & DEVELOPERS

Address : Office No. 10, Prajapati Cascade,
Sector -1, New Panvel, Dist. Raigad - 410206

Tel. : 022 2746 2053 / Mob. : 7303 386 820.

Email : info@shivamprajapatibuilders

shivamprajapati1983@gmail.com

www.shivamprajapatibuilders.com

महिला आणि वास्तव

-सौ. चंद्रलेखा जगताप - बेलसरे

अखेरीस व्हॅलेंटाईन दिनाच्या दिवशी विशाखाचा घटस्फोट झाला. चार वर्षांचे वैवाहिक जीवन संपुष्टात आले आणि भयंकर मानसिक दबावाखाली असलेली विशाखा अधिकच मायूस झाली. जे झाले ते योग्य झाले का अयोग्य? हे तिला समजत नव्हते.

तिला ते चार वर्षांपूर्वीचे फुलपाखरी दिवस आठवू लागले. विशाखाने नुकतेच तिचे अभियांत्रिकीचे शिक्षण पूर्ण केले होते. आता ती नोकरीच्या शोधात होती. लवकरात लवकर नोकरी करून तिला जीवनात स्थिरस्थावर व्हायचे होते पण शिक्षण पूर्ण झाल्याबरोबर तिचे आईवडील लग्नाच्या मागे लागले होते. विशाखाच्या मित्र-मैत्रिणींचा एक ग्रुप होता. त्यात केवळ अभियांत्रिकीचेच मित्र मैत्रिणी नव्हत्या तर हॉटेल मॅनेजमेंट केलेले, डॉक्टरी व्यवसायातील, व्यवस्थापन क्षेत्रातील देखील मित्र-मैत्रिणी होत्या. प्रत्येकाचे क्षेत्र वेगवेगळे असले तरी सर्वजण तरुण होते. नुकतेच पासआउट झालेले होते. सर्वांना प्रगतीची क्षेत्रे खुणावत होती. सर्वांची वेगवेगळी स्वप्ने होती पण लग्नाच्या आधी जीवनात स्थिर झाल्यावरच लग्नाचा विचार करायचा, असे सर्वांनी ठरविले होते अन त्या दृष्टीने त्यांचे प्रयत्न सुरु होते. विशाखाची सुद्धा हीच इच्छा होती पण आईवडिलांनी लग्नाचा लकडा लावला होता. त्यांनी त्यांच्या जातीतील मुलगे दाखविण्याचा सपाटाच जणू लावला होता. ह्या दररोजच्या घाईने आता विशाखा बेचैन झाली होती. तिची ती बेचैनी नितीनच्या नजरेतून सुटली नव्हती. नितीनने हॉटेल मॅनेजमेंटचा कोर्स केला होता आणि मित्राच्या भागीदारीत त्याने पुण्यातील कॅम्प एरियात एक हॉटेल सुरु केले होते. नितीनला क्रिकेटची देखील आवड होती पण हॉटेल व्यवसाय सुरु केल्यामुळे त्याला अलीकडे मैदानावर खेळायला जाता येत नव्हते. लवकरच त्याचे मन ह्यातून उचकटू लागले आणि त्याने रिअल इस्टेट मध्ये नशीब आजमविण्याचे ठरविले. विशाखाचे कॉलेज कॅम्पसमध्ये सिलेक्शन झाले नव्हते. संगणक क्षेत्रातील डिग्री घेऊनही विशाखाला त्या क्षेत्रात जॉब मिळत नव्हता म्हणून तिने देखील आता दुसऱ्या क्षेत्रातील जॉब करावा असा निर्णय घेतला होता. आपले क्षेत्र सोडून नितीन जर दुसऱ्या क्षेत्रात पदार्पण करू शकतो तर आपणही वेगळे क्षेत्र निवडू का नये? तेथे आपले नशीब का अजमावून पाहू नये? असा विचार विशाखा करू लागली आणि तिनेच पुढाकार घेऊन नितीनसमोर आपली इच्छा व्यक्त केली. ह्या क्षेत्रात तिचे संगणकीय ज्ञान कामास येणार नव्हते पण आय.टी. क्षेत्रातील होणारी भरभराट पाहून आणि परंप्रांतीय लोकांचा पुण्याकडे होणारा वाहता ओघ पाहून ह्या क्षेत्रात आपण लवकरच जम बसवू शकतो, ह्याची तिला खात्री पटली होती अन् म्हणूनच तिने नितीनच्या सोबतीने ह्या क्षेत्रात काम करायला सुरवात केली होती.

हळूहळू तिला ह्या क्षेत्रातील माहिती मिळू लागली. क्लायन्टची काय मागणी आहे? त्याला कोणत्या भागात घराची आवश्यकता आहे? त्याचे बजेट काय आहे? ह्याची माहिती घेऊन ती आता त्या कामात तरबेज झाली होती. क्लायन्टला भाड्याचे घरे, विकत घरे घ्यायची

असल्यास ती नेटाने त्या गोष्टीचा पाठपुरावा करू लागली. त्यांना पसंत पडेपर्यन्त ती त्या गोष्टीचा पाठपुरावा करायची आणि हातात आलेल्या गरजूला निराश करत नव्हती.

नितीन देखिल तितक्याच तत्परतेने तिला साथ देत होता. त्यामुळे कमिशनपोटी त्यांना चांगलेच पैसे आता मिळू लागले होते. कदाचित नोकरी करून सुद्धा त्यांना एवढी अर्थप्राप्ती झाली नसती, एवढी इन्कम त्यांना होऊ लागली होती. आता विशाखा आनंदी दिसत होती. हळूहळू विशाखा आणि नितीनमध्ये आकर्षण निर्माण झाले होते. ते एकमेकांना पूरक असेच होते. पुढे विवाहबंधनात अडकल्यावर आपली प्रगती जोमात होईल, असे ही त्यांना वाटत होते. इकडे विशाखाच्या आईवडिलांचा लकडा सुरुच होता. 'आता तू स्वतः कामाऊ लागलीस, मग लग्नाला का नकार देतेस?' अशी विचारणा ते करू लागले होते.

अखेरीस एकदा तिने आपल्या मनातील इच्छा आईवडिलांना सांगितली. नितीनची आईवडिलांशी ओळख करून दिली. त्यांना देखील नितीन आवडला पण प्रश्न जातीचा होता. विशाखा वैश्य समाजातील होती तर नितीन क्षत्रिय समाजातील होता. विशाखाच्या आईवडिलांना जातीच्या बदल काहीच ऑब्जेक्शन नव्हते पण नितीनच्या पालकांचा विचार घेणे आवश्यक होते. पुढाकार घेऊन विशाखाच्या आईवडिलांनी ह्या दोघांच्या लग्नाचा प्रस्ताव नितीनच्या आईवडिलांसमोर मांडला. एकुलत्या एक मुलाने लग्नाचा परस्पर निर्णय घेतल्याचे पाहून आधी तर ते नाराज दिसले पण विशाखा इंजिनियर आहे, शिकलेली आहे, नितीनच्या वडिलांचा बांधकाम व्यवसाय होता, त्यात तिची मदत होऊ शकते, असा व्यावहारिक विचार करून त्यांनी ह्या लग्नाला संमती दिली. नितीनचे वडील अतिशय शांत आणि सहिष्णू होते. ते आपल्या व्यवसायात व्यस्त होते. त्यांचा घरात, काही निर्णयात काहीच हस्तक्षेप नसायचा पण खरा अडथळा होता तो नितीनच्या आईचा! तिला आपल्या एकुलत्या एक मुलासाठी श्रीमंत घराण्यातील सुंदर मुलगी हवी होती. अर्थात विशाखा तशी सुंदर होतीच. शिवाय हुशार होती, गृहकृत्यदक्ष देखिल होती. तिला नाकारण्यासारखे काहीच नव्हते पण वरकरणी तरी नितीनच्या आईने तसे काहीच दर्शविले नव्हते पण मनात कुठेतरी पराभवाची भावना जरूर खदखदत होती.

लग्नापूर्वी विशाखा अनेकदा नितीनच्या घरी जाऊन आली होती. तिला होणाऱ्या सासूबाईंच्या मनाचा अंदाज घ्यायचा होता. असली नाराजी तर ती दूर करायची होती पण त्या ह्या लग्नाच्या निर्णयामुळे नाराज आहेत, असे विशाखाला कधीच जाणवले नाही. उलट नितीनच्या आई तिचे हसतमुखाने स्वागत करायच्या. तिच्याशी चांगल्या वागायच्या. त्यामुळे आपली निवड योग्य असल्याचे विशाखाला जाणवत राहिले आणि एके दिवशी नितीन आणि विशाखा विवाहबद्ध झाले. परजातीचा का होईना आपल्याला चांगला जावई मिळाला म्हणून विशाखाचे आईवडील खुश होते. विशाखा अन् नितीन देखील आनंदी होते. त्यांचा व्यवसाय एकच

असल्याने ते सदैव एकमेकांच्या सानिध्यात राहत होते. त्यामुळे तक्रारीला वावचं मिळत नव्हता.

ते फुलपाखरी दिवस काहीच दिवसात संपले आणि घरात कुरबुरीला सुरवात झाली. विशाखा घरात आल्यावर घरात फक्त एकच सदस्याची भर पडली होती. इनमिन चारजणच त्या घरात होते. सकाळचे चहापाणी, नाश्ता झाल्यावर विशाखा भाजी-पोळीचा डब्बा करून बरोबर घेऊन जात होती. बाकीची भाजी-पोळी सासू-सासऱ्यांसाठी ठेवीत होती. त्यांना जेवताना गरमागरम वरण-भात मिळावा म्हणून त्याचीही तयारी करून ठेवीत होती. तसा तक्रारीला ती वाव देतच नव्हती पण हे सुखच नेमके तिच्या सासूला टोचत होते.

कधीकधी विशाखा आणि नितीनला एखादा क्लायन्ट आला तर घरी यायला उशीर होत होता. त्यामुळे नितीनची आई आकांड-तांडव करायची. खरंतर नितीनचे लग्न होण्यापूर्वी ती सर्व स्वयंपाक संध्याकाळीच करून ठेवायची आणि नितीन आणि त्याच्या वडिलांची वाट पाहत राहायची. आता नितीनचे लग्न झाल्यावरच असे काय बिघडले होते कि त्यांचा उशीर तिला सहन होत नव्हता. तसे ही नितीनचे वडील सुद्धा घरी उशिराच येत होते. नितीन देखील कधी मित्रांच्या सोबतीने घरी उशिराच यायचा. तोपर्यंत त्याची आई टीव्हीवरील मालिका पाहत बसायची. मग विशाखाच्या येण्याने असा कितीसा अधिक स्वयंपाक तिला करावा लागत होता? वरण-भाताच्या कुकरमध्ये एखादी जास्तीची मुठ डाळ आणि एखादी जास्तीची मुठ तांदळाची टाकावी लागत होती. थोडीशी भाजी जास्त करावी लागत असे. पण हे अन्न शिजवायला तेवढाच वेळ लागत होता. फक्त जास्तीच्या दोन पोळ्या मात्र कराव्या लागत होत्या. बरस इतकेच! तरीही आईचा असा जळफळाट का व्हावा? ह्याचेच आश्चर्य नितीनला वाटत असायचे.

अलीकडे कोणी कितीही उशिरा येऊ द्यात, रात्रीचा स्वयंपाक नितीनची आई करतच नव्हती. काम संपल्यावर जेव्हा विशाखा घरी यायची तेव्हाच स्वयंपाक करायची अन् मग सर्वांची जेवणे व्हायची. त्या स्वयंपाकाला देखील नितीनची आई नावे ठेवायची. अर्थात नितीनच्या आईच्या हाताची चव विशाखाच्या स्वयंपाकाला येणे शक्यच नव्हते कारण नितीनच्या आईचा दीर्घ अनुभव होता. विशाखा नवशिकी होती. तिची बरीच वर्षे हॉस्टेलमध्ये गेली होती अन ती वयाने देखिल लहान होती. घरात आलेल्या नव्या मुलीला आपल्या पद्धतीने नितीनच्या आईने स्वयंपाक शिकवायला पाहिजे होता. पण तो मार्ग न अवलंबता नितीनची आई विशाखावर आगपाखड करत होती. आता जेवणे झाल्यावर तिने एक कडक शिस्त सुरु केली होती. सर्वांची जेवणे झाल्यावर रात्रभर खरकटी भांडी स्वयंपाक घरात ठेवायची नाहीत म्हणून ती भांडी देखील विशाखाला घासायला लावायची. घराला झाडू मारायला लावायची. त्यानंतरच विशाखाची सुटका व्हायची. एव्हाना रात्रीचे ११-११.३० वाजून जायचे. इकडे नितीन विशाखाची वाट पाहत बसायचा. दिवसभर थकल्याने त्याला झोप येऊ लागायची. त्यामुळे त्याची चिडचिड व्हायची आणि त्यामुळे त्यांच्यात वाद-विवाद, भांडणे सुरु झाली होती. मन मूटाव

निर्माण झाला होता.

अलीकडे नितीनच्या आईने मोलकरणीला नितीनची खोली साफ करायला मनाई केली होती. नितीन आणि विशाखाचे कपडे देखील ती विशाखालाच धुवायला लावायची. दिवसभर कामात गेल्याने विशाखाला ह्या कामासाठी वेळच मिळत नव्हता म्हणून तिची बेडरूम अस्ताव्यस्त असायची. त्याचेही खापर ती विशाखावर फोडायची. 'ही मुलगी बेशिस्त आहे, कामचोर आहे, तिच्या आईवडिलांनी तिला चांगले वळण लावले नाही' म्हणून नितीनची आई दररोज विशाखाच्या आईवडिलांचा उद्धार करायची. 'कुठून दुर्बुद्धी सुचली आणि ही धोंड गळ्यात बांधून घेतली, माझ्या मुलाला एकापेक्षा एक सुंदर आणि श्रीमंत मुली चालून आल्या होत्या. पण माझे नशीबच फुटके म्हणून अशी कुरूप मुलगी माझ्या मुलाच्या गळ्यात पडली'. वगैरे... वगैरे! अशी ती दररोज विशाखाला कोसायची. आधीच कामाचे श्रम, त्यात न झेपणारी ही कामे अन वर सासूचे हे सातत्याने उपहास करणे, कटू बोलणे! तरीही विशाखा ते सर्व निमूटपणे सहन करत होती. नितीन हे सर्व पाहत होता. पण तो आईभक्त होता. एकतर त्याने आधीच आईच्या इच्छेविरुद्ध प्रेमविवाह केला होता. आता त्याला आईला दुखावणे योग्य वाटत नव्हते. तरीही तो कधी कधी विशाखाची बाजू घेऊन आईला समजवायचा प्रयत्न करायचा तर ती अधिकच भडकायची. मुलालाच वाटेल तसे बोलायची. 'काल आलेली ही मुलगी तुला आईपेक्षा अधिक प्रिय झाली का? अरे, तुला हाताचा पाळणा आणि रात्रीचा दिवस करून मोठे केले, ते असे पांग फेडण्यासाठीच का रे? मी मेली दिवसभर राबराब राबते आणि ह्या महाराणी रात्रीचे आयते गिळायला बसतात. मी किती दिवस असे कष्ट करायचे? वाटलं होत की घरात मला मदत करायला तुझी बायको येईल, मला थोडासा आराम मिळेल पण नाही तुम्हांला माझ्याबद्दल प्रेमच उरले नाही. ती मुलगी तर उपरीच आहे, पण तू तर माझ्या रक्तामांसाचा आहेस ना? तू ही मला उलट उत्तरे देऊ लागलास? हेच शिकवले का तिने तुला?' असे वाद-विवाद अलीकडे घडू लागले होते. घरात अशांतता पसरली होती. नितीनचे वडील शांत स्वभावाचे होते. त्यांना आपल्या पत्नीचा स्वभाव आधीपासूनच माहीत होता. ती किती आडमुठी स्वभावाची आहे, कशी कर्कशा आहे? हे त्यांना माहीत होते. ते ह्या भानगडीत पडत नसत. कारण त्यांना माहीत होते कि पत्नीला कितीही समजावले तरी ती त्यांचे ऐकणार नाही. आपला अपमान करून घेण्यापेक्षा गप्प बसलेलेच बरे, हा त्यांनी मार्ग धरला होता. आईच्या अश्या वागण्याने आता नितीन ही कंटाळला होता. त्याचे कामात मन लागत नव्हते. त्याचा व्यवसायचं असा होता की, त्यात कधी उशीर होत होता. विशाखाला देखील त्यामुळेच उशीर होत होता पण नितीनच्या आईला विशाखाला उशीर झालेला सहन होत नव्हता. तिच्या मते घरातील सर्व जबाबदाऱ्या सांभाळूनच तिने काम करावे, अशी तिची भावना होती, जी प्रत्येक सासू करत असते.

आता दिवसेंदिवस विसंवाद वाढतच गेला. सासूचे मुद्दाम असे वागणे पाहून आता विशाखा देखील कंटाळली होती. तिला दररोज लाखभर

तरी शिब्या खाल्या लागत होत्या पण त्याचे तिला दुःख नव्हते पण नितीनची आई पदोपदी तिच्या आईवडिलांचा उद्धार करत होती अन ज्यासाठी आपले आईवडील जबाबदार नाहीत, त्यांच्याबद्दल असे उणे-दुणे ऐकणे कोणत्याच मुलीला सहन होत नाही. मुलाप्रमाणेच प्रत्येक मुलीच्या आईवडिलांनी तिला जन्म दिलेला असतो, तिचे संगोपन केलेले असते. तितकेच कष्ट घेतलेले असतात अन वेळेवारी तिला एका विश्वासक हाती, चांगल्या कुटुंबाला सोपलेले असते. तेथे तिचे स्वागत व्हावे, ती सुखाने नांदावी म्हणून तिला सर्वांचा सन्मान कर, पतीच्या घराला आपले समजून वाग, त्याच्या आईवडिलांचा आदर कर, अशीच शिकवण दिलेली असते. सासरी येणारी कोणतीच मुलगी सासरच्या माणसांबद्दल कोणतेच पूर्वग्रहदूषित विचार घेऊन आलेली देखील नसते पण दुसऱ्याच्या अंगणातून आलेले हे रोपटें ह्या घरात रुजायला मात्र वेळ लागत असतो. त्यासाठी तेवढे पेशंस मात्र ठेवायचे असतात. त्यावर मायेचे छत्र धरावें लागते, प्रेमाचे सिंचन करावे लागते तरच ते रोपटे रुजते आणि त्या अंगणाची शोभा वाढविते. पण हे नितीनच्या आईला मान्य नव्हते. दुसऱ्या घरच्या आलेल्या मुलीने लवकरात लवकर जबाबदारी घ्यावी, कामे करावीत, आपली हौस मौज दूर सारावी आणि रितिरिवाज आत्मसात करावेत, अशी तिची इच्छा होती. हे सर्व होणारच होते पण त्याला थोडे थांबावे लागणार होते, हे नितीनच्या आईच्या गावीच नव्हते. तिला तर सर्व आजच हवे होते आणि ते कधीच, कोणाच्याही बाबतीत शक्य होणार नव्हते. तरी ही विशाखा त्या घरात स्वतःला सामावून घेण्याची धडपड करत होती. इकडे तिला वाटायचे की, सासऱ्यांनी तरी तिला समजून घ्यावे. नवऱ्याने तरी तिला मानसिक आधार द्यावा. पण ह्यातील काहीच घडत नव्हते. आता ती पूर्णपणे खचली होती. घरातील कटकटींचा त्यांच्या व्यवसायावर परिणाम होत होता. हाता तोंडाशी आलेले मोठमोठे डील कॅन्सल होत होते. आर्थिक आवक देखिल मंदावली होती. नितीन आणि विशाखाच्या वैवाहिक आणि संसारिक जीवनावर देखील त्याचा परिणाम झाला होता. शारीरिक आणि मानसिक दृष्ट्या ते एकमेकांपासून दुरावत चालले होते. आधी काही प्रसंगी विशाखाची बाजू घेऊन आईला समजाविणारा नितीन देखील बदलत चालला होता. ह्याची कुठेतरी बोच विशाखाला जाणवू लागली होती. त्यातच करोनाचा काळ आला. आईवडिलांना भेटायला गेलेली विशाखा लॉकडाऊन लागल्याने माहेरीच जवळजवळ एक महिना अडकून पडली. जेव्हा लॉकडाऊन उठले तेव्हा ती माहेरून परत सासरी आली. एव्हाना नितीनचे काम संपुष्टात आले होते. लॉकडाऊनमुळे त्याच्या धंद्याला सेटबॅक बसला होता. धंद्याला उतरती कळा लागली होती कारण करोनामुळे कोणीच घराबाहेर पडत नव्हते. करोना काळामुळे खरेदीदारांची आर्थिक स्थिती खराब झाल्यामुळे रिअल इस्टेटच्या धंद्याला फटका बसला होता. नितीनच्या वडिलांचा बांधकाम व्यवसाय देखील अडचणीत आला होता. आता घरात येणारी आर्थिक आवक थांबली होती. पैशांची चणचण जाणवू लागली होती म्हणून नितीनच्या आईची चिडचिड अधिकच होऊ लागली होती. 'ही पांढऱ्या पायाची बला घरात आल्यापासून घराला उतरती कळा लागली',

असे म्हणून ती विशाखाचा अधिकच दुस्वास करू लागली होती. उठता बसता विशाखाला टोमणे मारून तिला दुःखी करत होती. आज ना उद्या ही परिस्थिती बदलेल म्हणून विशाखा सर्वकाही सहन करत होती. नितीनचा कामधंदा संपुष्टात आल्याने त्याला आता वेळच वेळ मिळत होता. तो दिवसभर मित्रांच्या समवेत फिरत होता. संध्याकाळी क्रिकेट खेळायला जात होता.

लॉकडाऊन उठल्यावर जेव्हा विशाखा माहेरहून परत आली तेव्हा तिला घरातील वातावरण बदललेले जाणवत होते. कधी बायकोची विचारपूस करणारा नितीन तिच्याकडे दुकून देखील पाहत नव्हता, बोलत देखिल नव्हता. कधी मधी विशाखाला दिलासा देणारे सासरे देखील आता बदलले होते. एवढा अमूलाग्र बदल झाला होता. मुलाची आणि नवऱ्याची विचारधारा बदलणारी खरी सूत्रधार नितीनची आई होती. तिने सुनेच्या बाबत एवढ्या दिवसात विषपेरणी केली होती. म्हणतात ना एखादे खोटे, शंभरवेळा सारखे सांगितले तर ते खोटे समोरच्या माणसाला कालांतराने खरे वाटू लागते, असेच विशाखाच्या बाबतीत घडले होते. आपल्या मुलाला आणि नवऱ्याला नितीनच्या आईने आपल्या बाजूने करून घेतले होते. आता एक विरुद्ध तिघेजण असे वातावरण निर्माण झाले होते. तरीही विशाखा समजूतदारपणे वागत होती. घरचे काम करत होती. त्यांच्या शिब्या खात होती पण तीने धैर्य सोडले नव्हते कारण तिला आपले लग्न टिकवायचे होते. तीने नितीनवर प्रेम केले होते. तिचा जीव त्याच्यात अडकला होता. कधीतरी ह्याची जाणीव नितीनला होईल आणि सारं काही व्यवस्थित होईल, या आशेवर ती आलेला दिवस ढकलत होती.

दिवसेंदिवस कुटुंबाची अर्थिकस्थिती खालावत चालली होती. नितीनला नैराश्यापोटी गांज्याचे व्यसन लागले होते. रात्री तो गांज्या ओढून अर्धवट नशेतच घरी येत होता आणि झोपी जात होता. कधी विशाखाने त्याला उठवले तर चिडून तिच्यावर हात उचलू लागला होता. घराची आर्थिकस्थिती सुधारण्यासाठी आता विशाखाने नोकरी करायचे ठरविले होते. तिच्याकडे अभियांत्रिकीची डिग्री होती. कुठेतरी छोटी-मोठी नोकरी तिला मिळेल म्हणून ती प्रयत्न करत होती. अखेरीस तिच्या प्रयत्नांना यश मिळाले आणि एका मल्टीनॅशनल कंपनीत तिला चांगल्या पगाराचा जॉब लागला. आता सकाळी लवकर उठून घरचे सर्व आवरून विशाखा जॉबसाठी आठ वाजता घरातून बाहेर पडत होती. नवीन जॉब असल्याने तिला कित्येकवेळा घरी यायला उशीर होत होता. घरी आल्यावर रात्रीचा सर्व स्वयंपाक करून मागचे आवरूनच तिला झोप मिळत होती. नितीन, त्याचे वडील, त्याची आई आयते जेवत होते. विशाखाचा पगार घरातच खर्च होत होता पण त्याबद्दल ना कोणाला कौतुक वाटत होते, ना कोणाला कृतज्ञता जाणवत होती. बाहेरच्या लोकांना आणि नातेवाईकांना सर्वकाही अलबेल चालले आहे, असेच वाटत होते पण नितीनच्या जवळच्या नातेवाईकांना नितीनच्या आईचा स्वभाव माहित होता. ही वादळापूर्वीची शांतता आहे, असेच वाटत होते कारण नितीनच्या आईच्या वागण्याची पद्धत सर्वांनाच माहित होती.

नितीनचे वडील तिच्या ताटाखालील मांजर बनून जगत होते. आपल्या वाईट स्वभावाने नितीनची आई नातेवाईकांमध्ये बदनाम झाली होती. तिच्याशी सर्वांनी संबंध तोडले होते. तिच्या वाऱ्यालाही कोणी फटकत नव्हते.

सर्वकाही शांततेत चालले होते. घरची सुन कमावित होती, सर्वांचे उदरभरणं करत होती. कामाचे ओझे वाहत होती पण त्याची कोणालाच चाड नव्हती. शांत बसेल ती नितीनची आई कसली? आता तिने विशाखाचा सर्व पगार तिच्या हाती देण्याची मागणी केली होती. विशाखाने देखील तिची ही मागणी पूर्ण केली होती पण आताशा विशाखाला जांबला जाताना स्कुटरसाठी जे पेट्रोल लागत होते, ते पैसे देखिल नितीनची आई तिला देत नव्हती. कमाई विशाखाची आणि त्यावर डल्ला मारत होती नितीनची आई! तरी ही विशाखाने समजूतीने घ्यायचे ठरविले होते. आता विशाखा बसने जांबच्या ठिकाणी जाऊ लागली होती. त्यामुळे तिला घरातून लवकर निघावे लागत होते आणि घरी येण्यास देखील उशीर होत होता. आता त्याचा विपर्यास करून नितीनच्या आईने ति च्यावर 'तिचे दुसऱ्या कोणाबरोबर विवाहबाह्य संबंध आहेत', असे म्हणून तिच्यावर लाच्छन लावायला सुरवात केली होती. नितीनच्या मनात तिच्या चारित्र्याबद्दल संशय निर्माण केला होता. रात्री गांज्याच्या नशेत येऊन नितीन तिला मारू लागला होता. 'सांग, तुझा कोण यार आहे? त्याला मारूनच टाकतो', असे म्हणून तिलाच मारत सुटला होता.

आता हा अत्याचार विशाखाला सहन होत नव्हता. ती दिवसभर मरमर मरून काम करत होती. कुटुंबासाठी झगडत होती. घरी येऊन स्वतःला कामाला जुंपून घेत होती पण तिच्या ह्या कष्टाचे, समर्पणाचे कोणालाच काहीच वाटत नव्हते. उलट तिच्या चारित्र्यावर संशय घेऊन तिलाच गुन्हेगार ठरवले जात होते. आता विशाखाची सहनशक्ती संपुष्टात आली होती. ती आता घरच्यांच्या शंका निराधार आहेत, तिचे असे कोणाशीच संबंध नाहीत, हे सांगण्याचा प्रयत्न करत होती. पण आता परिस्थितीने वेगळाच मोड घेतला होता. ती दुरुत्तरे करते म्हणून नितीन, नितीनची आई तिला मारायला धावत होते. तिच्या झिंज्या उपटून तिला रक्तंजित करत होते. 'कमवायला काय लागलीस, आमच्यावर कुरघोडी करतेस, उलट उत्तरे देतेस' म्हणून तिच्या अत्याचारात वाढ होत चालली होती. आता हे सर्व आपल्या सहनशक्तीच्या पलीकडे गेले आहे, पुढे आता अंधार दाटला आहे, येथून लवकरात लवकर सुटका व्हावी, असे तिला प्रकर्षाने वाटू लागले होते. खरंतर ह्या कौटुंबिक अत्याचाराविरुद्ध ती पोलिसात कम्प्लेंट देखील करू शकत होती. तिच्या लग्नाला अजून सात वर्षे देखील पूर्ण झाले नव्हते. नियमाप्रमाणे तीने जर कम्प्लेंट दाखल केली असती तर नितीन, त्याची आई आणि वडील देखील जेलमध्ये जेरबंद होऊ शकत होते. पण विशाखाला तसे करायचे नव्हते. आता तिने शांतपणे निर्णय घ्यायचे ठरविले होते. तिने लग्न झाल्यापासून अनेक अत्याचार सहन केले होते. वाईट, साईट बोलणे मनावर न घेता ती निमूटपणे आपले कर्तव्य बजावत होती पण तिच्या चारित्र्यावर असा संशय घेतलेला तिला सहन होत नव्हता. रिकामे डोके, शैतानाचे घर

असेच विचार तिच्या सासरच्या लोकांच्या डोक्यात घोळत होते पण तिच्या मनात तर असे शैतानी विचार सुद्धा येत नव्हते आणि असे विचार करण्याची फुरसत देखील तिला मिळत नव्हती. हे काम सर्वथा त्या रिकाम्या डोक्यांच्या मनातच येऊ शकतात. शिवाय कोणतीही मुलगी सारं काही सहन करू शकते पण आपल्या चारित्र्यावर लागलेला डाग कधीच सहन करू शकत नाही. कारण तिला ही काही अस्मिता असते, स्वत्व असते, स्वाभिमान असतो. तिची अस्मिता दुखावण्याचे काम तिचे सासरचे करत होते, जेव्हा त्यात काहीच तथ्य नव्हते. शिवाय नितीन देखिल आईच्या री मध्ये री ओढत होता. आईला साथ देत होता. आता विशाखा पूर्णपणे एकटी पडली होती. तिला घरी जायची इच्छा होत नव्हती. म्हणून तिने एकेदिवशी नितीनपासून फारकत घेण्याचा विचार पक्का केला आणि तिने परस्पर सहमतीने घटस्फोट घेण्याचे ठरविले. ते ऐकून नितीनच्या पायाखालील जमीनच सरकली. पण आता नितीनच्या आईने पुढाकार घेत, नितीनला घटस्फोटासाठी तयार केले. 'जाऊ देत नितीन, तुझ्यासाठी एक ना अनेक मुली मी पाहीन, तुझे लग्न धुमडक्यात लावून देईन', असे म्हणत नितीनला घटस्फोटाच्या पेपरवर सही करायला लावली कारण तिला तेच हवे होते. एकदा ती असे ही बोलून गेली होती की, 'मरणापूर्वी मी तुम्हा दोघांना वेगळे करूनच उरत घेईन'. तिला तिचे शब्द, तिची सुप्त इच्छा आता पूर्ण करायची होती. कोणत्या जन्मीचा सुड तिला विशाखावर उगवायचा होता? एवढा विखार तिच्या मनात केंव्हापासून पनपत होता आणि का? ह्याचे उत्तर विशाखाला सापडत नव्हते. अन विचार करूनही आता काहीच उपयोग होणार नव्हता कारण कितीही तडजोड केली तरी नितीन च्या आईचा स्वभाव आता काही केल्या बदलणार नव्हता. स्वतःच्या अगोचरपणापुढे तिला आपण आपल्याच मुलाचे अहित करत आहोत, त्याचा संसार उधळून लावत आहोत, ह्याचे भान तिला उरले नव्हते. अशीच व्यक्तिमत्त्वे मुलांच्या जीवनात हस्तक्षेप करून त्यांचे जीवन बरबाद करण्यासाठी कारणीभूत ठरतात, हे त्याचे ज्वलंत उदाहरण होते. स्वतःच्या क्षणिक रागापुढे, असुयेपायी, द्वेषपायी त्यांना काय योग्य, काय अयोग्य हाच सारासार विचार करण्याची क्षमता ते गमावून बसलेले असतात. ह्यामागे त्यांच्या गत जीवनातील काही कटू अनुभव कारणीभूत ठरतात तर काही धागे त्यांच्या बालपणातील काही प्रसंगाशी जुळलेले असतात. हा संशोधनाचा विषय असला तरी वड्याचे तेल वांग्यावर काढण्याचे काहीच कारण नसते. स्वतःच्या हाताने स्वतःच्याच मुलाचा संसार उध्वस्त कोणीच करत नसते पण अशी विघातक विचारसरणीची काही व्यक्तिमत्त्वे समाजात असतात म्हणूनच कुटुंबे उध्वस्त होतात, हे मात्र खरे! पण त्यामुळे एक निरापराध व्यक्तिला शिक्षा मात्र आजन्म भोगावी लागते. त्याचा काही दोष नसताना सुद्धा! तसेच विशाखाच्या बाबतीत घडले होते पण नितीन आता विचारात पडला होता. घटस्फोटाची केस दाखल झाल्यावर नितीनला पोटगीपोटी विशाखाला एकरकमी किंवा महिन्याला पोटगी द्यावी लागणार होती पण तो ही प्रश्न विशाखाने परस्पर मिटवला होता. तिने पोटगीची मागणी केलीच नव्हती. त्यामुळे तिची सासू आनंदी झाली होती.

एका तिच्या मुलीच्या वयाच्या मुलीने आपल्या कुटुंबासाठी किती कष्ट घेतले, कसे सावरले? तिला वाटेल तसे बोलले तरी सर्व सहन केले, ह्याबद्दल नितीनच्या आईला काहीच वाटत नव्हते. नितीनचे वडील अलिप्त होते. कारण त्यांचे कोणीच ऐकणार नाही, ह्याची त्यांना खात्री होती. आता जे जे होईल ते ते पाहायचे, अशी भूमिका त्यांनी घेतली होती. खरंतर घराचा कर्ता पुरुष म्हणून त्यांनी खंबीरपणे निर्णय घ्यायला पाहिजे होता. नितीन आणि नितीनच्या आईला चांगले खडसवायला पाहिजे होते पण घरचा कर्ता जर असा मिळमिळीत असेल तर घराची वाताहत लागायला वेळ लागत नाही. बहुतेक ठिकाणी पुरुषांची ही भूमिकाच सर्वनाशाला कारणीभूत ठरत असते. पुरुषाची भूमिका नक्कीच न्यायाची असायला पाहिजे पण जर पुरुषच असे बायले व्हायला लागले तर घरे मोडतात. फिस्कटतात. घराचे घरपण नष्ट होते आणि पुढील नाश अटळ ठरतो. तसेच नितीनच्या बाबतीत घडले. एका स्त्रीच्या वर्चस्वाने घराचे घरपण नष्ट झाले. एक संसार तुटला. खरंतर नितीनची आई देखिल एक स्त्रीच होती. तिला विशाखाचे मन जाणून घ्यायला पाहिजे होते पण अनेकदा स्त्रीच स्त्रीची वैरीण झाल्याचे दिसून येते आणि घरे दुभंगतात.

आज व्हॅलेंटाईन दिवस होता. संध्याकाळी सहा वाजता रिद्धीचा फोन खणखणला. घाईने रिद्धीने विशाखाचा फोन उचलला आज विशाखाच्या घटस्फोटाचा निकाल लागणार होता, हे रिद्धीला माहित होते. नितीन देखील रिद्धीचा मित्रच होता. त्यांच्या ग्रुपमध्ये असतानाच विशाखा आणि नितीनची ओळख झाली होती. त्यातूनच प्रेम निर्माण होऊन त्याची परिणीती विशाखा आणि नितीनच्या लग्नात झाली होती. त्यांच्या प्रेम प्रकरणाची साक्षीदार रिद्धी होती. अलीकडे नितीन आणि विशाखाच्या संसारात काहीतरी अनबन सुरु आहे, हे देखील रिद्धीला माहित होते. तिने अनेकदा नितीनला समजविण्याचा प्रयत्न केला होता. भेटल्यावर नितीन विशाखासमोर आणि रिद्धीसमोर आईच्या चुका मान्य करत होता पण घरी गेल्यावर आईला समज देण्याऐवजी आईच्या प्रभावात येऊन सर्वकाही विसरून जात होता आणि विशाखावर राग काढत होता.

व्हॅलेंटाईनच्या दिवशी विशाखाचा फोन आल्यावर रिद्धी उत्साहित झाली होती. तिला वाटले होते की कोर्टात काही तडजोड होऊन विशाखाचा आणि नितीनचा संसार वाचला असेल पण फोन उचलताच विशाखा फोनवरच ओकसाबोक्सी रडू लागली. ह्यावरून त्यांचा घटस्फोट झाला असावा, ह्याची कल्पना रिद्धीला आली. विशाखाचे रडणे थांबल्यावर रिद्धीने तिला म्हटले, 'विशाखा अगं कशाला रडतेस? तुझी त्या नरकातून आज सुटका झाली आहे. आता इतकं मनावर घेऊ नकोस आणि दुःख तर अजिबात करूच नकोस. अगं, चार-पाच वर्षे तू किती भोगलं आहेस? तू त्यांचे तन, मन, धनाने केलेस. लग्नानंतरच्या तुझ्या इच्छा, अपेक्षांना तिलांजली देऊन तू त्यांच्या सेवेत स्वतःला समर्पित केलंस. पण त्यांनी तुझी कदर केली नाही. असतात अशी कृतघ्न माणसे ह्या जगात! त्यांचा विचार आता करत बसायचा नाही. आपले भविष्य सुरक्षित करायचे. आता तुझा पुढील मार्ग मोकळा झाला आहे. तू आता स्वतःचा

विचार कर' यावर रडत रडतच विशाखा म्हणत होती, 'रिद्धी, अग मला शेवटपर्यंत अपेक्षा होती, आता तरी नितीनचे डोळे उघडतील. तो चुका मान्य करून माझा स्वीकार करेल पण त्याने तर पुन्हा माझ्यावर नाना आरोप लावले. सर्वासमोर मला बदनाम केले. माझ्या चारित्र्यावर शिंतोडे उडवले. हे आता सहन होत नाही गं! मी असे काय पाप केले होते की, मला ही शिक्षा दिली गेली? आता परित्यक्ता म्हणून मला जगाला तोंड द्यावे लागेल. लोक माझ्याकडे हीन भावनेने बघतील. अद्याप गळ्यात मंगळसूत्र असल्याने मी थोडी तरी सुरक्षित होते पण आता सर्वकाही संपले आहे. आणि हे सर्व नितीनचे आईवडील उघड्या डोळ्याने पाहत होते. नितीनच्या आईच्या चेहऱ्यावर असुरी समाधान आणि हास्य दिसत होते. विजयाचा भाव दिसत होता. जणू काही ती मला म्हणत होती, 'अखेरीस केलेच ना मी तुम्हा दोघांना वेगळे! मी जिंकले, तू सपशेल हरलीस!' तिचा तो अविर्भाव पाहून मला दुःख होत होते पण ते तिघेजण मात्र निर्धावलेल्या श्वापदासारखे मख्खपणे बसून होते. मी नितीनवर मनापासून प्रेम केले होते. त्याच्यासाठी अपमान सहन करत होते. नेहमीच पडते घेत होते पण त्याने देखील मला समजून घेतले नाही' अन परत ती रडू लागली.

हे त्या दोघी मैत्रिणींचे संभाषण रिद्धीची आई ऐकत होती. तिला देखील विशाखाचा घटस्फोट झाल्याचे ऐकून धक्का बसला होता. रिद्धीच्या आईला आपले पूर्वयुष्य आता आठवू लागले होते. तिची ही अवस्था काही वेगळी नव्हती. फरक इतकाच होता की, रिद्धीच्या आईने सर्वकाही निमूटपणे सहन केले होते, अजूनही ती सहन करतच होती अन विशाखा मात्र वेगळी झाली होती. आज रिद्धीच्या आईला विशाखा तिच्यापेक्षा अधिक मजबूत आणि शहाणी वाटत होती. विशेष म्हणजे ह्या कालखंडात विशाखा आई मात्र बनली नव्हती. हे एकपरीने चांगलेच झाले होते कारण आज कित्येक स्त्रिया केवळ अपत्याला आपली गरज आहे, त्याचे बालपण, भविष्य आपल्या निर्णयाने उध्वस्त होऊ नये म्हणून आयुष्यभर तडजोड करत राहतात. रडत जगत राहतात.

आज कोर्टाने देखिल नितीन आणि त्याच्या आईवडिलांना चांगलेच फटकारले होते. त्यांचे निरीक्षण होते की, जगातील बरेचसे घटस्फोट पतीपत्नीच्या आपसी बेबनावामुळे होत नाहीत. पतीच्या विवाहबाह्य संबंधामुळे होत नाहीत. एवढेच काय तर अपत्य झाले नाही तरीही बरेच पतीपत्नी हे आपले प्रारब्ध समजून संसार करतात. ज्यांना अगदीच मुलाशिवाय राहणे पसंत नसले तर आधुनिक वैद्यकशास्त्राचा उपयोग करून आय. व्ही. एफ. ने अपत्य प्राप्ती करून घेतात. नाहीतर सरोगसी मदरचा मार्ग निवडतात. ते ही जमले नाही तर मुले दत्तक घेऊन आपली माता-पिता होण्याची इच्छा पुरवून घेतात. त्यांचे विभक्त होण्याचे कारण आर्थिक देखिल असत नाही. फक्त विभक्त होण्याचे एकमेव कारण असते ते सासरकडच्या (In-lows) माणसांचा संसारात होणारा हस्तक्षेप! कधी पत्नीच्या माहेरच्या लोकांचा त्यांच्या संसारात होणारा हस्तक्षेप ह्याला कारणीभूत ठरतो तर कधी पतीच्या घरच्यांची लुडबुड कारणीभूत ठरते. बरेचसे घटस्फोट पतीच्या घरच्यांमुळे होत असतात. सासू, सासरे,

नणंदा, दीर, जावा आणि काही ठिकाणी तर सासरच्या काही दूरच्या नातेवाईकांच्या हस्तक्षेपाने असे प्रकार घडत असतात. खरंतर, त्यात सासूची भूमिका अधिक खलनायकी प्रकारची असते. मुलाचे लग्न झाल्यावर मुलाचे आपल्या बायकोभोवती पिंगा घालणे त्याच्या आईला सहन होत नसते. कालपर्यंत आईच्या मागेमागे करणारा मुलगा जेव्हा तारुण्यातील आकर्षणापायी पत्नीच्या मागे मागे करत असतो, त्यावेळी आईला आपले स्थान डळमळीत झाल्याची भावना निर्माण होते आणि तिला आपली सून आपल्या अधिकारावर डल्ला मारत असल्यासारखे वाटते. वास्तविक पाहता तसे काहीही नसते. तो तिचा भ्रम असतो. मुलाच्या जीवनात आईचे स्थान जसे आधी असते, तेच राहत असते. त्या माता-पुत्रांच्या संबंधांत मुलाची बायको घरात आल्यावर काहीच फरक पडलेला नसतो. पण त्या आईला कुठेतरी आपले महत्व कमी होत असल्याची भावना निर्माण होते आणि तेथूनच संघर्षास सुरुवात होते. मग नाना क्लुप्त्या करून सुनेला मुलापासून दूर ठेवण्याचा प्रयत्न सुरु होतो. सुनेला कामात जुंपले जाते, जेणे करून तिला पतीचा सहवास कमी मिळावा. त्यांच्या फिरायला जाण्यावर आक्षेप घेतला जातो. ते ही शक्य झाले नाही तर सुनेला टोमणे मारणे सुरु होते. मुलाला देखील वेठीस धरले जाते. सुनेच्या चुकांचा पाढा मुलासमोर वाचून त्याचे पत्नीविषयी मन कलुशीत करण्याचा प्रयत्न होतो. ती घरात काहीच काम करत नाही, ह्याविषयी तक्रारी सुरु होतात. ती तुझा पैसा उधळते म्हणून त्यावर पाबंदी घालण्यात येते. सर्व चांगले चाललेले असताना सुद्धा मुलगा आपल्या कष्टात येत नाही, असे दिसल्यावर सुनेच्या फिरण्यावर, नटण्यावर, बोलण्यावर, इतरांशी चांगले वागण्यावर टिपणी केली जाते आणि अखेरचे शस्त्र म्हणजे तिच्या चारित्र्यावर संशय उत्पन्न करून गदारोळ माजवला जातो. घरात जर अविवाहित मुलगी असेल तर ती देखील भावजयीला आपली मैत्रीण न मानता आईचा साथ देऊ लागते. ही बाब घरातील कर्त्या पुरुषाच्या कानी घालून त्याचे मन देखील सुनेच्या विरोधात तयार करण्यात येते. मोठा किंवा धाकटा दीर असेल तर ममतेचा वास्ता देऊन त्याला देखील आई आपल्या बाजूने करून घेते. अश्याप्रकारे सासरकडची (In-laws) ही फौज एका व्यक्तीच्या विरोधात सज्ज होते. घरातील स्त्री वर्गातील महिला जर मोठी जाऊ असेल तर ती मोठी म्हणून आपल्या धाकट्या जावेवर हुकूम गाजवू लागते. तिला मोलकरणीचा दर्जा दिला जातो. ही झाली घरातील लोकांची कर्तूत! त्यात बाहेरचे लोक देखील हस्तक्षेप करण्यास मागे-पुढे पाहत नाही. वास्तविक पाहता त्यांचा ह्यांच्या वैयक्तिक किंवा कौटुंबिक जीवनाशी दुरान्वये देखील काहीच संबंध नसतो पण लोकांच्या भानगडीत नाक खुपसण्याची सवय अनेकांना असते. ते येऊन काड्या घालतात आणि सुरळीत चाललेला त्या सुनेच्या संसारात वादळ निर्माण होते. खरंतर त्यांचा ह्यात काय स्वार्थ असावा? पण दुसऱ्याचे चांगले चाललेले कोणाला पाहवत नाही म्हणून, 'तुमची सून आज ह्याच्याशी बोलत होती, आमच्याकडे तुमची तक्रार करत होती' म्हणून सासूचे कान भरण्याचे काम हे आयीरंगैरे नातेवाईक किंवा परिचित करत असतात. वेळीच ह्या अस्तिनीतील

सापांना ठेचले नाही तर संसारातील विसंवाद वाढत जातो. पती-पत्नीच्या संबंधात दरार निर्माण होते आणि संसार विस्कटून जातात. पत्नी आपल्या नवऱ्याला सफाई देण्याचा प्रयत्न करत असेल, त्यांचे गैरसमज दूर करण्याचा प्रयत्न करत असेल तर आता पती ठाम भूमिका घेत तिचे म्हणणे मान्य करत नाही. 'नाही माझी आई, वडील, बहीण, भाऊ, वहिनी, नातेवाईक असे वागूच शकत नाहीत. त्यांना मी लहान पणापासून बघत आलोय. ते चूक करूच शकत नाहीत. चूक तुझीच आहे' असे म्हणून एककल्ली निर्वाळा देऊन मोकळा होतो. त्यावेळी त्याला हे समजत नाही की, त्याचे आणि त्याच्या संबंधितांचे नाते वेगळे असते. ते त्याच्याशी जसे वागत होते, तसेच त्याच्या बायकोशी देखील तितक्याच प्रेमाने वागत असतील ह्याची शाश्वती देता येत नाही. कोणाचे खायचे दात वेगळे असतात आणि दाखवायचे दात वेगळे असतात. ही शक्यता देखिल नाकारता येत नाही. म्हणून जो कोणी पती असेल त्याने विवेकपूर्ण विचार करून आपले मत ठरवायला पाहिजे. त्याला आपल्या संबंधितांचा पूर्वेतिहास नक्कीच माहित असतो. त्यांच्या स्वभावाची त्याला कल्पना असते. अशावेळी निष्पक्षपणे त्याने निर्णय घ्यायला पाहिजेत पण असे घडताना दिसत नाही आणि त्याची परिणीती शेवटी सोडचिढी देण्यात होते. पूर्वीच्या सुना शिकलेल्या नव्हत्या. अर्थाजर्जन करत नव्हत्या. त्यांना काहीच पर्याय शिल्लक राहिलेला नसायचा म्हणून आयुष्यभर मन मारून अत्याचार सहन करत त्या जगत राहयच्या. कित्येकवेळा सहन न झा ल्यावर आत्महत्या करून ह्या अत्याचारातून स्वतःची सुटका करून घ्यायच्या किंवा पदरी असलेल्या मुलांच्या भवितव्यासाठी मन मारून जगत राहायच्या. अन जर त्या दाम्पत्याला मुलबाळ झाले नाही तर कहरच केला जायचा. तिला निपुत्रिक म्हणून आयुष्यभर हिणवले जायचे. धार्मिक कार्यात तिला सहभागी करून घेतले जात नसे किंवा मुलाला दुसऱ्या लग्नासाठी तयार केले जात असे. जर दुसऱ्या पत्नीपासून त्याला मूल झाले तर पहिल्या पत्नीच्या वाट्याला उपेक्षा ही ठरलेलीच असायची. तिला कचऱ्यासमान मानून मोलकरणीचा दर्जा दिला जायचा. हे आजचे वास्तव आहे. एकविसाव्या शतकातील कटू सत्य आहे.

वाचकांनो, खरंच ही घटना पुण्यासारख्या शहरात तुमच्या आमच्या सारख्या मध्यमवर्गीयांच्या घरात घडलेली ताजी घटना आहे. तुमच्या आमच्यासारख्या साठी उलटलेल्या महिलेने हे सारे आपल्या मुलाच्या जीवनात घडवून आणलेले आहे. ती महिला देखील शिक्षित आणि चांगल्या घरातली आहे पण केवळ पुत्रप्रेमात आंधळी होऊन तिने हे टोकाचे पाऊल उचलून स्वतःच्या मुलीच्या वयाच्या एका निरपराध मुलीचा छळ केला आहे. त्यावेळी तिने हा देखिल विचार केला नाही की, असेच अत्याचार जर तिच्या मुलीच्या सासरच्यांनी तिच्या मुलीवर केले असते तर तिला काय वाटले असते? शिवाय असे वर्तन करताना आपण दुसऱ्या, तिसऱ्याचा नाही तर स्वतःच्या मुलाचा संसार उध्वस्त करीत आहोत, ह्याचे देखील भान एका शिक्षित महिलेने ठेवू नये? ह्याला काय म्हणावे? शिवाय ते वैवाहिक आयुष्य तिच्या मुलाला आणि सुनेला जगायचे होते. त्यात हस्तक्षेप करण्याचा तिला काहीच अधिकार नव्हता.

अन मुलाचे हित ती अजून किती वर्षे जपू शकत होती? ह्या भूमीवर अमरपट्टा घेऊन कोणीच जन्माला आला नाही. आज ना उद्या त्या आईची इहलीला संपल्यावर त्या मुलाचे काय? तसेच त्या आईने आपले वैवाहिक सुख तर आयुष्यभर भरपूर जगून घेतले मग मुलाच्या सुखाच्या आड एका आईने खलनायिका बनून का यावे? आणि सर्वात जास्त महत्वाची बाब म्हणजे घरातील मुलगा लहानपणापासून आपल्या घरातील सदस्यांचे वर्तन पाहत आलेला असतो. त्याला सर्वांच्या स्वभावाचे कंगोरे देखील माहित असतात. मग त्या लोकांकडून काही आगळीक झाली आणि त्याची तक्रार जर बायकोने नवऱ्याजवळ केली तर ती स्वीकारली का जात नाही? केवळ ती आपली जवळची माणसे म्हणून आयुष्यात ते चुका करूच शकत नाहीत का? मग घरात आलेली ती दुसरीच प्रत्येकवेळी चुकते का? ह्याचा विचार देखील त्या नवऱ्याने केला पाहिजे. नेहमी प्रत्येक चुकीचे खापर बायकोवर फोडून बाकीच्यांना क्लीन चीट दिल्यामुळे तिच्यावरील अत्याचारात अधिकच वाढ होत जाते. अपराध करणाऱ्यांना ते काही अपराध करत आहेत, ह्याची जाणीवच होत नाही आणि ते तसेच गैरवर्तन कायम सुरु ठेवतात. शिवाय तुम्हीच त्या दुसऱ्याच्या मुलीला वाजत-गाजत पसंत करून आपल्या घरी आणलेले असते ना? त्या घरातील तिच्या अगदी जवळचा माणूस तिचा नवरा असतो. तिला त्या घरात होत असलेला त्रास शेवटी कोणापुढे तिने व्यक्त करायचा? ज्यांच्या बद्दल ती तुम्हांला सांगते ते नवऱ्याचे प्रियजन असल्याने तिचे म्हणणे धुडकावून लावणे खरंच योग्य आहे का? मग पत्नीने तेथे कोणाच्या तोंडाकडे पाहावे? कोणाचा आधार घ्यावा? घरातील सर्वजण जरी तिच्या विरोधात गेले तरी तिला त्याचे दुःख वाटत नसते पण जेव्हा खुद्द तिचा नवराच तिच्या विरोधात उभा ठाकतो आणि तिला एकाकी पाडतो, तेंव्हा मात्र ती उन्मळून पडते. कारण केवळ त्याच्यासाठी मायेचे बंध तोडून ती त्या अनोळखी घरात आलेली असते. अर्थात नंतर नाते म्हणून म्हणा किंवा सहवासाने झालेले प्रेम म्हणा ती सर्वांनाच आपलेसे करून घेते पण त्यावेळी नवऱ्याने तिचा समर्थ साथ द्यायला पाहिजे. नितीन नेहमीच आपल्या आईच्या प्रभावाखाली राहिला. त्याने विशाखाच्या मनाचा कधीच विचार केला नाही. तिला सातत्याने झिडकारीत राहिला. शेवटी अत्याचार, अन्याय सहन करण्याला देखील काहीतरी मर्यादा असतात. एखाद्याचा अंत होईल इथपर्यंत तरी कोणी कोणाला सतावू नये पण ममाज बाँय असलेल्या नितीनला मात्र आईचा पदर सोडायचा नव्हता आणि एकाच म्यानमध्ये दोन तलवारी देखील राहू शकत नव्हत्या. शेवटी ठिणगी पडली आणि नितीनच्या संसाराची राखरांगोळी झाली. म्हणूनच त्या समस्त पुरुषजातीकडून एवढेच मागणे आहे की कृपया, ममाज बाँय बनू नका. कोणावरही अंध विश्वास ठेवू नका. खऱ्या-खोट्याची शहानिशा केल्यावरच कोणत्याही निर्णयाप्रत पोहोचा. नाहीतर घटस्फोट घ्यावा लागतो आणि तो ही सहजासहजी मिळत नाही तर त्यासाठी कोणाचे तरी चरित्रहनन करावे लागते. गलिच्छ आरोप लावावे लागतात पण त्याचं खोट्या आरोपांमुळे तळतळणारा एका व्यक्तीचा आत्मा कधीच तुम्हांला सुख मिळू देत नाही. ह्या जन्मीचे भोग ह्याच जन्मी भोगावे लागतात. पण अलीकडे शिकलेल्या मुली असे अन्याय,

अत्याचार सहन करू शकत नाही. उगाच आयुष्य रडत-खडत काढण्या पेक्षा त्या चक्र फारकत घेतात कारण त्यांना डोक्याला त्रास करून घ्यायचा नसतो. कोणत्याच गोष्टीत अडकून पडायचे नसते. पुढे जायचे असते. पण हा मार्ग जरी मोकळा असला आयुष्याचे वाटोळे होतेच ना? पुन्हा 'नवा गडी, नवा डाव' करावे लागते. पुन्हा तेथेही तडजोड ही आलीच. मग आधीच्या लोकांनी समजूतदारपणा दाखवीत विस्कटलेली घडी परत बसवायचा प्रयत्न होताना दिसला पाहिजे. अर्थात सर्वच त्या मानसिकतेचे असतात असे नाही. काहीजण अतिशय आदर्श कुटुंबे असतात.

परवाच आमच्या एका नातेवाईकांचे दुःखद निधन झाले. त्यावेळी त्याची सून खूप रडत होती आणि तिचे ते अश्रू सच्चे होते. जेव्हा शवयात्रा मार्गस्थ झाली तेव्हा ती मला म्हणाली, 'मावशी, पप्पा (म्हणजे तिचे सासरे) असे म्हणायचे की, मी तुला कधीच माझी मुलगी मानणार नाही. तू माझी नात्याने सूनच आहेस आणि कायम सूनच राहशील. पण तू सुन असलीस म्हणून काय झालं? सुनेवर देखील आपण प्रेम करूच शकतो ना?' असे बोलणारे सासरे असल्यास कोणती सुन स्वतःला भाग्यवान समजणार नाही? अन त्याचं मुलीच्या नवऱ्याचे लहानपणी ऐकलेले एक उत्तर, अजूनही मला आठवते. एकदा त्या मुलाच्या आईचे आणि वडिलांचे भांडण झाले. वडील भांडण करून रागारागाने बाहेर निघून गेले. हे सर्व त्या ७-८ वर्षांच्या लहान मुलासमोर घडले होते. थोड्यावेळाने त्या मुलाच्या आईने त्याला विचारले की, 'तू देखिल तुझ्या बायकोशी असाच वागशील का?' ह्यावर त्या लहान पण समज असलेल्या मुलाने आपल्या आईला अफलातून उत्तर दिले होते. तो म्हणाला, 'मी माझ्या बायकोशी असे कधीच वागणार नाही. भांडणार तर अजिबातच नाही. उलट तिचे लाडक करीन' आता असा समजूतदार नवरा आणि मायेचे छत्र घालणारा सासरा असेल तर कोणती मुलगी सुखी होणार नाही? कशाला ती घटस्फोट घेईल?

जीवन हे क्षणभंगुर आहे. पुढच्या क्षणाला काय होईल? ह्याची शाश्वती देता येत नाही. म्हणून फुकटचे वादविवाद, द्वेष, मत्सर, असुया करणे सोडा. आहे त्यात आनंद माना. आयुष्य आनंदाने आणि भरभरून जगा. आपण आपले आयुष्य जगलो आहोत ना? मुलांना त्यांचे आयुष्य जगू द्या. मुलांच्या आईबापांनो! महिला दिनाचे औचित्य साधतं मी एवढीच कळकळीची विनंती तुम्हा लोकांना करू इच्छिते की, तुम्ही वयाने मोठे आणि अनुभवी आहात. तुम्ही तुमच्या लेकरांना समजून घ्या. त्यांच्या चुका पदरात घ्या. गरज पडल्यास त्यांच्या मदतीला जरूर जा पण चालत्या गाडीला खीळ घालण्याचे पापकर्म करू नका. त्यांना त्यांचे जीवन जगू द्या. उद्या ह्या जगात आपण नसणार आहोत. त्यानंतर त्यांनाच त्यांच्या जीवनाचे निर्णय घ्यावे लागणार आहेत. मग उशीर कशाला करायचा? त्याची सुरवात तुमच्यापासूनच होऊन जाऊ द्यात. आजच सुरवात करा. शुभस्य शीघ्रम्! एवढा समजूतदारपणा जर उभयपक्षांनी दाखवला तर डिव्होर्स हा शब्द कायमचा काल बाह्य होऊन जाईल. आपल्या खाजगी बाबींसाठी कोणा परक्याकडे न्याय मिळवायला जाण्याची गरज पडणार नाही.

***

साहित्य आणि शिक्षण क्षेत्रातील उल्लेखनीय कामगिरी करता दिला जाणारा केंद्र शासनाचा पद्मश्री पुरस्कार भोपाळच्या (आता दिल्ली) अमच्या मालतीकाकू जोशींना राष्ट्रपतींच्या हातून दिला जाण्याची घोषणा झाली आणि मन आनंदाने भरून आले. कारण अत्यंत निस्पर्ह आणि सहज सोप्या व्यक्तित्वाचा तो सन्मान होता. ऊशिरा का होईना पण दखल घेतली याचा तो आनंद होता. शासनाच्या पारदर्शीपणाचा खर तर तो विजय होता. कारण जोशीकाकू या करता काही ऊपक्रम राबवतील याची सूत्रराम शक्यता नव्हती.

पण खर तर हा सन्मान त्यांना फार पूर्वीच दिला गेला पाहिजे होता अस मी म्हणतो आहे त्याला तस कारण ही आहे. सत्तरपासून पुढच्या जवळ पास तीन चार दशकात त्यांनी हिंदी आणि मराठी कथा क्षेत्रात जे अकल्पनीय काम केले त्याची तुलना फक्त त्यांच्याशीच होऊ शकते. (या करता त्यांचे हिंदीत प्रकाशित झालेले ४८ आणि मराठीत प्रकाशित झालेले १२ असे एकूण ६० कथा संग्रहाची साक्ष पुरेशी आहे.) पण त्यांच राहण हे हिंदीप्रांतातील इंदोर, भोपाळ आणि आता दिल्लीला झाले असल्याने महाराष्ट्रात त्यांची एवढी माहिती नाही. केवळ त्या करताच हा लेख प्रपंच आहे. या मागची भावना मात्र गंगा नदीला तिच्याच पाण्याने अर्ध्यादान करण्याची आहे.

प्रथमच त्यांचे नाव धूमकेतू सारखे साहित्य विश्वात ऐकू आले ते सत्तरच्या पूर्वाधाच्या आणि ऐंशीच्या उत्तरार्धाच्या दशकात आणि ते ही कथा लेखना करता. त्यावेळेसच्या हिंदीतील प्रथितयश साप्ताहिक धर्मवीर भारतीच "धर्म युगने" त्यांच्या कथांची दखल घेत त्यांना आमंत्रण दिले. त्यांची पहिली कथा धर्मयुग मध्ये १९७१ साली प्रसिद्ध झाली (त्यावेळेस खरं तर मी माझ कॉलेजचे शिक्षण ही पूर्ण केले नव्हते.) आणि काही काळातच मालती जोशी हे नाव त्यांच्या घरगुती कथा साहित्या करता राष्ट्रीय पातळीवर चर्चेत आले आणि कायम स्वरूपी अंगदाच्या पाया सारखे स्थिर झाले. काही वर्षांच्या आतच हिंदीतील दिल्ली, मुंबई, इलाहाबाद, जयपूर, इंदोर, कलकत्ता, भोपाळच्या जवळपास सर्वच प्रसिद्ध साप्ताहिकांत मासिकांत आणि वर्तमान पत्रांच्या रविवारीय आवृत्तीत मालती जोशींच्या कथा प्रामुख्याने दिसू लागल्या. आणि साहित्य संगोष्ठी आणि बैठकीत त्या चर्चेत ही येवू लागल्या. त्यांच्या रविवारीय कथा तर वाचकांसाठी एक पर्वणीच ठरल्या. त्या त्यांच्या कथामुळे. अर्थात पुरुष वाचकांवर ही त्यांच्या कथांचा पगडा हा होताच. यामुळेच रविवारच्या कथा स्तंभाच्या त्या पड्टीच्या लेखिका ठरल्या. विशेष म्हणजे इतक्या बहुल प्रमाणावर कथा साहित्य प्रसिद्ध होत असतांना सुद्धा त्यांच्या कथा साहित्यमुल्यांशी कुठे ही फारकत घेत नव्हत्या. म्हणूनच आपल्या कथांच्या माध्यमातून त्या सतत चर्चेत राहत होत्या. पण वादास्त अस लिखाण त्यांच्या हातून कधी झाले नाही.

मालती जोशी या नावाने काहीच तसा उलगाडा होत नसल्याने प्रथम तर त्या कोणी हिंदी भाषी लेखिकाच आहे असा माझा समज झाला होता. पण नंतर केव्हातरी त्या चक्र इंदोरच्या मराठी लेखिका

असून सध्या भोपाळहून लिहत असतात अस समजले आणि आनंद झाला. अर्थात त्या हिंदी लेखिका जरी असल्या तरी त्यांचा कथा संसार बघता आनंद तेवढाच झाला असता पण मराठी आहे ऐकल्यावर तो व्दिगुणित झाला एवढेच. पुढे त्यांच्या भेटी गाठी ही होत राहिल्या. जेष्ठ असल्यामुळे आदर ही वाढत राहिला. साहित्यात जगात फारच कमी दिसून येणारी त्यांची सहज वृत्ती त्यांच्या खूपच जवळ घेऊन गेली. आम्ही लोक तर तसे या क्षेत्रात होतकरूच होतो पण त्यांच्या समकालीनांना सुद्धा त्यांची निस्पर्हता हा कौतुकाचा विषय होती. भवानी प्रसाद मिश्र म्हणाले होते "जैसा तू दिखता है वैसा तू लिख और ऊससे भी बडा तू दिख"च्या त्या तंतोतंत साक्षात्कार होत्या.

त्यांच्या कथांचा रसिकांच्या मनावर इतका पगडा बसण्याचं आणि त्या रसिकमान्य होण्याच महत्वाच कारण म्हणजे त्यातील सहजता आणि त्यातील वैश्विक कौटुंबिकता. कारण त्या वेळेस स्त्री लेखिकांचे साहित्य अचानक स्त्री स्वातंत्र्याच्या नावा खाली "बोल्ड" या प्रतिमेखाली प्रसिद्ध होऊ लागले होते. आणि हा प्रभाव फक्त हिंदीतच असा नाही तर देशातील इतर भाषातून दिसून येत नव्हता. अर्थात मराठी ही त्याला अपवाद नव्हती. आम्हाला जस वाटत तसच आम्ही लिहणार आणि जस दिसत तसच सांगणार आणि थेट सांगणार या अट्टहासानेच हे साहित्य त्या वेळेस कथा आणि कादंबऱ्यांच्या रूपातून पुढे येत होते. कथांचे शिर्षक भडक किंवा अमूर्ताकडे झुकणारे आणि अनकलनीय असेच दिले जात होते. एक तर अतिभौतिक जगाशी नात सांगणार किंवा अगदी झोपडपड्टीशी हात मिळवणी करणार ते साहित्य प्रथम तर आश्चर्याने आणि मग चवीचवीने रसिक मान्य होत होतं. इतकच नव्हे तर साहित्यिक मूल्यांचे आवाहन ही करत होत. अर्थात त्यावर त्यावेळेसच्या वास्तववादी म्हणविल्या जाणाऱ्या समानांतर सिनेमाचा ही प्रभाव होताच. जे साहित्य आपण कथा माध्यमातून चित्रपटात बघत आहोत तेच साहित्य आपल्या प्रथितयश कथा लेखिकाकडून मासिकातून ही वाचायला मिळत आहे याच जनसामान्यात फारच अप्रूप होत. काहीं लेखिकांची समाजातील प्रतिमा ही तशीच होऊ लागली होती. त्यांनी ही ती प्रतिमा मोडण्याचा प्रयत्न केला नाही. उलट तत्कालीन कलर प्रिंट मिडिया त्यांच्या कथा साहित्याला सोबत त्यांची प्रतिमा ही जास्तच गुळगुळीत करत आकर्षित करत राहिला.

अश्या संमिश्र वातावरणात एखादी कोवळी झुळूक यावी किंवा मृदंगं नसानसात पसरावा तशी मालती जोशीची कथा प्रथम हिंदी कथा साहित्यात आणि नंतर मराठीच्या दालनात अवतीर्ण झाली. आणि एका हाताने दुसऱ्या हाताला अत्तर लावावे तशी मासिका मासिकातून सुगंधाच्या संस्कारांचे अत्तर लावीत पसरत राहिली. फार फार तर किचन मधून झार्डूम पर्यंतचा विस्तार असलेल्या त्यांच्या विविध भाव भावनांच्या (जवळ पास पाचशेचा आकडा तर त्यांनी केव्हाच पार केला आहे.) कथांनी मनावर वर गारूड केल्यासारखा चमत्कार केला. इतका की पब आणि हॉटेल्सच्या जगात रेंगाळलेल्या त्यांच्या समकालीन कथा लेखिकांना

ही ट्रेक बदलण्याचा विचार करावा लागला. इतकच नाही तर आपले कृत्रिम भाव विश्व ही बदलून बघावे लागले. अर्थात मुळातच आशयाचे सत्व नसल्याने मालती जोशी शिखर साहित्यिकाच राहिल्या. पण हा काही त्यांचा अष्टाहास नव्हता. एक सहज अभिव्यक्ति होती. म्हणून त्यांची ओळख एकमेवच राहिली. पुढे केव्हा तरी मला वाटत श्री. ह. मो. मराठे संपादक असताना त्यांनी मुद्दाम काकूंना किलोस्करमध्ये कथा लिहिण्याचे आमंत्रण दिले आणि मराठी कथा विश्वात ही त्यांचा प्रवास त्याच अबाधित गतीने गतीमान राहिला. माझ्याशी झालेल्या एका भेटीत ह.मो.नी त्यांचे हे कसब मान्य ही केल आहे. त्यांच्या एक पुस्तकात ही त्यांनी मालती जोशी बद्दल महत्वाचे उद्गार काढले. नंतर टप्या टप्याने हिंदी आणि मराठीत कथा संग्रह प्रकाशित होत राहिले. आणि बघता बघता कथा संग्रहाची संख्या साठच्या वर गेली. दरम्यान त्यांच्या काही कादंबऱ्या ही आल्या. आशय घनता तीच असल्याने त्यांना ही तितकीच प्रसिद्धी लाभली. त्यांना मध्यप्रदेश हिंदी साहित्य संमेलनाचा १९९८ चा 'भवभूती सन्माना' सहित मध्यप्रदेश आणि महाराष्ट्रातील सर्वच संस्थांचे महत्वाचे पुरस्कार प्राप्त झाले आणि या वर्षी शिक्षण आणि साहित्य करता त्यांना देण्यात आलेला 'पद्मश्री पुरस्कार' उ त्यांच्या मांदियाळीतील कळसाध्याय ठरला.

अश्या या मालती काकूंचा प्रवास हिंदीतून मराठीकडे जरी झाला असला तरी त्यांचा जन्म औरंगाबादचाच. पुढे केव्हा तरी त्यांच कुटुंब इंदोरला स्थायिक झालं आणि त्या इंदोरकर झाल्या. त्यांनी जरी इंदोरच्या होळकर महाविद्यालयातून साहित्याचे उच्च शिक्षण घेतले असले तरी त्या वेळेस इंदोरला विद्यापीठ नसल्याने त्यांना उच्चतर पदवी लखनौ विद्यापीठातून देण्यात आली. आणि इंदोर येथे शिक्षण झालेल्या त्या लखनऊ विद्यापीठाच्या पदवीच्या मानकरी ठरल्या. कॉलेजपासूनच त्या कविता आणि कथा लिहू लागल्या होत्या. त्या प्रसिद्ध ही होत होत्या पण त्या छंदाच पर्यवसान इतक्या मोठ्या पातळीवर होईल आणि त्यांच्या कथा वेगळाच इतिहास घडवतील अस त्यावेळी कदाचित त्यांना ही वाटलं नसेल. तसं तर कोणी काही प्राप्त करण्याकरता या क्षेत्रात येत ही नाही. साहित्य रचना प्रक्रिया हा शेवट पर्यंत स्वतःतील स्वतःचाच शोध असतो. पद्मश्री दादा ऊपाध्याय नेहमी म्हणायचे "रचना कथा है अपने ही जख्म को कुरेदने का और सहलाने का एक खड्डा मिठा अहसास." पण काकूंची ही विशेषता होती किंवा सहजता की इतक्या प्रतिथयश झाल्यावर ही त्या कोणालाच नाही म्हणायच्या नाही किंवा दिवाळी अंकाचा संपादक नवीन आहे म्हणून तद्द्वारा साहित्याचा पुरवठा ही करायच्या नाही. कारण कथा दिवाळी अंक म्हणून नाही तर मालती जोशीच्या नावाने वाचली जायची. आणि वाचकाला तितकाच आनंद आणि समाधान द्यायची. (बऱ्याच दिवाळी अंकात त्यांच्या सोबत मला ही लिहिण्याचा योग आला आणि त्यांच्या कथा माझ्या करता एक ऐवज म्हणून कायम राहिल्या.) त्यांच्या कथांची विशेषता म्हणजे ती शेवटच्या कळसाला बरीच टोकदार व्हायची आणि मनावर गारूड केल्यासारखी प्रभाव सोडायची. गंतम म्हणजे ती कुठे तरी शेजारी पाजारीच घडली आहे असच वाटत राहयचं. एक मुलाखातीत त्यांनी सांगितलं होत की हा परिणाम साधण्यासाठी त्या

आठ आठ दिवस थांबण्याची तयारी ही ठेवायच्या. खर तर जादू ही बघण्याची वस्तू आहे पण त्यांची कथा वाचण म्हणजे जादू ही वाचण्याची कला आहे असच वाटत राहयच. पण सहज आणि सोपी जादू.

त्यांची कथा कथन खर तर कथा सांगण्याची आपलीच एक पद्धत होती. हिंदीत कथा कथन ही कला मराठी सारखी विकसित झालेली नाही. त्यामुळे कथा लेखकाला आपली कथा सांगण्याचे प्रसंग तसे कमीच येतात. फार फार तर दहा वीस वाचकांच्या बैठकीत ते कथा वाचतात पण सांगत नाही. (प्रख्यात लेखक शरद जोशी सुद्धा आपले निबंध वाचत होते. सांगत नव्हते.) पण मालती जोशी ह्या मराठी असल्याने कथा कथनाच्या पद्धतीने संपूर्ण पाठ करून हिंदी मध्ये कथा सांगायच्या. परंतु विशेष हावभाव नसायचे आणि इंधभूत वर्णन नसायच. पण कथेची विषय वस्तुच इतकी भारदस्त असायची की सादरीकरणाची कला तशी दुय्यमच ठरायची. प्रभाव शेवटपर्यंत झिरपत राहायचा. आपल्या स्वतःच्याच निदान शंभरच्या वर कथा तर त्यांनी वेगवेगळ्या जागी आणि प्रसंगात सांगितल्या असतील. पात्रांचे अंतर संबंध आणि भाषेची हुकूमत या बळावर कथा मनाचा कब्जा घ्यायच्या. आणि रसिकांचा व्यवस्थित गृहपाठ करून घ्यायच्या. खरं तर त्यांच्या कथा त्या वेळेस आदर्श शिक्षकाचा वास्तुपाठच असायचा. तो काळ ही तसाच होता. मध्यमवर्गीय तरुणांचं परदेशी गमन वारीचं तारू सुसाट सुटल होतं. त्यातूनच भावभावनांच्या नवीन समस्या समाजासमोर उभ्या होत होत्या. मालती काकूंच्या कथा त्या ज्वलंत समस्यावर काही तरी निदान देऊन फुंकर घालण्याचा प्रयत्न करत होत्या. म्हणजे मनाला साद घालून भावनात्मक आवाहन करत होत्या. आणि बऱ्यापैकी परिणाम ही साधत होत्या. म्हणजे आमूलाग्र तफावत वगैरे नाही पण विवेक शक्तीला पाचारण करत होत्या. कुठे कुठे गुंता सुटत ही होता. त्यांनीच त्यांच्या एका मुलाखतीत सांगितल होतं की आय. आय. टी. पर्वीच्या त्यांच्या एका कथा कथनाच्या कार्यक्रमाला विद्यार्थ्यांनी आम्ही कुठल्या ही परिस्थितीत आमच्या पालकांना एकटे सोडणार नाही अश्या आशयाच्या शपथा घेतल्या होत्या. मला वाटत साहित्य या शिवाय जास्त काय करू शकते. कारण रविंद्रनाथानी साहित्यिकांच्या भूमिकेबद्दल बोलतांना म्हटलं होत "आमी कोबी आम्ही शुधु एक्सप्रेसन देयी." खरं तरं घरात साहित्याचा प्रवेश हा चिमणीने घरात घुसून घर बांधण्याच्या प्रवेशा सारखाच असतो. आवडता ही नावडता ही. त्यावेळेस मालती काकूंच्या कथांनी ही तेच काम केलं.

ऐकून कदाचित आश्चर्य वाटेल कि त्यांच्या कथांसंग्रहांची नावे ही तश्याच प्रकारची असायची जसे पाषाण युग, मध्यांतर, समर्पण का सुख, मन न हुये दस बीस, एक घर हो सपनों का, आखरी शर्त, अंतीम संक्षेप, मोरी रंग दे चुनरिया, एक सार्थक दिन, ये तेरा घर ये मेरा घर, मिलियन डालर नोट, मालती जोशी की कहानियां इत्यादि. आणि या कथा संग्रहातील कथांची भुरळ त्यावेळेस प्रख्यात लेखक आणि कवी गुलजार साहेब आणि अभिनेत्री जया भादुडी यांना ही पडली होती. गुलजार साहेबांनी तर त्यावेळेस त्यांच्या दूरदर्शनवरून प्रसारित होणाऱ्या किरदार (भूमिका) या कथा मालिकेत आणि जया भादूडी यांनी त्यांच्या "सात फेरे" या मालिकेतून त्यांच्या कथांना स्थान देऊन त्यांचे दिग्दर्शन

ही केले होते. आणि प्रसारणानंतर त्यांच्या कथांचा तेवढाच प्रभाव पडला होता जो वाचकांवर असायचा. अर्थात माध्यमाचा फरक तर त्यावेळेही होताच. या संदर्भात त्यावेळेस त्यांच्या अनेक मुलाखती प्रसारित आणि प्रकाशित होत होत्या. त्यांच्या मुलाखती वाचन विशेष करून हिंदी वाचकांना आनंदाची पर्वणी असायची. विविध जागी असलेल्या त्या वेळेसच्या पाठक मंचच्या बैठकी त्यांच्या कथा संग्रहावरील चर्चाशिवाय पूर्णच होत नसायच्या. विशेष म्हणजे त्यांच्या अनेकानेक कथा संग्रहा प्रमाणेच त्यांचे बाल कथा संग्रह (दीदी की घडी, स्नेह के स्वर, परिक्षा का पुरस्कार, जीने की राह) आणि कादंबऱ्या ही तितक्याच चर्चेत होत्या. आणि वाचल्या जात होत्या. तसे ही तो काळ वाचणाऱ्यांचाच होता. लेखकाला आपला आनंद व्यक्त करण्याचे पत्र एकमेव माध्यम होते. व.पु.नी त्याला "प्लेजर बॉक्स" म्हटले आहे. तो प्लेजर बॉक्स मालती काकूंच्या घरात निदान दोन तीन दशके तरी नक्कीच दरवळत राहिला.

बऱ्याच जागी त्यांच प्रमुख पाहुणे मुख्य अतिथी वगैरे असणं जाण वायच ही नाही इतक्या त्या सहजतेने यायच्या आणि निघून जायच्या. पण याचा अर्थ आत्ममग्न किंवा आत्ममुग्ध होत्या असा नाही तर ती त्यांची सहज वृत्तीच होती. बघता बघता एक वेळ अशी ही आली कि त्यांच्या साहित्यावर १५ विद्यार्थी देशातील विविध विद्यापीठातून पी.एच.डी. करत होते. त्यांची माझी ओळख तशी उशिराच झाली. पण त्यानंतर मध्यप्रदेश साहित्य अकादमीच्या कार्यक्रमात त्या नेहमी भेटत गेल्या. खर तर त्यांच प्रतिशयश साहित्य असल्यापेक्षा ही त्यांच मराठी असण्याच मला जास्त अप्रूप होत. त्या माझ्याशी मराठीत बोलायच्या ही पण हिंदी साहित्यात त्यांची "मालतीजी" हीच खरी ओळख होती. कारण त्यांच्याकडे हिंदी साहित्य क्षेत्र मुनशी प्रेमचंदच्या परंपरेतील कथा लेखिका म्हणूनच बघत होत. त्यांच्या समकालीन लेखिकां सुश्री मृदुला गर्ग, मृणाल पांडे, राजी सेठ, कृष्णा सोबती, नसिरा शर्मा इत्यादींनी तर त्यांना ही पदवी केव्हांच देऊन टाकली होती. त्यांच्या कथांचे अनुवाद भारतातील सर्वच महत्वांच्या भाषेत तर झालेच पण इंग्रजी, रशियन आणि जपानी भाषेत सुद्धा झाले. म्हणजे मालती काकूंच्या कौटुंबिक परंपरेतील कथा साहित्याचे त्यांना ही महत्व वाटावे हे महत्वाचे आहे. त्यांच्या बहुतेक कथा या "मी" या सर्वनामानेच प्रारंभ होतात. या संदर्भात त्या म्हणतात की "माझे सगळे लिखाण हे माझ्या स्वतःच्या अनुभवातून किंवा इतरांनी सांगितलेल्या अनुभूतीतूनच झाले आहे आणि माझे जगण्याप्रमाणेच हे माझ्या अनुभवांच्या ही मर्यादा आहे. जे माझे जगणच नाही त्याबद्दल कल्पनेतून लिहणं हा मला 'नाटकी दिखाऊपणा' वाटतो त्यामुळे सहसा माझ्या कथा या मी नेच सुरू होतात." आपल्या लेखन प्रक्रियेबद्दल त्या म्हणतात की तसा मला कुठलाच त्रास होत नाही. पण लिहण्या करता टेबलावर बसले आणि पेन चांगला नसला तर काय करावं सुचत नाही.

"इस प्यार को क्या नाम दू?"

पद्मश्री मिळाल्यानंतर त्यांनी दिलेल्या एक इंटरव्यूमधे "इस प्यार को क्या नाम दू" शिर्षकाखाली दोन आठवणी सांगितल्या हो त्या. खरोखरच ऐकण्यासारख्या आहे. कथा लेखिका म्हणून ख्यात झाल्यावर त्या एकदा जबलपूरला गेल्या होत्या. तेथील काही महिला त्यांच्याकडे त्यांच्या

नवीन साहित्य संस्थेच उद्घाटन करावं म्हणून आल्या. नाही म्हणण्याच काहीच कारण नव्हतं. वेळ ही होता. उद्घाटन झालं. त्या परत आल्या आणि काही दिवसात विसरून ही गेल्या. दरम्यान या गोष्टीला पंचवीस वर्षे झाली. आणि त्या महिला साहित्य संस्थेच्या वर्तमान अध्यक्षाचं त्यांना पत्र आलं. आपण लावलेल रोप आज पंचवीस वर्षांच झाल आहे. या संस्थेचा आम्ही रौप्य महोत्सव साजरा करतो आहोत. आपण आमच्या संस्थेच्या उद्घाटनाला ही आला होता. या रौप्य महोत्सवी सोहळ्यास ही आपणच प्रमुख पाहुणे म्हणून आम्हाला हव्या आहात. कृपया होकार पाठवावा.

त्या म्हणतात प्रसंग खरोखरच आनंदाचा होता. जायला ही हव होत. पण वयामुळे आता पूर्वीसारखा प्रवास झेपत नव्हता. त्यामुळे हेच कारण सांगत आणि क्षमा मागत नाईलाजाने नकार दिला. अर्थात सोहळा कसा झाला मला कळवा. मला ही उत्सुकता आहेच. म्हणून लिहण्यास विसरल्या नाही. आणि आठच दिवसात विस्मयात टाकणार संस्थेच्या अध्यक्षांच परत पत्र आल. वाचूनच मी अवाक झाले. पत्रात लिहलं होत. आपल्या न येण्याच कारण समजलं. आणि आम्ही असा निर्णय घेतला कि जर मालतीताई आपल्या येथे येऊ शकत नसतील तर आपणच त्यांच्या गावी संस्थेचा रौप्य महोत्सव साजरा करायचा आणि प्रमुख पाहुण्या म्हणून त्यांच्या हातून संस्थेचे उद्घाटन करायचे. आता बोलण्यासारखं काहीच नव्हतं. त्यांनी ठरविल्याप्रमाणे पूर्ण कार्यक्रम इथेच झाला. जवळ पास दीडशे महिला आपआपल्या वाहनांनी भोपाळ इथे आल्या आणि दृष्ट लागेल असा महोत्सव साजरा करून माझा निरोप घेत दुसऱ्या दिवशी जबलपूरला निघून गेल्या. मी निशब्द होते. तुम्हीच सांगा इस प्यार को मैं क्या नाम दू.

याच संदर्भात दुसरा ही एक प्रसंग त्यांनी सांगितला १९५० ला त्या होळकर कॉलेजमध्ये असतांना त्यांच्या कॉलेजला लखनऊहून एक शिक्षिका हिंदी साहित्य शिकवण्यासाठी आल्या होत्या. लवकरच ह्यांची आणि त्यांची व्हेवलेंथ जुळली आणि ती पदवी शिक्षणापर्यंत राहिली. दरम्यान मालती काकू कविता लिहू लागल्या होत्या. आणि "माळव्यातील मीरा" म्हणून प्रसिद्ध झाल्या होत्या. आपल्या कवितांची वहीच त्यांनी हया शिक्षिकेला भेट देऊ केली होती. कॉलेजचे शिक्षण संपले. प्रत्येक जण आपआपल्या मार्गाला लागला. लग्नानंतरचे त्यांचे मालती जोशी हे नाव साहित्या क्षेत्रात आकार घेऊ लागल होतं आणि त्याच वेळेस त्यांना केव्हा तरी त्या टीचरचा पत्ता सापडला. मागच्या सगळ्या गोष्टींना उजाळा मिळाला आणि आपले वर्तमान संपूर्ण नाव न लिहिता त्यांनी फक्त "मालती" या नावानीच त्यांना पत्र पाठवले. आठ दिवसातच त्यांच पत्र आल. त्यात त्यांनी लिहल होत. "खूप वर्षांनी तुझे पत्र वाचून आनंद झाला. तुझे सुंदर अक्षरावरूनच मी ओळखले होते की ही कॉलेजची मालतीच आहे म्हणून. त्यावेळेस तू सुंदर कविता करायची. तुला कॉलेज मधे माळव्याची मीरा म्हणायचे. तू त्यावेळेस दिलेली तुझी एक वही सुद्धा आजही माझ्या जवळ आहे. आता काही कविता वगैरे करतेस की सगळं सोडलं." पत्राला उत्तर देतांना त्यांनी लिहल कि "मॅडम आता कविता वगैरे तर करत नाही. ते त्या दिवसांचेच वेड म्हणूया पण कथा वगैरे

लिहत असते.' आणि परतीच्या डाकेने त्या मॅडमचे त्यांना पत्र आले त्यांनी विचारले होते "तुझे पत्र मिळाले. मला एक सांग प्रख्यात कथा लेखिका "मालती जोशी" ज्यांचे सर्व कथा संग्रह माझ्या संग्रही आहे. ती तूच का." आणि काकू निशब्द झाल्या. प्रश्न करत्याला त्यांनीच विचारल "तुम ही कही इस प्यार को क्या नाम दू."

असे किती तरी स्मरण चित्रे त्यांच्या मनाच्या मन घरात वसतीला असतील. किती? याची कल्पना आजच्या घडीला त्यांना ही नसेल. पण त्या वेळेस झालेली भाव भावनांची परस्पर देवाण घेवाण आणि दिवे लागण आज ही त्यांना समृद्ध करत असेल. यात शंका नाही. त्यात आता पद्म पुरस्काराची झळाळी त्यांच्या कर्तृत्वाला आगळच समाधान

देत असेल. कारण साहित्य म्हणजे चांगल आणि परिपूर्ण जीवन जगण्याचा राज मार्ग आहे. ते माणसाच समाज मन आणि उणिवा समजून घेण्याची एक संधी आपल्याला देऊन आपलं मनोबल वाढवत असत. ते आपली संकुचित वृत्ती तर कमी करतच पण देवाच्या आणि दैवाच्या अगम्य करणीकडे ही आपल्याला योग्य रितीने बघायला शिकवत. तेच काम मालती काकूंच्या कथा साहित्याने अत्यंत गंभीरतेने आणि परिश्रमपूर्वक केले आहे. ते ही गंगेत दीपदान करणाऱ्या निर्लेप आणि निरासक्त मनाने आणि बुद्धीने. आपल्या सहजतेला नमन आणि आपले मनपूर्वक अभिनंदन! आपण सतत कार्यमग्न राहून जीवत शरदं शतः पश्येन शरदं शतः हीच माझ्या सारख्या असख्य वाचकांची अपेक्षा.

***

स्विट्झर्लंड, लंडन की भारत? आपण कुठे जास्त सुखी आहोत?

-डॉ. सुशांत पाटील (मोरया क्लिनिक, अक्कोळ)

आजकाल सोशल मीडियाच्या काळात आपल्याला अमेरिका, लंडन किंवा स्विट्झर्लंडचे फोटो पाहून वाटतं, "काय नशीब आहे या लोकांचं! किती सुंदर बर्फ आणि किती स्वच्छ हवा!" पण मित्रांनो, एक डॉक्टर म्हणून आणि निसर्गाचा अभ्यासक म्हणून मी तुम्हाला सांगेन, 'दुरून डोंगर साजरे' ही म्हण इथे तंतोतंत लागू पडते.

आज आपण जगातील मोठ्या देशांची हवामान स्थिती आणि आपला भारत किती 'नशिबवान' आहे, याचा वास्तववादी आढावा घेऊ या.

१. स्विट्झर्लंड : केवळ पर्यटनासाठी सुंदर, जगण्यासाठी कठीण! स्विट्झर्लंड म्हटलं की डोब्यासमोर येतो पांढराशुभ्र बर्फ. पण विचार करा: गोठलेले आयुष्य: तिथे वर्षातील ७ ते ८ महिने कडाक्याची थंडी असते. जो बर्फ फोटोमध्ये छान वाटतो, तोच बर्फ जेव्हा घराच्या दारासमोर ३-४ फूट साचतो, तेव्हा तो काढताना नाकी नऊ येतात.

शेतीचा अभाव: हवामानामुळे तिथे आपल्यासारखी विविध कडधान्ये, फळे किंवा भाजीपाला पिकवणे अशक्य आहे. त्यांना बहुतेक अन्नधान्य आयात करावे लागते.

२. लंडन (यूके) : सूर्यप्रकाशासाठी आसुसलेले लोक लंडनच्या हवामानाचा भरवसा कोणीच देऊ शकत नाही.

नेहमीचा पाऊस: तिथे कधीही पाऊस पडतो, त्यामुळे लोक सतत छत्री घेऊन फिरतात. पण तो पाऊस आपल्यासारखा 'चिंब भिजवणारा' नसतो, तर तो हाडे गोठवणारा आणि ओलसर असतो.

विटामिन-डी ची कमतरता : तिथे कित्येक आठवडे सूर्यदर्शन होत नाही. यामुळे तिथल्या लोकांमध्ये हाडांचे आजार आणि 'डिप्रेशन' (उदासीनता) मोठ्या प्रमाणात आढळते. म्हणूनच तिथे उन्हाळ्यात थोडा जरी सूर्य दिसला की लोक पार्कमध्ये धावतात.

३. अमेरिका : निसर्गाचा रुद्रावतार. अमेरिका हा देश जेवढा प्रगत आहे, तेवढाच तो नैसर्गिक आपत्तींनी घेरलेला आहे.

बर्फाची वादळे (Blizzards): अमेरिकेत जेव्हा बर्फाची वादळे येतात, तेव्हा वीज पुरवठा खंडित होतो, हीटिंग सिस्टम बंद पडते आणि

लोक घरातच गोठून मृत्यू पावल्याच्या घटना दरवर्षी घडतात.

टॉर्नेडो: तिथल्या काही राज्यांमध्ये इतकी भयानक चक्रीवादळ येतात की अख्खी घरं हवेत उडून जातात. अशा भीतीखाली जगण्यापेक्षा आपला भारत कितीतरी पटीने सुरक्षित आहे.

४. रशिया आणि कॅनडा : उणे ५० अंशांचा छळ. या देशांतील काही भागांत तापमान उणे ४० ते ५० अंशांपर्यंत जातं. तिथे साध्या पाण्याचा बर्फ व्हायला काही सेकंद लागतात. अशा ठिकाणी राहणं म्हणजे निसर्गाशी रोजचं युद्ध असतं.

मग आपला भारत 'नशिबवान' का?

आपण महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमेवर राहणारे लोक खरंच भाग्याचे आहोत, कारण न मोजता मिळणारा सूर्यप्रकाश. आपल्याला वर्षभर मोफत 'व्हिटॅमिन-डी' देणारा सूर्य मिळतो, जो जगातील निम्म्या देशांना मिळत नाही. मोजून चार-चार महिने निसर्गाने आपल्याला बदलायची संधी दिली आहे. उन्हाळ्यात आपण आंबे खातो, पावसाळ्यात निसर्गाच्या हिरवाईचा आनंद घेतो आणि हिवाळ्यात आल्हाददायक वातावरणात काम करतो.

अतिरेक नाही. आपल्याकडे रशियासारखा हाडे गोठवणारा बर्फ नाही की दुबईसारखं अंगाची राख करणारं ऊन नाही. आपल्याकडे 'मध्यम' मार्ग आहे.

अन्नधान्याची श्रीमंती. आपल्या हवामानामुळे आपण वर्षातून ३-३ पिके घेऊ शकतो. ताज्या भाज्या, फळे जे आपल्याला सहज मिळतात, ते परदेशात 'लक्झरी' मानले जातात.

डॉक्टरांचा सल्ला : परदेशाचे फोटो पाहून स्वतःच्या नशिबाला दोष देऊ नका. आपण अशा भूमीत जन्माला आलो आहोत जिथे निसर्ग आपली 'माय' बनून काळजी घेतो, 'वैरी' बनून नाही. या सुवर्ण हवामानाचा आनंद घ्या, व्यायाम करा आणि निरोगी राहा!

तुमचा आरोग्य मित्र.

***

परदेशातील कर्तृत्ववान महिला

- रत्नाकर वाणी, खराडी, पुणे

मागे वळून पाहता भारतीय महिलांनी परंपरागत चालत आलेल्या चूल आणि मूल व रांधा, वाढा. उष्ण काढा अशी समाजाने महिलांवर लादलेली पारंपरिक बंधने शिथिल करीत, घरातील थोरामोठ्यांची मानमर्यादा राखत, त्यांचा मान सन्मान करीत, घराचा उंबरठा कधीच ओलांडला आहे. याचे सर्वस्वी श्रेय थोर समाज सेवक महात्मा ज्योतीराव फुले व सावित्रीबाई फुले यांना जाते. आज या महिला अभिमानाने आम्ही "सावित्रीच्या लेकी" म्हणून समाजात ताठ मानेने वावरत आहेत. भारतीय महिला समाजात देश रक्षणार्थ तीनही सेनेत पदार्पण करून उच्च पदे भूषवित आहे. अवकाशात उंच भरारी घेऊन अवकाश कवेत घेतले आहे. पोलीस दलात पुरुष पोलिसांच्या बरोबरीने काम करीत देशात व राज्य पातळीवर कायदा, सरक्षा व सुव्यवस्थापन राखण्यास कार्यशील आहेत. वैद्यकीय क्षेत्रात नामांकीत डॉक्टर, यशस्वी परिचारीकेचा महत्वाचा रोल निभावत आहेत. राजकिय क्षेत्रात राजकारण करीत देशाचा गाडा ओढत आहेत. विविध सरकारी, निमसरकारी व खाजगी कार्यालयात नोकरी करून समाज सेवा करीत, संसाराला आर्थिक बळ देत, संसाराचा रथ ओढत आहेत. शिक्षण क्षेत्रात न्यायदान करीत आहेत. हे सर्व कमी की काय महिला स्वतःची व परिवाराच्या जीवाची काळजी न करता कचरा वेचकाचे महान काम जनहितार्थ करीत आहेत. महिला कोठेही कोणत्याही क्षेत्रात मागे नाहीत. हे सर्व करीत असतांना आपली संस्कृति, चालीरीती व आपल्या घराण्याच्या इभ्रतीला यत्किंचितही कलंक लागणार नाही याची काळजी घेत समाजात महिलांनी आज मानाचे स्थान पटकावले आहे. महिलांचे समाजातील स्थान म्हणजे सामाजिक, आर्थिक आणि सांस्कृतिक सुधारणेचा आधार आहे. महिलांनी आपल्या कर्तृत्वाने समाजात आपल्या कुटुंबाची, घराण्याची नव्याने नवीन ओळख निर्माण केली आहे.

महिलांना शिक्षा, स्वतंत्रता आणि सामाजिक समानतेचे अधिकार मिळाले. महिला तिच्या कर्तृत्वाने समाज सुधारणा आणि विकासात महत्वाची भूमिका बजावते आहे. अशावेळी तिचे सामर्थ्य आणि आत्मविश्वास बळकट करण्यास तिला प्रेरणा देणे आवश्यक आहे.

केंद्र तथा राज्य सरकारांनी याची यथा योग्य दखल घेत "महिला सन्मान योजना" व "लाडकी बहिण" सारख्या योजना राबवून महिलांना आर्थिक दृष्ट्या सबळ करण्याचा व महिला उद्योगास सक्षम करणेसाठी "महिला बचत गट" स्थापन केलेत.

मी सध्या ऑस्ट्रेलियात वेरीबी (मेलबर्न)ला मुलगा, सून व नातवाच्या भेटीसाठी आलो आहे. भटकंती करताना भारत देशाच्या विविध प्रांतातून नोकरी व्यवसाय निमित्त आलेल्या तर काही शिक्षणासाठी आलेल्या तरुणी संपर्कात आल्या. त्यांच्याशी वार्तालापातून, त्यांना आलेल्या अडी अडचणी व त्यावर त्यांनी खंबीरपणे केलेली मात व कर्तृत्वाची झलक कण्यात आली. त्यांचे संपर्क क्रमांक, पत्ता, कौटुंबिक माहिती अशा खाजगी गोष्टींचा मान राखत प्रश्नोत्तरीद्वारे मुलाखत घेतली. विचारलेल्या प्रश्नांना सर्वांनी थोडक्यात समर्पक उत्तरे दिली.

पुण्याच्या शीतल व प्रयागराज (उत्तर प्रदेश)च्या एकता गेली अकरा

वर्षापासून ऑस्ट्रेलियात निवासी आहेत. नासिक (महाराष्ट्र) च्या मिनल काही वर्षापासून ऑस्ट्रेलियात निवासी आहेत. तिघी शिक्षण क्षेत्रात बाल शिक्षण व बालविकास यात आपले नैपुण्यपणाला लावून कार्यरत आहेत.

प्रश्न : परदेशी आल्यावर आपणास काही अडचणींचा सामना करावा लागला काय ? त्यावर कशी मात केली ?

अडचणी आल्यात. जसे भाषेची अडचण, राहणीमान, भारतीय किंवा भारतीय बनावटीच्या वस्तूंची उपलब्धता इत्यादि. भाषेबद्दल बोलताना म्हणाल्या इंग्रजी भाषा एकच परंतु त्यांचे शब्द उच्चारण व शब्द फेक वेगळी असल्याने सहजासहजी समजण्यास कठीण वाटले. परंतु रोजच्या सरावाने अंगवळणी पडले. आता भाषेची अडचण जाणवत नाही. इंडियन स्टोअर्स असल्याने भारतीय किंवा भारतीय बनावटीच्या वस्तूंची विवंचना कमी झाली.

प्रश्न : परदेशात नोकरी मिळवतांना तुम्हाला काही अडचणींचा सामना करावा लागला काय ?

'होय' कमी जास्त प्रमाणात स्थानीय व इतर देशातून ऑस्ट्रेलियात स्थानांतरीत झालेल्या महिलांशी स्पर्धात्मक सामना करावा लागला.

प्रश्न : स्पर्धा करण्यासाठी विशेष प्राविण्य जसे प्रमाणपत्र, मानचिन्ह मिळवले काय ?

'होय' बाल शिक्षण व बाल विकास विषयाचा अभ्यास करून पदविका मिळविली.

प्रश्न : आपण येथे कोणते भारतीय सण साजरे करतात ?

होळी, दिवाळी, गणेशोत्सव इत्यादी सण साजरे करतो.

प्रश्न : हे सण कसे साजरे करतात ?

सर्वांच्या वेळेनुसार सोयीनुसार शनिवार, रविवार या दिवशी एकत्रित होऊन सामूहिकरित्या सण साजरे करतो.

प्रश्न : भारतातील व विदेशातील आपले कार्यानुभव काय ?

मिनलचे मते ऑस्ट्रेलियात सर्व वेळेत व शिस्तबद्ध आहे. एकता म्हणतात वैयक्तिक व कार्यालयीन वेळेचे सुरेख नियोजन, शिस्तबद्ध ट्रॅफिक व कोणतेही काम करणारास मान सन्मान दिला जातो.

प्रश्न : आपल्या भारत देशाविषयी आपल्या काय भावना आहेत ?

मिनल म्हणतात. भारत देश माझी मातृभूमी आहे. मेरा भारत महान. एकता म्हणतात, भारत देश सुंदर है. मुझे अभिमान है की भारत देश की नारी हूं. भारतातील भ्रष्टाचार कमी व्हावा व हलके काम करणारास मान सन्मान दिला जावा. शीतल म्हणतात, 'जननी जन्म भूमि स्वर्गसे महान है.' यांच्या शिवाय इतर अन्य भारतीय महिलांशी भटकंती दरम्यान भेटी झाल्या. ओळख परिचय झाला. गप्पागोष्टी करत चालता बोलता अशीच प्रश्नावली त्यांचे सोबत शेअर केली. सर्वांनी समर्पक उत्तरे दिलीत. एकंदरीत अशा निष्कर्षास पोहचलो की, भारतीय महिला कर्तृत्ववान आहेत. कोणत्याही क्षेत्रात कमी नाहीत. देशातच नाही तर विदेशात पण जिथे जातील तिथे भारत देशाची मान उंचावतील. समस्त महिलांना जागतिक महिला दिनाच्या हार्दिक शुभेच्छा.

साहसी सेहमत खान

- प्राची प्रशांत कुंभार (कॉलिंग सेहमत)

काश्मीरमधील एका २१ वर्षीय मुस्लिम महिलेने एका वरिष्ठ पाकिस्तानी लष्करी अधिकाऱ्याची देशाची हेरगिरी करण्याचे एक छुपे मिशन होते ते १९७१ होते.

भारत आणि पाकिस्तानमधील तणाव वाढला होता. सेहमत खानच्या वेळेवर मिळालेल्या गोपनीय माहितीमुळे भारताला त्याचे अलेक्झांडर ऑफ द सी आयएनएस विक्रांत (१९७१) बुडण्यापासून वाचवता

आले. आता त्या वडिलांचा आणि आईचा विचार करा ज्यांनी त्यांच्या एकुलत्या एका मुलीला शत्रु देशाची हेरगिरी करण्यासाठी पाठवले. ते फक्त माहिती गोळा करण्यासाठी नव्हते तर तिला लग्न करून तिथे कुटुंब स्थापन करायचे होते.

या मुलीचे देशासाठी एक धोकादायक काम होते. सेहमतने केवळ देशभक्तीचा उत्साह दाखवला नाही तर तिला तिच्या कुटुंबाचा पूर्ण पाठिंबाही होता. काही वर्षांपूर्वी राझी चित्रपट नसता तर देशातील अनेक लोकांना सेहमतबद्दल कधीच माहिती मिळाली नसती. या धाडसी गुप्तहेराला चित्रपटाच्या रूपात जगासमोर आणण्याच्या कथेमागे एक मनोरंजक कथा देखील आहे.

पाकिस्तान लष्करी कुटुंबात अब्दुल नावाचा एक नोकर होता. जो स्वतः भारतीय होता. जेव्हा त्याला सहमतची खरी ओळख कळली तेव्हा तिने त्याला ट्रकने चिरडले. नंतर सहमत काश्मीरची असूनही पंजाबमध्ये अब्दुलच्या घरी राहायला आली.

कारगिल युद्धानंतर हेराबद्दल बरेच काही बोलले गेले. १९९९ च्या गुप्तचर यंत्रणेच्या अपयशानंतर पाकिस्तानने असे घृणास्पद कृत्य केले असे आरोप केले गेले. नौदल अधिकार हरिंदर सिक्का देखील खूप अस्वस्थ झाले. त्यांना असे वाटले की ५०० हून अधिक सैनिक आणि अधिकारी केवळ शत्रूच्या उपस्थितीची जाणीव नसल्याने शहीद झाले. त्यांनी गुप्तचर विभागातील काही सदस्यांना विचारले.

यादरम्यान, त्यांची भेट एक लष्करी अधिकाऱ्याशी झाली. त्या अधिकाऱ्याने त्यांना जे सांगितले ते पाहून सिक्का अभिमानाने आणि उत्साहाने भरले. सुरुवातीला त्यांना या वास्तविक जीवनातील हेरगिरी कथेवर विश्वास बसले नाही. सैनिक म्हणाला होता माझी आई देशद्रोही नव्हती.

लष्करी अधिकाऱ्याने त्याच्या आईची कहाणी सांगितली. सिक्का यांनी संशोधन केले आणि त्यांना आढळले की काश्मिरी पालकांनी भारतासाठी माहिती गोळा करण्यासाठी त्यांच्या एकुलत्या एक मुलीचे लग्न पाकिस्तानात केले होते. राझी चित्रपट या सत्य घटनेवर आधारित आहे. एका काश्मिरी व्यावसायिकाची मुलगी सेहमत खान हिला हेर

म्हणून प्रशिक्षण देण्यात आले होते. १९७१ च्या युद्धा दरम्यान तिने गोपनीय माहिती भारताला दिली ज्यामुळे भारतीय सैन्याला पाकिस्तान वर वर्चस्व मिळवण्यास मदत झाली.

सेहमत वर पुस्तक लिहिणाऱ्या हरिंदरचीही पंजाबमधील त्या धाडसी महिलेशी भेट झाली. पाकिस्तानमध्ये विवाहित असलेल्या सेहमतने पाठवलेली सर्वात महत्त्वाची माहिती म्हणजे पाकिस्तान आता निवृत्त झालेले आयएनएस विराट बुडवण्याचा कट रचत आहे. सेहमतने दिलेल्या वेळेवर मिळालेल्या माहितीमुळेच भारताची समुद्री नायक वाचला.

१९७१ ची कहाणी सांगताना हरिंदर सिक्का स्पष्ट करतात की, पाकिस्तानचा हेतू असा होता की, गाझीसह त्यांच्या तीन पाणबुड्याचा भारतीय किनाऱ्याजवळ तैनात होत्या. भारतीय नौदलाला ही माहिती सेहमत खान कडून मिळाली. शोध सुरु झाला आणि गाझी बुडाली. सेहमत खान ही भारतीय गुप्तहेर होती. ज्याने पाकिस्तानी लष्करी अधिकाऱ्याच्या घरी राहून पाणबुडीची माहिती मिळवली. नौदलाने कराची उद्ध्वस्त केली आणि सेहमतसह इतर अनेक एजंटानी सर्व गोपनीय माहिती पुरवली.

४ डिसेंबर रोजी देश-कराचीवरील नौदलाच्या विजयाचा उत्सव साजरा करतो आणि सेहमत त्यात प्रमुख भूमिका बजावली.

सेहमत फक्त एक माहिती देणारी म्हणून प्रशिक्षण देण्यात आले होते, परंतु तिने तिच्या मोहिमेत खूप पुढे गेले. ऑपरेशन पूर्ण झाल्यानंतर ती तिच्या पोटूशी अवस्थेत भारतात परतली. तिचा मुलगा भारतीय सैन्यात अधिकारी झाला.

सेहमत आता ह्यात नाही आणि तिच्या मुलाने सैन्यात आपली सेवा पूर्ण केली आहे. पण तिची देशभक्तीची कहाणी येणाऱ्या पिढ्यांना खऱ्या नायकाचा अर्थ शिकवत राहिल. राझी चित्रपटात सेहमत भूमिका आलिया भट्टने केली आहे. म्हणून या चित्रपट मुळे सेहमत खानची जीवन कहाणी सर्व भारतीयांना समजली. अशा देशभक्तीसाठी सेहमत खानने आपले प्राण पणाला लावले.

आई वडीलांच्या शब्दांचा मान राखून तिने हे मोठे पाऊल उचलले आणि शत्रूच्या घरात राहून माहिती मिळवली.

सेहमत खान हे भारतीय इतिहासातील एका निनावी नायिकेचे प्रतीक आहे. जिने धर्मापेक्षा देशप्रेमाला प्राधान्य दिले.

या धाडसी महिलेने वडीलांच्या मृत्यूनंतर तिने भारतासाठी गुप्तहेर बनण्याचा निर्णय घेतला. जीवावर उदार होऊन भारतीय लष्कराला महत्त्वाची माहिती पुरवली.

सेहमत खान हे नाव लोकांसमोर हरिंदर सिक्का यांच्या मूळ तिचे नाव प्रसिद्ध झाले आणि राझी चित्रपट मूळ जगासमोर आला.

***

८ व्या वर्षी 'पॅड' सांभाळणारी तुमची मुलगी... ही प्रगती की अधोगती?

-डॉ. सुजित भरत पाटील, बालरोग तज्ज्ञ, पुणे

दूध-चिकन की 'हार्मोनल बॉम्ब' ?

“डॉक्टर, पोरगी खूप बारीक आहे, तिला नॉन-व्हेज देऊ का? दूध किती पाजू?”

तुम्ही तिला खायला नक्की घाला, पण बाजारातलं ते ४० दिवसात फुगलेलं 'ब्रॉयलर' कॉंबडं आणि पिशवीतलं 'केमिकल' दूध देताना शंभर वेळा विचार करा.

चिकन : त्या कॉंबडीला लवकर मोठं करण्यासाठी 'ग्रोथ हार्मोन्स' चे हेवी डोस दिले जातात. तेच तिच्या पोटात जातात. यामुळेच आजकाल चौथीतल्या मुलींच्या ओठांवर लव (Facial Hair) येते. हे PCOD चं पहिलं लक्षण आहे!

दूध : गार्ड-म्हशींना जास्त दुधासाठी दिलेली 'ऑक्सिटोसिन' ची इंजेक्शन्स दुधावाटे तुमच्या मुलीच्या इवल्याशा गर्भाशयाला 'मोठं होण्याचे' चुकीचे सिग्नल देतात.

तुम्ही 'प्रथिने' समजून जे खाऊ घालताय, ते प्रत्यक्षात 'हार्मोनल बॉम्ब' आहेत!

सर्वात भयानक वास्तव :

या वयात पाळी सुरु झाली म्हणजे तिची हाडं लवकर जुळणार आणि उंची कायमची थांबणार. हे थांबवण्यासाठी मग उपाय काय? "हार्मोन सप्रेसन थेरपी!"

कल्पना करा... त्या ८ वर्षांच्या कोवळ्या फुलाला, तिची पाळी थांबवण्यासाठी पुढची ३-४ वर्षे दर महिन्याला एक वेदनादायक, जाड सुईचं इंजेक्शन घ्यावं लागणार!

तुमची लाडकी लेक दर महिन्याला त्या सुईच्या भीतीनी थरथर कापणार आणि तुम्ही हतबल होऊन ते बघणार.

विचार करा पालकांनो...

१० वर्षांनंतर जेव्हा ती तुम्हाला विचारेल : "आई-बाबा, तेव्हाच का नाही लक्ष दिलं? त्या पिइझा-बर्गरपेक्षा माझं आयुष्य महत्त्वाचं नव्हतं का?" तेव्हा तुमच्याकडे काय उत्तर असेल?

अजूनही वेळ गेलेली नाही... सुधरा!

किचनमधून 'व्हाईट पॉयझन' (मैदा, साखर) फेकून द्या.

प्लास्टिकच्या डब्याला काडी लावा : फक्त स्टील वापरा.

मुलांना 'ब्रॉयलर' बनवू नका : त्यांना मातीत खेळू द्या, उन्हात धावू द्या. लाड करणं म्हणजे विष खाऊ घालणं नाही, हा निष्काळीजपणा आता थांबवा!

हा लेख वाचून विसरू नका. ही माहिती प्रत्येक फॅमिली ग्रुपमध्ये पोहोचवणं हे तुमचं नैतिक कर्तव्य आहे. आपल्या मुलीचं बालपण वाचवण्यासाठी हे पाऊल उचलायलाच हवं.

तुम्हालाही तुमच्या आजूबाजूला अशी परिस्थिती दिसते का? तुमचे अनुभव नक्की मांडा.

***

परवाची गोष्ट. ओपीडीत एक आई-बाबा आपल्या आठ वर्षांच्या मुलीला घेऊन आले. मुलीच्या एका हातात अजूनही तिची आवडती 'गोड डॉल' होती आणि दुसरीकडे आईच्या डोळ्यात पाणी.

तक्रार काय ?

“डॉक्टर, तिला 'पाळी' (Periods) सुरु झाली आहे.”

हे वाचून तुमच्या काळजात धस्स झालं ना? मला नाही झालं. कारण आता माझ्या क्लिनिकमध्ये हे रोजचं झालंय. ज्या वयात मुलींनी दोरीच्या उड्या मारायच्या, त्या वयात त्या चिमुरड्या जीवांना सॅनिटरी पॅड्सची कटकट आणि पोटाचे क्रॅम्प्स सांभाळावे लागत आहेत.

“आई, मला रक्त का येतंय?” हा ८ वर्षांच्या मुलीचा प्रश्न ऐकून त्या मातेचं काळीज फाटलं होतं... आणि एक डॉक्टर म्हणून माझं डोकं सुन्न झालं होतं.

हे बालपण हिरावून घेणं नाही, तर काय आहे ?

एक बालरोगतज्ज्ञ (Pediatrician) म्हणून मी तुम्हाला अत्यंत कडू सत्य सांगतो, जे पचवायला तुम्हाला जड जाईल:

आपण आपली मुलं 'वाढवत' नाही आहोत, आपण त्यांना 'फुगवतोय'. जसं पोल्ट्री फार्ममध्ये इंजेक्शन देऊन ४० दिवसांत 'ब्रॉयलर' तयार केलं जातं, तशीच काहीशी अवस्था आज आपण आपल्या पोटच्या गोळ्याची केली आहे. ही 'वाढ' नाही, ही शरीराची 'सूज' आहे! याला जबाबदार कोण? आपली 'मॉडर्न' लाईफस्टाईल आणि पालकांची सोयीस्कर वृत्ती!

बघा आपण नकळत त्यांच्या आयुष्याशी कसं खेळतोय :

५०० रुपयांचा पिइझा की आयुष्याची होळी ? विकेंडला मॉलमध्ये ५००-८०० रुपयांचा पिइझा/बर्गर खाताना तुम्ही फोटो काढून 'इन्स्टा'वर टाकता... "फॅमिली टाईम!"

अहो, तो 'फॅमिली टाईम' नाही, ती तुमच्या पोरांच्या आरोग्याची 'होळी' आहे! तो रबरासारखा मैदा आणि 'प्रोसेस्ड चीझ' म्हणजे हार्मोनल इम्बॅलन्सचा कारखाना आहे.

शरीरात जेवढी चरबी जास्त, तेवढं 'इस्ट्रोजेन' जास्त तयार होतं. आणि हेच जास्तीचं हार्मोन त्या ८ वर्षांच्या मुलीच्या कोवळ्या मेंदूला सांगतं, "बाळा, तुझं बालपण संपलं, आता तू बाई झालीस!"

गरम अन्नासाठी प्लास्टिकचा डबा ?

स्टीलचा डबा जड वाटतो आणि प्लास्टिकचा डबा फॅन्सी दिसतो, म्हणून तो मुलांच्या माथी मारताय ?

जेव्हा तुम्ही त्यात वाफाळलेली गरम भाजी टाकता, तेव्हा त्यातील 'झिनो-इस्ट्रोजेन्स' (Xenoestrogens) अन्नात उतरतात. हे रसायन शरीरात गेल्यावर 'बहुरुपिया' (Imposter) सारखं वागतं. शरीराला वाटतं हे इस्ट्रोजेनच आहे आणि शरीर अकाली वाढायला लागतं.

तुमच्या 'फॅन्सी' सवयीने तुम्ही निसर्गाचं घड्याळच बिघडवून टाकलंय!

माझ्या आईपासून मिळालेला साईबाबांच्या भक्तीचा वारसा पुढे चालू ठेवण्याचं भाग्य मला लाभलंय. परमेश्वर प्रत्येक क्षणाला काहीतरी सांगत असतो पण ती श्रद्धा आणि सबुरी अंमलात आणण्याची शक्ती आणि भक्ती आपल्यात असावी लागते.

सुखदुःखाच्या ऊन पावसाच्या अशा काही घटना घडल्या. जवळची माणसं दुरावल्यामुळे निराशेने मला घेरलं होतं. माझी मुले, मुलगी इतर सगळेचजण खूप प्रेमळ मला समजून घेणारे आहेत. पण मन दुःखी होतं. अशावेळी चि. प्रसादनं माझ्या धाकट्या मुलाने तोडगा काढला. दुःखातून बाहेर काढण्यासाठी त्यानी माझ्यापुढे पंढरपूरला म्हणजे शिर्डीला जाण्याचा प्रस्ताव मांडला.

सुनील सोनवणे यांच्याशी कथांमुळे व्हाट्स अपतर्फे ओळख झालीच होती. त्यांच्या अगत्याच्या आमंत्रणामुळे आम्ही त्यांच्या 'साई संगम' या अतिशय सुंदर, सुसज्ज अशा हॉटेलकडे गाडी वळवली. त्यांच्या कामाच्या व्यापामुळे म्हणाव्या अशा गप्पा झाल्या नव्हत्या, फक्त कथांमुळे ओळख होऊन व्हाट्स अप मार्फत बोलणं व्हायचं. एकदा संभाषणातून त्यांची साई भक्ती व पूर्वापार साई कृपेने भरभराटीस आलेली त्यांची कारकीर्द ह्याची ओळख झाली ती अशी...

त्यांच्या आजोबांची परिस्थिती साधारण होती, एकत्र कुटुंब होतं. गरिबीशी लढा देऊन सुनील सोनवणे ह्यांच्या मुरलीधर कारभारी सोनवणे आजोबांनी साईवर श्रद्धा ठेवून मिळेल ते काम करण्याची तयारी दाखवून वीट भट्टी सुरु केली. भोजनालयातही कामे करून त्यांची साई सेवा चालू होती.

त्यांचे चिरंजीव भीमाशंकर मुरलीधर सोनवणे हे शिक्षक होते. अकरावी बारावीचे सायन्सचे वर्ग ते घेत असत. विद्यादानासारखं महान पुण्य त्यांनी केलं. राजकारणात समाजसेवेत आर.एस.एस. मध्येही त्यांचा पुढाकार होता. प्रत्येक क्षेत्रात त्यांचं पुढचं पाऊल होतं. संसाराचा व्याप वाढला. समुद्राच्या लाटांकडे बघितलं की आपोआप काहीतरी करून दाखवण्याची उर्मी वाढते. नव्या उमेदीने त्यांनी वडिलांचा विटभट्टीचा व्यवसाय वाढवला. सरपंच पद ही त्यांनी भूषवले. मंदिराजवळच पूजा साहित्याचे दुकान टाकून नित्येनेमाने त्यांचे साईदर्शन कधीच चुकले नाही. साईबाबांच्या आशीर्वादाने भरभराट झाली. मंदिराजवळच त्यांनी जागा विकत घेतली आणि तिथेच 'साई संगमाची' पाया भरणी झाली.

आज सुनील, संदीप बंधू हॉटेलचा व्याप उत्तम प्रकारे सांभाळत आहेत. संदीप राष्ट्रवादी तालुका, साई संगम सेवाभावी संस्थेचे अध्यक्ष आहेत.

'अतिथी देवो भव' श्रद्धा आणि सबुरी... हे त्यांचं ब्रीदवाक्य आहे. हृदयाची भाषा हृदयापर्यंत पोहोचते श्री साईबाबांच्या दरबारात त्यांची सेवा रुजू होत आहे. साईसंध्या भजन संस्था हा ३९ जानेवारीला होणारा कार्यक्रम, तीस-पस्तीस हजार भक्तांच्या भोजनाने तृप्त होऊन जल्लोषात दरवर्षी साजरा होतो. त्यात सोनवणे मंडळींचा नेहमीच सहभाग असतो. मुंबई ते शिर्डी अकरा वर्षांपासून भक्तगण पदयात्रा करतात त्या भक्तगणांची,

पालखीवाल्यांची नाशतापाणी, जेवणाची व्यवस्था करण्यात सोनवणे बंधूंचा सहभाग असतो. मंदिरापासून काही अंतरावर गेलात ना की- 'साई संगम'ची टोलेजंग, सुंदर इमारत तुम्हाला दिसेल. आत सुसज्ज ४३ खोल्या असून चार मजली इमारत पंधरा वर्षांपूर्वीची आहे. कामगार वर्ग हसतमुख, प्रामाणिक आणि अगत्यशील आहे.

भावपूर्ण, शांत वातावरणात संपूर्ण कामगार वर्ग बाहेर उभा असतो आणि दर गुरुवारी सकाळ संध्याकाळ पूजन, धुपारती, सांजाराती, साईस्तवन ह्या 'साई संगमाच्या' पवित्र वातावरणात साजरा होतं. चावडी ते समाधी मंदिर पालखी वारीतही हे भक्तगण बहुसंख्येने सहभागी असतात.

श्री साईबाबांवर अपार श्रद्धा असलेली सोनवणे मंडळी सांगत होती छोट्या मोठ्या प्रसंगातून आम्हाला बाबांची प्रचिती आलेली आहे.

उत्सुकतेने मी त्यांना प्रश्न विचारला, "एखादा अनुभव तुम्ही सांगू शकाल का?"

त्या माझ्या प्रश्नावर भक्तीभावाने, श्रद्धेने त्यांनी प्रसंग सांगितला, "एकदा दहा वर्षांचा नेत्रदोष असलेला मुलगा आई-वडिलांबरोबर शिर्डीत आला. मनात सेवाभाव ठेवून ते द्वारकामाईत शिरले. मनापासून केलेली प्रार्थना, आर्त हांक बाबांच्या समाधी मंदिरापर्यंत पोहोचली. समाधीवरच फुलं बालकाच्या डोळ्याला लावल्यावर चमत्कार झाला आणि बाळाची दृष्टी सुधारली."

हा साक्षात्कारी अनुभव ऐकून द्वारका माईतल्या प्रचितीने माझेही हात जोडले गेले.

"आणखी एखादा प्रसंग असेल तर सांगा." माझी उत्कंठा वाढली होती.

पुढचा प्रसंग असा होता, एकदा धुनी जास्तच धगधगली. जनसमुदाय घाबरला त्यांनी बाबांच्या फोटोकडे धाव घेतली. तर काय! साईबाबांच्या फोटोच्या नेत्रात भक्तांनी अश्रू पाहिले होते.

निस्समी भक्तीने घातलेली 'साद' बाबांपर्यंत पोहोचतेच पोहोचते. काही महिन्यांपूर्वी गुजरातहून एक साईभक्त ड्रायव्हरला घेऊन आले. त्यालाही साई दर्शनची ओढ होती. मालक मंदिरात गेल्यामुळे तो गाडी जवळ थांबला. अचानक अगदी हुबेहुब बाबांसारखी कफनी, दाढी, चेहरा मोहरा असलेली व्यक्ती ड्रायव्हर जवळ आली. गुलाबाचं फुल त्यांनी ड्रायव्हरच्या हातात दिलं. त्याने ते घेतलं मागे वळून बघितलं तर कुणीच नाही... तो भक्त भारावला. कारचे मालक मंदिराच्या आत साई दर्शन घेत होते तर बाहेर, आपल्या ड्युटी बजावणाऱ्या भक्ताला बाबांनी असे दर्शन दिले होते.

सुनील सोनवणे यांनी सांगितलेला प्रसंग ऐकून अंगावर आनंदाने शहारे आले. मनात निर्मळ भक्तीभावना असली की साईबाबा कुठल्याही रूपातून आपल्या पर्यंत पोहोचतातच.

मलाही अनेक प्रचितीतला माझ्या आयुष्यातला एक प्रसंग आठवला. मी सांगातला सुरुवात केली, "उदीवर माझी अपार श्रद्धा आणि विश्वास आहे. कुणीही शिर्डीला जायला निघालं की मी त्यांना सांगते "साईबाबांना सांगा मला लवकर शिर्डीला तुमच्या दर्शनाला बोलवा आणि माझ्यासाठी

उदी पाठवा.”

तो योग माझ्या मुलाच्या चि. प्रसादच्या आयुष्यात आला. तो धुळे मार्गाने प्रवास करीत होता येताना शिर्डी दर्शनाचा योग नव्हता. परतीच्या मार्गावर सुनसान रस्त्यावर अचानक पोलिसांनी गाडी अडवली. काय झालंय? पोलिसांनी आपली गाडी का अडवली? हे माझ्या मुलाच्या चेहऱ्यावरचे प्रश्नचिन्ह वाचून पोलीस म्हणाले, “आम्हाला याच रस्त्याने पुढे जायचे आहे तर कृपया लिफ्ट मिळेल कां?”

हसतच चि. प्रसादनी कारचा दरवाजा उघडला आणि पुढचा प्रवास सुरू झाला. पुढे काही अंतरावर विशिष्ट स्थानावर पोलिसांनी गाडी थांबवायला सांगितली. उतरताना आभार मानून त्यांनी हातातली उदीची पुडी माझ्या चिरंजीवांच्या हातात ठेवली आणि म्हणाले, “आम्ही शिर्डीहून आलो आहोत. श्री साईबाबांचा हा उदीप्रसाद आम्हाला मिळालाय. तो तुम्हालाही देतोय हा ठेवा तुमच्यापाशी.”

काय विलक्षण योगायोग आहे हां! शिर्डीला न जाताही उदी हातात पडली होती. चि. प्रसादही अवाक् झाला.

घरी आल्यावर माझ्या हातात उदी ठेवताना त्यांनी ह्या योगायोगाची

कहाणी मला सांगितली. मी भारावले. उदी प्रसाद डोळ्यांना लावताना माझे डोळे आनंदाश्रूंनी भरून आले. बाबांवरच्या असीम श्रद्धा भक्तीची ती पोच पावतीच होती.

“साईनाथ तेरे हजारो हाथ”

गाणं आठवलं. खरंच कुणाच्या हातून पाठवलेली उदी कुठून कुठे पोहोचली होती. असा हा माझाही अनुभव मी साई संगम मालकांना सांगितला.

मंडळी साईलीला अगाध आहे. बाबांचा बुलावा आला की शिर्डी प्रस्थान ठेवा आणि हो! अतिशय उत्तम व्यवस्था असलेल्या ‘साई संगम’ला भेट द्यायला विसरू नका हां! साई दर्शन, साई तीर्थ, साई मंदिर ह्या सगळ्यांचा सुलभ लाभ घेण्याची सुवर्णसंधी तुम्हाला साईसंगम कडूनच मिळेल हा माझा स्वानुभव आहे. अनंत कोटी ब्रम्हांडनायक राजाधिराज योगीराज श्री सद्गुरु साईनाथ महाराज की जय!

साईनाथांचा जयजयकार करून प्रसन्न मनाने मी माझी मुलाखत आटोपती घेतली. जय श्री साई राम!

***

एका तज्ञ महिलेचा तरुण मुलींना सल्ला...

२२ व्या वर्षी जेव्हा मुलीचं लग्नच वय होतं, मलाही वाटलं होतं लग्न करावं, पण तेंव्हा खरं तर मला स्वतःचे करिअर आधी नीट सेट करायचं होतं.

त्यानंतर २३ व्या वर्षी आजी मागे लागली, आता हिचं लवकर लग्न करा, मला देवाघरी जायच्या आधी जावयाचं तोंड बघायचं आहे, पण मी माझ्या करिअरबद्दल जास्त सिरीयस होते. नाही नाही म्हणता माझं वय २८ वर्षे झालं.

आता माझी आई, माझ्या लग्नासाठी मागे लागली, ती म्हणायला लागली, आता काय म्हातारी झाल्यावर लग्न करणारेस कां? मी तिच्याशी वाद घातला, माझं वय फक्त २८ आहे, इतक्या लवकर कोणी लग्न करतं का?

Actually, याचं कारण असं होतं, की मी रोज social media वर मोठ-मोठ्या हिरोईनचे रील्स बघायचे, ज्यात त्या सांगायच्या, तुमची शारीरिक आणि मानसिक तयारी व्यवस्थित असेल तेंव्हाच लग्न करा, आणि या गोष्टी डोक्यात इतक्या पक्क्या घुसल्या की मी ठरवलं, आधी करियर मगच बाकीच्या गोष्टी. आता माझं वय ३१ झालं, आता मला मासिक पाळीचे प्रॉब्लेम चालू झाले, जेव्हा डॉक्टरकडे गेले, तेंव्हा त्यांनी औषधे दिली आणि सांगितलं, लग्न योग्य वयातच करावं, नाहीतर पुढे मुले होण्यासाठी प्रॉब्लेम येतात.

मी घरी येऊन याबद्दल internet वर search केलं, तेंव्हा मला कळालं की मोठ्या मोठ्या actresses, egg freeze करतात, ज्यामध्ये गर्भयाशात तयार होणारे eggs काढून त्याला बरीच वर्षे freeze करता येते, त्यामुळे मला जेव्हा आई बनायचं आहे, तेंव्हा मला ही पद्धत वापरता येईल.

अजून एकदा फिल्मी आणि internet च अर्धवट ज्ञान मिळाल्याने मी खूश झाले. आता मला वाटायला लागलं की मी आधी egg freeze करेन आणि मग लग्न करेन. म्हणून मी मुंबईतील एका मोठ्या हॉस्पिटलमध्ये गेले आणि डॉक्टरांशी बोलले तेंव्हा मला समजले की eggs चा दर्जा २५ ते २७ च्या दरम्यान सर्वोत्तम असतो, डॉक्टरांच्या म्हणण्याप्रमाणे, मी आता ३१

वर्षाचे झाल्यामुळे माझ्या eggs चा दर्जा घसरला आहे. मला eggs फ्रीज करण्यासाठी दरमहा ३०,००० रुपये द्यावे लागतील हे ऐकून माझी अवस्था अजूनच वाईट झाली.

माझ्या लक्षात आले की लग्नाचे आणि कुटुंब सुरू करण्याचे वय निघून गेले आहे. मी लग्नासाठी स्थळे बघायला सुरुवात केली आणि वयाच्या ३३ व्या वर्षी मी ३६ वर्षांच्या माणसाशी लग्न केले.

आज आमच्या लग्नाला ४ वर्षे झाली पण आम्हाला आई-वडील होण्याचा आनंद अजून मिळाला नाहीये, आज मला माझ्या आजीने सांगितलेले आठवतेय की लग्न लवकर कर, नाहीतर लग्नाला फार उशीर होईल. जे करियर सेट करण्यासाठी मी इतकी वर्षे वाट पाहिली, जे पैसे कमावले ते आता उपचार आणि हजारो चाचण्यांना खर्च होत आहेत.

मला सर्व मुला-मुलींना हे सांगायचे आहे की करीअर नंतरही करता येते, आपल्या शरीरासाठी प्रत्येक गोष्टीची वेळ निसर्गाने ठरवलेली असते जसे की पहिली मासिक पाळी साधारण १२ वर्षांपासून येते आणि ५० व्या वर्षी संपते.

त्याचप्रमाणे, मुलं होण्याची एक वेळ असते, ही वेळ चुकली की परत मिळवता येत नाही आणि आपले वयही पुन्हा कमी करता येत नाही.

टीव्हीवरील नायिका आणि ५५ वर्षांच्या अभिनेत्रींना पाहून कधीही तुमच्या आयुष्याबाबत निर्णय घेऊ नका कारण त्या पैशाच्या जोरावर तरुण दिसतात.

पैशाच्या बळावर ते दुसऱ्याचा गर्भ भाड्याने घेतात आणि स्वतःची मुले जन्माला घालतात. त्या सामान्य लोकांसाठी ब्रेनवॉशचे काम करतात आणि आमच्यासारख्या मुली त्यांना पाहून शरीर आणि वेळ दोन्ही वाया घालवतात.

वेळेवर लग्न करा आणि मूल जन्माला घाला, कारण जर तुम्ही वेळीच सावध झाला नाहीतर तुमचे संपूर्ण आयुष्य फक्त पश्चातापाने भरून जाईल बाकी काही नाही.

***

पुण्यातील एका मोठ्या स्मशानभूमीत दुपारचे ३ वाजले होते. 'रोहन' (वय ३५), जो अमेरिकेत एका मोठ्या सॉफ्टवेअर कंपनीत व्हाईस प्रेसिडेंट होता, नुकताच फ्लॉराइटवरून उतरून थेट स्मशानभूमीत आला होता. त्याचे वडील, 'सदाशिवराव' (वय ७५), काल रात्री वारले होते.

रोहनच्या हातात एक महागडा लॅपटॉप बॅग होता आणि डोळ्यावर रेबॅनचा चष्मा होता. त्याला घाम फुटला होता आणि तो सारखा घड्याळ बघत होता.

तिथे 'मोक्ष इव्हेंट मॅनेजमेंट' (अंत्यसंस्कार करणारी एजन्सी)चा माणूस, 'सुमित', उभा होता. सुमितने सगळी तयारी करून ठेवली होती. लाकडं रचली होती, भटजी बोलावले होते, आणि सदाशिवरावांचा मृतदेह स्वच्छ अंघोळ घालून तयार ठेवला होता.

रोहन आला. त्याने वडिलांच्या चेहऱ्याकडे एक नजर टाकली. डोळ्यातून एक-दोन थेंब पाणी आलं. त्याने सुमितला विचारलं:

"मिस्टर सुमित, सगळं रेडी आहे ना? मला ६ वाजताची रिटर्न फ्लॉराइट पकडायची आहे. उद्या माझी महत्त्वाची मीटिंग आहे. प्लीज लवकर उरका."

सुमितला आश्चर्य वाटलं. ज्या बापाने या मुलाला लहानाचा मोठा केला, त्या बापाच्या चित्तेजवळ थांबायला या मुलाकडे ३ तास सुद्धा नव्हते?

सुमितने शांतपणे मान डोलावली. विधी पार पडले. रोहनने भडाग्री दिला. धुराचे लोट आकाशात गेले.

रोहनने सुमितला बाजूला घेतलं आणि चेकबुक काढलं.

"सुमित, थॅक्यू तुम्ही चांगली व्यवस्था केलीत.

तुमचं बिल किती झालं? ५० हजार? १ लाख? अमाऊंट सांगा, मी आताच चेक देतो. मला परत येता येणार नाही, अस्थिविसर्जन तुम्हीच करून टाका."

सुमितने रोहनकडे बघितलं. त्याच्या चेहऱ्यावर एक विचित्र हसू होतं. सुमितने खिशातून एक 'जुनी फाईल' काढली आणि रोहनच्या हातात दिली.

"साहेब, बिल द्यायची गरज नाही. तुमचं बिल 'पेड' (Paid) आहे.

रोहन गोंधळला. "पेड? कोणी भरले पैसे? माझ्या काकांनी?"

सुमित म्हणाला, "नाही साहेब. ५ वर्षांपूर्वी सदाशिवराव (तुमचे वडील) आमच्या ऑफिसमध्ये आले होते. ते खूप आजारी होते. त्यांना चालता येत नव्हतं. त्यांनी मला विचारलं होतं - 'तुमचं पॅकेज काय आहे? मुलाला त्रास नको म्हणून सगळं करून देणार का?'

आम्ही त्यांना पॅकेज सांगितलं. त्यांनी त्याच दिवशी ५०,००० रुपये अँडव्हान्स जमा केला होता. आणि ही 'चिठ्ठी' त्यांनी मला दिली होती. त्यांनी सांगितलं होतं की, 'माझा मुलगा आला की त्याला ही

चिठ्ठी दे आणि जर तो आलाच नाही, तर तुम्हीच माझं काम करा.'

सुमितने ती चिठ्ठी रोहनला दिली. रोहनने थरथरत्या हाताने ती चिठ्ठी उघडली.

त्यात सदाशिवरावांच्या कापऱ्या अक्षरात लिहिलं होतं:

"प्रिय रोहन,

बाळा, मला माहीत आहे तू खूप बिझी आहेस. अमेरिकेत तुला श्वास घ्यायला वेळ नसतो. मला माहीत आहे की, माझ्या मरणाची बातमी ऐकून तुला टेन्शन येईल. 'सुट्टी मिळेल का? तिकीट मिळेल का? मीटिंगचं काय होईल?' हे प्रश्न तुला पडतील.

बाळा, तुझा वेळ आणि तुझं करिअर खूप महत्त्वाचं आहे. मी तुला वाढवलं ते यासाठीच की तू जग जिंकावंस. एका म्हाताऱ्याच्या प्रेतासाठी तू तुझं नुकसान करून घेऊ नकोस. म्हणून मी माझ्या मरणाची सोय आधीच करून ठेवली आहे. एजन्सीला पैसे दिलेत. ते सगळं करतील. तू आलास तर बरंच आहे, नाही आलास तरी मला राग नाही.

फक्त एकच विनंती... लहानपणी तुला शाळेत सोडायला जाताना मी तुझा हात कधीच सोडला नव्हता. आज जाताना, अग्री देताना तुझा हात थरथरू देऊ नकोस.

लवकर परत जा. तुझी बायको वाट बघत असेल.

तुझाच,

बाबा."

चिठ्ठी वाचून रोहनच्या हातातला चेकबुक खाली चिखलात पडलं. त्या स्मशानभूमीत, जिथे लाकडं जळण्याचा आवाज येत होता... तिथे आता रोहनचा 'अहंकार' आणि 'करिअरचा गर्व' जळून खाक झाला होता.

तो गुडघ्यावर बसला. तो ओरडला, "बाबा...!! माफ करा बाबा!"

रोहनने सुमितचे पाय धरले. "सुमित, मला नाही जायचं अमेरिकेला! मला माझ्या बाबांसोबत राहायचंय! मी करोड रुपये कमवले, पण मी भिकारी निघालो! माझ्या बापाने मरताना सुद्धा माझ्या 'मीटिंग'चा विचार केला... आणि मी त्यांच्या शेवटच्या दर्शनाचा 'भाव' करत होतो?"

त्या दिवशी रोहन फ्लॉराइट पकडू शकला नाही. तो तिथेच, त्या जळत्या चित्तेसमोर रात्रभर बसून राहिला. कारण त्याला समजलं होतं की, 'प्री-पेड' फक्त सिमकार्ड असू शकतं, बापाचं प्रेम नाही. बापाचं प्रेम हे 'अनलिमिटेड' असतं आणि त्याची परतफेड जगातली कोणतीच करन्सी करू शकत नाही.

तुम्ही जगात कितीही मोठे व्हा, कितीही पैसे कमवा... पण ज्या आई-वडिलांनी तुमची लंगोट बदलली, त्यांच्या शेवटच्या प्रवासात 'डायपर' बदलायची वेळ आली की नाक मुरडू नका. एजन्सी अंत्यसंस्कार करू शकते, पण 'अश्रू' एजन्सीचे नसतात, ते रक्ताचेच लागतात.

***

स्त्री जन्मा तुझी कहाणी!

- प्रा. धनाजी जनार्दन बुटेरे, कल्याण, ठाणे

परमेश्वराची सर्वात सुंदर कलाकृती म्हणजे स्त्री. याच स्त्री देहाचा प्रत्यक्ष मोह परमेश्वराला सुद्धा आवरता आला नाही. म्हणून श्रीविष्णूने तिलोत्तमा या अतिसुंदर स्त्री स्वरूप धारण केले. स्त्री म्हणजे मांगल्य, वात्सल्याची मूर्ती, त्यागाचे निस्सीम रूप, स्त्री म्हणजे करुणेचा सागर, स्त्री म्हणजे ममतेचा झरा, अशा असंख्य रूपात आपणास स्त्री भेटते. कालानुरूप तिच्या भूमिका थोड्या फार बदलत गेल्या. पण आई म्हणून तिची भूमिका आबादित आहे. अगदी अठरा-एकोणीसाव्या शतकापर्यंत तिची भूमिका "चूल आणि मूल" एवढीच होती. पण एकविसाव्या शतकात मात्र काही अंशाने रुढी-परंपरा यांच्या बंधनातून मुक्त झाली. तरीसुद्धा आजही काही सामाजिक बंधनात ती आहेच.

अठराव्या शतकाच्या अखेरीस स्त्री भयानक अशा यातना सहन करत होती. सामाजिक रुढी परंपरा यांची बळी स्त्री ठरली होती. त्यातील 'सतीप्रथा' पतीच्या मृत्यूनंतर तिला जिवंत चितेत प्रवेश करावे लागत असे आणि तिने असे केले नाही तर समाजातील कर्मठ मंडळी तिला त्या चितेत ढकलत असत. आणि स्त्रीच्या मरणाचा तमाशा समाज पाहत असत. तिच्यात प्रतिकार करण्याइतकी शक्ती नव्हती. बिचारी गुमान सहन करत असे, तो काळच असा होता. उंबरठा ओलांडायची स्त्रीला मुभा नसे. म्हणजे ती घराबाहेर पण जाऊ शकत नव्हती. समाज सुधारक राजाराम मोहन रॉय यांनी कडाडून विरोध केला. लॉर्ड बेटिंग यांनी सतीप्रथेविरुद्ध कायदा तयार केला. संकटातून मुक्तता होते न होते तोच केशवपन पद्धत सुरू झाली. धर्ममार्तंडांनी नवा डाव रचला. पुन्हा बळी स्त्रीचा. एकीकडे बालविधवा हा प्रश्न गहन होता. लहानपणी लग्न झालेल्या मुलीचा नवरा दोघेही वयात येण्याअगोदर पतीचे निधन व्हायचे. आणि बाई जन्मभर विधवापणाचे ओझे घेऊन जगू लागली. अशाने एखादी विधवा तारुण्यात यायची आणि वाकडे पाऊल पडायचे. आणि कुमारिका माता म्हणून हिन आयुष्य जगायची. समाजातून त्रास व्हायचा मग बिचारी स्वतःचा आणि त्या अर्भकाचा बळी द्यायची. नाही तर विधवा म्हणून आयुष्य कुंठीत बसायची. या प्रथेतून मुक्त व्हायला बराच काळ लोटला पण महर्षी धोंडो केशव कर्वे यांनी या प्रथेतून महिलांना मुक्त करण्याचे पहिले पाऊल उचलले, आणि विधवा विवाह सन्मानाने होऊ लागले, पण यासाठी फार मोठा काळ जाऊ लागला. त्यातूनच जेरठ विवाह प्रथा सुरू झाली. म्हणजे बाल विधवेचा एखाद्या म्हाताच्या पुरुषाबरोबर लग्न लावून देणे. मुलगी कुठे तरी तोंड काळे करेल. या भीतीने आई-वडिलांकडून हे पाऊल उचलले जात असत.

स्त्रीमुक्तीची खरी पहाट उगवली ती १८५३ मध्ये महात्मा फुले यांनी मुलींची पहिली शाळा पुण्यामध्ये भिडे वाड्यात सुरू करून स्त्री शिक्षणाचा पाया रचला. सावित्रीबाई फुले या पहिल्या महिला शिक्षिका म्हणून उदयास आल्या. महिलांच्या डोक्यावरची पाटी जाऊन हातात अक्षराची पाटी आली. या युगाच्या युगप्रवर्तक सावित्रीबाई फुले आणि

महात्मा फुले हे दांपत्य होय. इंग्रजी शिक्षणामुळे स्त्रिया बाहेर देशात जायला लागल्या. तसे या अगोदर महिला शिक्षण घेत होत्या. अक्षरांशी बाईची दोस्ती झाली होती. आनंदीबाई जोशी सारखी महिला डॉक्टर झाली होती. या कृतीने महिलांना बळकटी मिळाली. त्यात भर म्हणून फुलेची मुलींची शाळा निघाली. बाई बाहेरच्या जगात पडली. परदेशात महिला मुक्त धास घेत आहेत. मात्र भारतात अजूनही स्त्री गुलाम आहे. याची जाणीव त्यांना झाली. यातूनच जागृती होऊन स्त्री स्वातंत्र्याच्या चळवळींनी जोर धरला. शिक्षणाच्या प्रगतीने स्त्रीला आकाश ठेंगणे वाटू लागले. नव्या युगाची सुरुवात झाली. म्हणता म्हणता एकविसावे शतक उजाडले शिक्षणाने स्त्री शहाणी झाली. तिला आत्मभान आले. 'स्व'ची जाणीव झाली. ती उत्तुंग भरारी घेऊ लागली. नऊवारीतील स्त्रिया सहावारीतून पंजाबी आणि पंजाबीतून कधी जीन्स मध्ये आली कळले नाही. पेहरावातील संकल्पना बदलून गेली. स्त्री नोकरी करू लागली. ती ऑफिसमध्ये काम करू लागली. आरक्षणाच्या बळावर तीन उच्च पदाची नोकरी पदरात पाडून घेतली. ती ऑफिसात बॉस म्हणून मिरवू लागली. सर्व क्षेत्रात तिने आपला ठसा उमटविला. असे कोणतेच क्षेत्र नाही, जेथे तिने स्पर्श केला नाही. स्वर्गीय इंदिरा गांधींच्या रूपाने ती पंतप्रधान पदावर विराजमान झाली. तर श्रीमती प्रतिभा पाटील यांच्या रूपाने ती राष्ट्रपती हे भारताचे सर्वोच्च पद भूषविले. ती सध्या मुक्त स्वातंत्र्याचा उपभोग घेत आहे.

पण या मुक्त स्वातंत्र्याचा आजची स्त्री अतिरेक करत आहे. नऊवारीतील स्त्री जीन्सपर्यंत आली तर ठीक आहे. पण मुक्त स्वातंत्र्याच्या नावाने ती कमी कपड्यात वावरू लागली. जीन्स तिची गरज होती. पण कमी कपड्यात मिरवता मिरवता ती शरीर प्रदर्शन करू लागली. म्हणजे मुक्त स्वातंत्र्याचा कडेलोटच. ती स्वैराचाराने वागू लागली. तिला वाटायला लागले परदेशात तर स्त्रिया कमी कपडे घालतात. आपण घातले तर बिघडेल कुठे? पण भारतीय संस्कृती आदर्श संस्कृती आहे. म्हणून किमान आपल्या संस्कृतीचा मान राखायला हवा. सध्या पबपासून बियर बारपर्यंत तिचा मुक्त मनसोक्त वावर आहे. दारू बरोबर ती सिगरेटचा झुरका मारते. हेच का स्वातंत्र्य?

सध्या चित्रपटगृहात सहकुटुंब सिनेमा पाहता येईल असे चित्रपट फार विरळ. उघड्या स्त्री देहाचे चित्रण दृश्यांचा भडीमार पहायला मिळतात. आता हा चित्रपट दिग्दर्शक निर्माता पुरुष असतो. पण जिचे शरीर दाखवायचे आहे ती स्त्री आहे. याचे भान आम्हाला हवे. स्त्री देहाचा बाजार मांडावा हे योग्य नव्हे.

अंगप्रदर्शन करावे की नाही हा प्रत्येकाचा वैयक्तिक खाजगी प्रश्न आहे असे मला वाटले. तरी काही आंबट शौकिनांसाठी निर्माता किंवा दिग्दर्शकाच्या सांगण्यावरून कुणी एक स्त्रीने अंगप्रदर्शन करावे हे मला तरी न पटण्यासारखे वाटते.

सध्या देशात बलात्काराच्या घटनांचे प्रमाण मोठ्या प्रमाणात वाढले आहे. घटस्फोटांचे प्रमाण वाढले आहे. याची कारणे काहीही असतील मात्र दोष स्त्रीलाच दिला जातो. स्त्री-पुरुष गुणोत्तर प्रमाण झपाट्याने खाली येत आहे. भ्रूणहत्या होत आहेत. ही गोष्ट नवरा-बायको दोघांच्या मताने होते. पण एक स्त्री आपल्या पोटातील दुसऱ्या स्त्रीची हत्या करते. याला जबाबदार नवरा की बायको? तो जबरदस्ती करतोय अशा तक्रारी कुठेच येत नाही. भ्रूणहत्या चोरीछुपे चालूच आहे.

त्याच बरोबर हुंडाबळीच्या घटना ही पुढे येत आहेत. मागे पुण्यातील एका अती श्रीमंत सुसंस्कृत घरातील बाई मर्सिडीजसाठी बळी गेली. हे प्रगत भारताला अशोभनीयच. याचे खापर सासू नावाच्या प्राण्यांवर फोडला जातो. तक्रार सासू विरुद्ध असते. म्हणजे एक स्त्री दुसऱ्या स्त्रीविषयी तक्रार करते. सासू-सुनेला छळते, मारते, जाळते. नवरा, सासरा ही नावे फार तुरळक असतात. दोष स्त्रियांना देत नाही. पण शंकेची पाल चुकचुकते. एवढे मात्र खरे. एकत्र कुटुंब पद्धती संपली आहे. कारण मुलींना सेपरेट रहायचे असते. एकुलता एक मुलगा जर वेगळा रहायला लागला तर म्हातारे आईवडील कुठे जातील?

वृद्धाश्रमात! असेच ना? शेवटी या भारत वर्षामध्ये. स्त्रीला सन्मान दिला जातो तिला विविध रूपात समाज पूजतो. वेगवेगळ्या रूपात पूजा केली जाते अंबा, दुर्गा, महिषासुरमर्दिनी समस्त भारत वर्ष पूजत असतो

कारण

॥ यत्र नार्यस्तु पूज्यन्ते रमन्ते तत्र देवता ॥

॥ यत्रौतास्तु न पूज्यन्ते सर्वास्तत्रा फळा ॥

याचा अर्थ असा ज्या ठिकाणी स्त्रियांना सन्मानाने वागवले जाते. तेथे प्रत्यक्ष देव संचार करीत असतो. आणि जेथे स्त्रिया मान राखला जात नाही. तेथे केली जाणारी सर्व कार्य निष्फळ होतात. असा या श्लोकाचा अर्थ म्हणूनच आपला मान राखला जाईल असे वर्तन करावे. आपण पूजनीय हवेच तरच समाज तुमची पूजा करेल.

दुसरी गोष्ट भारतात घटस्फोटाचे प्रमाण वाढत आहे. कारणे काहीही असतील. पण कायदे मात्र महिलांच्या बाजूने आहेत. त्याचा प्रचंड गैरवापर होताना दिसतो. खोटे गुन्हे, खोट्या तक्रारी, मग पोटगी बेकसूर पुरुषाबरोबर अन्याय होतो. एक दिवस या सगळे कायदे काढून घेतले जातील. अलिकडे कोर्टाने याकडे बोट दाखवले आहे. हे थांबायला हवे. अन्यथा खरोखरच एखाद्या बाईवर अन्याय व्हायचा आणि ती बाई संपून जायची. जग प्रचंड झपाट्याने बदलत आहे. आपण ही या बदलांचे साक्षीदार होऊ. आपण ही त्याचा एक भाग असू असे वाटत असेल तर स्वातंत्र्याला स्वैराचार समजण्याची गफलत करू नये. स्त्रीजन्म तुझी कहाणी आहे. ती स्वर्णिम अक्षरात लिहावी हीच आपेक्षा.

***

स्त्रीचा सुगंध!

-मनस्वी कुंभार

स्त्री.... जेव्हा देवाने स्त्रीची निर्मिती केली, तेव्हा तो शुक्रवार उशिरापर्यंत काम करत होता... तेव्हा एका देवदूताने विचारले,

“इतका वेळ का लागत आहे?”

देव म्हणाला, “तिला घडवण्यासाठी मला किती साऱ्या अटी पूर्ण कराव्या लागतात, ते पाहिलंस का?”

* तिला सर्व परिस्थितींमध्ये काम करता आले पाहिजे. * ती एकाच वेळी अनेक मुलांची काळजी घेऊ शकली पाहिजे. * तिची मिठी गुडघ्यावरील जखम असो वा तुटलेले हृदय-सगळं बरे करू शकणारी असली पाहिजे. * हे सगळं तिला फक्त दोन हातांनी करायचं आहे. * आजारी असतानाही ती स्वतःला सावरते आणि दिवसाला १८ तास काम करू शकते.

देवदूत चकित झाला, “फक्त दोन हात? अशक्य! आणि ही तर नेहमीची रचना आहे?”

देवदूत स्त्रीजवळ गेला आणि तिला स्पर्श केला. “प्रभु, तिला तुम्ही खूपच मऊ बनवलं आहे.”

देव म्हणाला, “ती मऊ आहे, पण मी तिला खूप मजबूत बनवलं आहे. ती किती सहन करू शकते आणि किती अडचणींवर मात करू शकते, याची तुला कल्पनाही नाही.”

देवदूताने विचारले, “ती विचार करू शकते का?”

देव म्हणाला, “ती फक्त विचारच करत नाही, तर तर्क लावते, निर्णय घेते आणि संवादाही साधते.”

देवदूताने तिच्या गालाला स्पर्श केला... “प्रभु, इथून काहीतरी गळत आहे! तुम्ही तिच्यावर खूप ओझं टाकलं आहे.”

देव म्हणाला, “ते गळत नाही... ते अश्रू आहेत.”

“ते कशासाठी?” देवदूताने विचारले.

देव म्हणाला, “अश्रू हे तिच्या दुःख, शंका, प्रेम, एकटेपणा, वेदना आणि अभिमान व्यक्त करण्याचा मार्ग आहेत.”

हे ऐकून देवदूत फार प्रभावित झाला. “प्रभु, तुम्ही खरोखरच अद्भुत आहात. तुम्ही सगळंच विचारात घेतलं आहे. ती खरंच एक विलक्षण स्त्री आहे.” देव म्हणाला, “होय, ती आहे.”

* तिच्यात पुरुषाला थक्क करण्याची ताकद आहे. * ती संकटांना सामोरी जाऊ शकते आणि जड जबाबदाऱ्या पेलू शकते. * तिच्यात आनंद, प्रेम आणि स्वतःची मतं असतात. * ओरडावंसं वाटत असतानाही ती हसते. * रडावंसं वाटत असतानाही ती गाते, आनंदात रडते आणि भीती वाटली तरी हसते. * ती ज्या गोष्टीवर विश्वास ठेवते त्यासाठी लढते. * तिचं प्रेम निःस्वार्थ असतं. * नातेवाईक किंवा मित्र गमावल्यावर तिचं हृदय तुटतं, पण तरीही ती जगण्यासाठी ताकद शोधते.

देवदूताने विचारले, “मग ती परिपूर्ण आहे का?”

देव म्हणाला, “नाही तिच्यात एकच कमतरता आहे- ती अनेकदा स्वतःची किंमत विसरते.” स्त्री असणं अमूल्य आहे. प्रत्येक स्त्री ला स्वतःबद्दल अभिमान वाटावा म्हणून हा मेसेज...

***

ही एक सत्यकथा आहे. आपणा सर्वांना सत्यवान-सावित्रीची कथा माहिती आहे. तिच्या स्मरणार्थ आजही सौभाग्यवती स्त्रिया ज्येष्ठ पौर्णिमेला वडाची पूजा करतात व सात जन्म हाच पती मिळावा अशी देवाला प्रार्थना करतात. पण हे कलियुगात अशक्य आहे. परवाच पेपरमध्ये सत्तर टक्के स्त्रिया सध्या असलेल्या पतीबाबत समाधानी नाहीत अशी बातमी वाचली.

ही कथा आमच्या गल्लीत राहणाऱ्या एम.ए.बी.एड. मुलीची आहे. एक तीन मुली व दोन मुले असलेले कुटुंब, त्यातही त्यांचा एक मुलगा अपंग होता. एका मुलीने प्रेमविवाह केलेला. त्यांची थोरली मुलगी सविता गोरी व दिसायला सुंदर होती. तिचा विवाह मुंबईतील एका श्रीमंत अशा शिवसेनेच्या कार्यकर्त्याशी झाला. लग्नानंतरची काही वर्षे नवऱ्याबरोबर मुंबई फिरण्यात गेले.

तिच्या सासऱ्यांनी मुंबईमध्ये तीन चार ठिकाणी जागा घेतल्या होत्या व त्यावर अपार्टमेंट बांधून साऱ्या रुग्ण भाड्याने दिल्या होत्या. एका जागेवर स्वतःसाठी चार रुग्ण व व्यवसायासाठी दोन गाळे बांधले होते. एकात मिठाईचे दुकान व दुसऱ्यात कपड्याचे दुकान होते. दोन्ही दुकाने चांगली चालत होती. गावाकडे २० एकर जमीन होती. त्याचेही भरपूर उत्पन्न येत होते. त्यामुळे सर्व आबादी आबाद होती. घरातील सर्व कामाला नोकर होते. तिचा भरभराटीचा संसार पाहून सविताचे आईवडील खुश होते. सविताला एक दीर होता तो शिकत होता. सविताचा नवरा सुभाष उधळ्या स्वभावाचा होता. त्याचे खूप मित्र होते. त्यांना सुभाष वरचेवर पाठ्या देत असे. आपल्याकडे अशी एक म्हण आहे की, 'असतील शिते तर जमतील भुते' तो वरचेवर सासुरवाडीला येत असे. इथेही त्याचे मोठे मित्रमंडळ होते. तो आला की सारे मित्र त्याची पाठ सोडत नसत.

सविताला बारा वर्षात एकापाठोपाठ चार मुलीच झाल्या. तिच्या सासुसासऱ्यांना घराण्याला वारस असावा असे वाटत होते. त्यामुळे सुभाषच्या दुसऱ्या विवाहाचे वारे वाहू लागले. त्याच दरम्यान सविताची धाकटी बहिण तिच्याकडे आली. तेव्हा सविताच्या सासुसासऱ्याने तू सुभाषशी लग्न कर असे म्हणू लागले. सुभाषही तिला लग्नाची गळ घालू लागला. पण सुमनने (सविताची बहिण) त्यांना ठामपणे नकार दिला. ती ऐकत नाही म्हटल्यावर त्यांनी दबाव आणणे सुरू केले. 'तू जर माझ्याशी लग्न केले नाहीस तर तुझ्या बहिणीला, तिच्या मुलींना व आईवडिलांना मारून टाकू अशी धमकी दिली. अनेक धटिंगन मित्रांना बरोबर घेऊन व सुमनला घेऊन सुभाष सविताच्या माहेरी आला. तेथे येऊन आई-वडीलांनाही धमकी दिली. त्यामुळे त्यांचा नाईलाज झाला. मग ते सर्वजण सुमनला घेऊन कोपरगावला गेले. मुंबईहून सुभाषचे आईवडिल आले. कोपरगावच्या त्यांच्या कुलदैवताला केलेल्या नवसा प्रमाणे देवासमोर साध्या पद्धतीने लग्न लावले.

आता ही नवी नवरी मुंबईला आली. आपल्या मावशीला आलेले

पाहून सविताच्या मुली खुश झाल्या. सविता थोडी खडू झाली पण तसे तिने दाखविले नाही. आता सुमनचा संसार सुरू झाला. सुभाष सुमनला घेऊन फिरू लागला. तिला मुंबई दाखविण्यात सहा महिने कसे संपले कळलेच नाही. पुढील एक दोन महिन्यातच सुमनची गोड बातमी सुभाषने आईबाबांना सांगितली. आता सारे घर आनंदाने भरून गेले. सासुसासरे सुमनचे कोडकौतुक करू लागले. जवळच्या नातेवाईकांना बोलावून सुमनचे डोहाळजेवण केले. तिचे दिवस भरताच तिला माहेरी पोहचविले. एका शुभदिनी सुमन प्रसूत होऊन तिला मुलगा झाला. आता सर्वांच्या आनंदाला उधाण आले. सविताच्या मुली बाळ पाहून खुश झाल्या व आम्ही मावशीजवळ राहणार असा हट्ट करू लागल्या. लगेचच बारसे करण्याचे ठरल्याने सविता व मुली माहेरी राहिल्या.

एका शुभ दिवशी बारसे मोठ्या थाटामाटात झाले. बाळाचे नाव प्रसाद ठेवण्यात आले. आई व बाळ सोन्याच्या दागिन्यांनी मढून गेले. सुभाषच्या नातेवाईकांनी बाळाला व बाळाच्या आईला भरपूर आहेर केला. प्रसाद वर्षाचा झाल्यावर सुमन बी.एड.साठी कोल्हापूरला गेली. फर्स्टक्लासमध्ये बी.एड. पास झाली. आता तिला नोकरीचे वेध लागले होते. त्यामुळे ती माहेरी आली व एका विद्यालयात रुजू झाली. हे समजल्यावर सुभाष गावी आला व तिला आपल्याला काही तुझ्या नोकरीची आवश्यकता नाही म्हणून ती नोकरी सोडायला लावली व सुमनला घेऊन तो मुंबईला गेला. थोडे दिवस झाले की सविताच्या सवती मत्सर जागा व्हायचा व ती सुमनला माहेरी जाणे भाग पाडायची. पुन्हा सुमन गावी आली की नोकरी धरायची व सुभाष येऊन ती नोकरी सोडायला लावायचा. अशा सात आठ शाळामध्ये तिने नोकरी केली पण तिच्या धरसोड वृत्तीने तिला नोकरी मिळना झाली.

बघता बघता प्रसाद दहावीत गेला. म्हणून सुमन त्याला गावी घेऊन आली पण त्याला मुंबईची सवय झाल्याने त्याचे अभ्यासात लक्ष लागत नव्हते त्यामुळे तो दहावीत नापास झाला पण दुसऱ्यावर्षी पास झाला व त्याचे कॉलेज जीवन सुरू झाले. आता तो येथे रमला होता. पण त्याला वाईट संगत लागली व तो पैसे उधळू लागला. सुमनला आता आणखीनच काळजी वाटू लागली. सुभाषच्या उधळपणामुळे हळूहळू पैशाची आवक कमी झाली. मग तो मुलींच्या शिक्षणासाठी पुण्यात आला. त्यात त्याने दोन मुलींची लग्नेही केली. मुली गोऱ्या व सुंदर असल्याने त्यांना श्रीमंत स्थळे मिळाली. आता तिसरी मुलगी पुण्यात नोकरीस लागली. त्यामुळे सविताकडे पैसे येऊ लागले पण सुभाषचा तिरस्कार वाटू लागला व तिने सुभाषला सुमनकडे पाठविले. येथूनच सुमनच्या दुर्दैवाला सुरुवात झाली.

सुमन व प्रसाद इतके दिवस आईकडेच राहत होती. पण सुभाष आल्याने त्यांनी माहेरच्या घरापासून घर भाड्याने घेतले. सुमन कुठे ना कुठे काम करून पैसे आणत होती. पण सुभाष कोठेही काम करत नव्हता. सुमन त्याच्या सर्व इच्छा पुरवित होती. पण तो काही ना काही

खुसपट काढून तिला मारहाण करीत असे. मुलाने विरोध केला तर त्यालाही तो मारीत असे. पुण्यात सविता व तिच्या दोन मुली मजेत रहात होत्या. पण सुमनचे मात्र हाल होत होते. बघता बघता सात आठ वर्षे संपली. जवळची पुंजी संपल्याने सुभाष अजिबात बाहेर जाईना. नुसते बसून खाण्यामुळे त्याचे पाय त्याला अजिबात साथ देईनात. त्यामुळे सुमनला मारणे कमी झाले. पण तो आता एका जागी बसून तिला शिवीगाळ करीत होता. जवळ जे असेल ते फेकून मारत होता. खाण्याचे तर त्याचे फार चोचले होते. नुसते बसून बसून त्याचे वजन वाढले होते. त्याचे हातही त्याला साथ देत नव्हते. एवढे आयुष्यभर छळूनही सुमन त्याचे सर्व करत होती. त्याला रोज अंधोळ घालणे, त्याचे कपडे बदलणे. त्याला वेळच्या वेळी नाश्ता, चहापाणी, जेवण देत होती. तरीही तो तिला त्रास देण्याची संधी सोडत नव्हता. मुद्दाम पाणी सां डायचे, जागेवरच लघवी करायची. ती बाहेरून काम करून विश्रांती घेऊ लागली की काही ना काही मागत असे व दिले नाही की आरडाओरड करीत असे.

सुमनचा मुलगाही नोकरी निमित्ताने पुण्यास गेला. सुमन त्याची

कटिंग व दाढी करण्यासाठी ज्यादा पैसे देऊन न्हाव्याला घरी बोलवित असे. त्याच्यावर क्रचितच चिडत असे. एवढेच नव्हे तर त्याच्या कुलदैवत नाथाला दर अमावस्येला गाडी करून नेत असे. तरीही त्याच्या स्वभावात काही फरक पडत नव्हता. काही कामानिमित्त बाहेर गावी गेली तरी त्याला बरोबर नेत असे. माज म्हणतात ना 'सुंभ जळाला पण पिळ जळाला नाही.' त्याला भाग्यवानच म्हणावे लागेल. कारण त्याच्या सर्व आशाआकांक्षा पूर्ण होत होत्या.

काही दिवसांपूर्वीच सुमन त्याच्या जाचातून सुटली. तो देवाघरी समाधानाने गेला. तिच्या या पातिव्रत्याला सलाम, एक सांगायचे राहूनच गेले. सुमनच्या (सविताच्या) चारही मुली आता तिला आई व मावशीही म्हणायला तयार नाहीत. त्या म्हणतात, 'आमचा बाप मेला, आता तुझ्याशी आमचा काही संबंध नाही. दुसरे म्हणजे सुभाषचा पुतण्या आजही एकटा त्या सर्व इमारतींचे भाडे खात आहे. दुर्दैवाची गोष्ट अशी की त्याला मूलबाळ नाही. तरीही तो आपल्या वहिनीला, चुलत भावा-बहिणीला वाटणी देण्यास तयार नाही. 'देव त्याला सुबुद्धी देवो व सुमनचे हाल संपोत' हीच परमेश्वर चरणी प्रार्थना.

***

पाटा-वरवंट्यावरील आज्ञीची आमटी

- गिरिजा कुलकर्णी-पावसे

पाटा-वरवंटा हा शब्द हल्लीच्या नवीन पिढीला एखाद्या वेळेस माहित नसेल; कारण सध्याच्या आधुनिक जगात पाटा-वरवंट्याची जागा मिक्सरनं घेतली आहे. पूर्वीच्या काळी चटणी, भाजी किंवा आमटीचं वाटण पाटा-वरवंट्यावरच केलं जायचं. माझ्या आज्ञीच्या हाताला खूप छान चव होती. आज्ञी आता ह्यात नाही; पण तिच्या हातचे पदार्थ अजूनही आठवतात. आज्ञीनं पाटा-वरवंट्यावर केलेल्या पदार्थाची चव आजही जिभेवर रेंगाळते आहे. ही चव मिक्सरच्या वाटणाला नाही.

पूर्वीच्या काळी पाटा-वरवंटा घरात असणं म्हणजे सुख-समृद्धीचं लक्षण असायचं. दसऱ्याला, लग्नसमारंभात पाटा-वरवंट्याची हळद-कुंकू लावून पुजा केली जायची. आज्ञी पाटा-वरवंट्याला नमस्कार करून म्हणायची, की माझ्या हातून बनवलेले सर्व पदार्थ घरातल्यांना, पाहुण्यांना जेऊन तृप्त करू दे. आज्ञीचे नेहमी उपवास असायचे. उपवासाची खिचडी, भगर-आमटी, थालीपीठ आणि ओल्या नारळाची चटणी या सर्व पदार्थांचे वाटण आज्ञी पाटा-वरवंट्यावरच करायची.

भगरीबरोबर दाण्याची वाटून केलेली आमटी मला खूप आवडायची. आज्ञी मुद्दामून माझ्यासाठी बाजूला काढून ठेवायची. पाट्यावर दाणे, हिरवी मिरची, जिरे, मीठ, साखर सर्व जिन्नस घेऊन वरवंट्यानं थोडं ठोसर करून घ्यायची आणि मग थोड्या थोड्या पाण्याचा शिपका मारत मस्त वाटायची. ते वाटण हळवारपणे एका भांड्यात काढून घ्यायची, जेवढं लागेल तेवढं पाणी घालायची आणि वरून मस्त साजूक तुपाची

जिऱ्याची फोडणी घ्यायची. अशा आमटीला पंचपक्वान्नाची चव येत असे.

आज्ञी पाटावरवंट्यावर कशी वाटते, हे बघायला मला फार आवडायचं. तिच्या चेहऱ्यावरचा आनंद मी बघायचे. आज्ञी म्हणायची संसारातही सगळ्या गोष्टी अशा सबुरीनं घ्याव्या लागतात. जसं सगळं वाटण

एकजीव होतं, तसं संसारातही सगळ्यांना मिसळून एकजीव करून घ्यायचं. आपण जे पदार्थ बनवतो ते पदार्थ खाल्यावर समोरच्या माणसाचा जठाराअग्नी तृप्त झाला पाहिजे, ही आज्ञीची शिकवण मी कधी विसरले नाही.

एक दिवशी आज्ञी म्हणाली, 'ये बस, तू वाट पाटा-वरवंट्यावर. मला खूपच आनंद झाला आणि मी हातात वरवंटा घेतला; पण वरवंटा इतका जड होता, की हातातून खाली पडला.' आज्ञीनं वरवंटा परत हातात दिला आणि म्हणाली, की स्वयंपाक करणं म्हणजे सोपं काम नाही. कसंबसं मी त्या पाट्या-वरवंट्यावर ओबडधोबड चटणी वाटली. तेव्हा कळलं, की हे वाटणं किती कष्टमय आहे; पण आज्ञी ते काम आनंदानं करायची. घरातील सर्व लोकांनी जेवणावर पोटभरून ताव मारला, की आज्ञीला अगदी पांडुरंगाच्या पायाचं दर्शन घेतल्याचा आनंद व्हायचा. आज्ञीचा पाटा-वरवंटा आणि त्यावर वाटत असताना आयुष्यासाठी उपयोगी पडणारे धडे मला आजही उपयोगी पडत आहेत. आज आज्ञी नसली, तरी तिच्या पाटा-वरवंट्यावर केलेल्या पदार्थाची चव अजूनही माझ्या हृदयात स्वाद राखून आहे.

**अमेरिकेतील नवीन डेटिंग शोमुळे पती-पत्नीच्या वयातील अंतरावरून चर्चा, परिणामांचा वेध घेणार
वयात जास्त अंतर असलेल्या जोडप्यांचे लग्न आनंद देते; दीर्घकाळ टिकाऊ,
कारण अशा नात्यामधून जीवनाचे खरे समाधान मिळू शकते!**

वॉशिंग्टन : रिअॅलिटी टीव्ही स्टार निक वायल आपल्या पत्नी नताली जॉयपेक्षा १८ वर्षांनी मोठे आहेत. जॉय सांगते की २०२४ मध्ये लग्न झाल्यावर लोकांनी तिला 'बालिका वधू' आणि अनेक प्रकारच्या लज्जास्पद गोष्टी ऐकवल्या. हे दोघे आता नेटफ्लिक्सवर 'एज ऑफ अट्रॅक्शन' हा डेटिंग शो घेऊन येत आहेत. यात २२ ते ५९ वयोगटातील सिंगल्सना एकत्र आणून नात्याच्या निर्णयावर वयातील अंतराचा काय परिणाम होतो हे पाहतील. वयातील दहा वर्षांच्या अंतरामुळे पती-पत्नी सामाजिक टीकेचे धनी ठरतात. मात्र, आकडेवारी दर्शवते की वाटते तितके हे अंतर नुकसानकारक नसते. अमेरिकेतील सुमारे दोन तृतीयांश जोड्यांमध्ये पती मोठा आणि पत्नी लहान आहे. संपूर्ण जगात हाच कल पाहायला मिळतो.

प्यू रिसर्चनुसार, जागतिक स्तरावर विवाहित जोड्यांमध्ये वयाचे सरासरी अंतर ४.२ वर्षे आहे. अमेरिकेत पती सरासरी २.२, युरोपमध्ये २.७ आणि आशिया-पॅसिफिकमध्ये ४ वर्षांनी मोठे असतात. भारतात हे अंतर ४ ते ५ वर्षांपर्यंत आहे. वयातील या अंतराची सामाजिक स्वीकारार्हता काळानुसार बदलत असते. १९२० मध्ये अमेरिकेत पती सरासरी ४.५ आणि भारतात ७-८ वर्षांनी मोठे असायचे.

१० वर्षे किंवा त्यापेक्षा जास्त अंतर असलेल्या जोड्यांना अधिक नकोसे अनुभव आणि विरोधाचा सामना करावा लागतो. लोकांना वयातील हे अंतर आवडत नाही. कारण त्यांना वाटते की लहान वयातील व्यक्ती नात्यात पालकांचा शोध घेत आहे.

वयापेक्षा आवडीनिवडीवर नाते अवलंबून - वयातील अंतराशी काही जोखीमही जोडलेली आहे. पुरुष १६ वर्षांनी मोठा असतो किंवा महिला १० वर्षांनी मोठी असते तेव्हा हत्येच्या घटनाही घडू शकतात. मात्र ही प्रकरणे दुर्मिळ आहेत. कॅलिफोर्निया विद्यापीठाचे प्रोफेसर पॉल ईस्टविक म्हणाले, 'अंतर १० वर्षांचे असो किंवा २ वर्षांचे. नाते वयापेक्षा आवडीनिवडीसारख्या अनेक गोष्टींवर ठरते. उदाहरणार्थ- टीव्हीवर काय पाहायचे, जेवणात काय खायचे किंवा फिरायला कुठे जायचे इत्यादी.

परंतु अशी नाती तुलनेने आनंदी असतात. दीर्घकाळ टिकतात. नेदरलँड्सच्या मास्ट्रिख्ट विद्यापीठाच्या अभ्यासानुसार, वयातील मोठ्या अंतराचा विवाह दांपत्याच्या जीवन समाधानाशी जोडलेला असतो. ब्रिटनच्या राष्ट्रीय सांख्यिकी कार्यालयाच्या संशोधकांना वयाचे अंतर आणि घटस्फोट यामध्ये कोणताही मजबूत संबंध आढळलेला नाही. अमेरिकन आकडेवारीही हेच संकेत देते. रोग नियंत्रण, प्रतिबंध केंद्राच्या (सीडीसी) मते, मोठ्या अंतराच्या जोड्या समवयस्क जोड्यांच्या तुलनेत जास्त काळ एकत्र राहतात. दीर्घकाळ लिव्ह-इनमध्ये राहणाऱ्या सुमारे ५ हजार जोड्यांच्या नमुन्याच्या आधारे 'द इकॉनॉमिस्ट'चा अंदाज आहे की, वयातील ५ वर्षांचे अंतर एकत्र राहण्याचा कालावधी सहा आठवड्यांनी वाढवते.

***

**हुंडा नको, साखरपुडा - हळद - लग्न एकाच दिवशी करावे
अहिल्यानगर मध्ये मराठा लग्न आचारसंहिता संमेलन**

अहिल्यानगर : हुंडा घेणार नाही, देणार नाही, साखरपुडा, हळद व विवाह एकाच दिवशी, अनावश्यक खर्च नाही, डीजेला बंदी, मनापानाला फाटा, प्री वेडिंगचा डामडोल नाही, सासरी सुनेचा छळ होणार नाही, आदी २० कलमी लग्न आचारसंहितेची मराठा समाजातील प्रत्येक घटकातील ११ सदस्यांना शपथ देण्यात आली.

रविवारी येथे मराठा लग्न आचारसंहिता संमेलनाचे आयोजन करण्यात आले होते. याप्रसंगी देवगड संस्थानचे प्रमुख भास्करगिरी महाराज, पद्मश्री पोपटराव पवार, आमदार संग्राम जगताप, माजी आमदार साहेबराव दरेकर आदी उपस्थित होते. जंगले महाराज शास्त्री संमेलनाच्या अध्यक्षस्थानी होते. याप्रसंगी उद्योजक, समाजसेवक, वकील, डॉक्टर, महिला, शिक्षक, पत्रकार तसेच मराठा सेवा संघ, जिजाऊ ब्रिगेड, संभाजी ब्रिगेड, मराठा महासंघ, मराठा उद्योजक लॉबी, छावा संघटना, आदींसह अनेक घटकातील प्रतिनिधींना आचारसंहिता अंमलबजावणीची

शपथ देण्यात आली.

अशी आहे आचारसंहिता- * लग्न सोहळा ३०० ते ५०० लोकांमध्येच करावा, प्री-वेडिंग बंद करावे, साखरपुडा, हळद व लग्न एकाच दिवशी करण्यात यावे, लग्नात हुंडा घेऊ नये, देऊ नये, डीजे ऐवजी पारंपरिक वाद्य व लोक कलावंतांना संधी द्यावी. * कर्ज काढून लग्न करू नयेत, नवरदेवापुढे दारू पिऊन नाचणाऱ्या तरुण-तरुणींना पायबंद घालावा, लग्न सोहळ्यात फक्त वधू आणि वर पित्यानेच फेटे बांधावेत. * लग्नात सोन्याची वस्तू, गाड्यांच्या चाव्या देऊन देखावा करू नये, रोख स्वरूपात देण्याऐवजी पुस्तके द्यावीत, अन्नाची नासाडी थांबवावी, भांडी, फर्निचर न देता मुलीच्या नावाने एफडी करावी, सामुदायिक विवाह सोहळ्यासाठी प्रयत्न करावेत, लग्नानंतर मुलीच्या संसारात हस्तक्षेप नको, सासुरच्या लोकांनी पैशासाठी सुनेचा छळ करू नये.

तू मात्र शांत रहा...
मनिषा कुंभार उर्फ मनस्विनी

आज तुझा उदो उदो करतील
तुझ्यावर कौतुकाचा वर्षाव करतील
तुझ्यातल्या देवीची पूजा करतील
तुझ्या बाईपणाची महती गातील
तू मात्र शांत राहा
हसून नुसती पाहत राहा ॥१॥

आज तुझा इतिहास आठवतील
तुझ्या पराक्रमाचा भूगोल पाहतील
तुझ्या बाईपणातील विज्ञान सांगतील
तुझ्या सोशिकतेवर प्रबंध लिहतील
तू मात्र शांत राहा
हसून नुसती पाहत राहा ॥२॥

आज लिंग समानतेवर बोलतील
तुझ्या हक्कांना जागृत करतील
तुझ्या कर्तृत्वाचा सन्मान करतील
तुला सक्षम करून च सोडतील
तू मात्र शांत राहा
हसून नुसती पाहत राहा ॥३॥

बाई माझे आज तू इतकेच कर
तुझे क्षितिज पाहून घे
एकदा गवसणी घालून ये
जमिनीवर पाय रोवून घे
आकाशाला हात लावून ये ॥४॥

बाई माझे आज तू इतकेच कर
कोवळ्या वेलीला जपून बघ
पानगळीच्या ऋतुला झेलून बघ
भयाचा किनारा सोडून बघ
उन्हातली सावली शोधून बघ ॥५॥

बाई माझे आज तू इतकेच कर
स्वतःची पाठ थोपटून घे
स्वतःशीच थोडं बोलून घे
स्वतःसोबतच राहून घे
स्वतःचेच गाणे गाऊन घे ॥६॥

बाई माझे तू इतकेच कर
आज जरा उसंत घे
श्वास उरात भरून घे
आरशात स्वतःला पाहून घे
बाई माझे तू उमजून घे ॥७॥

का व्य वि भा ग

जगण्याचा अर्थ समजून घे
जगण्याला अर्थ देऊन घे
बाई माझे, जगण्याचा आनंद घे
बाई माझे, जगण्याचा सोहळा कर
गं सोहळा कर...बाई माझे... गं... ॥८॥
***

ज्योतिबा फुलेंची 'क्रांतीज्योति' सावित्री
श्रीपाद पु. कुलकर्णी, बिबवेवाडी, पुणे

स्त्रीजन्म येथला म्हणजे
बाहुली कुणाची कळसुत्री
ज्ञानज्योति ती करी शहाणे
नाव तिचे हो सावित्री

समाज कसा सुधारे
जर माता भगिनी अडाणी
शिकवूनी तयांना अक्षरे
तिने दिली नवसंजीवनी

ज्योतिबा फुलेंची 'क्रांतीज्योति'
समाजसेवी अखंड तेवत
स्त्रीशिक्षण सुगंध पसरत
स्वतः त्यासाठी झिजत

दीनदुबळ्यांसाठी झाली
पहिली मराठी स्त्रीशिक्षिका
लेखणीने उच्च विचारांच्या
स्त्रीसमाज केला बोलका

पतीसंगे उभी ठाकून
उच्चवर्गीय विरोध झेलून
ओळख दिली माणुस म्हणून
ज्ञानदानाचे व्रत पेलून

बालविवाह, अस्पृश्यता
करण्याकमी, शिकस्त केली
सन्मान स्त्रीला मिळण्यासाठी
तळमळ त्यांची कामी आली

नायगावीच्या पाटलांकडे
उघडले हे 'सावित्री' पुस्तक
जयंतीला जानेवारीत
होऊ त्यांना नतमस्तक

***

चतुरस्र सुधा
(अजीत टिपणीस, पुणे)

संगणक अभियंता
इन्फोसिस संचालिका ।
मोठी कुशाग्र बुद्धीची
अशी चौफेर लेखिका ॥१॥
साधी राहणी नम्रता
विचारांची उंची किती ।
उच्चविद्याविभूषित
उद्योजिका स्वच्छ निती ॥२॥

व्रत समाज सेवेचे
कार्य करण्या तत्पर ।
महिलांच्या मदतीला
येई धावून सत्वर ॥३॥
अधिकार भाषांवर
हिंदी इंग्रजी मराठी ।
मातृभाषा ती कानडी
अनमोल लेखांसाठी ॥४॥

अष्टपैलू व्यक्तिमत्व
समाजाची सेवा करी ।
प्राध्यापिका तू उत्कृष्ट
पुरस्कार प्राप्त करी ॥५॥
पद्मश्रीने सन्मानित
दिगंतारा तुझी कीर्ती ।
नवदुर्गा तूच नारी
चतुरस्र सुधा मूर्ती ॥६॥

***

बाईपण...

(प्रा. धनाजी जनार्दन बुटेरे, पोई कल्याण ठाणे)

दुःख येतात जातात
बाई नाही त्याला थार,
तुझ्या नरकाच्या बाई वाटला,
लाव रेसमी किनार ॥६॥
तुझ्या येण्याची चाहूल,
गाव दुःखात बुडाला.
तुझ्या नारंगी बाई देठाला,
गाव लागले तोडाला.
दारी राकुस जन्मला
बाई तुला तो खाणार ॥१॥
एक जनम बाईचा
भाळी वेदना पुजल्या.

एक दिवा लावताना,
कैक पणत्या विझल्या
दुःख लपलं ओठा आड,
बाई किती तू पिणार? ॥२॥
तुझं चालणे इंगुलावर
बाई तापला वैशाख
तुझी इस्तवाची शेज
बाई उरलीया राख.
तुझ्या दुःखाचा डोंगुर
सात मजली मिनार ॥३॥

***

मी असता समर्थ नारी

डॉ. स्नेहसुधा कुलकर्णी

मी असता समर्थ नारी
का म्हणवून घेऊ अबला
प्रत्येक क्षितिजावरती
मी ठरते आहे सु-बला ॥१॥
मी बुद्धिमान प्रज्ञावंत
मी मेधावी विचारवंत
प्रभुनेच निर्मिले मजला
देऊनीया शक्ती अनंत ॥२॥
जाणून माझिया क्षमता
मी झाले आहे सबला..
मी दुहिता पत्नी माता
मम हृदयी उदंड ममता ॥३॥
होऊन सखी पुरुषाची
हरतसे तयाच्या चिंता
का तरी म्हणवूनी दासी
मी हीन लेखते मजला... ॥४॥
मी शूर साहसी मानी
मी अग्रेसर विज्ञानी
मी राजकारणी धुरीण
हरएक कलेची ज्ञानी ॥५॥
मी सीता पार्वती दुर्गा
शारदा विष्णुची कमला...
मज माझ्या स्त्रीत्वाचा अभिमान
नर नारी आज समान ॥६॥
टाळूनीया अंग प्रदर्शन
संस्कृती मूर्त राखीन
आदर्श पिढीला पुढच्या
चारित्र्यवान मी अ-मला ॥७॥

***

जागर स्त्री शक्तीचा

(अजीत टिपणीस, पुणे)

दुर्गा देवीचे आगमन अश्विन शुद्ध पक्षी ।
स्वागतास सज्ज सगळे भक्तांना देवी रक्षी ॥१॥
अंगणी रांगोळ्या सुंदर मखरे सजविली ।
मंगल सूर सनईचे तोरणे ती बांधली ॥२॥
उदो बोला अंबाबाईचा आदिमाया देवींचा ।
अगाध त्या दिव्य शक्तींचा जागर स्त्री शक्तींचा ॥३॥
स्त्रीच्या सबलीकरणाचा आरोग्य रक्षणाचा ।
होवो अंत भ्रूण हत्येचा जागर स्त्री शिक्षणाचा ॥४॥
अधुनिक शस्त्रास्त्रे हाती चंडिका प्रकटते ।
सर्व शक्तिमान होऊनी दैत्य नाश करते ॥५॥
घरोघरी स्त्री शक्तीचाच सदा होवो आदर ।
नवदुर्गा आदिशक्तीचा हाच होवो जागर ॥६॥

***

आज भगिनींनो (गीत)

विश्वजित (प्रा. वसंत चव्हाण), शैक्षणिक समुपदेशक, नाशिक

जाहले बहु या अवनी महिषासुरमर्दीनीचे अवतार
तरीही न संपती माता भगिनी वरचे अत्याचार
म्हणून आता उठा जाग्या व्हा ग भगिनींनो
लढण्या हर अन्यायाविरुद्ध रणरागिणींनो ॥१॥
हुंडाबळी होण्याचा का घेतला आम्ही मक्ता
हुंडयाविरुद्ध लढण्या जागवा आपुल्याच रक्ता
कर्तृत्ववान आपण; मग पैशाची का सत्ता
धन दौलतीचा मोह सोडा आता स्वमिनिंनो ॥२॥
म्हणून आता उठा जाग्या व्हा ग भगिनींनो... ॥३॥
का होतात अन्याय आणि अत्याचार
आपणच आता करावा योग्य तो विचार
अन् थोपवू नराधमांचा आता स्वैराचार
खोचुनी पदर व्हा तयार सौदामिनिंनो ॥४॥
म्हणून आता उठा जाग्या व्हा ग भगिनींनो ॥५॥
होताना अत्याचार का बसते ती दातखिळी
आणि का पडता लग्नाच्या अमिषाला बळी
महिलेने का व्हावे आज इतकी खिळखिळी
लग्न-संसार ही केवळ समाज रूढी भगिनींनो ॥६॥
म्हणून आता उठा जाग्या व्हा ग भगिनींनो ॥७॥
अनेक भगिनी अविवाहित लता दीदी समान
केवळ आपुलेच कर्तृत्व देई खरा तो सन्मान
उच्च विचाराने करावे कर्तृत्व तव दैदिप्यमान
आई बापाचेच नाव करा उज्वल दामिनिंनो ॥८॥
म्हणून आता उठा जाग्या व्हा ग भगिनींनो ॥९॥

राहणी साधी पळवी दूर हर एक ते भूत
आपणच व्हावे स्वयंशिस्तीने संस्काराचे दूत
अन ठेवू महिलांचे पावित्र्य निरंतर शाबूत
सद्दिचार अन सदाचार शिकवू जगा भगिनींनो ॥५॥
म्हणून आता उठा जाग्या व्हा ग भगिनींनो ॥६॥
न व्हावे स्वैर अन टाळावा तो अतिरेक
सौंदर्य नसे हत्यार जाणा तुम्ही प्रत्येक
व्हा आधी आईची सून मग व्हाल सासूची लेक
त्याविन नसे श्रेष्ठ संस्कार दुसरा आज मालीनिंनो ॥६॥
म्हणून आता उठा जाग्या व्हा ग भगिनींनो ॥७॥
स्त्रीच असे जिम्मेदार कैक त्या अत्याचारा
का उठावे आपणच आपल्या मुळावर; मना विचारा
ठेवा काबूत काम क्रोध लोभ मद मोह अन मत्सरा
आपणच आपली नालस्ती नये करू शालीनिंनो ॥७॥
म्हणून आता उठा जाग्या व्हा ग भगिनींनो ॥८॥

***

तीच - ती !

बाळकृष्ण बाचल, विद्यानगर

तीच पुन्हा जन्माला आली
आता कुणी म्हणतं नाही !
तोच पोटाला यायला हवा
असा हट्ट कुणी धरत नाही !
कुठल्याही क्षेत्रात आज ती
कुठेच कमी असतचं नाही

अवकाश्या गवसणी घालण्या
आता मागे पुढे पाहात नाही
तिचे कर्तृत्व तिचे नेतृत्व
तीच मिळवते शंकाच नाही
दोन्ही घराच्या आनंदाला
मग पारावार उरतच नाही !

उमलण्या आधीच आता
कळीला ते खुडणार नाही !
तिच्या आगमनाला आता
कुणी नाराज दिसणार नाही
सान्या जगाला नकोशी ती
आज कुणी म्हणणार नाही
अन्याया विरुद्ध लढण्यासाठी
ती कधीच मागे हटणार नाही !

***

सुजाता नांदगावकर यांची 'पूर्वा गृह उद्योग' पर्यंतची अष्टपैलू वाटचाल. मूर्तिकार, माध्यमिक शिक्षिका आणि उद्योजक

- शरद वाडेकर

श्रीमती सुजाता पांडुरंग नांदगावकर यांचा पती, मुले आणि सुनांसह

माझ्या परिवाराला 'आम्ही खवय्ये' असे म्हणता येईल, कारण माझ्या परिवारास सुदैवाने पाकशास्त्रात निपुण अशा एकसोएक सुगरणी लाभल्या आहेत. माझी आई, मावशी, बहिणी, वहिनी आणि सुनबाई देखील पाककलेत निष्णात आहेत. या सर्वांचा पाया माझी आई विजया वाडेकर आहे तर कळस आमच्या वहिनी 'सुजाता नांदगावकर' आहेत.

आतापर्यंत आमच्या परिवारात घरगुती स्तरावर असलेल्या या पाककलेला बहुआयामी व्यावसायिक स्वरूप द्यायची कामगिरी सुजाता नांदगावकर यांनी यशस्वीपणे पार पाडली आहे. अभ्यासू वृत्तीमुळे पाककलेतील बारीकसारीक तपशिलांचे ज्ञान, चविष्ट व दर्जेदार खाद्य पदार्थांचे विविध प्रकार, मेहेनती वृत्ती, वक्तुशीरपणा, स्वच्छतेबाबत कटाक्ष आणि ग्राहकांना दर्जेदार पदार्थ व सेवा मिळेल याबाबतचा आग्रही दृष्टिकोन यामुळे रायगड जिल्ह्यातील नागोठणे येथे त्यांनी सुरु केलेला 'पूर्वा गृह उद्योग' अल्पावधीतच नागोठणे व परिसरातील खवय्यांचे पसंतीचे अग्रगण्य ठिकाण बनले आहे.

पूर्वा गृह उद्योगाच्या पुरणपोळी, दिवाळी फराळ, लाडू अनेक ग्राहक विकत घेऊन परदेशी आपल्या नातेवाईकांना पाठवितात. यावेळी गणेशोत्सवाच्या पहिल्याच दिवशी त्यांचे तीन हजार उकडीचे मोदक विकले गेले. दोन वर्षापूर्वीच्या गणेशोत्सवात पहिल्या दिवशी त्यांनी सातशे मोदक एकहाती स्वतः तयार केले होते. पुरणपोळी, उकडीचे मोदक, नागोठण्याच्या सुप्रसिद्ध वालाच्या डाळिंबीची उसळ (बिडे) दैनंदिन तत्वावर पूर्वा गृह उद्योगमध्ये विक्रीसाठी उपलब्ध असतात. ग्राहकांना विनाभेसळ भाकरी व इतर पदार्थ मिळावेत म्हणून त्यांनी तीन घरघंटी घेऊन त्यांचा वापर तांदळासाठी, ज्वारीसाठी व डाळीसाठी सुरु केला आहे. पूर्वा गृह उद्योगमुळे आजमितीला चौदा महिलांना पूर्णवेळ/पार्ट टाइम रोजगार मिळाला आहे. त्यांच्या ग्राहक वर्गात सर्व

धर्माचे व जातीचे ग्राहक आहेत. त्यातही जैन मारवाडी मंडळी देखील आहेत, हे विशेष.

सुजाता नांदगावकर यांचे माहेरचे नाव कुसुम बाळू कुंभार ठाणे जिल्ह्यातील मांजाली येथील मातीकला कारागीर आणि मूर्तिकार कै. बाळू भाऊ कुंभार व कै. आनंदी बाळू कुंभार यांच्या त्या सुकन्या. मूर्तिकला बालपणापासूनच त्यांच्यात उपजत! माहेरी अवगत केलेल्या या मूर्तिकलेच्या अनुषंगाने त्यांनी पती पांडुरंग नांदगावकर यांच समवेत अनेक वर्षे नागोठण्यात गणेशमूर्तीचा कारखाना यशस्वीपणे केला.

माहेरचे मोठे कुटुंब, त्यामुळे आर्थिक परिस्थिती बेताचीच. माहेरगावी त्यावेळी शिक्षणाच्या पुरेशा सोयी नव्हत्या, तरीदेखील बाहेरगावी राहून जिद्दीने त्यांनी एस.एस.सी. आणि डी.एड. केले. नागोठणे येथील भूविकास बँकेत असलेल्या पांडुरंग हरिश्चंद्र नांदगावकर यांचेशी त्यांचा विवाह झाल्यानंतर नागोठणे येथे कोकण एज्युकेशन सोसायटीच्या माध्यमिक शाळेत त्या प्राथमिक शिक्षक म्हणून रुजू झाल्या आणि ३३ वर्षांच्या सेवेनंतर सेवानिवृत्त झाल्या. त्यामुळे नागोठणे व परिसर त्यांना 'नांदगावकर मॅडम' या नावाने ओळखतो.

उद्योजकता हा त्यांच्यातील विशेष उल्लेखनीय गुण. नोकरी करीत असताना पतीसमवेत त्यांनी नागोठणे बाजारपेठेत 'पूर्वा नॉव्हेल्टीज' हे महिलांच्या विविध शृंगार साधनांच्या विक्रीचे दुकान सुरु केले. मार्केटमधील लेटेस्ट फॅशन्स आणि पारंपारिक संस्कृती यांची सांगड घातल्याने हे दुकानही अल्पावधीतच लोकप्रिय झाले. पतीच्या निधनानंतर आज त्यांच्या सुनबाई धनश्री हे दुकान सांभाळतात.

विविध सांस्कृतिक कार्यक्रमात त्यांचा सक्रिय सहभाग राहिला आहे. त्या एक उत्कृष्ट निवेदक असून नागोठणे पत्रकार संघाच्या विविध कार्यक्रमांचे तसेच इतरही विविध संस्थांच्या कार्यक्रमांचे निवेदन त्यांनी वेळोवेळी केले आहे.

स्वतः शिक्षक असल्याने मुलांनी चांगले शिक्षण घ्यावे यावर त्यांचा विशेष भर राहिला आहे. त्यांची दोन्ही मुले केतन आणि सौरभ इंजिनीअर आहेत. मोठी सुनबाई धनश्री व्यावसायिक असून धाकटी सुनबाई संजिवनी इंजिनीअर आहे.

विविध कलागुण, अभ्यासू वृत्ती, उद्योजकता, संघटनकौशल्य, संवादकौशल्य, पाककला कौशल्य, व्यवस्थापकीय कौशल्य आणि अपार मेहेनती वृत्ती अशा गुणांनी भरलेले 'सुजाता पांडुरंग नांदगावकर' हे खरोखरच अष्टपैलू असे व्यक्तिमत्त्व आहे. इतर स्त्रियांनी प्रेरणा घ्यावी असे हे व्यक्तिमत्त्व आहे. त्यांना भावी उज्वल आयुष्यासाठी हार्दिक शुभेच्छा!

***

कु. साक्षी दिपक वाडेकर हिने सुरू केलेय मरीन अँड शिपिंग करियर कन्सल्टन्सी फर्म 'चार्ट युवर कोर्स टू सक्सेस'

- शरद वाडेकर

सागरी आणि जहाज वाहतूक क्षेत्र हे महिलांसाठीचे क्षेत्र नाही असा आजवरचा समज होता. मात्र अलीकडच्या काळात महिला पारंपरिक दृष्टिकोनातून पुरुषांची मक्तेदारी असलेल्या अनेक क्षेत्रात यशस्वी पदार्पण करताना दिसतात. रायगड जिल्ह्यातील नागोठणे कुंभार आळीतील कु. साक्षी दिपक वाडेकर हे असेच एक उदाहरण आहे. साक्षीने शालेय जीवनात इंडियन आणि मर्चंट नेव्हीच्या एका कन्सल्टन्सी प्रोग्रामला हजेरी लावली होती आणि त्याच क्षेत्रात करियर करण्याचे स्वप्न पाहिले. बारावी उत्तीर्ण झाल्यावर तिने ते स्वप्न प्रत्यक्षात आणण्यासाठी पाठपुरावा सुरू केला. तिने IMUCET परीक्षा दिली आणि त्या आधारे सन २०१८ मध्ये चेन्नईच्या सर्दर्न अकॅडमी ऑफ मेरीटाइम स्टडीजमध्ये बी.एस.सी. नॉटिकल सायन्स या तीन वर्षांच्या अभ्यासक्रमास प्रवेश घेतला.

हा अभ्यासक्रम यशस्वीपणे पूर्ण केल्यानंतर तिची ए.जी.मेरीटाइम प्राइवेट लिमिटेड या कंपनीत निवड होऊन 'डेक कॅडेट' पदावर नियुक्ती झाली. या कंपनीत या पदावर नियुक्त होणारी ती पहिलीच महिला आहे. तिच्या चांगल्या कामगिरीमुळे आजवर ती त्याच कंपनीत कार्यरत आहे.

या कंपनीचे जहाजाचे माध्यमातून साक्षीने आजवर ब्राझील, व्हेिएतनाम, अर्जेन्टिना, चीन, स्पेन, साउथ कोरिया, इंडोनेशिया,

कोलंबिया, सिंगापूर, साउथ अमेरिका, नेदरलँड्स अशा विविध देशांना भेटी दिल्या आहेत. सागरी प्रवास म्हणजे एक प्रकारचे थ्रील असते. येथे रोज वातावरण बदलत असते. मात्र नवीन आव्हाने आणि नवीन क्षितिजाना गवसणी घालण्याची जिद्द, धैर्य आणि धडाडी यामुळे आपण या जाॅबचा आनंद घेत आपले कर्तव्य यशस्वीपणे पार पाडू शकलो असे साक्षीला वाटते.

अर्थात या जिद्दीचे, धैर्याचे आणि धडाडीचे श्रेय ती आपली आई प्रतिभा यांना देते. भविष्यात याच क्षेत्रात चीफ ऑफिसर, कॅप्टन बनण्याचे साक्षीचे स्वप्न आहे.

जलवाहतूक ही किफायतशीर असल्याने कूड ऑइलच्या वाढत्या दरांचे पार्श्वभूमीवर हे क्षेत्र अधिकाधिक विकसित होण्याची शक्यता आहे. तसेच या क्षेत्रात रोजगाराच्या संधी अधिकाधिक वाढण्याची शक्यता आहे. त्यामुळे अधिकाधिक मुले व विशेषतः मुलींनी सागरी व जल वाहतूक क्षेत्रात करियर करावे यादृष्टीने त्यांना अनुभवसिद्ध मार्गदर्शन करण्यासाठी साक्षीने मरीन अँड शिपिंग करियर कन्सल्टन्सी फर्म 'चार्ट युवर कोर्स टू सक्सेस' या नावाने सुरू केली आहे. साक्षीचा आजवरचा यशाचा आलेख पाहता ती करियर कन्सल्टंट म्हणूनही निश्चितच यशस्वी होईल असा विश्वास वाटतो. साक्षीच्या या नवीन उपक्रमास हार्दिक शुभेच्छा!

फर्मचा संपर्काचा भ्रमणध्वनी क्रमांक +९१ ९५०३३८८९२५ आणि ई मेल एड्रेस sakshiwadekar125gmail.com

***

नाशिकचे किशोर शांताराम जगदाळे व सौ. स्वाती जगदाळे ह्यांच्या स्वतःच्या उद्योगात यशस्वी वाटचाल..!

कंपनी नोकरकपातीचा फटका किशोर जगदाळे (मुकटी - धुळे) ह्यांना बसल्यावर बेरोजगारी मुळे त्यांच्या चौकोनी संसाराचे गणित कोलमडले. मदतीस मित्र धावून आला.

सरकार अमृततुल्य चहाचे ब्रँडिंग दिले. नाशिक पाथर्डी रोडवर

पत्र्याचे शेड उभारले. चहा कॉफी विक्री सुरू केली. पत्नी सौ. स्वातीने (माहेर गाळण - जळगांव) हिनेही पदर खोचून पतीला साथ दिली.

वडा, वडापाव फरसाणचे ट्रेनींग घेऊन स्वतः बनवून विक्री सुरू केली. जेवणाचे डबे सुरू केले. आजूबाजूच्या शैक्षणिक संस्थांचे मोठमोठ्या ऑर्डर येऊ लागल्या.

सौ. स्वातीने स्वादिष्ट, ताजे, गरमागरम खाद्यपदार्थ बनवावेत आणि किशोरदादाने डिलिव्हरी करावी. त्यामुळे व्यवसाय वाढला. बेरोजगार काळातील कर्ज फिटले. नवीन गाडी घेतली स्वतःसह संसारवेलीवरील चिमुकली कु. कनिष्का आणि चि. वृशांक ह्यांचेही भविष्य सुरक्षित झाले. त्यांच्या नवीन शॉपला भेट दिली.

श्री गोरुबाकाकांचा फोटो दिला. तोंडभरून कौतुक करून हार्दिक शुभेच्छा दिल्यात. ह्यावेळी सौ. संगिता जगदाळे, नात कु. हितांशी विशालराव बोरसे उपस्थित होती.

***

उच्च शिक्षणाची पडताळणी की नियोजनबद्ध गळचेपी ?

- प्रा. डॉ. प्रशांत विद्ये, अमरावती

राज्यातील महाविद्यालयांमध्ये विद्यार्थ्यांची प्रत्यक्ष उपस्थिती कमी असून कागदोपत्री आकडेवारी फुगवली जात असल्याच्या तक्रारींवरून उच्च शिक्षण विभागाने आता थेट महाविद्यालयीन पाहणीचा निर्णय घेतला आहे. विद्यापीठांचे कुलसचिव, विभागीय सहसंचालक यांनी स्वतः महाविद्यालयांना भेट देऊन प्रत्यक्ष स्थिती तपासावी, असा विचार संचालक कार्यालय स्तरावर सुरु आहे.

वरवर पाहता हा निर्णय पारदर्शकता आणि गुणवत्तावाढीसाठी असल्याचे भासते, परंतु या निर्णयाच्या पार्श्वभूमीवर शासनाची एकूण उच्च शिक्षणाविषयीची भूमिका पाहिली, तर अनेक गंभीर प्रश्न उभे राहतात. याआधी प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षण क्षेत्रात 'पट पडताळणीच्या' नावाखाली शाळा बंद करण्याचे, वर्ग कमी करण्याचे आणि शिक्षक अतिरिक्त ठरवण्याचे प्रयोग झाले. त्याचा परिणाम काय झाला ? ग्रामीण व वंचित घटकांतील मुलांच्या शिक्षणाचे दरवाजे बंद झाले. आज त्याच धर्तीवर वरिष्ठ महाविद्यालयांची 'पडताळणी' करण्याचे संकेत मिळत असतील, तर तो केवळ प्रशासकीय निर्णय न राहता उच्च शिक्षणाच्या मुळावर घाव ठरवण्याची भीती आहे.

सर्वात महत्त्वाचा मुद्दा म्हणजे शासनाची स्पष्ट दुटप्पी भूमिका आहे. अनुदानित महाविद्यालयांवर नियमांचा कठोर दंडक लावायचा; पण त्याच वेळी विनाअनुदानित महाविद्यालये, मुक्त विद्यापीठे, डिस्टन्स एज्युकेशन, क्लस्टर विद्यापीठे यांच्याबाबत मात्र सोयीस्कर मौन बाळगायचे, हा कोणता न्याय ?

मुक्त विद्यापीठे व अनेक विनाअनुदानित महाविद्यालयांमध्ये ना पुरेसे शिक्षक आहेत, ना ग्रंथालये, ना प्रयोगशाळा, ना खेळाचे मैदान. काही ठिकाणी तर संपूर्ण महाविद्यालय एका खोलीत सुरु आहे. विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयात एकही दिवस न येता थेट परीक्षेला बसवले जाते. काही प्रकरणांत तर डमी विद्यार्थ्यांच्या माध्यमातून परीक्षा दिल्याच्या गंभीर तक्रारी आहेत. या सगळ्यांकडे शासन जाणीवपूर्वक डोळेझाक का करते ? अनुदानित महाविद्यालयेच लक्ष्य का ?

मागील ६५ वर्षांपासून शहरी तसेच ग्रामीण भागात गुणवत्तापूर्ण उच्च शिक्षण देणारी अनुदानित महाविद्यालये आज अडचणीत सापडली आहेत. शासनानेच नियोजनबद्ध पद्धतीने दर्जाहीन, गुणवत्ताहीन विनाअनुदानित महाविद्यालयांना परवानग्या दिल्या. आकर्षक जाहिराती, 'हजेरीची गरज नाही', 'सोपी पदवी', 'घरबसल्या शिक्षण' अशा आमिषांनी विद्यार्थ्यांना फसवले गेले. परिणामी अनुदानित महाविद्यालयांमधील विद्यार्थी संख्या कृत्रिमरित्या कमी झाली. आता त्याच घटलेल्या संख्येचा आधार घेऊन विद्यार्थी नाहीत असे सांगत अनुदानित महाविद्यालये बंद करण्याचा, वेतन अनुदान थांबवण्याचा डाव आखला जात आहे काय ? हा प्रश्न अत्यंत गंभीर आहे.

भरती बंदी आणि गुणवत्तेचा विरोधाभास: अनुदानित महाविद्यालयांमध्ये गेल्या अनेक वर्षांपासून प्राध्यापक, प्राचार्य, ग्रंथपाल, शारीरिक

शिक्षण संचालक यांच्या पदभरतीवर प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्ष बंदी आहे. प्रत्येक भरतीवेळी नवनवीन अटी, जीआर, तांत्रिक अडथळे निर्माण केले जात आहेत. मग प्रश्न असा आहे, शिक्षकच नसतील, तर गुणवत्ता येणार कशी ?

मानवी विकास निर्देशांकमध्ये भारताचा आणि महाराष्ट्राचा दर्जा पाहिला, तर शिक्षणाकडे किती दुर्लक्ष होत आहे हे स्पष्ट दिसते. शिक्षणावर खर्च नको, पण परिणाम मात्र जागतिक दर्जाचे हवेत हा विरोधाभास कधी संपणार ?

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण-२०२० लागू होऊन तीन वर्षांहून अधिक काळ झाला, पण त्यातील किती तरतुदी प्रत्यक्षात अंमलात आल्या ? बहुविषयक शिक्षण, लवचिक अभ्यासक्रम, विद्यार्थी-केंद्रित पद्धती, शिक्षक प्रशिक्षण या सगळ्यांबाबत आजही संभ्रम आहे. धोरणावर चर्चा भाषणांपुरती मर्यादित आहे; प्रत्यक्ष अंमलबजावणीसाठी आवश्यक मनुष्यबळ, निधी आणि पायाभूत सुविधा मात्र उपलब्ध नाहीत.

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण खरोखरच विद्यार्थ्यांसाठी उपयुक्त आहे का ? असल्यास त्याला समाजमान्यता का मिळत नाही ? हजारो विद्यार्थी या व्यवस्थेबाहेर का फेकले जात आहेत ? हे प्रश्न शासनाने प्रामाणिकपणे स्वतःला विचारले पाहिजेत.

आज उच्च शिक्षण क्षेत्रातील सर्वांत मोठे संकट म्हणजे तथाकथित प्राध्यापक आणि लालची व्यावसायिकांनी सुरु केलेली तीनपट विनाअनुदानित महाविद्यालये आहे. ही केवळ 'पदवी वाटपाची दुकाने' बनली आहेत. शिष्यवृत्तीच्या माध्यमातून शासकीय निधीची लूट, विद्यार्थ्यांकडून अवाजवी फी आणि बदल्यात शून्य शैक्षणिक मूल्य हा उघड गैरव्यवहार आहे. जर शासनाला खरोखरच गुणवत्ता सुधारायची असेल, तर सर्वप्रथम अशा दर्जाहीन महाविद्यालयांवर कारवाई करावी. ती बंद करून तेथील विद्यार्थ्यांना सक्षम, अनुदानित महाविद्यालयांकडे वळवावे. एकदा या घरबसल्या पदवी देणाऱ्या दुकानांना कुलूप लागले, तर अनुदानित महाविद्यालये गुणवत्ता सुधारून दाखवतील याची जबाबदारी आम्ही घेतो.

आता कृतीची वेळ: उच्च शिक्षण हे केवळ खर्चाचे ओझे नसून सामाजिक गुंतवणूक आहे. अनुदानित महाविद्यालये बंद करणे म्हणजे ग्रामीण, गरीब, वंचित घटकांच्या उच्च शिक्षणाच्या संधी बंद करणे होय. शासनाने हे लक्षात घेतले पाहिजे. आज सर्व शिक्षक, प्राध्यापक, विद्यार्थी, पालक, शिक्षणप्रेमी नागरिकांनी यावर उघडपणे बोलले पाहिजे. केवळ निवेदनांपुरते न थांबता 'अॅक्शन मोड' मध्ये येण्याची हीच वेळ आहे. अन्यथा उद्या इतिहास आपल्याला विचारेल, उच्च शिक्षणाची गळचेपी होत असताना तुम्ही गप्प का बसलात ? वेळ उत्तर देईल, असे म्हणत राहण्यापेक्षा आजच योग्य निर्णय घेणे, हेच शासनकर्त्यांचे कर्तव्य आहे. उच्च शिक्षण वाचवायचे असेल, तर आधी प्रामाणिक आत्मपरीक्षण करावे लागेल हे मात्र निश्चित !

शिक्षणाचे केरळ मॉडेल विरुद्ध महाराष्ट्राचे शाळा-बंदी धोरण:

हा विकास की ग्रामीण भागाचा घात ?

- गुणवंत देवपारे

शिक्षण ही राष्ट्राच्या विकासाची पहिली पायरी असते, असे आपण भाषणांमधून नेहमीच ऐकतो. परंतु, सध्या देशातील दोन प्रगत राज्यांमध्ये शिक्षणाबाबत जे दोन टोकाचे निर्णय घेतले जात आहेत, ते पाहता विकासाची व्याख्या नक्की काय, असा प्रश्न उपस्थित होतो.

एका बाजूला केरळ राज्य शिक्षणाची दारे रुंदावत आहे, तर दुसरीकडे आपल्या महाराष्ट्रात ग्रामीण शिक्षणाचा पायाच उखडला जात आहे.

केरळ सरकारने पीएचडीपर्यंतचे शिक्षण मोफत करण्याचा जो निर्णय घेतला आहे, तो केवळ एक सरकारी आदेश नाही, तर ती एका पिढीमध्ये केलेली गुंतवणूक आहे. जेव्हा शिक्षण

मोफत होते, तेव्हा गरिबातील गरीब कुटुंबातील मुलांचे डॉक्टर किंवा संशोधक होण्याचे स्वप्न केवळ पैशांअभावी अपुरे राहत नाही.

हे धोरण सामाजिक विषमता संपवण्याच्या दिशेने टाकलेले सर्वात मोठे पाऊल आहे. केरळने दाखवून दिले आहे की, राज्य चालवणे म्हणजे केवळ रस्ते आणि पूल बांधणे नव्हे, तर माणसे घडवणे होय.

दुसरीकडे, महाराष्ट्रात कमी पटसंख्या हे तांत्रिक कारण पुढे करून जिल्हा परिषद शाळा बंद करण्याचे किंवा त्यांचे समूहीकरण (Clustering) करण्याचे वारे वाहत आहेत. हा निर्णय म्हणजे ग्रामीण भागातील शिक्षणावर घेतलेली गचांडी आहे. जिल्हा परिषदेच्या शाळा या केवळ इमारती नाहीत; त्या वाड्या-वस्त्यांवरच्या, शेतकरी-कष्टकऱ्यांच्या मुलांचा एकमेव आधार आहेत. जर शाळा लांब गेली आणि तिथे जाण्यासाठी एसटीची सोय नसेल, तर पालकांनी आपल्या मुलांना शाळेत पाठवायचे कसे? विशेषतः दुर्गम भागातील मुलींच्या गळतीचे प्रमाण यामुळे नक्कीच वाढणार आहे.

भारत हा खऱ्या अर्थाने कृषिप्रधान देश असून त्याची ६५% नाडी आजही ग्रामीण भागात धडधडते आहे. आज गरज आहे ती या ६५% वर्गाला शहराकडे पळवण्याची नाही, तर गावखेड्यातच समृद्ध करण्याची. केवळ CBSE किंवा IB बोर्डांचे शिक्षण घेऊन प्रत्येकजण IT इंजिनिअर किंवा अधिकारी होणार नाही; देशाला अन्न पुरवण्यासाठी या वर्गाला शेतीकडे वळवणे आणि शेतीला उद्योगाचा दर्जा देणे काळाची गरज आहे. ज्या मराठी शाळांनी आपल्या देशाला साहित्यिक, उद्योजक आणि आयएएस-आयपीएस अधिकारी दिले, त्या शाळांचा सन्मान टिकवून तिथेच रोजगाराभिमुख शिक्षण मिळायला हवे. गावखेडे विकसित झाले तरच देश विकसित होईल.

एक राजकीय विश्लेषक म्हणून २५ वर्षांपासून मी हे जवळून पाहत

आहे की, जेव्हा सरकारी यंत्रणा मुद्दाम खिळखिळी केली जाते, तेव्हा त्याचा थेट फायदा खाजगी शिक्षण सम्राटांना होतो. या संदर्भात सरकारला माझे काही रोखठोक सवाल आहेत:

१. राज्याचे बजेट लाखो कोटींच्या घरात असताना, केवळ काही हजार कोटी वाचवण्यासाठी शाळांना टाळे लावणे ही आर्थिक अडचण नसून सरकारची वैचारिक दिवाळखोरी आहे. आमदारांच्या पगारात वाढ आणि जाहिरातींवर कोट्यवधींचा चुराडा होतो, मग गरिबांच्या पुरांच्या शाळांना निधी देतानाच हात का आखडतो ?

२. भारतीय संविधानाच्या कलम २९-ए

नुसार मोफत शिक्षण हा मूलभूत अधिकार आहे.

शेजारची शाळा ही संकल्पना मोडीत काढून शाळांचे समूहीकरण करणे हा थेट घटनेचा भंग नाही का ? केरळने घटनेचा सन्मान राखला, पण महाराष्ट्र सरकार गरिबांच्या पुरांना शिक्षणापासून तोडून मजुरीच्या खाईत लोटत आहे का ?

३. सरकारी शाळा बंद होणे म्हणजे गरिबांच्या मुलांनी शिक्षणासाठी खाजगी संस्थांच्या दारात उभे राहणे किंवा शिक्षण सोडून देणे. हा निर्णय म्हणजे शिक्षणाचे पूर्णपणे बाजारीकरण करण्याच्या दिशेने टाकलेले पाऊल आहे का ?

४. ज्या मातीने सावित्रीमाई आणि जोतिबांसारखे महापुरुष दिले, तिथेच आज शाळांना टाळे लावले जात आहेत. केरळमध्ये पीएचडी मोफत होते आणि महाराष्ट्रात पहिलीचे पाऊल अडखळत आहे. हा महाराष्ट्राचा विकास नसून ग्रामीण संस्कृतीवर आणि भविष्यावर घातलेली जालीम कुन्हाड आहे. सावित्रीमाईच्या महाराष्ट्रात हे शोभते का ?

आता वेळ आली आहे जाब विचारण्याची!

जर केरळसारखे राज्य उच्च शिक्षण मोफत देऊ शकते, तर महाराष्ट्रसारखे देशातील सर्वात श्रीमंत राज्य आपल्या जिल्हा परिषदेच्या शाळा का सक्षम करू शकत नाही ? शाळा बंद करणे हा उपाय नसून, तिथे उत्तम शिक्षक आणि सोयीसुविधा पुरवून त्या सक्षम करणे ही सरकारची जबाबदारी आहे. शिक्षण हा व्यवसाय नाही, तर तो प्रत्येक मुलाचा मूलभूत अधिकार आहे. हा अधिकार जर प्रशासन हिरावून घेत असेल, तर त्याविरुद्ध आवाज उठवणे हेच आजचे खरे कर्तव्य आहे. नोकरी मागणारे नाही, तर नोकरी देणारे हात घडवण्यासाठी शिक्षणाचे जाळे विस्तारणे गरजेचे आहे, आक्रसणे नाही!

***

तुमचं आरोग्य तुमच्या(च) हाती ठेवण्याची सहा सूत्रं

आजार होण्याआधी आरोग्य जपणं आणि आजार झालाच तर

उपचार जवळ, स्वस्त किंवा मोफत मिळणं ही आरोग्य-स्वराज्याची संकल्पना आहे!

राजहंस प्रकाशनाने प्रसिद्ध केलेल्या 'आरोग्य-स्वराज्य' या नव्या पुस्तकाच्या निमित्ताने डॉ. अभय बंग यांच्याशी संवाद

मरतात हे दिसत असूनही प्रत्येकाला वाटतं, मरण दुसऱ्याचं आहे, माझं नाही. मग प्रश्न उरतो तो असा - मरणाच्या आधी माझ्या आरोग्याची जबाबदारी मी कशी घेणार? मला एकदा महात्मा गांधींचे नातू स्वर्गीय रामचंद्र गांधी यांनी प्रश्न विचारला की, 'आरोग्याची भारतीय व्याख्या सांग'... मला सुचली नाही. ते म्हणाले, 'आरोग्याला काय म्हणतात संस्कृतमध्ये?' मी म्हटलं, 'स्वस्थ...' ते म्हणाले, 'तीच तर त्याची व्याख्या आहे. जो 'स्व'मध्ये स्थित आहे तो स्वस्थ आहे.' हा माझ्यासाठी युरेका क्षण होता. आरोग्य म्हणजे स्वतःवरचा ताबा जो पूर्णपणे डॉक्टरांवर, रुग्णालयांवर अवलंबून आहे तो खरं तर 'अस्वस्थ' आहे. गांधीजींनी सांगितलेला स्वराज्याचा अर्थही हाच - इतरांवर राज्य नव्हे, स्वतःवर अनुशासन. आरोग्य-स्वराज्य म्हणजे माझं आरोग्य ही माझी जबाबदारी; अनुशासित, निरोगी जीवनशैलीतून दीर्घ, सक्रिय आयुष्य जगण्याचा विचार.

पारंपरिक दृष्टिकोनापेक्षा हे वेगळं कसं?

सध्याची व्यवस्था आजारांवर उपचार करते; आरोग्याचं रक्षण करत नाही. हृदयरोग, मधुमेह, रक्तदाब, लकवा असे आजार आयुष्यभर सोडत नाहीत. उपचार महाग, मुक्ती नाही. रोग एकाचा, उपचार दुसरा करतो, पैसा तिसरा देतो... म्हणजे रोग टाळण्यात कुणाचाच स्वार्थ नाही. म्हणून आरोग्य-स्वराज्य सांगतं; आजार होण्याआधी आरोग्य जपणं हे केंद्रस्थानी ठेवा आणि आजार झाला तर उपचार जवळ, स्वस्त किंवा मोफत मिळू द्या.

गडचिरोलीतील कामातून 'स्वराज्य' कसं साकार झालं?

गडचिरोलीत बालमृत्यू प्रचंड होते. डॉक्टर नाहीत, सुविधा नाहीत. डॉक्टरांशिवाय मुलं कशी वाचवायची? आम्ही गावातल्या एका साक्षर बाईला प्रशिक्षण, साधनं, औषधी दिली. तिनेच जीवघेण्या आजारांवर उपचार केले. वैज्ञानिक प्रयोगांनी सिद्ध केलं की अर्भक मृत्यूदर १२१ वरून १६ वर आणता येतो. ज्ञानशक्ती आणि उपचारशक्ती गावात गेली की आरोग्य-स्वराज्य घडतं. हा अनुभव 'आशा' कार्यक्रमातून देशभर गेला. आज दहा लाख आशा कार्यकर्त्या गावोगावी आहेत. १९९० साली वयाच्या ३९ व्या वर्षी मला हार्ट अटॅक आला आणि खाडकन माझे डोळे उघडले. त्यातून जीवनशैली बदलली; ३५ वर्षे वाढीव,

सक्रिय आयुष्य मिळालं. म्हणजे आरोग्य-स्वराज्य हे गावात, स्वतःच्या जगण्यातही शक्य आहे.

आरोग्य ही लोकांची चळवळ कशी बनेल?

सहसा चळवळ म्हणजे हजारो माणसं रस्त्यावर, मैदानात गोळा झालेली आहेत असं चित्र डोळ्यासमोर येतं; पण आता चळवळींचं स्वरूप बदललंय. पूर्वीच्या तुलनेत माणसं व्यक्तिकेंद्रित अधिक झाली. परिवर्तनाचं नवं एकक म्हणजे व्यक्ती. विज्ञानामुळे माहिती झपाट्याने पसरण्याच्या शक्यता आता निर्माण झाल्या आहेत. मोबाइल, इंटरनेट याद्वारे घराघरांत आरोग्याची माहिती पोहोचते आहे. त्यामुळे माणसं हळूहळू आरोग्याच्या बाबतीत परिवर्तन करायला लागली आहेत. रोजचं जगणं - आहार, चालणं, ताण कमी करणं हीच नवी सांस्कृतिक क्रांती. त्यासोबत शासकीय धोरणांत बदलासाठी वैज्ञानिक पुरावा आणि लोकदबाव दोन्ही आवश्यक आहेत. आपण काय खातो, काय पितो ते आता बाजाराच्या प्रचारतंत्रावर, जाहिरातींवर ठरतं. आपण 'स्टॉल-फीड' होत चाललो आहोत. शीतपेये, ट्रान्स-फॅट्स, फास्ट फूड मोहकपणे विकले जातात; व्यायाम नाहीसा होतो. जेवढा व्यायाम माझ्या जीवनातून निघून जाईल तेवढा मी आजारी पडेन. मग आजारी पडलो तर मेडिकलमध्ये जा, हॉस्पिटल नावाच्या दुकानातून उपचार विकत घ्या, असं आपलं जीवन झालेलं आहे. आपण फक्त कॅन्स्युमर झालेलो आहोत एका मोठ्या व्यवस्थेचे... याला पर्याय म्हणजे स्व-तंत्र अर्थात स्वतः निर्णय घेणं. माझं रोजचं जगणं हीच खरी क्रांती.

'स्वराज्य' दृष्टिकोनातून आरोग्यासाठी कोणते उपाय अधिक

प्रभावी ठरतील? - मी सहा सूत्रं सुचवतो. (१) आहारात परिवर्तन - कमी सॅच्युरेटेड फॅट्स, जास्त फायबर, रोज पाच भाज्या-फळं. (२) दारू-तंबाखूपासून दूर. (३) रोज चालणं/श्रम, व्यायाम. (४) ताण कमी (५) जगासोबत प्रेमाचं नातं निर्माण करणं हा एकटेपणावरचा उपाय आहे. मी विरुद्ध जग अशी रचना नाही तर मी या जगाचा भाग अशी रचना असायला हवी. (६) जीवनाचा हेतू - इतरांचं दुःख कमी करणं.

तरुण, डॉक्टर, धोरणकर्त्यांना काय सांगाल?

घोषणापेक्षा वैज्ञानिक पद्धती वापरा. उपचाराइतकीच निरोगी जगण्याची शिकवण द्या; शासनाने उपचारांसोबत आरोग्य रक्षणावर भर द्यावा. प्रदूषण, दारू-तंबाखू, फास्ट फूडवर कठोर धोरणं हवीत. टिळक स्वराज्याबाबत म्हणाले होते तसंच आरोग्य हा माझा निसर्गदत्त, जन्मसिद्ध हक्कही आहे आणि जबाबदारीही.... तो मी राखणारच....

हे पुस्तक धोरणकर्त्यांसाठी, समाजासाठी आरसा आहे की हाक? - दोन्ही समाजाला आरसा आणि सर्वांसाठी हाक. आरोग्य-स्वराज्य ही आरोग्य क्रांती आहे. प्रत्येक जण आज, स्वतःपासून सुरुवात करू शकतो.

मुलाखत व शब्दांकन : दुर्गेश सोनार, सहायक संपादक, लोकमत

भारतीय प्रशासनातील ब्राह्मणी लॉबिंग अन् सामाजिक आरक्षण लाभाची लूट

-रुपाली गिरमे यांच्या फेसबुक वॉलवरून

भारतीय लोकशाहीचा कणा मानली जाणारी 'नोकरशाही' किंवा सरकारी यंत्रणा ही निपक्षपाती असणे अपेक्षित असते. मात्र, स्वातंत्र्या पासूनच सरकारी यंत्रणेतील उच्च पदस्थांच्या जातीनिहाय रचनेवर वारंवार प्रश्नचिन्ह उपस्थित केले गेले आहे. यात प्रामुख्याने 'ब्राह्मणी लॉबिंग' किंवा ठराविक उच्चवर्णीय गटाचे धोरण निर्मितीवरील वर्चस्व हा कळीचा मुद्दा आहे.

ऐतिहासिकदृष्ट्या, पेशवाईपासून ते ब्रिटीश राजवटीपर्यंत लेखनिक, हिशोब तपासनीस आणि प्रशासकीय कामांमध्ये ब्राह्मणी समाजाचे वर्चस्व होते. (यासाठी त्यांनी कायस्थ समाजाचे जगणे अवघड केले होते.) पाश्चात्य शिक्षण घेण्यामध्ये या समाजाने घेतलेली आघाडी त्यांना स्वातंत्र्योत्तर काळात प्रशासकीय सेवांमध्ये (IAS, IPS, IRS) नैसर्गिकरीत्या 'अर्ली मूव्हर' (Early Mover) ठरवून गेली. यामुळे सुरुवातीच्या काळात सरकारी यंत्रणेच्या वरिष्ठ स्तरावर या वर्गाचे एकछत्री अंमल निर्माण झाले.

प्रशासनातील लॉबिंग हे अनेकदा अदृश्य स्वरूपाचे असते. याचे काही प्रमुख पैलू खालीलप्रमाणे दिसतात-

१) धोरण निर्मितीवर प्रभाव : महत्त्वाच्या फायली हाताळणे, कायद्याचे मसुदे तयार करणे आणि निर्णयाची अंमलबजावणी करताना आपल्या वैचारिक किंवा सामाजिक चौकटीला पोषक निर्णय घेणे.

२) नेटवर्किंग आणि वलय : एकाच सामाजिक पार्श्वभूमीचे अधिकारी महत्त्वाच्या पदांवर असतील, तर त्यांच्यात एक प्रकारचे 'इन-ग्रुप' संवादाचे जाळे तयार होते. यालाच सामान्य भाषेत 'लॉबिंग' म्हटले जाते.ज९

श

३) शखध पदोन्नती आणि मोक्याच्या जागा : महत्त्वाच्या खात्यांमध्ये (उदा. गृह, अर्थ, परराष्ट्र) नियुक्ती करताना पात्रतेपेक्षा 'नेटवर्किंग'ला महत्त्व दिले जाते, ज्यामुळे ठराविक वर्गाचे वर्चस्व टिकून राहते.

सरकारी यंत्रणेतील ब्राह्मणी लॉबिंग केवळ धोरणांपुरते मर्यादित नसून ते थेट मानवी संसाधनांच्या (Human Resources) व्यवस्थापनावर घाला घालते. याचे विश्लेषण खालील मुद्यांच्या आधारे करता येईल-

१. मुलाखत आणि व्यक्तिमत्व चाचणीतील पक्षपातीपणा : अनेक स्पर्धा परीक्षांमध्ये लेखी परीक्षेत गुण असूनही, 'मुलाखत' हा असा टप्पा असतो जिथे परीक्षकांच्या आवडी-निवडीला वाव असतो. 'मेरिट' किंवा 'सांस्कृतिक सुसंगती' (Cultural Fit) या गॉडस नावाखाली, आपल्याच समाजातील उमेदवारांना अधिक गुण देऊन त्यांना मुख्य प्रवाहात आणले जाते.

२. पदोन्नतीमध्ये 'गोपनीय अहवालाचा' (ACR) वापर : सरकारी नोकरीत पदोन्नतीसाठी 'अॅन्युअल कॉन्फिडेंन्शियल रिपोर्ट' (ACR) अत्यंत महत्त्वाचा असतो. हा अहवाल वरिष्ठ अधिकारी लिहितो. जेव्हा वरिष्ठ अधिकारी एका विशिष्ट जातीचा असतो, तेव्हा तो आपल्याच जातीच्या

कनिष्ठ अधिकार्याचा अहवाल 'उत्कृष्ट' (Outstanding) देतो, तर इतर समाजातील कार्यक्षम अधिकार्यांच्या अहवालात जाणीवपूर्वक त्रुटी काढल्या जातात. यामुळे पदोन्नतीच्या शर्यतीत बहुजन समाजातील अधिकारी मागे पडतात.

३. मोक्याच्या पदांचे 'कस्टमायझेशन' (Customization): महत्त्वाच्या खात्यांच्या नियुक्त्या करताना अनेकदा असे निकष लावले जातात जे केवळ त्या 'लॉबी'मधील व्यक्तीलाच फिट बसतील.

४. दुष्टचक्राची निर्मिती (The Vicious Cycle) : उच्च पदावर एका जातीचा अधिकारी बसतो, तो आपल्या अधिकारात आपल्याच समाजाच्या व्यक्तींची महत्त्वाच्या ठिकाणी नेमणूक करतो, जर त्याच्या समाजातील अधिकार्याकडून काही चूक झाली, तर 'लॉबिंग'च्या जोरावर ती दाबून टाकली जाते, विरुद्ध गटाच्या किंवा आरक्षित प्रवर्गातील सक्षम अधिकार्यांना 'लूप लाईन'ला टाकले जाते. ही साखळी इतकी घट्ट होते की, नवीन येणाऱ्या पिढीलाही याच व्यवस्थेतून जावे लागते, ज्यामुळे हे वर्चस्व दशकानुदशके टिकून राहते. अन् साहजिकच यामुळे ब्राह्मणी मंडळी फुशारकी मारते येते की, "पहा, आरक्षण शिवाय उच्चपदावर ब्राह्मणच आहेत!"

या दुष्टचक्राला पुष्टी देणारे काही ऐतिहासिक संदर्भ म्हणजेच अहवाल आणि महत्त्वाच्या 'केस स्टडीज' खालीलप्रमाणे आहेत, ज्यातून हे स्पष्ट होते की ही समस्या केवळ चर्चा नसून एक वास्तव आहे-

१. मंडल आयोगाचा निष्कर्ष (Mandal Commission Report) : १९८० मध्ये सादर झालेल्या मंडल आयोगाच्या अहवालात स्पष्टपणे नमूद केले होते की, भारतीय प्रशासनातील उच्च पदांवर (Class I आणि Class II) लोकसंख्येच्या केवळ ३% असलेल्या उच्चवर्णीयांचे ७०% ते ८०% वर्चस्व होते. आयोगाने म्हटले होते की, ही केवळ शैक्षणिक प्रगती नसून 'प्रशासकीय नेटवर्किंगचा परिणाम आहे, ज्यामुळे इतर समाजातील लोक पात्र असूनही प्रक्रियेतून बाहेर फेकले जातात.

२. केंद्र सरकारमधील 'सचिव' पदांची सध्याची आकडेवारी (DoPT आणि संसदेतील उत्तरांवर आधारित, २०१९-२०२४ पर्यंत)- उच्च पदांवर प्रतिनिधित्व :

२०२२ पर्यंत, Central Staffing Scheme अंतर्गत Secretary आणि Joint Secretary स्तरावर SC/ST चे एकूण प्रतिनिधित्व फक्त ४-५% राहिले आहे. उदाहरणार्थ, ३२२ Joint Secretary / Secretary पदांपैकी SC १६, ST १३, OBC ३९, आणि General २५४ (सुमारे ७९%). २०१९ मध्ये ८९ Secretaries पैकी SC १ (=१%), ST ३ (=३%), OBC शून्य. Additional Secretaries मध्ये SC/ST/OBC एकूण १०-१५% पेक्षा कमी.

Group A सेवांमध्ये (IAS, IPS, IRS इ.) SC = १३%, ST = ६%, OBC = १८% (आरक्षणाच्या कोट्यापेक्षा कमी, विशेषतः उच्च स्तरावर).

IAS/IPS मध्ये नवीन नेमणुकीचे प्रमाण (२०१८-२०२२) : एकूण

१,६५३ IAS/IPS नेमणुकींपैकी General category ४६.१५%, OBC २९.४%, SC १६.३३%, ST ७.८३%. हे दाखवते की आरक्षण असूनही उच्च स्तरावर general category (upper castes) ची संख्या जास्त राहते.

काही अहवाल आणि विश्लेषणांनुसार (२०२४-२०२५), तथा कथित उच्चवर्णीय अल्पसंख्य असले तरीही सरकारी नोकऱ्यांच्या ६०-७०% वरिष्ठ पदांवर (Chief Secretaries, IAS, न्यायव्यवस्था) असल्याचे दिसते. हे 'cultural capital' आणि नेटवर्किंगमुळे शक्य होते. Supreme Court आणि High Courts मध्ये upper castes (ब्राह्मणांसह) ६०%+. ही आकडेवारी दाखवते की, भरतीच्या वेळी आरक्षण असूनही, पदोन्नतीच्या टप्प्यावर (Promotion stage) पोहोचताना 'लॉबिंग' आणि 'एसीआर' मधील भेदभावामुळे खालच्या स्तरातील अधिकारी वरपर्यंत पोहोचू शकत नाहीत.

३. पी. एस. कृष्णन यांची निरीक्षण : प्रसिद्ध माजी सनदी अधिकारी पी. एस. कृष्णन (ज्यांनी सामाजिक न्यायासाठी मोठे काम केले) यांनी अनेकदा नमूद केले होते की, प्रशासकीय यंत्रणेत 'गुणवत्तेच्या' नावाखाली सामाजिक वंचितांना कसे डावलले जाते. त्यांच्या मते, जेव्हा एखाद्या फाईलवर निर्णय घ्यायचा असतो, तेव्हा उच्चवर्णीय अधिकारी सामाजिक बांधिलकीमुळे एका विशिष्ट वर्गाला पूरक ठरेल असाच अर्थ लावतात.

४. 'लॉबिंग' मधील सांस्कृतिक भांडवल (Cultural Capital)

समाजशास्त्रज्ञ पीटर बॉर्डियो (Pierre Bourdieu) यांच्या सिद्धांतानुसार, उच्चवर्णीय लॉबिंगमध्ये 'सांस्कृतिक भांडवल' महत्त्वाची भूमिका बजावते. एकाच विशिष्ट भाषेत बोलणे, एकाच पद्धतीच्या क्लबमध्ये जाणे किंवा एकाच सामाजिक वर्तुळात वावरणे यामुळे वरिष्ठ अधिकारी आपल्याच जातीच्या कनिष्ठ अधिकार्याला 'आपला माणूस' मानून त्याला पदोन्नतीसाठी मदत करतो.

थोडक्यात हे एक प्रकारचे 'अघोषित आरक्षण' आहे, जे तथाकथित उच्चवर्णीयांनी (खरंतर बांडगूळानी.. बांडगूळ हे झुडूप ज्या झाडाच्या जीवावर जगते, त्यालाच आतून पोखरून नष्ट करते.) स्वतःसाठी तयार केले आहे.

हे दुष्टचक्र तोडण्यासाठी काही उपाय : पदोन्नतीत आरक्षण : जेणेकरून उच्च पदांवर सामाजिक विविधता टिकून राहील.

पारदर्शक ACR पद्धत : गोपनीय अहवाल लिहिताना त्यात वरिष्ठ अधिकार्याचा वैयक्तिक आकस असणार नाही, यासाठी त्रयस्थ यंत्रणेमार्फत तपासणी.

Lateral Entry मधील धोका : सध्या केंद्र सरकार 'लॅटरल एन्ट्री'द्वारे (थेट भरती) खाजगी क्षेत्रातील लोकांना प्रशासनात घेत आहे. यात आरक्षण नसल्याने पुन्हा एकदा 'लॉबिंग'च्या माध्यमातून ठराविक वर्गाचे वर्चस्व आणखी वाढण्याची भीती व्यक्त होत आहे... या भयानक कारस्थान विषयी पुढील भागात सविस्तर माहिती पहा.

***

परमेश्वर आहे की नाही ?

यांचे उत्तर खालील माहिती वाचून सापडेल.

१. कोणत्याही वाहनांचे टायर्स वापरले की झिजतात.. पण आपल्या पायांचे तळवे कधीच झिजत नाहीत.. कितीही चाला... तसेच राहतात.

२. आपल्या शरीरात ७५% पाणी असते. शरीरात लाखो नसा असतात. पण शरीरातून एक थेंबही पाणी कधी लिक होत नाही.

३. कोणतीही वस्तू आधाराशिवाय उभी राहू शकत नाही. पण आपले शरीर मात्र स्वतःचा बॅलेन्स सांभाळून कितीही वेळ उभे राहू शकते व चालूही शकते.

४. कोणतीही बॅटरी चार्जिंग शिवाय फार काळ चालू शकत नाही. पण आपले हृदय जन्मापासून मृत्युपर्यंत कोणत्याही चार्जिंग शिवाय, न थांबता, अव्याहत धक, धक करत धडकत असते.

५. कोणताही पंप मॅटेनन्स शिवाय सेवा देत नाही. पण आपल्या शरीरातील नसांना जोडलेला पंप कोणत्याही मॅटेनन्स शिवाय, अहोरात्र सुरु राहतो, आणि शरीरभर कायम रक्त संचार सुरु ठेवतो.

६. जगातील कोणत्याही अत्याधुनिक कॅमेऱ्यात मेगॅपिक्सललाही काही सीमा असते पण आपले डोळे हजारों मेगापिक्सलच्या अत्युच्च गुणवत्तेने प्रत्येक दृश्य आपल्या कॅमेऱ्यात कैद करू शकतात.

७. कोणतीही प्रयोगशाळा, सर्व चर्चीची टेस्ट करू शकत नाही. पण आपली जीभ, कोणत्याही उपकरणांशिवाय, हजारों चवी अगदी सहज ओळखू शकते.

८. सगळ्यात अँडव्हान्स अशा सेंसरलाही एक सीमा असते. पण आपल्या त्वचेला प्रत्येक, सुक्ष्मातील सूक्ष्म संवेदना, किंवा स्पर्श, अगदी सहज जाणवतो.

९. कोणतेही यंत्र सर्व प्रकारचे ध्वनी निर्माण करू शकत नाही. पण आपल्या कंठातून हजारों फ्रीक्वेंसीचे ध्वनी सहजपणे निर्माण होऊ शकतात.

१०. कोणतेही अत्याधुनिक डिव्हाइस, सर्व प्रकारचे ध्वनी डिकोड करू शकत नाही. पण आपले कान आदळणाऱ्या प्रत्येक ध्वनीचा अर्थ समजून सहज डिकोड करू शकतात.

या गोष्टींचा विचार करता खरोखरच परमेश्वर आहे व आपल्याला या अमूल्य बाबी त्याने विनामूल्य दिल्या आहेत.

त्यासाठी भगवंताचे आपण आभारच मानायला हवे आणि त्यामुळेच भगवंताकडे कोणतीही तक्रार करण्याचा आपल्याला काही एक अधिकार नाही.

आहे तो फक्त कृतज्ञता व्यक्त करण्याचा अधिकार.

***

संत शिरोमणी गोरा कुंभार आर्थिक विकास महामंडळाला चालू आर्थिक अधिवेशनात मंजूरी द्यावी: सतिश दरेकर

धुळे : महाराष्ट्रातील कुंभार समाजाच्या आर्थिक, सामाजिक व शैक्षणिक विकासासाठी तसेच मातीकलेच्या संवर्धनासाठी व कुंभार समाजाच्या पारंपारिक व्यवसायाचे आधुनिकीकरण करून त्याला लघु उद्योगाचा दर्जा देऊन कुंभार समाजाला सशक्त बनवण्यासाठी सरकारने या चालू आर्थिक अधिवेशनात

श्री संत शिरोमणी गोरा कुंभार आर्थिक विकास महामंडळाची घोषणा करून महाराष्ट्रातील तमाम कुंभार समाजाला न्याय द्यावा असे प्रतिपादन कुंभार समाज सामाजिक संस्था महाराष्ट्र प्रदेशचे संस्थापक अध्यक्ष सतिशदादा दरेकर यांनी केले आहे. मधल्या काळात कुंभार समाजाच्या सार्वजनिक कार्यक्रमांमध्ये मातीकला बोर्डा एवजी श्री संत शिरोमणी गोरा कुंभार आर्थिक विकास महामंडळ करण्याची घोषणा स्वतः मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस साहेब, मंत्री दादाजी भुसे, तसेच मंत्री अतुलजी सावे साहेबांनी केल्यामुळे आता महामंडळाची मागणी जोर धरू लागली आहे. मातीकला बोर्ड मंजूर झाले तेंव्हा त्याचे वाजत गाजत स्वागत झाले, निर्णय स्वागताहार्य होता हे मान्य केलेच पाहिजे त्याबद्दल दुमत नाही. महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळाच्या अंतर्गत हे मातीकला बोर्ड काम करेल, व मातीकला बोर्डाचा अध्यक्ष हा खादी ग्रामोद्योग विभागाचा असेल त्यावरून वादाची ठिणगी पडली होती. त्या मातीकला बोर्डात शासनाने अनेक जाचक अटीशर्ती टाकल्या मुळे महाराष्ट्रातील कुंभार समाज हा नाराज झाला होता. तत्कालीन अर्थमंत्री सुधीरजी मुनगट्टीवार साहेबांनी तेंव्हा या मातीकला बोर्डा साठी दहा कोटी रुपये मंजूर केले होते. नंतरच्या काळात सरकार बंदलले. मातीकला बोर्डाची फाईल अर्थमंत्री अजित दादांकडे आली मग ते दहा कोटी खादी ग्रामोद्योगाला द्यावे? की मातीकला बोर्डाला? यावरून पेच निर्माण झाल्याने समाजाच्या तेव्हांच्या तत्कालीन नेत्यांनी त्याचा पाठपुरावाच केला नाही. तसेच त्या मातीकला बोर्डाचे अकाउंट सुध्दा उघडले गेले नाही? कारण मातीकला बोर्ड खादी ग्रामोद्योग विभागाला जोडल्याने अनेक अडचणी निर्माण झाल्या होत्या. नंतर त्या दहा कोटीचा हिशोब लागला नाही. कुंभार समाज सामाजिक संस्था महाराष्ट्र प्रदेशचे संस्थापक अध्यक्ष सतिशदादा दरेकर यांच्या नेतृत्वाखाली दिवंगत नेते व राज्याचे तत्कालीन उपमुख्यमंत्री अजितदादा पवार यांच्याकडे मंत्रालयात बैठका घेऊन अजितदादांच्या माध्यमातून महाराष्ट्रात संख्येने चाळीस ते पन्नास लाख लोकसंख्या असलेल्या कुंभार समाजाच्या सर्वांगीण विकासासाठी श्री संत शिरोमणी गोरा कुंभार आर्थिक विकास महामंडळ स्थापन करण्यासाठी पाठपुरावा केला. अजितदादा सुध्दा ह्या महामंडळासाठी सकारात्मक होते. कदाचित दादा राहिले असते तर याच अधिवेशनात त्यांनी घोषणा केली असती. कुंभार समाज सामाजिक संस्थेचे प्रदेश उपाध्यक्ष व भाज प ओबीसी मोर्चाचे प्रदेश उपाध्यक्ष संजयजी जोरले व विद्यमान प्रदेशाध्यक्ष रमाकांतदादा क्षीरसागर तसेच कुंभार समाज सामाजिक संस्थेचे संस्थापक अध्यक्ष सतिशदादा दरेकर यांच्या माध्यमातून मुख्यमंत्री देवेंद्रजी फडणवीस साहेब, राज्याच्या उपमुख्यमंत्री सुनेत्राताईकडे, मंत्री अतुलजी सावे, व मंत्री दादाजी

भुसे यांच्या कडे पाठपुरावा करून जर काम अंतिम टप्प्यात आले आहे तर सरकारने त्याची याच अधिवेशनात घोषणा करून अंमलबजावणी केली पाहिजे अशी माझी ठाम भूमिका आहे.

फडणवीस साहेबांनी त्यांच्या ब्राम्हण समाजाला परशुराम आर्थिक विकास महामंडळ मिळवून दिले, तसेच बुलढाण्याचे माजी आमदार संजय रायमुलकर यांनी संत भोजलिंग काका सुतार समाज आर्थिक विकास महामंडळ मंजूर करून घेतले. नंतरच्या काळात गुरव समाजासाठी संत काशीबा गुरव आर्थिक विकास महामंडळ कार्यान्वित झाले. मग राज्यात चाळीस पन्नास लाखानंतर असलेल्या कुंभार समाजासाठी मातीकला बोर्डची एवढी जुनी मागणी असून सुध्दा सरकारने आपली मागणी का मंजूर केली नाही? मातीकला बोर्ड एवढे वर्षे कुणामुळे रखडले? शासन दरबारी मातीकला बोर्ड अस्तित्वात आहे की नाही? असा सवालही संस्थापक अध्यक्ष सतिशदादा दरेकरांनी उपस्थित केला आहे. इतक्या वर्षांनंतर हा विषय आताच का प्रकट झाला? हाही संशोधनाचा विषय आहे? याच्यात काही राजकीय स्वार्थ आहे? हेही तपासले गेले पाहिजे? कुंभार समाज सोडून इतर समाजाचे स्वतंत्र महामंडळ कार्यान्वित आहेत त्यामुळे त्या त्या समाजाचे नेते त्या महामंडळाचे निर्णय स्वतः घेतात कारण महामंडळाच्या अध्यक्षांना राज्यमंत्र्यांचा दर्जा प्राप्त असतो. आपले मातीकला बोर्ड खादी ग्रामोद्योग विभागाला जोडल्या कारणाने आणि खादी ग्रामोद्योग विभाग केंद्राच्या अंतर्गत असल्या कारणाने खादी ग्रामोद्योग विभागाला विचारल्या शिवाय आपले कुंभार समाजाचे पानं सुध्दा हलत नाही. त्यामुळे दरवर्षी आपल्या कुंभार समाजाचे फार मोठे आर्थिक नुकसान होत आहे त्यापेक्षा संत शिरोमणी गोरा कुंभार आर्थिक विकास महामंडळ कार्यान्वित झाले तर कुंभार समाजाला खादी ग्रामोद्योग विभागाकडे हात पसरविण्याची गरज राहणार नाही. हे महामंडळ फक्त कुंभार समाजापुरते मर्यादित असल्याने त्यावर फक्त कुंभार समाजाचेच अध्यक्ष आणि संचालक मंडळ असल्याने त्यासाठी दर वर्षी दहा वीस कोटी रुपयांचा स्वतंत्र निधी आपल्या महामंडळाला असेल. कोणत्याही महामंडळांना दरवर्षी बजेट मध्ये विशेष अशी आर्थिक तरतूद असते. त्यामुळे आपल्या कुंभार समाजात आर्थिक सुबत्ता येईल. मातीकला बोर्डात कुंभार हा शब्दच नसल्याने जे कोणी इतर समाजाचे कारागीर आहेत उदा.. न्हावी, कोळी, कुंभार, कोष्टी, मातंग, सुतार, फासे पारधी, सोनार, वगैरे ज्यांना मातीकला, मातीकाम, किंवा शोभेच्या मातीच्या विविध प्रकारच्या वस्तूंचे ज्ञान अवगत आहे ते सर्व बारा बलुतेदार आणि आठरा पगड जातीचे लोकं त्याच्यात समाविष्ट आहेत का? का फक्त कुंभार समाज समाविष्ट आहे? याचाही खुलासा होणं खूप गरजेचे आहे. मातीकला बोर्ड हे महाराष्ट्र राज्य खादी ग्रामोद्योग विभागात जोडल्यामुळे त्याच्यात जाचक अटीशर्ती टाकल्याने कार्यान्वित होऊ शकत नसल्याने कोणीही समाजाची दिशाभूल करू नये. म्हणून श्री संत शिरोमणी गोरा कुंभार आर्थिक विकास महामंडळ त्वरित मंजूर करून कुंभार समाजाला न्याय द्यावा. अशी मागणी कुंभार समाज सामाजिक संस्था महाराष्ट्र प्रदेशचे संस्थापक अध्यक्ष सतिशदादा दरेकर यांनी एका पत्रकान्वये केली आहे.

बॅलेट पेपर आणि तेलंगणा नगरपालिका निवडणूक!

- डॉ. अशोक सोनवणे, मुख्य संपादक

तेलंगणात ११ फेब्रुवारी रोजी झालेल्या ११६ नगरपालिकांपैकी किमान ८३ आणि सातपैकी पाच महानगरपालिका काँग्रेसने जिंकून बॅलेट पेपरवर निवडणुका घेऊन विजय संपादन केला आहे. काँग्रेसने मंचेरियाल, रामागुंडम आणि नालगोंडा महानगरपालिकांमध्ये बहुमत मिळवले आणि ६० सदस्यांच्या सभागृहात २९ जागांसह महबूबनगर बीआरएसकडून हिसकावून घेतली आहे.

पक्षाला त्यांच्या मित्रपक्ष सीपीआयच्या मदतीने कोठागुडेम महापालिका देखील जिंकता आली आहे. करीमनगर आणि निजामाबाद महानगरपालिकांमध्ये भाजपने सर्वात मोठा पक्ष म्हणून उदयास येत आश्चर्यचकित केले आणि बीआरएसचे राजकीय खाते गोठवले.

१६ फेब्रुवारी रोजी म्हणजे नगरपालिका अध्यक्ष आणि महापौरांची निवड झाली आहे. १२३ शहरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांमधील २,९९६ वॉर्डपैकी, काँग्रेसची १,५३७ वॉर्डची संख्या २०२० च्या महानगर-पालिका निवडणुकीत जिंकलेल्या ५६९ जागांपेक्षा खूपच जास्त आहे. डिसेंबर २०२५ च्या जिल्हा परिषद, पंचायत समिती निवडणुकीतही पक्षाने चांगली कामगिरी केली होती आणि बहुसंख्य पंचायती जिंकल्या होत्या. मुख्यमंत्री ए रेवंत रेड्डी यांनी या निकालाचे वर्णन गेल्या दोन वर्षांतील काँग्रेस सरकारच्या कल्याणकारी आणि विकासाच्या अजेंड्याला मान्यता म्हणून केले. मतदार आणि पक्ष कार्यकर्त्यांचे आभार मानताना त्यांनी सांगितले की, जनादेशामुळे सरकारची जबाबदारी वाढली आहे.

या प्रचंड विजयासह, आम्ही राज्याच्या विकासासाठी, लोकांच्या कल्याणासाठी आणि पारदर्शक प्रशासनासाठी स्वतःला पुन्हा समर्पित करतो. आम्ही प्रत्येक नगरपालिका आणि महानगरपालिकांचा विकास करू आणि लोकांचा विश्वास जिंकत राहू, असे रेवंत यांनी सोशल मीडिया पोस्टमध्ये म्हटले आहे. बीआरएसने २०२० मध्ये जिंकलेल्या १,६८६ वरून ७८१ वॉर्ड वर आले तर, केवळ १५ नगरपालिका त्यांनी जिंकल्या. भाजपने गेल्या वेळी २९३ वॉर्डमध्ये विजय मिळविला होता. मात्र, यावेळी त्यांनी ३३५ वॉर्ड जिंकण्यापर्यंत मजल मारली आहे, तर एआयएमआयएमने मागील निवडणुकीत ८७ जागांच्या तुलनेत ७० जागा जिंकत आपला प्रभाव गमावला आहे.

करीमनगर आणि निजामाबाद महानगरपालिकांमध्ये भाजपने बाजी मारली आहे. येथे १८१ जागा जिंकणारे पदसिद्ध सदस्य आणि अपक्ष हे

तेलंगणात ११ फेब्रुवारी रोजी झालेल्या ११६ नगरपालिकांपैकी किमान ८३ आणि सातपैकी पाच महानगरपालिका काँग्रेसने जिंकून बॅलेट पेपरवर निवडणुका घेऊन विजय संपादन केला आहे. काँग्रेसने मंचेरियाल, रामागुंडम आणि नालगोंडा महानगरपालिकांमध्ये बहुमत मिळवले आणि ६० सदस्यांच्या सभागृहात २९ जागांसह महबूबनगर बीआरएसकडून हिसकावून घेतली आहे. पक्षाला त्यांच्या मित्रपक्ष सीपीआयच्या मदतीने कोठागुडेम महापालिका देखील जिंकता आली आहे.

अध्यक्ष आणि महापौरपदे निश्चित करण्यात महत्त्वाची भूमिका बजावतील अशी अपेक्षा आहे.

कोठागुडेमध्ये, जिथे काँग्रेस आणि सीपीआयने प्रत्येकी २२ जागा जिंकल्या, महापौरपद सीपीआयकडे जाण्याची शक्यता आहे, परंतु रात्री उशिरा दोन्ही पक्षांमध्ये महापौरपदाचा उमेदवार निश्चित करण्यासाठी चर्चा सुरू आहे, असे सूत्रांनी सांगितले. अनेक यूएलबींनी त्रिशंकू निकाल दिले, ज्यामुळे तीव्र राजकीय खेळींना सुरुवात झाली. पळवापळवीचे आरोप समोर आले, पक्षांनी निवडून आलेल्या सदस्यांना हलवल्याचे देखील यात घडले आहे.

राजकीय निरीक्षकांच्या मते, शहरी मतदारांनी काँग्रेसला निर्णायक फायदा दिला, तर बीआरएस आणि भाजपने स्पर्धात्मक आव्हान उभे केले. एका वरिष्ठ निरीक्षकाने सांगितले की, महापालिका निकालांमुळे राज्यस्तरीय राजकीय समीकरणांमध्ये लक्षणीय बदल होण्याची शक्यता कमी आहे, जरी ते डिसेंबर २०२३ च्या विधानसभा निवडणुकीपासून बदलत्या गतिमानतेचे प्रतिबिंब आहेत.

भाजपचे प्रदेशाध्यक्ष एन. रामचंद्र राव म्हणाले की, पक्षाने आपली कामगिरी सुधारली आहे. त्यांनी दावा केला आहे की त्यांनी ३३० पेक्षा जास्त वॉर्ड जिंकले आहेत आणि सहा नगरपालिकांमध्ये सर्वात मोठा पक्ष म्हणून उदयास आला आहे.

एआयएमआयएमने ६८ वॉर्ड जिंकले आहेत, भैंसा नगरपालिकेत सर्वात मोठा पक्ष म्हणून उदयास आला आहे आणि निजामाबाद महानगरपालिकेत चांगली कामगिरी नोंदवली आहे.

***

ज्येष्ठ महिलेची ५५ लाखांची फसवणूक टळली. डिजिटल अटकेच्या नावाखाली बनाव.

नवी मुंबई : वाशी येथील एका ७२ वर्षीय ज्येष्ठ महिलेला आभासी अटक करण्याची धमकी देऊन तिच्याकडून ५५ लाख रुपये लुटण्याचा सायबर गुन्हेगारांचा प्रयत्न वाशी पोलिसांनी हाणून पाडला आहे. वाशी पोलिस ठाण्यातील साय फाय युनिटने केलेल्या वेगवान हालचालींमुळे या महिलेच्या कष्टाची पुंजी वाचली आहे. त्यामुळे पोलिसांच्या या कामगिरीचे सर्वत्र कौतुक होत आहे.

वाशी सेक्टर-२ मध्ये वनमाला (७२) या ज्येष्ठ महिला राहण्यास आहेत. शुक्रवारी सकाळी १० च्या सुमारास त्यांना अनोळखी क्रमांकावरून एक व्हॉट्सअप व्हिडीओ कॉल आला. समोरच्या व्यक्तीने सीबीआय आणि पोलिस अधिकारी असल्याचे भासवून त्यांना घाबरवले. तसेच त्यांच्या नावावर दिल्लीत ७ ते ८ गुन्हे दाखल असल्यामुळे त्यांना आभासी अटक करित असल्याचे सांगून त्यांना प्रचंड मानसिक दबावाखाली

आणले.

सायबर चोरांनी व्हिडिओ कॉल सुरुच ठेवून त्यांच्याकडून बँक ऑफ महाराष्ट्र आणि एसबीआय खात्यातील मिळून १ लाख ३८ हजार रुपये आधीच ट्रान्सफर करून घेतले. त्यानंतर कारवाई टाळण्यासाठी त्यांच्याकडून मुदत ठेवीची माहिती विचारून घेतली. घाबरलेल्या अवस्थेत असलेल्या वनमाला यांनी आपल्या ५५ लाखांच्या एफडी असल्याची माहिती दिली. सायबर चोरांनी त्यांना तात्काळ बँकेत जाऊन दोन्ही

मुदतठेवी मोडण्यास भाग पाडले.

बँकेत एफडी तोडण्याच्या प्रक्रियेत असतानाच त्यांनी प्रसंगावधान राखून सायबर सेलशी संपर्क साधला. त्यानंतर सायबर अंमलदार संदीप वाघमारे आणि मयूर जानकर यांनी तातडीने संवाद साधला.

त्यानंतर वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक शशिकांत चांदेकर यांनी पावले उचलत बँकांशी संपर्क साधून दोन्ही खाती फ्रीज करण्यात आली.

***

मुलांची लग्न होईनात, सरकार काय लक्ष देईना लग्नाळू युवकांच्या होणाऱ्या फसवणुकींची विधानसभेत चिंता

मुंबई : ग्रामीण भागात तर मुलींच्या कमतरतेमुळे हजारो तरुण वयाची पस्तीशी ओलांडूनही अविवाहित राहत आहेत, तरीही सरकारचे या सामाजिक समस्येकडे पूर्णपणे दुर्लक्ष आहे, असा थेट आरोप राष्ट्रवादी काँग्रेसचे ज्येष्ठ आमदार प्रकाश सोळुंके यांनी

विधानसभेत केला. लग्नाळू युवकांची होणारी आर्थिक लूट आणि त्यांच्या वाढत्या नैराश्यावरून त्यांनी सरकारला धारेवर धरले.

काँग्रेस आमदार ज्योती गायकवाड यांनी उपस्थित केलेल्या लक्षवेधीवर बोलताना सोळुंके यांनी लग्नाच्या बाजारातील भीषण वास्तव मांडले. सध्या विवाहासाठी उलट हुंडा देण्याची वेळ मुलांवर आली आहे, तर दुसरीकडे बोगस मुलींच्या मदतीने लग्न लावून देणारी टोळी सक्रिय झाली आहे.

एकाच मुलीचे अनेक ठिकाणी विवाह लावून लाखो रुपये उकळण्याचे फसवणुकीचे प्रकार राज्याच्या ग्रामीण भागात फोफावले आहेत. या दुष्टचक्रामुळे युवकांचे संसार तर उभे राहत नाहीतच, उलट त्यांची आयुष्यभराची पुंजी वाया जात आहे.

या विवंचनेतून युवकांमध्ये नैराश्य आणि व्यसनाधीनता वाढत असल्याचे त्यांनी स्पष्ट केले. यावर उत्तर देताना गृहराज्यमंत्री पंकज भोयर यांनी, ही समस्या वास्तवदर्शी असल्याचे मान्य करत यावर धोरणात्मक उपाययोजना आणि विशेष योजनांचा विचार करण्याचे आश्वासन दिले.

लुटारूंचे जाळे

ग्रामीण भागात लग्नाच्या अभावामुळे निर्माण झालेली पोकळी काही भामटे संधी म्हणून वापरत आहेत. लग्नासाठी मुलगी उपलब्ध करून देण्याच्या बहाण्याने अडीच ते तीन लाख रुपयांची मागणी करणाऱ्या टोळ्या सक्रिय झाल्या आहेत. काहीना तर मुलींना हुंडा देण्याची वेळ येत आहे. यानंतरही अनेकदा लग्न लावून काही दिवसांतच मुलगी दागिने आणि पैसे घेऊन पसार झाल्याच्या घटना समोर येत आहेत.

या प्रकारांमुळे युवकांचे संसार तर उभे राहत नाहीतच, पण आयुष्याची पुंजीही वाया जात आहे. सामाजिक सुरक्षेचा प्रश्न गंभीर झाला असतानाही प्रशासनाचे याकडे दुर्लक्ष होत असल्याने अशा टोळ्यांवर वचक बसवण्यासाठी सरकारला पावले उचलण्याची गरज आहे, याकडे आ. सोळुंके यांनी लक्ष वेधले आहे.

***

मनिषा कुंभार यांना उल्का यांच्या काव्यमय शुभेच्छा!

प्रिय मन्या...

आमुची मनिषा... आमुची मनिषा...

शाळा कॉलेजपासूनी विद्यार्थिनी ही हुषार,

सर्व शिक्षकही जिची करती सतत प्रशंसा ॥१॥

पप्पा असती प्रेमळ, प्रेमळ शिस्त आईची,

भावंडांचे गोड प्रेम सोबत मामा नी मावशा ॥२॥

कठीण ती परिस्थिती, किती अडचणी त्या याव्या,

जिद्द अशी मनिषाची, सर्व गुंडाळीती गाशा ॥३॥

जसा वाढत्या कलांनी... होतो चंद्र तेजःपुञ्ज,

झाली मोठी अधिकारी... आणले खेचून ते यश ॥४॥

कवितेवर हीचे प्रेम, करीतसे ही वाचन,

कधी लेखन करोनि, जपतसे मराठी भाषा ॥५॥

नोकरीच्या निमित्ताने होते पोस्टिंग ठिकठिकाणी,

आहे हौस प्रवासाची... हिंडण्याची दिशा दिशा ॥६॥

साड्यांचे ते किती वेड... घेतल्या आहेत कपाटभर,

काही चंदेरी... इलकल... काही पैठण्या त्या सुंदर ॥७॥

तितक्याच आवडीने घालते वनपीस कधी जीन्स,

कधी twinning करिती मनिषा आतू आणि प्रीशा ॥८॥

जपते ही सर्व नाती, सर्व मैत्रिणी नी सहकारी,

सर्वांच्याच मनामध्ये हीचा उमटतो ठसा ॥९॥

मिळो उत्तुंग ते यश, लाभो उदंड आयुष्य,

आम्हा सर्वांच्या साथीने कर आनंदाची उधळण,

हेच मागणे बाप्पाकडे सुखी रहा तू सर्वदा ॥१०॥

खूप खूप प्रेम... उल्का.

**‘मनातल्या मनात’ काव्यसंग्रहाचे प्रकाशन संपन्न
हा काव्यसंग्रह आपल्या जगण्याचे प्रतिबिंब वाटते... अभिनय कुंभार**

‘मनातल्या मनात’ काव्यसंग्रह प्रकाशन प्रसंगी डावीकडून सुरेखा कुंभार, मोनिका सिंह, कवयित्री मनीषा कुंभार, अभिनय कुंभार, संजय राजे व अण्णासाहेब कुंभार.

मनीषा कुंभार यांना वाढदिवसानिमित्त शुभेच्छा देताना मा. अभिनय कुंभार, मोनिका सिंह, वसुंधरा बारवे, आरती भोसले, सुचिता भिकाणे.

वाढदिवसानिमित्त औक्षण करताना डावीकडून डॉ. प्रज्ञा, प्राजक्ता, सत्यभामा, प्रिशा, रेश्मा, वंदना, माधुरी, सत्कारमुर्ती मनिषा, प्रतिभा, पुनम, सुवर्णा, बीना, सुरभी, विरजा, नुतन, उमा सुराणा.

केक कटिंग करताना मनिषा समवेत डावीकडून प्राजक्ता, पुनम, आरती भोसले, मोनिका सिंह, शिवाज्ञा, प्रिशा, बर्थ डे गर्ल मनिषा, बीना, मिलिंद, नुतन, पुनम, प्रभीर, प्रकाश व उमा सुराणा

चिंचवड : दि. २५ मार्च २०२६ रोजी अपर जिल्हाधिकारी मनीषा कुंभार यांच्या मनातल्या मनात या काव्यसंग्रहाचं प्रकाशन प्रधान आयकर आयुक्त पुणे अभिनय कुंभार आणि अपर जिल्हाधिकारी तथा उर्दू शायरा मोनिका सिंह, कुंभारी मासिक संपादक संजय राजे, आण्णासाहेब कुंभार, सुरेखा कुंभार यांच्या हस्ते संपन्न झाले.

या कार्यक्रमास अपर जिल्हाधिकारी वसुंधरा बारवे, आरती भोसले, सुचिता भिकाणे, वास्तुविशारद उर्मिला सुराणा यांची विशेष उपस्थिती होती.

यावेळी बोलताना अभिनय यांनी काव्यसंग्रहातील जीव कवतिकाचा भुकेला, मन, मनाचा पसारा, शरीराचं पार्थिव होताना, माय, पाऊस या कवितांचा विशेष उल्लेख केला. मनिषा यांच्या लिखाणातील सहजता, भावविभोरता, नादमयता हे गुण आहे. प्रेमाचा ऋतु, सहवास, वाट पाहते तुझी अशी मी, राधा यासारख्या कवितांमधून प्रेम भावनेचं प्रत्ययकारी दर्शन होतं. वाचकांना या कविता आपल्या जगण्याचं

प्रतिबिंब वाटेल असे अभिनय यांनी सांगितले.

मोनिका सिंह यांनी आपल्या मनोगतामध्ये मनिषा यांच्या मनातील अंतःप्रेरणा यांचे सूक्ष्म नि सुंदर चित्रण कवितांमधून दिसते. प्रशासनात एकत्रित काम करत असताना अनुभवलेली मनीषा बदल ममत्वाने बोलताना दैनंदिन धावपळ, लोकांच्या गर्दीतील गोंगाट आणि कामाच्या व्यापातून जीवनातील सूक्ष्म क्षण टिपण्याची नजर कवितांना वेगळी ऊब देत असल्याचं मोनिका सिंह यांनी विशेषत्वाने नमूद केलं. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक संजय राजे, सूत्रसंचालन आरती भोसले आणि आभार प्रदर्शन पुनम कुंभार यांनी केले. यावेळी प्रिशा कुंभार, उर्मिला सुराणा, माधुरी कुंभार, सुरभी राजे, वसुधा दळवी यांनी काव्यसंग्रहातील कवितांचे सादरीकरण केले.

***

**‘अपयशाने खचून न जाता आत्मविश्वासाने प्रगती करा’.... प्रभाताई भागवत
विदर्भ कुंभार समाज सुधार समितीच्या महिला मंडळाचा ‘हुन्नर २०२६’ कार्यक्रम उत्साहात संपन्न**

- प्रा. वैशाली विलास नांदुरकर

मार्गदर्शन करताना प्रभाताई भागवत, सरीता खोबरे, संगीता साळीवकर व मंचावर उपस्थित मान्यवर महिला

मंचासीन प्रभाताई, निर्मला नांदुरकर, स्वाती बडगुजर, वैशाली नांदुरकर, माधुरी, सुधा व पदाधिकारी

पुजन करताना प्रमुख महिला पदाधिकारी

कार्यक्रमास उपस्थित महिला भगिनी

अमरावती : समाजातील युवक-युवती आणि महिलांना प्रोत्साहन देण्यासाठी आयोजित करण्यात आलेल्या हुन्नर कार्यक्रमात, अपयशाने खचून न जाता आत्मविश्वास आणि प्रबळ इच्छाशक्तीच्या जोरावर आपण निश्चितच प्रगती करू शकतो, असा प्रेरणादायी संदेश कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष तथा विदर्भ कुंभार समाज सुधार समिती महिला अध्यक्ष प्रभाताई भागवत यांनी दिला. विदर्भ कुंभार समाज सुधार समिती महिला मंडळाच्या वतीने नुकतेच ‘हुन्नर २०२६’ या भव्य सांस्कृतिक कार्यक्रम श्री संत गोरोबा काका सांस्कृतिक भवन येथे मोठ्या उत्साहात संपन्न झाला. त्यावेळी अध्यक्षीय विचार व्यक्त करताना त्या बोलत होत्या. यावेळी मंचावर महिला अध्यक्षा प्रभाताई भागवत, सौ. निर्मलताई नांदुरकर, सौ. स्वाती बडगुजर, सौ. सरिता खोबरे, सौ. संगीता साळीवकर, सविता कोल्हे, सौ. वैशाली नांदुरकर आणि माधुरी सुधा यांची प्रमुख उपस्थिती होती.

प्रभाताई भागवत यांनी उपस्थितांशी संवाद साधताना पुढे सांगितले की, “अशा कार्यक्रमांचे मुख्य उद्दिष्ट समाजातील तरुण वर्ग आणि महिलांना योग्य दिशा व प्रोत्साहन देणे हे आहे. जीवनात अनेकदा अपयश येते, परंतु त्या अपयशाने निराश न होता, नव्या उमेदीने आणि आत्मविश्वासाने पुढे जाणे गरजेचे आहे. प्रबळ इच्छाशक्ती असेल तर कोणतीही गोष्ट अशक्य नाही.” त्यांनी महिलांना स्वतःमधील क्षमता

ओळखून घेण्याकडे वाटचाल करण्याचे आवाहन केले. निर्मलताई नांदुरकर यांनी सावित्रीबाई फुले यांच्या योगदानावर प्रकाश टाकला, तर उद्योजिका स्वाती बडगुजर यांनी महिलांच्या उत्पादनांना मार्केट उपलब्ध करून देण्याचे आश्वासन दिले. सरिता खोबरे यांनी घर-संसार सांभाळून स्त्रिया कशी प्रगती करू शकतात, यावर विचार मांडले.

विविध स्पर्धा व विजेते : हुन्नर कार्यक्रमात आयोजित विविध स्पर्धांमध्ये महिला व मुलांनी उत्स्फूर्त सहभाग नोंदवला. स्पर्धेतील विजेत्यांचा मान्यवरांच्या हस्ते गौरवण्यात आला.

नृत्य स्पर्धा (लहान गट) मध्ये प्रथम - कु. अनया इंगळे, द्वितीय - अनन्या कोल्हे, तृतीय - प्रणवी जोंधळे. *** नृत्य स्पर्धा (मोठा गट) मध्ये** प्रथम - नेहा सरोदे, द्वितीय - पायल नांदुरकर, तृतीय - निधी नांदुरकर. *** वक्तृत्व स्पर्धेमध्ये** प्रथम - डॉ. प्रज्ञा राऊळकर, द्वितीय - शीतल साळीवकर, तृतीय - कु. पायल नांदुरकर. *** डिश डेकोरेशन मध्ये** प्रथम - जया माहुलकर, द्वितीय - योगीता वडुरकर, तृतीय - रुपाली इंगळे. *** फ्लॉवर डेकोरेशन मध्ये** प्रथम- विद्या जोंधळे, द्वितीय - साक्षी काळकर. *** संगीत खुर्ची मध्ये** प्रथम - तेजस्विनी गुजर, द्वितीय - स्मिता वलीवकर, तृतीय- अर्चना वलीवकर, *** रांगोळी स्पर्धेमध्ये** प्रथम- सरीता खोबरे, द्वितीय- स्मृती इंगळे, तृतीय सारिका वलीवकर यांनी पारितोषिके प्राप्त केलीत.

स्पर्धेचे परीक्षण माधुरी सुधा, गौरी राठी आणि सरीता खोबरे यांनी केले. तसेच डॉ. प्रज्ञा राऊळकर, सुजाता तांबटकर, कविता तांबटकर, स्वाती नांदुरकर व चमूने स्टेज शोमध्ये सहभाग घेतला.

कार्यक्रमाची सुरुवात श्री संत गोरोबा काका यांच्या पूजनाने झाली. त्यानंतर सौ. निर्मलताई नांदुरकर व वनमाला जवळकर यांनी सुश्राव्य स्वागत गीत सादर केले. कार्यक्रमाचे संचालन वैशाली नांदुरकर, वनिता गावंडे आणि स्वाती नांदुरकर यांनी केले, तर आभार प्रदर्शन सुषमा काळकर यांनी केले. कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी सविता कोल्हे, सविता काकडे, नंदाताई पोहनकर, सुषमा काळकर, संगीता साळविकर,

वनिता गावंडे, वंदना काकडे यांनी परिश्रम घेतले. उत्प्रेक्षा आणि तितीक्षा वलीवकर या मुलींचेही सहकार्य लाभले.

या सोहळ्याला कुंभार समाजातील महिला मोठ्या संख्येने उपस्थित होत्या. तसेच विदर्भ कुंभार समाज सुधार समितीचे अध्यक्ष डॉ. सुधाकर शेंडेकर, पंजाबराव काकडे, प्रा. सुरेश नांदुरकर, सचिन कोल्हे, डॉ. श्रीराम कोल्हे, देविदास काळकर, डॉ. संजय साळविकर, अॅड. गजानन तांबटकर, सुरेंद्रजी सरोदे, अरुण पोहनकर, सतीश गावंडे, मधुकर खांडेकर, राजेंद्र अंबुलकर, नंदकिशोर काकडे, नंदुभाऊ काकडे आदि मान्यवर उपस्थित होते.

***

दुर्गम असू गावच्या दीक्षिता कुंभारची सीमा सुरक्षा दलात निवड

जोयडा तालुक्याची पहिली महिला बीएसएफ जवान

जोयडा : दुर्गम भागात राहूनही मोठी स्वप्ने पाहून ती पूर्ण करण्याची ताकद ग्रामीण मुलींमध्येही असते, हे असू गावच्या दीक्षिता बबन कुंभार हिने सिद्ध केले. शेतकरी कुटुंबातील या जिद्दी मुलीने सीमा सुरक्षा दलात (बीएसएफ) निवड होऊन जोयडा तालुक्याचे नाव उज्वल केले आहे.

असू ग्रामपंचायत क्षेत्रातील दीक्षिता कुंभार ही सीमा सुरक्षा दलात निवड होणारी जोयडा तालुक्यातील पहिली युवती ठरली आहे. तिच्या या यशामुळे असू गावासह संपूर्ण तालुक्यात अभिमानाचे आणि आनंदाचे वातावरण निर्माण झाले आहे.

लहानपणापासूनच देशसेवेचे स्वप्न मनात बाळगून दीक्षिता अभ्यासाबरोबरच शारीरिक तयारीही करत होती. घरची परिस्थिती साधी असतानाही तिने आपले ध्येय सोडले नाही. गावापासून सुमारे ३०० किलोमीटर दूर असलेल्या महाराष्ट्रातील सांगली येथील 'कमांडो करिअर

मुलींसाठी प्रेरणादायी आदर्श - जोयडा हा जंगलांनी वेढलेला आणि दुर्गम तालुका असला तरी येथील अनेक युवक भारतीय सैन्यात सेवा बजावत आहेत; मात्र यामध्ये मुलींचे प्रमाण कमी आहे. अशा परिस्थितीत दीक्षिता कुंभार हिने आपल्या जिद्द, परिश्रम आणि आत्मविश्वासाच्या जोरावर ग्रामीण भागातील मुलींसाठी नवा आदर्श निर्माण केला आहे.

महिला दिनानिमित्त विशेष गौरव - ८ मार्च जागतिक महिला दिनाच्या पार्श्वभूमीवर तिचे हे यश विशेष प्रेरणादायी ठरत आहे. खेड्यातील मुलीही देशसेवेसाठी सक्षम आहेत, हा संदेश तिच्या कर्तृत्वातून स्पष्ट झाला आहे.

अकॅडेमी मध्ये तिने तब्बल तीन वर्षे कठोर प्रशिक्षण घेतले.

सन २०२५ मध्ये झालेल्या सैनिक भरती प्रक्रियेत सहभागी होत तिने अथक मेहनतीच्या जोरावर यश मिळवले आणि अखेर सीमा सुरक्षा दलात तिची निवड झाली. ६ मार्च २०२६ रोजी ती पुढील प्रशिक्षणासाठी पंजाबकडे रवाना झाली आहे.

***

रोहिणी कुंभार निर्दोष

धाराशिव : सत्य परेशान हो सकता है, लेकिन पराजित नहीं! याचे आदर्श उदाहरण म्हणजे आदरणीय श्रीमती रोहिणी कुंभार मॅडम. आपल्या कार्यनिपुणतेने धाराशिव जिल्ह्यातील शैक्षणिक गुणवत्ता सर्वोच्च शिखरावर नेण्यासाठी सातत्याने प्रयत्नशिल असणाऱ्या, पण दुर्दैवाने नागपूर जिल्हा परिषदेच्या माध्यमिक शिक्षणाधिकारी पदावर असताना आदरणीय रोहिणी कुंभार मॅडम यांच्यावर २०२५ मध्ये गाजलेल्या 'शालार्थ आयडी' प्रकरणात आरोप झाले होते. या संपूर्ण प्रकरणात त्यांना अनेक मानसिक त्रास, ताणतणाव आणि मनस्ताप सहन करावा लागला. मात्र सत्याच्या

बळावर आणि न्यायव्यवस्थेवरील दृढ विश्वासामुळे, आदरणीय मॅडम यांनी न्यायासाठी लढा दिला. शासनाच्या उच्चस्तरीय चौकशी मध्ये त्या निर्दोष ठरल्या. निलंबना विरुद्ध त्यांनी Maharashtra Administrative Tribunal (MAT) येथे दाद मागितली.

अंतिम निकालात त्यांना त्यांचे निलंबन रद्द होऊन मूळ पदावर देण्याचे शासनास आदेश झाले.

ही केवळ कायदेशीर विजयाची गोष्ट नाही, तर ही सत्य, संयम आणि धैर्याच्या जिद्दीची सत्यकथा आहे.

सत्य परेशान होता है, मगर पराजित नहीं होता - याचा जिवंत प्रत्यय म्हणजे आदरणीय श्रीमती रोहिणी कुंभार मॅडम.

***

महिला मेळावा व हळदीकुंकू समारंभ व होम मिनिस्टर खेळ पैठणीचा कार्यक्रम संपन्न!!

महिलांनी निरामय आरोग्य जगावे - आ. सीमा हिरे

- जगदीश मोरे, रमेशजी गायकवाड

गोरोबाकाकांच्या प्रतिमेचे पूजन करताना उपस्थित मान्यवर

महिलांना मार्गदर्शन करताना आमदार सीमाताई हिरे व उपस्थित मान्यवर

महिलांना मार्गदर्शन करताना रमाकांत क्षीरसागर समवेत उपस्थित पदाधिकारी

भाऊजी संतोष फासाटे यांच्या समवेत स्पष्टत भाग घेतलेल्या महिला भगिनी

कार्यक्रमास उपस्थित महिला भगिनी

सिन्नर नगरपालिकेचे स्वीकृत नगरसेवक अशोक नाना जाधव यांचा सत्कार आ. सीमाताई हिरे यांच्या हस्ते संपन्न

नाशिक : नाशिक शहर आणि नाशिक जिल्हा कुंभार समाज विकास समिती आयोजित दरवर्षीप्रमाणे याही वर्षी मकर संक्रांतीच्या निमित्ताने महिला आघाडीच्या वतीने महिला मेळावा व हळदीकुंकू समारंभ व होम मिनिस्टर खेळ पैठणीचा कार्यक्रम शनिवार दि. २४ जानेवारी २०२६ रोजी, श्री स्वामी समर्थ मंगल कार्यालय नाशिक (द्वारका) येथे मोठ्या उत्साहात संपन्न झाला.

यावेळी नाशिकच्या महिला बहिणींचे लाडके भाऊजी संतोष फासाटे यांच्या मार्गदर्शनाखाली होम मिनिस्टर खेळ पैठणीचा तसेच रस्सीखेच, तळ्यात मळ्यात, बलून डान्स, सोळा वर्षापासून ते साठ वर्षापर्यंतच्या महिला भगिनींचे विविध प्रकारचे मनोरंजनात्मक खेळ, विविध प्रकारचे उखाणे यांचे आयोजन करण्यात आले होते.

सर्वप्रथम राष्ट्रसंत श्री गोरोबाकाका यांचे प्रतिमा पूजन जिल्हा महिला कार्यकारिणी तसेच प्रमुख पाहुण्यांच्या हस्ते करण्यात आले.

यामध्ये विजेत्या महिलांना नाशिकच्या लोकप्रिय आमदार "सन्माननीय सौ. सीमाताई हिरे, मा. महेशजी हिरे, तसेच सामाजिक संस्थेचे प्रदेशाध्यक्ष रमाकांतजी क्षीरसागर यांच्या हस्ते, तसेच महिला जिल्हा महिला अध्यक्षा श्रीमती शकुंतलाताई जाधव, ग्रामीणच्या जिल्हाध्यक्षा सौ. कांचनताई बोरसे, शहराध्यक्षा सौ. सुवर्णाताई जाधव, तसेच नाशिक जिल्हा अध्यक्षा व सामाजिक संस्थेचे कोषाध्यक्ष सोमनाथ सोनवणे, शहराध्यक्ष गणेशजी आहेर यांच्या उपस्थितीत खेळ पैठणीचा या खेळात प्रथम क्रमांकाचे बक्षीस म्हणून पैठणी भारतीताई चिंतामण सोनवणे यांना देण्यात आली. द्वितीय क्रमांकाचे बक्षीस रूपाली ताई दळे, तसेच तृतीय क्रमांकाचे बक्षीस सौ. सुवर्णाताई जगदाळे यांना देण्यात आले." तसेच अनेक प्रकारच्या बक्षिसांचे वितरण करण्यात आले.

तसेच सन्माननीय आमदार सौ. सीमाताई हिरे यांच्या हस्ते, भगूर नगरपालिकेच्या नगरसेविका सौ. सोनाली ताई विक्रम सोनवणे, चांदवड

नगरपालिकेच्या नगरसेविका सौ. मनीषाताई संतोष भालेराव, सिन्नर नगर परिषदेचे नगरसेवक अशोक नाना जाधव यांचाही सत्कार करण्यात आला. प्रमुख पाहुण्यांचा तसेच महिलांचे लाडके भाऊजी संतोष फासाटे यांचाही नाशिक जिल्हा कुंभार समाज विकास समितीच्या वतीने सत्कार करण्यात आला. त्यानंतर अध्यक्षीय भाषण झाले. वरील कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक श्रीमती शकुंतला जाधव यांनी केले, तसेच आभार सौ. कांचनताई बोरसे यांनी मानले. तसेच संपूर्ण कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन सौ. सविताताई जगदाळे यांनी केले.

वरील कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी नाशिक जिल्हा महिला आघाडीच्या, श्रीमती शकुंतलाताई जाधव, सौ. कांचनताई बोरसे, सौ.

सुवर्णाताई जाधव, सौ. रंजनाताई रसाळ, सौ. स्नेहलताताई गायकवाड, डॉ. सौ. अर्चनाताई भालेराव, सौ. जयश्रीताई गायकवाड, सौ. सविताताई जगदाळे, सौ. सुनंदाताई सोनवणे, सौ. अर्चनाताई जोधळे, सौ. कल्पनाताई गायकवाड. सर्व महिला कार्यकारिणीने संपूर्ण मेहनत घेतली. व संपूर्ण कार्यक्रम नियोजनबद्ध पद्धतीने पार पाडण्यात आला.

आलेल्या सर्व माता-भगिनींना महिला कार्यकारिणीच्या वतीने हळदी कुंकवाचे वाण देण्यात आले. वरील कार्यक्रमाप्रसंगी नाशिक जिल्हा कुंभार समाज विकास समितीचे अनेक पदाधिकारी उपस्थित होते. (सर्वांचे नावे लिहू शकत नाही. राग नसावा) नंतर शेवटी सर्वांनी स्नेहभोजनाचा आस्वाद घेतला. नंतर कार्यक्रमाची सांगता झाली.

***

तुपगाव येथे कुंभार काम प्रशिक्षण शिबिर व इलेक्ट्रिक चाक वाटप संपन्न

मंचावर विराजमान अरुणकुमारजी समवेत अनंत महाडकर, रामदास साळवी व मान्यवर

रायगड : तुपगाव येथे दिनांक २४/०१/२०२६ रोजी श्री संत गोरोबा काका मंदिरात कुंभार समाज सामाजिक संस्था जिल्हा रायगड अध्यक्ष मा. अनंत पां. महाडकर, जिल्हा कार्यकारिणी सदस्य रामदास साळवी यांच्या प्रयत्नाने मंजूर झालेल्या खादी ग्रामोद्योग मुंबई, कुंभार समाज सामाजिक संस्था जिल्हा रायगड यांच्या संयुक्त विद्यमानाने कुंभार काम प्रशिक्षण व इलेक्ट्रिक चाक वाटप करण्याचे खादी ग्रामोद्योगाचे अधिकारी मा. आरुण कुमारजी साहेब यांच्या उपस्थितीत कार्यक्रम पार पडला. प्रथम संत गोरोबा काका आणि विठ्ठल, रुक्मिणी यांच्या मूर्तिचे पूजन करून आशीर्वाद घेऊन, शिव छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या प्रतिमेला हार घालून कार्यक्रमास सुरवात केली. कार्यक्रमात इलेक्ट्रिक चाकांसाठी वीस कुंभार समाज बांधव लाभार्थी म्हणून होते.

प्रथमतः सर्व चाकांचे पूजन करून त्या लाभार्थ्यांना १० दिवसांची इलेक्ट्रिक चाका संदर्भात माहिती (प्रशिक्षण) देण्यात येणार असून हे प्रशिक्षण १० दिवस चालणार आहे. प्रशिक्षण संपल्यानंतर चाक वाटप करण्यात येणार आहे. तसेच मागे झालेल्या ३० दिवसांच्या माती कामाचे प्रशिक्षण ठेवण्यात आले होते.

त्यातील लाभार्थी कुंभार समाज बांधवांना शासनाकडून आलेले सर्टिफिकेट वाटण्यात आले. नंतर खादी ग्राम उद्योग मुंबई चे अरुण कुमारजी, ग्राम पंचायत तुपगाव चे ग्राम सेवक विश्वास वारे साहेब,

प्रशिक्षण शिबिराची पाहणी करताना अरुणकुमारजी समवेत संघटनेचे पदाधिकारी

कुंभार समाज रायगड जिल्हा अध्यक्ष अनंत दादा महाडकर, रायगड जिल्हा सचिव साळवी साहेब यांना इलेक्ट्रिक चाका संदर्भात माहिती आणि मनोगत व्यक्त केले.

या कार्यक्रमांस उपस्थित मान्यवर उमेश मळवी दादाजी फाऊंडेशन अध्यक्ष नाशिक, वसंत महाराज कुंभार रायगड भूषण, नंदकुमार चिरनेरकर रायगड जिल्हा उपध्यक्ष, रविंद्र कुंभार सरपंच, रमेश दहिवलीकर जिल्हा कार्यध्यक्ष, दिलीप साळवी जिल्हा सचिव, मधुकर कुंभार जिल्हा महासचिव, रामदास साळवी जिल्हा कार्यकारिणी सदस्य, भरत आपटेकर माजी खालापूर तालुका अध्यक्ष कुंभार समाज, राजेंद्र साळवी कुंभार समाज अध्यक्ष खालापूर तालुका, वसंत कुंभार उपध्यक्ष कोकण विभाग, प्रविण कुंभार माजी जिल्हाध्यक्ष, राजेंद्र मंगरूळकर सचिव खालापूर तालुका कुंभार समाज, संजय शिर्के खोपोली शहर अध्यक्ष, श्रीमती सविता ताई मांडलेकर महिला खालापूर तालुका अध्यक्षा, सौ. कांता ताई नागावकर ग्राम पंचायत सदस्या, स्वप्निल नागावकर कुंभार समाज युवक अध्यक्ष खालापूर तालुका, सिद्धेश कुंभार खोपोली शहर युवक अध्यक्ष, प्रज्वल कुंभार ट्रेनर, सुखदेव सारवे, सचिन साळवी कुंभार समाज अध्यक्ष तुपगांव, देवेंद्र कुंभार उपध्यक्ष, यशवंत बिरवाडकर सेक्रेटरी, उद्धव साळवी खजिनदार आदी मान्यवर, कुंभार समाज बांधव, भगिनी आणि ग्रामस्थ मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

वर्धा येथे भव्य कुंभार समाज मेळावा व सत्कार सोहळा उत्साहात संपन्न

सकल कुंभार समाजाच्या प्रलंबित मागण्या पूर्ण करण्याकरिता मी पाठपुरावा करील- पालकमंत्री डॉ. पंकज भोयर

पालकमंत्री डॉ. पंकज भोयर, प्रदेशाध्यक्ष संजय गाते व पदाधिकार्यांचा सत्कार समवेत मान्यवर

पालकमंत्री डॉ. पंकज भोयर यांना मागणीपत्र देताना संघटनेचे पदाधिकारी

डॉ. पंकज भोयर यांचा सत्कार करताना पदाधिकारी

मेळाव्यास उपस्थित समाज बंधू-भगिनी

वर्धा : श्री संत शिरोमणी गोरोबाकाका मातीकला बोर्डला येत्या अर्थसंकल्पात ५० कोटीची तरतूद करून लवकरात लवकर मातीकला बोर्डाचे कार्य सुरु करण्याकरिता मी वैयक्तिक लक्ष घालून पाठपुरावा करील तसेच अन्य मागण्यांबाबत सुद्धा पाठपुरावा करून मा. देवेंद्रजी फडणवीस साहेबांच्या नेतृत्वात कुंभार समाजाला न्याय मिळवून देऊ असे आश्वासन राज्याचे गृह, गृहनिर्माण, शालेय शिक्षण, सहकार व खाणीकर्म राज्यमंत्री तथा पालकमंत्री वर्धा पंकज भोयर यांनी हेरिटेज सभागृह, वर्धा येथे दिनांक २१ फेब्रुवारी रोजी आयोजित सकल कुंभार समाज विकास परिषदेच्या राज्यव्यापी कुंभार समाजाच्या मेळाव्यात दिले. यावेळी समाजाच्या विविध प्रलंबित प्रश्नांवर चर्चा करण्यात आली. राज्यस्तरीय कुंभार समाज मेळावा अत्यंत उत्साहपूर्ण वातावरणात पार पडला. समाजाच्या सर्वांगीण विकासासाठी आवश्यक असलेल्या विविध मागण्यांबाबत यावेळी सविस्तर चर्चा करण्यात येऊन सर्व ठराव एकमताने मंजूर करण्यात आले. शासन दरबारी समाजाच्या मागण्या ठामपणे मांडण्याचा निर्धारही यावेळी व्यक्त करण्यात आला.

परिषदेत कुंभार समाजाच्या प्रगतीसाठी आठ महत्त्वपूर्ण मागण्या मांडण्यात आल्या. कुंभार समाजासाठी 'श्री संत गोरोबा काका महाराष्ट्र माती कला बोर्ड' तात्काळ कार्यान्वित करून आगामी राज्य अर्थसंकल्पात

किमान ५० कोटी रुपयांची तरतूद करावी, ही प्रमुख मागणी करण्यात आली. तसेच संत गोरोबा काका यांचे जन्मस्थान तेर (जि. धाराशिव) या तीर्थक्षेत्राचा देहू-आळंदीप्रमाणे विकास आराखडा तयार करून सर्वांगीण विकास करण्यात यावा, कुंभार समाजाला विधानपरिषदेत प्रतिनिधित्व देण्यात यावे, अशी मागणी परिषदेमार्फत करण्यात आली.

कुंभार समाजाच्या पारंपरिक व्यवसायाशी संबंधित अनेक अडचणी यावेळी मांडण्यात आल्या. मातीसाठी आकारली जाणारी रॉयल्टी पूर्णपणे माफ करावी, कुंभार समाजासाठी राखीव असलेल्या खाणीवरील अतिक्रमण हटवावे तसेच मध्य प्रदेश शासनाच्या ९ फेब्रुवारी २०२६ च्या परिपत्रकाच्या धर्तीवर महाराष्ट्रातील कुंभार व्यावसायिकांना स्वतंत्र कुंभार खाणी उपलब्ध करून द्याव्यात, अशी मागणी करण्यात आली.

याशिवाय ग्रामपंचायत, नगरपरिषद, महानगरपालिका, जिल्हा परिषद व पंचायत समिती क्षेत्रात कुंभार समाजाच्या उत्पादन व विक्रीसाठी प्राधान्याने जागा उपलब्ध करून द्यावी, कुंभार कला ही पारंपरिक व समाजमान्य कला म्हणून कुशल कारागिरांना राजाश्रय मिळावा तसेच वयोवृद्ध कुंभार कारागिरांना दरमहा पाच हजार रुपये मानधन मंजूर करावे, अशी मागणी परिषदेत करण्यात आली.

भटकंती स्वरूपाचा समाज म्हणून कुंभार समाजाचा एनटी प्रवर्गात

समावेश करून स्वतंत्र दोन टक्के आरक्षण देण्याची मागणीही करण्यात आली. तसेच कुंभार कला व मूर्तिकला हा विषय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये (ITI) सुरू करून पारंपरिक कलेचे संवर्धन करण्यावर भर देण्यात आला.

कार्यक्रमाचे उद्घाटन महाराष्ट्र राज्याचे गृह, ग्रामीण, शालेय शिक्षण, सहकार, खनिकर्म व गृहनिर्माण राज्यमंत्री तथा वर्धा जिल्ह्याचे पालकमंत्री डॉ. पंकज भोयर यांच्या हस्ते झाले. प्रमुख अतिथी म्हणून माजी खासदार रामदास तळस, माजी खासदार सुरेशराव वाघमारे, मेळाव्याचे आयोजक व सकल कुंभार समाज विकास परिषदेचे प्रदेश अध्यक्ष संजय गाते, ज्येष्ठ सामाजिक कार्यकर्ते भगवान सूर्यवंशी, परिषदेचे प्रदेश उपाध्यक्ष चंदनलाल प्रजापती, सरचिटणीस सुभाष तेटवार, रमेश बुरबांदे, ओमप्रकाश पांडे, अविनाश ठाकरे, किशोर कल्पे, वसंतराव जवळेकर, राकेश प्रजापती, एकनाथ बुरबांदे, हरीश मंचालवर, बबलू जुगले, भीमराव डेरे, चेतन बुरबांदे, दिलीप खांडेकर, सचिन इंगळे, संजय वाडकर, राम वरवाडे, गोपाल बनकर, सौ. चंद्रकला चिकाने, राजू खरे, शेषानन्द पांडे महाराज, शंकर मोहबिया, गंगाधर खांदारे

आदी मान्यवर उपस्थित होते.

या भव्य समाज मेळाव्यात कुंभार समाजातील नवनिर्वाचित नगरसेवक, जिल्हा परिषद व पंचायत समिती सदस्यांचा विशेष सत्कार करण्यात आला. तसेच विविध क्षेत्रात उल्लेखनीय कार्य करणाऱ्या किशोरजी कल्पे, प्रा. सचिन प्रजापती, राजेंद्र अंबेरे, डॉ. अमित बिश्वास या समाजबांधवांना "समाज भूषण, समाज गौरव" पुरस्कार देऊन गौरविण्यात आले.

मेळाव्याला समाजबांधव-भगिनी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या यशस्वितेकरिता परिषदेचे जिल्हाध्यक्ष वसंतराव जावळेकर, कृष्णराव बोरसरे, राजेंद्र वझे, रामभाऊ बोरसरे, दिलीप भातकुलकर, सौ. लीना सावळीकर, राजू वझे, जयेंद्र चांदुरकर, विनोद काकडे, सौ. गिरिजा ठाकरे, सौ. वडुलकर, सौ. लांजेवर, कमलेश अवधे, पंकज नानकटे, निलेश वाल्दे, अशोक कपाट, उमेश ठाकूर, अरुण वाल्दे, सुरेश बोरसरे, मुकेश वरवाडे, राहुल बोरसरे, सौ. रंजना ठाकरे, राजेंद्र गांधे यांनी परिश्रम घेतले.

***

महत्वाकांक्षा वाढल्याने विवाह जुळण्यास अडचणी; हिमगौरी आडके कुंभार समाजातर्फे राज्यस्तरीय वधूवर मेळावा

संत गोरोबा काकांच्या प्रतिमेचे पुजन करताना पुरुष व महिला पदाधिकारी व मान्यवर

सातपूर : सद्यस्थितीत युवक-युवतींमध्ये अपेक्षा आणि महत्वाकांक्षा वाढत आहेत. लग्न जुळणे किंवा जमविणे अवघड होऊन बसले आहे. त्यामुळे कुटुंब संस्कृती बिघडणार नाही याचा वधूवरांनी व्यापक विचार करणे काळाची गरज आहे. असा सल्ला महापौर हिमगौरी आडके यांनी दिला आहे. नाशिक जिल्हा कुंभार विकास समितीच्या वतीने रविवारी (दि.२९) आयोजित राज्यस्तरीय वधूवर मेळाव्याच्या उदघाटन प्रसंगी त्या बोलत होत्या. महापौर आडके यांनी पुढे सांगितले की, दिवसेंदिवस जाॅब कमी होत चालले आहेत. संघर्ष करावा लागत आहे. युवकांनो जाॅब मागण्यापेक्षा जाॅब देणारे व्हा. युवतींनी व्यापक विचार करून नोकरी करणाराच जोडीदार पाहिजे. असा विचार सोडून दिला पाहिजे. प्रमुख पाहुणे म्हणून महाराष्ट्र कुंभार समाज सामाजिक संस्थेचे संस्थापक

सतीश दरेकर उपस्थित होते. तर अध्यक्षस्थानी संस्थेचे प्रदेश अध्यक्ष रमाकांत क्षीरसागर होते. तर व्यासपीठावर संस्थेचे राज्य पदाधिकारी उपस्थित होते. या मेळाव्याला राज्यातून जवळपास ३५० च्यावर वधूवर, घटस्फोटीत वधूवर आणि पुनर्विवाह इच्छुक विधवा आणि विदुर मोठ्या संख्येने सहभागी झाले होते.

यावेळी वधूवरांनी आपला परिचय करून दिला. या मेळाव्याच्या माध्यमातून लग्न जुळण्यास मोठी मदत होणार असून आता प्रत्येक जिल्ह्यात अशा प्रकारचा वधूवर परिचय मेळाव्याचे आयोजन करण्यात येणार असल्याचे प्रदेश अध्यक्ष रमाकांत क्षीरसागर यांनी सांगितले. तर अशा मेळाव्यात पालकांनी वधूवरांना आणले पाहिजे, मुलींनी तडजोडीची भूमिका स्वीकारली तर लग्न जुळविण्यास मदत होईल. अशी अपेक्षा संस्थापक सतीश दरेकर यांनी व्यक्त केली.

मेळाव्याचे संचालन पुंडलिक सोनवणे, सविता जगदाळे, डॉ. अर्चना भालेराव, सुवर्णा जाधव, कांचन बोरसे आदींनी केले. यावेळी गंगाधर जोर्वेकर, डॉ. दिलीप मेनकर, अशोक जाधव, बाळासाहेब जोर्वेकर, रमेश गायकवाड, वसंत गाडेकर, रवींद्र चौधरी, अरविंद क्षीरसागर, राधेशाम गायकवाड, जगदीश मोरे, भरत शिरसाठ, राजेंद्र आहरे, प्रवीण जाधव आदींसह पदाधिकारी उपस्थित होते. सूत्रसंचालन वधूवर आघाडीचे अध्यक्ष पुंडलिक सोनवणे यांनी केले. प्रास्तविक संस्थेचे जिल्हाध्यक्ष सोमनाथ सोनवणे यांनी केले. स्वागत शहराध्यक्ष गणेश आहरे, डॉ. जितेंद्र भालेराव यांनी केले. अनिल आहरे यांनी आभार मानले. यावेळी राज्यातील समाज बांधव उपस्थित होते.

***

संत शिरोमणी गोरोबाकाका समाज सेवा संस्था वर्धापन दिन संपन्न
संत शिरोमणी गोरोबाकाका समाज सेवा संस्था, नेहरूनगर, पिंपरी यांचा २८ वा वर्धापन दिन

व्यासपिठावर विराजमान सौ. व श्री. सतिशदादा दरेकर, हनुमंतराव भोसले, संजय राजे, रसिकाताई खेडकर, प्रतिभाताई ओव्हाळे, बाबाजी कुंभार, संतोष कुंभार, प्रकाश साळवी, ऋषिकेश काशीद, सत्यवान वाळके व मान्यवर

उद्योजक सुनिलशेट नरवणकर यांना समाजगौरव पुरस्कार प्रदान करण्यात आला. डावीकडून बाबाजी कुंभार, तुकाराम परबते, प्रकाश साळवी, सतिशदादा, रसिकाताई व नरवणकर परिवार

के. पांडुरंगशेट परबते यांना मरणोत्तर समाजभूषण पुरस्कार मान्यवरांच्या हस्ते प्रदान करण्यात आला. पुरस्कार स्विकारताना श्रीमती अलकाताई, सतिश, संदेश, दिशांत, शीतल, पुजा, अंकिता व नातवंडे

सतिशदादा दरेकर यांना समाजरत्न पुरस्कार प्रदान करताना हनुमंतराव भोसले समवेत सौ. माधुरी, अभिजीत व सौ. अंकिता दरेकर आणि उपस्थित मान्यवर पदाधिकारी

दिनांक २६ जानेवारी २०२६ रोजी, प्रजासत्ताक दिनाचे औचित्य साधून, नेहरूनगर येथील संत शिरोमणी गोरोबाकाका विठ्ठल-रुक्मिणी मंदिराच्या पवित्र प्रांगणात उत्साहात संपन्न झाला. अत्यंत भव्य, शिस्तबद्ध व प्रेरणादायी वातावरणात साजरा करण्यात आला. हा कार्यक्रम केवळ एक उत्सव न राहता, तो समाजाच्या एकतेचा, संस्कारांचा व भविष्याकडे वाटचाल करणाऱ्या विचारांचा भव्य घोष ठरला.

कार्यक्रमाची सुरुवात दीपप्रज्वलनाने झाली. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष हनुमंतरावजी भोसले (माजी महापौर, पिंपरी चिंचवड महानगरपालिका), सौ. सारिका ताई मासुळकर (नवनिर्वाचित नगरसेविका, पिंपरी चिंचवड मनपा), प्रकाश शेट साळवी (अध्यक्ष, कोकण विभाग-कुंभार समाज संघटना) तसेच उपस्थित मान्यवरांच्या हस्ते दीपप्रज्वलन करून कार्यक्रमाचा शुभारंभ करण्यात आला.

यानंतर संस्थेचे अध्यक्ष तुकाराम परबते यांनी आपल्या ओघवत्या, विचारप्रवर्तक भाषणातून संस्थेच्या २८ वर्षांच्या समाजसेवेचा गौरवशाली प्रवास उपस्थितांसमोर उलगडला. शिक्षण, सामाजिक बांधिलकी, युवक सक्षमीकरण आणि संस्कार या चार स्तंभांवर उभ्या असलेल्या संस्थेच्या

कार्याचा त्यांनी सविस्तर आढावा घेतला आणि आगामी काळातील उपक्रमांची दूरदृष्टीपूर्ण रूपरेषा मांडली.

कार्यक्रमास उपस्थित असलेल्या विविध क्षेत्रांतील मान्यवरांचे संस्थेच्या वतीने सन्मानपूर्वक स्वागत व सत्कार करण्यात आला.

यामध्ये राहुलजी भोसले (नगरसेवक, पिंपरी चिंचवड मनपा), संजयजी राजे (संपादक, कुंभश्री), श्रीमती प्रतिभाताई ओव्हाळे (अध्यक्ष, बी. आर. खेडकर प्रतिष्ठान), सौ. रसिकाताई खेडेकर (नवनिर्वाचित नगरसेविका, खेड नगरपरिषद), बाबाजी कुंभार (अध्यक्ष, कुंभार समाजोन्नती मंडळ, पुणे), ऋषिकेश काशीद (अध्यक्ष, कुंभार समाजोन्नती मंडळ, पिंपरी चिंचवड), सत्यवान वाळके (अध्यक्ष, पुणे जिल्हा कुंभार समाज सामाजिक संस्था, महाराष्ट्र राज्य), अण्णा राहुकर (कार्यकारिणी सचिव, पुणे जिल्हा कुंभार समाज सामाजिक संस्था) आणि कुमार यश दत्ताकाका साने (नवनिर्वाचित नगरसेवक, पिंपरी चिंचवड मनपा) यांचा विशेष समावेश होता.

कार्यक्रमातील एक अत्यंत प्रेरणादायी टप्पा म्हणजे शिशुगट ते पदवीधर विद्यार्थ्यांचा गुणगौरव सोहळा. भावी पिढीला प्रोत्साहन देणाऱ्या

गुणी विद्यार्थ्यांना बक्षीस देताना कुंभश्री संपादक संजय राजे समवेत मान्यवर या उपक्रमातून संस्थेची शिक्षणाप्रती असलेली कटिबद्धता पुन्हा अधोरेखित झाली. या उपक्रमासाठी संतोष परबते व बबन परबते यांनी पहिली ते दहावीच्या विद्यार्थ्यांसाठी आवश्यक साहित्य संस्थेला प्रदान करून समाजासमोर आदर्श निर्माण केला.

यानंतर संस्थेतर्फे देण्यात येणाऱ्या मानाचे पुरस्कार वितरणाचा सोहळा पार पडला. समाजसेवेचा आदर्श ठरलेल्या स्वर्गीय पांडुरंग शेट परबते यांना त्यांच्या अविस्मरणीय कार्यासाठी समाज भूषण पुरस्कार (मरणोत्तर) प्रदान करण्यात आला.

त्यांच्या कुटुंबीयांच्या उपस्थितीत हनुमंतरावजी भोसले, संजयजी राजे व श्रीमती प्रतिभाताई ओव्हाळे यांच्या हस्ते हा पुरस्कार देण्यात आला. तसेच समाजकार्यात सातत्याने योगदान देणारे सुनील शेट नरवणकर यांना समाज गौरव पुरस्कार देऊन गौरविण्यात आले.

हा पुरस्कार हनुमंतरावजी भोसले, संजयजी राजे, श्रीमती प्रतिभाताई ओव्हाळे व सतीश दादा दरेकर यांच्या हस्ते प्रदान करण्यात आला.

कार्यक्रमातील सर्वाधिक लक्षवेधी ठरलेला समाज रत्न पुरस्कार संस्थेतर्फे सतीश दादा दरेकर यांना त्यांच्या उल्लेखनीय व प्रभावी सामाजिक कार्यासाठी प्रदान करण्यात आला.

हा पुरस्कार हनुमंतरावजी भोसले, संतोष दगडू कुंभार, संजयजी राजे, काशीराम साळवी आणि श्रीमती प्रतिभाताई ओव्हाळे यांच्या हस्ते प्रदान करण्यात आला.

यानंतर उपस्थित मान्यवरांनी समाजातील एकता, युवकांचे नेतृत्व,

संजय राजे यांचा सत्कार करताना अध्यक्ष तुकाराम परबते

शिक्षणाचे महत्त्व आणि सामाजिक जबाबदारी यावर मार्गदर्शक व प्रेरणादायी विचार मांडले.

तसेच मागील वर्षी सेवानिवृत्त झालेल्या मान्यवरांचा संस्थेतर्फे सन्मान करण्यात आला.

कार्यक्रमाच्या समारोपप्रसंगी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष हनुमंतरावजी भोसले यांनी संस्थेच्या कार्याचे विशेष कौतुक करत कार्यक्रमाच्या यशस्वी आयोजनाबद्दल सर्व पदाधिकारी, कार्यकर्ते, स्वयंसेवक, समाजबांधव व उपस्थित मान्यवरांचे मनःपूर्वक आभार मानले.

कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन संस्थेचे कार्याध्यक्ष अनिलजी नरवणकर व प्रभाकर गुडेकर यांनी अत्यंत प्रभावी व शिस्तबद्ध पद्धतीने केले.

या भव्य सोहळ्याचे यशस्वी नियोजन व व्यवस्थापन संस्थेचे अध्यक्ष तुकाराम परबते, उपाध्यक्ष शिवाजी साळवी, सहउपाध्यक्ष संतोष नरवणकर, सचिव दिलेश साळवी, सहसचिव अनिल साळवी, खजिनदार दिवेश परबते, सहखजिनदार सुहास खेडेकर आणि इतर सर्व पदाधिकाऱ्यांनी अत्यंत नियोजनबद्ध व एकजुटीने केले.

हा २८ वा वर्धापन दिन समाजासाठी केवळ एक कार्यक्रम न राहता, तो स्वाभिमान, प्रेरणा आणि भविष्यातील वाटचालीचा ठोस संकल्प घेऊन जाणारा एक ऐतिहासिक व संस्मरणीय टप्पा ठरला.

Tirupati Motors

All type of Vehicles Spaers,
Specialist in
Tata & Mahindra Jeep

V.K. Sonawane
Mob. : 9860708969

Amit Vilas Sonawane
Mob. : 9960883863

Alephata, Kalyan Road, Tal. Junnar, Dist. Pune.

Our Inspiration
Late Onkar S. Mangalkar

Prop. : Avinash O. Mangalkar

ROMSAM ENGINEERS

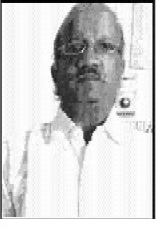
TEXTILE M/C MANUFACTURING &
CONSULTING ENGINEERS
(WEAVING PREPARATORY)

WORKS :
GALA NO. 11, KAMAT INDUSTRIAL COMPLEX,
NR. HOTEL SAI PALACE, PHILIPS-TELCO ROAD,
BHOSARI PUNE 411026

Ishan Sanskriti, Building No. 3, RH -13, Near Chaitanya Nagari,
Warje, Pune 411 058 ● MOBILE : 09823114804
● E-MAIL - romsam@bsn.in

चरित्रे, आत्मचरित्रे प्रकाशन योजना

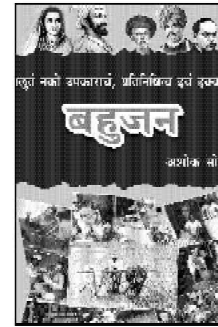
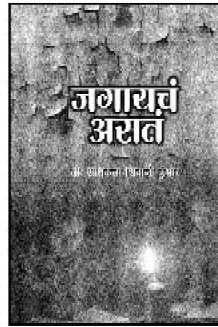
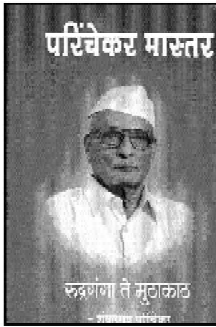
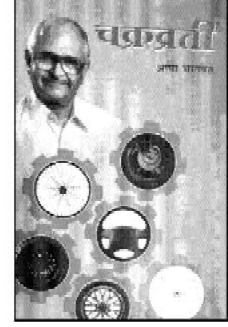
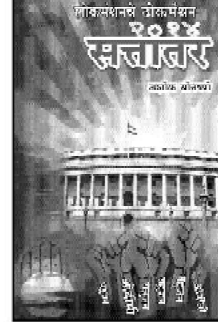
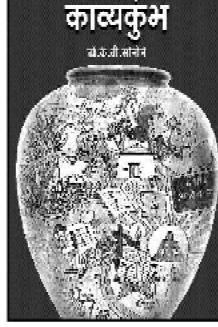
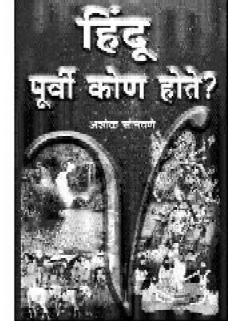
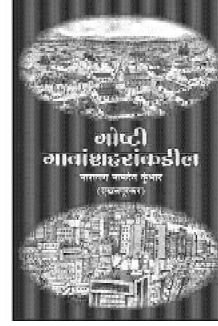
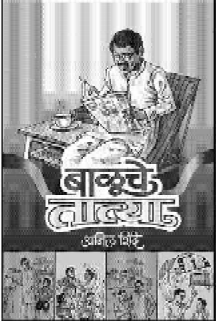
श्री. अनिल शिंदे

राजकीय, साहित्य, सामाजिक, औद्योगिक, व्यापार, व्यावसायिक इ. अथवा अन्य क्षेत्रात स्वतःचे नाव करणाऱ्या कुंभार समाजातील यशस्वी मान्यवरांची चरित्रे, आत्मचरित्रे प्रकाशित करण्याची योजना

सौ. उषा शिंदे

मुलाखत, शब्दांकन, लेखन, संपादन, डी.टी.पी., मुद्रितशोधन, बांधणी सर्व व्यावसायिक जबाबदारी उषा-अनिल प्रकाशन (पुणे) घेणार

● ही प्रेरणादायी आत्मचरित्रे प्रकाशित ●

पुढच्या पिढ्यांना आपल्या ज्ञान, अनुभवाचा वारसा देऊ इच्छिणाऱ्या प्रत्येकाने संपर्क साधावा.

उषा-अनिल प्रकाशन

संत गोरा कुंभार सोसायटी, प्लॉट क्र. १०९, साळुंके रस्ता, सहकारनगर क्र. २, पर्वती, पुणे ४११ ००९. मो. क्र. ९८५०६६७४१६

कुमावत को. ऑप. क्रेडिट सोसायटी लि. कोल्हापूर

२३०, डी. गंगावेश रोड, कोल्हापूर, फोन नं. ०२३१-२५४१८४६

श्री. विलास सदाशिव कुंभार
(अध्यक्ष)श्री. शहाजी नानू कुंभार
(उपाध्यक्ष)श्री. महेश मोहन कुंभार
(व्यवस्थापक)**३१/०३/२०२४ अखेर अंकेची सांपत्तिक स्थिती**

१) वसुल भाग भांडवल	: १,१६,९६,९१५	२) राखीव व इतर निधी	: २,६४,४५,७५३
३) ठेवी	: १९,४३,६१,९३४	४) कर्ज	: १०,१६,५८,०२०
५) व्यवहार (उलाढाल)	: ४९,४०,३१,९८७	६) खेळते भांडवल	: २४,५६,३६,०८५
७) गुंतवणूक	: १३,४७,२०,३०७	८) डिव्हीडंड	: १५%
९) निव्वळ नफा	: ३१,८७,८५४		

संचालक मंडळ**ऑडिट बर्ग 'अ'**

श्री. मारुतराव श्रीपतरावे कातवरे
श्री. सुभाष सखाराम कुंभार
श्री. दिपराज मनोहर माजगांवकर (कुंभार)

श्री. सतिश सदाशिव कुंभार
श्री. नितीन श्रीकृष्ण ब्रम्हपूरे
श्री. जगदीश आबाजी कांबळे
श्रीमती मिनाक्षी बाजीराव कुंभार

श्री. मारुती शंकर कुंभार
श्री. सागर आनंदा वडगावेकर
श्री. शोभा सुनिल माजगांवकर

R. S. ENTERPRISES

Reaching out to Serve....

Medical Equipment's & Devices

Following are the Companies & Products we mainly deal with,

- **Drager India Pvt. Ltd.** - ICU Ventilators, Transport Ventilators, Patient Monitors, Gas Lines, Anesthesia Work Stations, Baby Warmers & Many More
- **BBraun Medical India Pvt. Ltd.** - Aesculap (Neuro, Cardiac & General Surgery Instruments), All Transplant Instruments, Dialysis Machines, Syringe & Infusion Pump & Many More
- **Philips India Pvt. Ltd.** - Defibrillators, Monitors, BiPAP Machines & Many More
- **Godrej & Boyce Mfg. Co. Ltd.** - Hospital Furniture, ICU & Ward Beds
- **Johnson & Johnson Pvt. Ltd.** - Sutures, Plasma Sterilizers (ASP), Cautery's, Harmonic Machines, Surgery Equipment's
- **Remi India & Spire Automation** - ALL Lab related equipment's
- **BD/BARD India Pvt. Ltd.** - Onco Ports, Dialysis Permanent Catheters

R. S. ENTERPRISES

Off. No. 10, First Floor, Off. No. 9, Ground Floor, Raturang Society,
Aranyeshwar Mandir Road, Parvati, Pune - 411009

Mob.: 9371026632 / 9011093989**SANTOSH RAJE**

१९४७ पासुनचे पुण्यातील पहिले

पाषाणकर गॅरेज

PROFESSIONAL SPRAY AND BAKE BOOTH

सर्व प्रकारच्या कार स्प्रे पेंटिंग
स्पेशालिस्ट

खास वैशिष्ट्य : पेन्टींग रुम

ऑक्सिडेंट जॉब व इन्शुरन्स क्लेमची कामे खात्रीशीर व योग्य भावात
करून मिळतील.

२५१/१, सदाशिव पेठ, भावे स्कुल समोर, पुणे - ३०.

फोन : ०२०-२४४७५७८८, ४०५८५५५.

* प्रोप्रायटर *

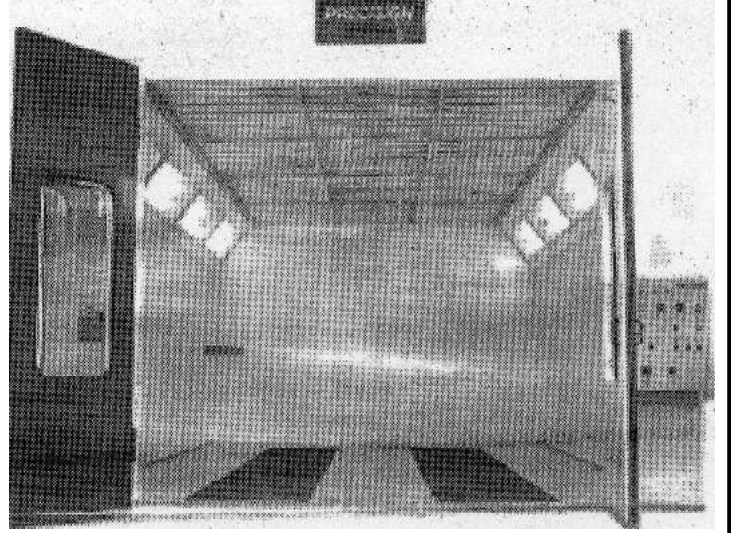
दत्तात्रय नानासाहेब पाषाणकर

मो. ९८२२०००५०३

सुरज सुरेश पाषाणकर

मो. ९८९००५९९९५

कै. बाळासाहेब उर्फ सुरेश नानासाहेब पाषाणकर

एकनाथ शिवराम जाधव
9881611020

उद्धव जाधव
9922785733

राजू जाधव
9890554718

अविनाश जाधव
9881057917

रोहिणी वीट सप्लायर्स

रोहिणी अर्थमुक्कर्स

आमचेकडे सर्व प्रकारचे
बिल्डींग मटेरीयल मिळेल.

आमचेकडे पोकलॅन मशिन, जे.सी.बी., डंपर भाड्याने मिळेल.

तसेच जमिन लेव्हलींग, साईड पट्ट्या, पाईपलाईन इ. कामे केले जातील.

पत्ता : शिरूर (तांगडी) ता.चांदवड, जि. नाशिक

कुंभश्री

जानेवारी २०२६

कठिनाई के बीच में अवसर छिपा है।

९६

प्रेरणास्थान

बी. एम. धुमाल

श्री. गणेश धुमाल

जय गणेश मेडिकल

अँड जन्तल स्टोअर्स केमिस्ट अँड ड्रुगिस्ट

साई मेडिकल

गंगाई चेंबर्स, पहिला मजला, मेन रोड, आकुर्डी,
पुणे ४११ ०३८.

प्रो. गणेश बबनराव धुमाल

कुंटे कॉम्प्लेक्स, मारुती मंदिराजवळ, मेनरोड,
आकुर्डी, पुणे-३५. मो. 9011561919

गणेश आर्टस्

आमचेकडे सर्वांग सुंदर गणेशमूर्ती
होलसेल भावात मिळतील

श्रीराम मंगल कार्यालय

मु.पो. काशीळ, पुणे-बेंगलोर हायवे, ता. जि. सातारा.

जयवंत रामचंद्र कुंभार

संचालक

मो. ९८२२०५६३२४

अजिंक्यतारा सहकारी साखर कारखाना सातारा

वसंत रामचंद्र कुंभार

मा. पंचायत समिती सदस्य सातारा

मो. ९८५०४१८२२५

Adv. Abhay Raje
B.E. (Prod), MIE, MBA, LL.M.
Director

Tubular Coupling And Auto-Comp Pvt. Ltd.

Manufacturers of API Coupling & Auto Components

G-27, MIDC, Ahmednagar 414 111

Cell : + 91 9923284242 e-mail : abhaykraje@gmail.com

website : www.tcac.co.in

अँड. अभय राजे

सर्व प्रकारचा कायदेविषयक सल्ला

८३३, बागडपट्टी, नेता सुभाष रोड, अहमदनगर ४१४ ००१

फोन (०२४१) २३४५४०१ मोबा. ९९२३२८४२४२

सर्वांगसुंदर गणेशमूर्तीचे उत्पादक

महेश(राजु)कुंभार
९४२२३५९४५८

जयश्री महेश कुंभार
९६३७८५४२४२

चिंतामणी
आर्ट

जय
आर्टस्

आमच्याकडे सर्वांगसुंदर गणेशमूर्ती
होलसेल भावात मिळतील

दत्तवाडी, उरळी कांचन, पुणे ४१२ २०२

कुंभश्री

जानेवारी २०२६

मनाची शांतता म्हणजे सुखी जीवन होय.

९७

त्रिस्कंध पंचकर्म चिकित्सालय

सर्व प्रकारच्या रोगांवर आयुर्वेदिक उपचार

वैद्य निलेश भागवत शिर्के
बी.ए.एम.एस.
7391955911

वैद्य सौ. गौरी निलेश शिर्के
बी.ए.एम.एस.

चिंचवड : फ्लॉट नं. १, बिल्डिंग नं. बी १०, राजपार्क, पोतदार
शाळेजवळ, केशवनगर, चिंचवड, पुणे ४११ ०३३.
सकाळी १० ते सायंकाळी ८

खोपोली : माहेर हॉस्पिटल, मुख्य बाजारपेठ, खोपोली,
ता. खालापूर, जि. रायगड
प्रत्येक महिन्याच्या १ व १५ तारखेस
सकाळी ९ ते सायं. ४

Email : drnileshshirke@gmail.com

श्री

Mob.:
9224805428
9702448280

संभाजी पा. कुंभार

देवनार मेडिकल आणि जनरल स्टोअर्स
DEONAR MEDICAL & GENERAL STORES
Chemist & Drugisst

"Human Care & Health Care"

Shop No. 1 & 2, Aastha II, Opp. Lakme Co.,
Govandi Station Road, Govandi,
Mumbai - 400 088.
Tel. : 022 - 25550020
Email: mrunalipharmacydeo@gmail.com

Free Home Delivery

अशोक धोंडीराम कुंभार
Mo. : 9890368125

Corp. Office
Plot No. 49, Near Aditya Nagari,
Bombay Restaurant Chowk,
Satara 415 003
shreekumbharenterprises@gmail.com
www.shreekumbharenterprise.com

श्री कुंभार एंटरप्रायजेस

इले. व मेक. वजन काटे, मापे, मिलक अॅनालायझर, फॅट मशिन

इ. चे अधिकृत विक्रेते

शासनमान्य
वजन काटावाळे

विक्री पश्चात
सेवेची हमी

MILK ANALYSER

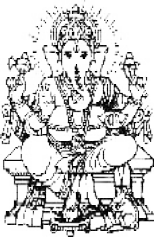

संचालक

सचिन अ. कुंभार
Mo. + 91 9890169492
9970049494
Shop. 02162-233492

१५५, कुंभारवाडा, केसरकर पेठ, नगरपालिकेजवळ, सातारा.

श्री आर्टस्

गणेश मुर्ती व गौरीचे

* होलसेल विक्रेते *

मु. पो. दत्तवाडी, ऊरुळी कांचन, ता. हवेली, जि. पुणे - ४११ २०२

पंकज ह. कुंभार
मो. ९९२३१९४३९४

चरण ह. कुंभार
मो. ९९२३०६२७०६

कुंभारी
जानेवारी २०२६

वर्तमानकाळ हा भविष्यकाळ विकत घेत असतो.

९८

RAJE SURGICALS

Sanjay Y. Rajе
D.P.O.E. (Mumbai)
Prosthetist & Orthotist
9822969535

Anjali S. Rajе
B.Sc.DMLT
9922580296

- Prostheses (Artificial Limb)
- Orthopaedic Appliances
- Orthoses
- Surgical & Scientific Instruments
- Rehabilitation Aid & Equipments
- Hospital Equipments & Furniture

POLIO CLINIC & REHAB CENTRE

'Manas', Bhosale Nagar, New Radhika Road, Near Hotel Rajtara, Satara.
Ph.: (02162) 236629

● Email Id : rajesurgicals@gmail.com ● sanjayrajeperc@gmail.com

पंकज आर्टस्

आमच्याकडे प्लॉस्टर व शाडू मातीच्या सुबक व रेखीव गणपती मुर्ती होलसेल भावात मिळतील.

श्री. बाळासाहेब धोंडिबा कुंभार
मो. ९४२३२१२१८४

पंकज बाळासाहेब कुंभार
G.D. Arts
मो. ९६७३१३२३६५

श्री. विठ्ठल धोंडिबा कुंभार
मो. ९६७३१३२३६५

मु. भवरापुर, पो. उरळी कांचन, ता. हवेली, जि. पुणे ४१२ २०२.

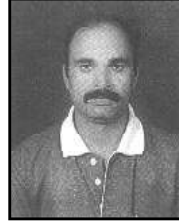
आमचे प्रेरणास्थान

स्व. सौ. अनुसया

स्व. निवृत्ती शिर्के

प्रो. सुरेश निवृत्ती शिर्के
सिव्हिल इंजिनियर

शिर्के कंस्ट्रक्शन

सर्व प्रकारचे बंगले व स्किमची कामे योग्य दरात करून मिळतील.

मु. पो. नांदलापूर, ता. कराड, जि. सातारा.

फोन : (नि) ०२१६४/२४२०४६ मो. : ०९७६२५२१०८३

बालाजी

ऑटोमोबाईल्स

प्रो. ज्ञानेश्वर शांताराम शिंदे
Mob. : 9860159519

मनोज ज्ञानेश्वर शिंदे
सिव्हिल इंजिनियर व गव्हर्नमेंट कॉन्ट्रॉक्टर
Mob. 9822011156
9890453147

टाटा व महेंद्रा गाडीचे ओरिजनल सुट्या भागांचे विक्रेते

आळेफाटा, ओतुर कल्याण रोड, ता. जुन्नर, जि. पुणे.

राजश्री टिंबर मर्चन्ट व जितेंद्र ट्रेडर्स

जनरल कॉन्ट्रॉक्टर अँड सप्लायर्स

आमचे प्रेरणास्थान

अशोकराव ब. हर्णसकर
मो. 9850402010

सचिन अशोकराव हर्णसकर
नगराध्यक्ष भोर नगरपालिका
मो. 9850243030

सागवानी व इमारतीच्या जंगली, लालटीक, बेलपण, पीळकोटा, मंगलौरी, कौल, वासे, शहाबादी फारशीचे व्यापारी
मु. पो. ता. भोर, जि. पुणे. फोन. ऑफिस : ०२११३ - २२३९७३

विट कारखाना

प्रो. धनंजय रमेश हर्णसकर
५०३, नागोबा आळी, भोर, पुणे ४११ २०६.
फोन : निवास - (०२११३) २२२७७३
मोबाईल - ९८२२२७२४७३

प्रेरणास्थान : रमेश बाबुयाव हर्णसकर

श्री गणेश मेडिकल अँड
जनरल स्टोअर्स
प्रो. गणेश रमेश हर्णसकर
मोबाईल - ९८२२४२६२७३
सम्राट चौक, भोर, जि. पुणे. फोन : (०२११३) २२२०८४

कुंभश्री

जानेवारी २०२६

आशा सर्वोत्तम प्रकाश हैं।

९९

गणराज हार्डवेअर

डिलर
उदय एच.डी.पी.ई.पाईप

श्री. हेमराज बोराराम प्रजापति श्री. गोपाल हेमराज प्रजापति

फिनोलेक्स पाईप, पी. व्ही. सी. पाईप फिटींग, जी. आय. पाईप फिटींग, रस्सी, ताडपत्रीचे व सर्व प्रकारचे मोटर होलसेल आणि रिटेल विक्रेते.

उत्तम प्रकारच्या सर्व साईजच्या विटा होलसेल भावात मिळतील.

श्री छत्रपती शिवाजी मार्केट, गाळा नं. ४३, सासवड, पुणे. मो. ९०११४९२९४३.

Akhilesh K. Prajapati

9881407087

JAY SHRI RAM INDUSTRIES

JOB WORK : Lathe Work, Center less Grinding & Thread Rolling

Dynamic Co.-op. Society, F9/9, MIDC, Ambad, Nashik - 10.
Tel. : 0253-6603136

आहेर ब्रिक्स

बिल्डिंग मटेरियल

अँड सप्लायर्स

श्री. राजेंद्र रंगनाथ आहेर

चि. ज्ञानेश्वर राजेंद्र आहेर

अध्यक्ष निफाड तालुका कुंभार समाज सामाजिक संस्था

डिप्लोमा इन अँग्रीकल्चर

अध्यक्ष कुंभार समाजोन्नती मंडळ

ओझर शहर बारा बलुतेदार महासंघ

M. : 9422249690/9405888687/7588212624

बाणगंगा, मारुती मंदिराजवळ, विटभट्टी, ओझर (मिग),
ता. निफाड, जि. नाशिक 422 206. Mob.: 9423972947

सौ. सुनंदा रा. आहेर

दत्तकृपा कोल सप्लायर्स

इंपोर्टेड कोळसा व राख ठोक व किरकोळ भावात मिळेल

श्री दत्तकृपा वीट कारखाना

उत्तम प्रतीचे वीटा होलसेल भावात मिळतील.

सुहास उर्फ

सतिश चंद्रकांत कुंभार

मो. 9922234552

विट कारखानदार व मुर्तीकार

सर्वांगसुंदर गणेशमूर्ती मिळतील.

निवास : मु.पो. ओझडे, ता. वाई, जि. सातारा.

चि. श्रीनिवास चंद्रकांत कुंभार

मो. 9822472552

श्री साईनाथ

एन्टरप्रायजेस

Expert Profile Cutters and

Dealers in Iron Goods.

किशोर गुडेकर

Mo. : 96650 65826
98226 45832

सौ. कांचन कि. गुडेकर

Mo. : 9766690922
8624067149

प्लॉट नं. २६, सेक्टर नं. ७, पी.सी.एन.टी.डी.ए., भोसरी, पुणे ४११ ०२६.

फोन : (०२०) ६५१११८६०, ६५११६७८०

CNC Profile Cutting Machine

प्रणव एन्टरप्रायझेस

प्रणव वॉटर सप्लायर्स

६५/७, निवृत्तीनगर, हडपसर, हांडेवाडी
रोड, हडपसर, पुणे ४११ ०२८.

ऑफिस

प्रोफा. सुधीर निवृत्ती कुंभार

१६५/क, माळवाडी, हडपसर, पुणे ४११ ०२८.

फोन नं. २६९९२४२

सर्व कुंभार समाज बांधव व कुंभप्री
परिवारास गोरे परिवारातर्फे
हार्दिक शुभेच्छा!

के. सौ. अन्नपूर्णा बाळाजी गोरे
दे. राजा, जि. बुलढाणा

सुरेश बाळाजी गोरे
दे. राजा, जि. बुलढाणा
Mo. 9673145938

रमेश बाळाजी गोरे (पोलीस)

दे. राजा, जि. बुलढाणा Mo. 9923273071

श्री. बाळाजी भिमाजी गोरे
ज्येष्ठ सत्यशोधक व
कुंभप्री प्रतिनिधी
Mo. 9673862392

सर्व कुंभार समाज बांधव व कुंभप्री परिवारास
शेवाळे परिवारातर्फे हार्दिक शुभेच्छा!

श्री. पांडुरंग नामदेव शेवाळे
औषधी निर्माण अधिकारी चिखली, जि. बुलढाणा
Mo. 8888854655

सौ. प्रमिला पांडुरंग शेवाळे
Mo. 9764328620

श्री. संदीप पांडुरंग शेवाळे ME Ph. D
(Chemical Engineering) प्राध्यापक
MIT आळंदी Mo. 9823272765

चि. प्रदिप पांडुरंग शेवाळे ME
(Comp. Sci & Engg.) प्राध्यापक
D.Y. Patil College of Engineering,
Pimpri Mo. 9860363240

कुंभप्री

जानेवारी २०२६

आयुष्यात भावनेपेक्षा कर्तव्य मोठे असते.

१००

नवी मुंबई कुंभार समाजाचा १२ वा वर्धापण दिन सोहळा मोठ्या उत्सवात संपन्न

मा. खासदार संजीव नाईक यांचा सत्कार करताना अध्यक्ष मोहन कुंभार समवेत रमाकांत क्षीरसागर, वसंतराव व अनंतराव

प्रदेशाध्यक्ष रमाकांतजी क्षीरसागर यांचा सत्कार करताना मुर्तिकार संघटनेचे अध्यक्ष नितीनजी कुंभार (साबासकर) समवेत मान्यवर

सामाजिक संस्थेचे संस्थापक सतिशदादा दरेकर यांचा सत्कार करताना उद्योजक नंदूशेट कुंभार समवेत जगदीशजी, रमाकांतजी व मान्यवर

मान्यवरांचे समवेत पुरुष व महिला पदाधिकारी

यांच्या शुभहस्ते देऊन सन्मानित करण्यात येणार आले.

कार्यक्रमाचे प्रमुख पाहूणे महाराष्ट्र प्रदेश कुंभार समाजाचे संस्थापक अध्यक्ष सतिश दादा दरेकर, प्रदेश अध्यक्ष रमाकांत क्षीरसागर, मा. खासदार डॉ. संजीवजी नाईक साहेब, महेश सायकर (प्रदेश कार्याध्यक्ष), अनंत कुंभार (प्रदेश उपाध्यक्ष), वसंत घोडनदीकर (प्रदेश उपाध्यक्ष), सोमनाथ सोनवणे (प्रदेश कोषाध्यक्ष), बाळासाहेब कुंभार (अध्यक्ष-पारंपारीक आघाडी), जगदीश मोरे (प्रदेश अध्यक्ष - सोशल मिडीया), भानुदास गोन्हेकर (अध्यक्ष - पालघर), रविंद्र दरेकर (मा. जिल्हा व्यवस्थापक ओबीसी महामंडळ), डॉ. सुरेश काळे, राज कुंभार (प्रदेश उपाध्यक्ष - युवा), रविंद्र रसाळ (प्रदेश सरचिटणीस), सत्यवान वाळके (अध्यक्ष - पुणे जिल्हा), आण्णा राहूकर (सरचिटणीस), बाळासाहेब जोर्वेकर (कार्याध्यक्ष - वधूवर आघाडी), वसंत कुंभार (संघटक), रामदास कुंभार (पश्चिम विभाग कार्याध्यक्ष), अशोक जाधव (अध्यक्ष - नाशिक जिल्हा), प्रकाश साळवी (अध्यक्ष - कोकण विभाग), सौ. मिना चौलकर (महिला अध्यक्षा), अमोल पिरदनकर (उपाध्यक्ष - कोकण विभाग), सिताराम पेरवकर, सतिश येलम (युवा अध्यक्ष - कोकण विभाग), भास्कर कल्याणकर (अध्यक्ष - ठाणे जिल्हा), प्रकाश सोनावळे (कार्याध्यक्ष - ठाणे जिल्हा), स्थानिक राजकीय अथिती नंदकुमार चिरनेरकर (उपाध्यक्ष - रायगड जिल्हा), प्रसाद चौलकर

नवी मुंबई कुंभार समाज मंडळाचा बारावा वर्धापण दिन सोहळा, समाज भूषण पुरस्कार, व वधुवर परीचय मेळावा आणि हळदीकुंकू समारंभ कार्यक्रम साजरा करण्यात आला. वाशी येथील "तामिळ संघम हॉल" दिवसभरासाठी बुक करण्यात आले. सदर कार्यक्रमात आपल्या कुंभार समाजातील हौशी कलावंतांनी आपल्यातील कला, कौशल्य गुण सादर करण्यासाठी संस्थेने व्यासपीठ निर्माण केला होता. त्या संधीचा सर्वांनी अवश्य लाभ घेतला. सदर मनोरंजन कार्यक्रमांमध्ये अनिल पवार ग्रुप, ऑर्केस्ट्रा म्युझिकल सफर कोळी गीत, भावगीत, हिन्दी गीतांचा नजरांना सादर करून उपस्थितांची मने जिंकली. सदर कार्यक्रमाचे खास आकर्षण TV स्टार कु. आर्या मंगेश नारंगीकर हिने लावणी व इतर गाण्यावर आपले कलागुण सादर केले. वधूवर परीचय मेळाव्या मध्ये सातारा, पुणे, कोल्हापूर, सांगळी, मुंबई, नवी मुंबई, उरण येथील मुला-मुलींनी व पालकांनी सहभाग घेतला होता. सदर, वर्धापण दिन सोहळा या कार्यक्रमात गजानन चौलकर यांना जीवनरत्न पुरस्कार, ह.भ.प. भगवान बुवा आपटेकर यांना भजन रत्न पुरस्कार, विनायक कुंभार यांना कुंभार समाज भूषण पुरस्कार, अनिल कुंभार यांना कुंभार समाज भूषण पुरस्कार तसेच टीव्ही स्टार नृत्यांगणा कु. आर्या मंगेश नारंगीकर हिला नृत्य रत्न पुरस्कार डॉ. संजीवजी नाईक

समाजभूषण पुरस्कार विनायक कुंभार व अनिल कुंभार यांना मान्यवरांचे हस्ते प्रदान करण्यात आला

(शिल्पकार), दिपक गोरे (सचिव - चिरनेर कुंभार समाज), अशोक कुंभार (मा. ऑफीसर, आर सी एफ), उत्तम कोळंबेकर (समाज सेवक). या कार्यक्रमासाठी मोठ्या प्रमाणात महिला इतर सामाजिक कार्यकर्ते मोठ्या प्रमाणात उपस्थित होते.

दुसऱ्या सत्रामध्ये हळदी कुंकू समारंभ कार्यक्रमात प्रमुख पाहुण्या सौ. मिना चौलकर (अध्यक्षा - कोकण विभाग), सौ. निलम चौलकर (सदस - चिरनेर ग्रामपंचायत), सौ. सविता गोरे, सौ. वनिता गडदे (अध्यक्षा - धनलक्षी महिला मंडळ), सौ. प्रज्ञा चव्हाण, सौ. सायली मांडलेकर (सदस्य - ग्राम पंचायत, हमरापूर), सौ. भारती मांडलेकर

भजन रत्न पुरस्कार भगवानबुवा आपटेकर यांना मा. खा. संजीव नाईक यांचे हस्ते प्रदान समवेत मान्यवर

(अध्यक्षा - उरण तालुका), सौ. कामिनी हातनोल कर (सामाजिक कार्यकर्ते) कार्यक्रमाचे सुत्रसंचालन मंडळाच्या उपाध्यक्षा सौ. निर्मला भागवत व मंडळाचे कार्याध्यक्ष संतोष चौलकर यांनी अत्यंत मार्मिक व अलंकार शब्द सुमनाने केले.

सदर कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी संस्थेचे सर्व विश्वस्थ, पदाधिकारी आणि महिला कार्यकर्ते व युवकांनी मोलाचे सहकार्य केले. नवी मुंबई कुंभार समाज मंडळाला दानशुर देणगीदारांचे व उपस्थित सर्व मान्यवर, बंधु भगिनींचे मनःपूर्वक आभार.

***

डोंबिवली येथे वार्षिक स्नेहसंमेलन संपन्न

भाजपा प्रदेशाध्यक्ष आमदार रवींद्र चव्हाण यांचा सत्कार संपन्न

सामाजिक संस्थेचे संस्थापक सतिशदादा दरेकर व प्रदेशाध्यक्ष रमाकांत क्षीरसागर यांचा सत्कार संपन्न

डोंबिवली : कल्याण-डोंबिवली कुंभार सेवा संस्था आयोजित सामाजिक, शैक्षणिक संघटनात्मक विकास समाजभूषण पुरस्कार सत्कार समारंभाचे २२/२/२६ रविवार रोजी जोंधळे शाळा हॉल डोंबिवली पश्चिम जि.ठाणे येथे आयोजित करण्यात आला होता. यावेळी गुणवंत विद्यार्थ्यांचा सत्कार व समाजातील समाजभूषण पुरस्काराचे वितरण प्रमुख पाहुण्यांच्या हस्ते करण्यात आले. कार्यक्रमाचे प्रमुख पाहुणे म्हणून रवींद्र चव्हाण साहेब आमदार तसेच प्रदेशाध्यक्ष भाजपा सतीश दादा दरेकर संस्थापक अध्यक्ष कुंभार समाज सामाजिक संस्था महाराष्ट्र प्रदेश-प्रदेशाध्यक्ष रमाकांतजी क्षीरसागर उपस्थित होते. प्रमुख पाहुण्यांचे

स्वागत व सत्कार डोंबिवली कुंभार समाज सेवा संस्था अध्यक्ष यशवंत अष्टेकर, संजय कलमकर, ज्ञानेश्वर कुंभार आदी पदाधिकारी यांनी केले. यावेळी समाज सामाजिक संस्था महाराष्ट्र प्रदेश महेशजी सायकर, कार्याध्यक्ष मोहन कुंभार, उपाध्यक्ष प्रकाशजी भालेराव, पारंपरिक आघाडी महाराष्ट्र प्रदेश सत्यवान वाळके, जिल्हाध्यक्ष पुणे अनंतराव कुंभार, कोषाध्यक्ष स्त्री अण्णाराव राहुकर, सचिव डॉ. सुरेश काळे, पुंडलिकराव सोनवणे वधू वर मंडळ प्रदेशाध्यक्ष उपाध्यक्ष बाळासाहेब जोर्वेकर, वसंतराव कुंभार या व्यक्तिमत्त्वाचा या ठिकाणी पदाधिकारी उपस्थित होते.

आजच्या पिढीला समता नव्हे, विषमतेची ओढ

डॉ. अभय बंग : डॉ. भा.ल. भोळे व डॉ. यशवंत सुमंत पुरस्काराचे वितरण

यांना मिळाले पुरस्कार - यशवंतराव दाते स्मृती संस्था व डॉ. भा. ल. भोळे कुटुंबीय संयुक्त डॉ. भोळे स्मृती वैचारिक साहित्य पुरस्कार दीपक गायकवाड (पुणे), डॉ. भा. ल. भोळे स्मृती सामाजिक कार्यकर्ता पुरस्कार ज्येष्ठ सामाजिक कार्यकर्त्या प्रा. वृषाली मगदूम (वाशी-मुंबई), डॉ. यशवंत सुमंत स्मृती युवा संशोधन प्रेरणा पुरस्कार डॉ. देवकुमार अहिरे (पुणे), तसेच डॉ. यशवंत सुमंत ज्येष्ठ अभ्यासक जीवनगौरव पुरस्कार प्राचार्य डॉ. नागोराव कुंभार (लातूर) यांना प्रदान करण्यात आला.

डॉ. यशवंत सुमंत जीवनगौरव पुरस्कार प्राचार्य डॉ. नागोराव कुंभार यांना प्रदान करताना डॉ. अभय बंग, सोबत प्रदीप दाते, डॉ. राजेंद्र मुंढे.

वर्धा : आजच्या पिढीमध्ये व्यक्तिविकास स्पर्धेतून मी आणि माझे हित यापलीकडे पाहण्याची दृष्टी हरवत चालली आहे. हे फार घातक आणि समाज अराजक व्यवस्थेच्या दिशेने जात असल्याचे म्हणावे लागे ल. प्रथम दर्शनी हे असे दिसते की वर्तमान पिढीला समतेपेक्षा विषमतेची ओढ लागली आहे, असे लक्षवेधक सामाजिक निरीक्षण सुप्रसिद्ध समाजसेवक डॉ. अभय बंग यांनी नोंदविले. ते यशवंतराव दाते स्मृती संस्थेच्या डॉ. भा. ल. भोळे व डॉ. यशवंत सुमंत कुटुंबीय यांच्या संयुक्तपणे देण्यात येणाऱ्या पुरस्कार वितरण सोहळ्यात प्रमुख पाहुणे म्हणून बोलत होते.

या कार्यक्रमात महाराष्ट्र राज्य ग्रंथालय संघाचे अध्यक्ष डॉ. गजानन कोटेवार हे विशेष पाहुणे म्हणून उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी संस्थाध्यक्ष व विदर्भ साहित्य संघाचे अध्यक्ष प्रदीप दाते हे होते. पुरस्कार समिती प्रमुख संयोजक डॉ. राजेंद्र मुंढे, पुरस्कार प्राप्त लेखक तसेच संजय इंगळे तिगावकर यावेळी प्रामुख्याने उपस्थित होते.

डॉ. बंग पुढे म्हणाले, व्यक्तिवादी भांडवलशाहीच्या प्रभावाने आजचे समाजवास्तव व्यापले जात आहे, पालक आपल्या पाल्याला या अंतहीन

स्पर्धेच्या खाईत ढकलत आहेत.

अशा वेळी विनोबांचे आत्मानुशासन विषयक विचार महत्त्वाचा आणि समाजाला योग्य दिशादर्शक ठरणारा आहे. म्हणून विनोबांच्या विचारसृष्टीकडे आता तरी मराठी समीक्षक व जिज्ञासूंनी लक्षपूर्वक वेध घेण्याचे उद्दिष्ट ठेवायला हवे, असेही त्यांनी स्पष्ट केले.

याप्रसंगी डॉ. कोटेवार यांचेही समयोचित तर प्रदीप दाते यांचे अध्यक्षीय भाषण झाले. प्राचार्य डॉ. नागोराव कुंभार, दीपक गायकवाड, प्रा. वृषाली मगदूम व डॉ. देवकुमार अहिरे या पुरस्कारप्राप्त लेखकांनी मनोगत व्यक्त केलीत. डॉ. राजेंद्र मुंढे यांनी प्रास्ताविकातून पुरस्काराविषयी माहिती दिली. आपापल्या क्षेत्रातील समाज चळवळीत उत्तुंग शिखर गाठणारे महाराष्ट्र भूषण डॉ. अभय बंग आणि डॉ. गजानन कोटेवार यांचा सत्कार पाहण्याच्या हस्ते शाल, स्मृतीचिन्ह व मानपत्र देऊन करण्यात आला.

पुरस्काराचे मानपत्र वाचन प्रीती वाडीभस्मे, रंजना दाते, कविता बेदरकर, बी. एस. मिरगे, निशा काळे, वृषाली हूड यांनी केले. कार्यक्रमाचे संचालन प्रा. प्रफुल्ल दाते यांनी केले, तर रंजना दाते यांनी आभार मानले. कार्यक्रमाला साहित्यिक सांस्कृतिक क्षेत्रातील नामवंतांसह सुजाण वर्धेकर रसिकांची उपस्थिती होती.

ल.रा.तो. वाणिज्य महाविद्यालयाचा विद्यार्थी

चैतन्य अमुरकरची राज्यस्तरीय पॉवर लिफ्टिंग स्पर्धेसाठी निवड

अकोला : क्रीडा युवक सेवा संचालना - लय महाराष्ट्र राज्य पुणे, जिल्हा क्रीडा परिषद व जिल्हा क्रीडा अधिकारी बुलढाणा तर्फे आयोजित विभागीय पॉवर लिफ्टिंग शालेय स्पर्धा मलकापूर बुलढाणा येथे २७ जानेवारी रोजी पार पडला.

या स्पर्धेत ल.रा.तो. वाणिज्य महाविद्यालय अकोला येथे शिकत असलेला चैतन्य दिलीप अमुरकर याने १०५ किलो वजन गटांमध्ये अमरावती विभागातून प्रथम क्रमांक प्राप्त केला

आहे. त्याची ३, ४ फेब्रुवारी रोजी सातारा येथे होणाऱ्या राज्यस्तरीय शालेय पावर लिफ्टिंग स्पर्धेसाठी निवड झाली आहे. त्याचे सर्वत्र कौतुक होत आहे.

आपल्या यशाचे श्रेय प्राचार्य डॉ. जी. जी. गोडाने, क्रीडा शिक्षक प्रा. अजय पालडीवाल, मार्गदर्शक प्रा. अनुज सर, प्रशिक्षक सुशील मोहोड सर, आईवडील यांना देतो असे चैतन्य अमुरकर ह्याने माध्यमांशी बोलतांना सांगितले.

चैतन्य हा कुंभश्री प्रतिनिधी दिलीप अमुरकर यांचा चिरंजीव आहे.

***

जळगांवच्या बाविस्कर बहीण-भावाची बांधकाम क्षेत्रातील यशस्वी घोडदौड..!

आरोहन असोशिएटची स्थापना..!!

- सौ. संगिता आणि इंजि. बबनराव जगदाळे

हर्षल दशरथ बाविस्कर व योगिता दशरथ बाविस्कर यांचा नूतन कार्यालयात शुभेच्छा. सत्कार मान्यवरांचे हस्ते संपन्न

जळगांव (छत्रपती श्री शिवाजी महाराज जयंती पर्व) : मुळ अंमळनेर येथील आणि विदर्भातील अमरावती - धारणी येथून शिक्षकी पेशातून सेवानिवृत्त झालेले व जळगांव येथे स्थायिक, आदर्श शिक्षक पुरस्काराने सन्माननीत दशरथदादा बाविस्कर (प्रजापत) गुरुजींना एकूण ३ अपत्य असून २ मुली व एक मुलगा आहेत, मोठी मुलगी इंजि. कु. वैभवी दशरथ बाविस्कर ही पुणे येथे आयटी क्षेत्रात मॅनेजर म्हणून कार्यरत असून गुरुजींचे लहान सुपुत्र इंजि. हर्षल व सुपुत्री इंजि. योगिता ह्यांनी अल्पावधित इमारत बांधकाम व रियल इस्टेट क्षेत्रात दर्जेदार, सुरेख इमारती कामे करून जोरदार मुसंडी मारली आहे. इंजि. हर्षल दशरथ बाविस्कर हे मेक्यानिकल इंजिनियर असून जळगांव-धुळे-नंदुरबार जिल्ह्यात जीवन प्राधिकरण क्षेत्रात कार्यरत आहेत. त्यांची बहीण इंजि. योगिता दशरथ बाविस्कर ह्या सिव्हिल बांधकाम इंजिनियर पदवीधर आहेत. त्या नगरपालिका परवाना प्राप्त इंजिनियर असून प्लान, एस्टीमेट, बांधकाम परवानगी, सुपरव्हिजन, २डी-३डी डिझाईन, जुन्या इमारतींचे आत-बाह्य नूतनीकरण करण्यासह प्रत्यक्ष इमारत बांधकाम, विक्री-खरेदी व्यवसाय करतात. वडील दशरथ बाविस्कर (प्रजापती) गुरुजी ह्यांच्या मार्गदर्शनात, भाऊ इंजि. हर्षल ह्यांच्या मदतीने गेल्या २५ डिसेंबर २०२५ ला आरोहन असोशिएट्स ह्या ब्रॅण्डिंग ट्रेड खाली

स्थापना केली. सचोटी, गुणवत्ता व कार्यवेग मुळे जळगांव, अंमळनेर भागात इमारत बांधकाम व रियल इस्टेट बिझनेस मध्ये जोरदार मुसंडी मारली आहे.

सध्या, आरोहन असोशिएट्सची जळगांव येथील अंमळनेर-चोपडा-एरंडोल-पारोळा-पाचोरा व संभाजीनगर (औरंगाबाद) पट्ट्यात विविध ठिकाणी करोडो रुपयांची उलाढाल करणारी साईट्स सुरु आहेत. गुरुजींच्या दोघा मुला-मुलींची बांधकाम क्षेत्र दुनियेतील कामगिरी खरोखर धाडसाची, मेहनतीची कौतुकास्पद आहे. कुंभार समाज सारख्या अल्पसंख्यांक समाजातील इंजि. हर्षल व इंजि. योगिता ह्यांची व्यवसायिक भरारी सर्वांना ज्ञात व्हावी, कुंभार समाजाने त्यांना आशीर्वाद शुभेच्छा द्याव्यात, त्यांचे कौतुक व्हावे व त्यांच्या बांधकाम सेवेचा लाभ घ्यावा व समाजातील युवक-युवतींना प्रोत्साहन मिळावे म्हणून आम्ही लेखन प्रपंच केला आहे. संपर्कासाठी आरोहन असोशिएट्सचा बोलसंपर्क इंजि. हर्षल दशरथ बाविस्कर (प्रजापती), विद्युत कॉलोनी, जळगांव, मो. क्र. ८६९८९२५२२५ व ई-मेल पत्ता prajapatharshal@gmail.com असा आहे. आमचे स्नेही दशरथ बाविस्कर गुरुजी ह्यांच्यासह दोघा इंजिनियर हर्षल-योगिता भाऊ-बहिणीचे मनःपूर्वक अभिनंदन करून भावी वाटचालीस हार्दिक शुभेच्छा...!!

लातूर शहर महानगरपालिकेकडून जबरदस्तीने दंड वसुली

लातूर शहरातील गुळ मार्केट परिसरातील मडके विक्रीस बसलेल्या कुंभार समाजाकडून लातूर शहर महानगरपालिकेकडून जबरदस्तीने एक हजार रुपये दंड वसुली केली जात असल्याची माहिती मिळताच लक्ष्मण दावणकर यांनी त्या ठिकाणी कुंभार समाज बांधवांची भेट घेऊन सर्व कुंभार समाज बांधवांशी चर्चा केली. कोणीही एक रुपयाही दंड देऊ नये सर्व कुंभार समाज आपल्या पाठीशी आहे असे सांगितले. याबाबत लातूर शहरांचे आमदार यांना यापूर्वी अनेकदा निवेदन देण्यात आलेले आहे यापुढे अशा प्रकारची सक्तीने दंड वसुली केली तर महानगरपालिकेवर मडकी फोड मोर्चा काढण्यात येईल. याप्रसंगी वर्षा कुंभार, शितल राम कुंभार, राधिका बालाजी कुंभार, ऋषिकेश राम कुंभार, वंदना लक्ष्मण कुंभार, शुभम सतीश कुंभार, सतीश कुंभार, पार्वती भागवत राजे, जनाबाई शिवाजी कुंभार, शुभम परदेशी, गोपाळ कुंभार, सुमनबाई भास्कर कुंभार, गेंदाबाई, तानाजी कुंभार यांच्यासह अनेक कुंभार बांधव उपस्थित होते.

केसीपीएल : सामाजिक एकता, व्यवस्थापन व संघटन कौशल्याचे उत्कृष्ट उदाहरण

नागपूर : कुंभार क्रिकेट प्रीमियर लीग च्या वतीने नागपूर येथील क्रिकेट मैदानावर दोन दिवसीय क्रिकेट प्रीमियर लीग चे आयोजन करण्यात आले. उद्घाटन मा. महापौर दयाशंकर तिवारी यांनी श्री संत गोरोबा काकांची प्रतिमा

मार्गदर्शन करताना महापौर दयाशंकर तिवारी

केसीपीएल कप विजेता संघ

पूजन व दीप प्रज्वलीत करून केले. दोन दिवसीय चित्तथरारक स्पर्धेच्या अंतिम सामान्यात चूरशीच्या लढतिमध्ये न्यूट्रीबाईट वारियर्स ने ग्रीन लाईट सोलर ला सुपर ओव्हर खेळून एका धावानी परास्त करून प्रथम क्रमांकाच्या ट्रॉफि वर कब्जा करून ३१ हजाराचे रोख बक्षीस पटकावले तर सोलर एनर्जीने दुसऱ्या क्रमांकाची ट्रॉफि व २१ हजाराचे रोख पारितोषिक जिंकले. आयपीएलच्या स्तरावर ऑकशन बेस स्पर्धेत महाराष्ट्रसह मध्यप्रदेश, कोकण येथील खेळाडूंचा समावेश असलेल्या केएसएसएस चंद्रपूर, ग्रीन लाईट सोलर एनर्जी या संघांनी खेळ भावनेतून क्रिकेटचा मनसोक्त आनंद घेतला.

बीएसएनएल चे विभागीय अभियंता संतोष नार्सेकर, नगरसेविका रोशनी शेखर डेरे, समाजसेवी रुपेशजी बांगडे, मातीच्या शिलेदारचे संयोजक किशोर उरकुंडवार, कृषी अधिकारी लीलाधर पाठक, अर्थवे टेक्नॉलॉजीचे संचालक जयंत पडवार यांच्या उपस्थितीत विजेत्यांचा राष्ट्रीय पर्यावरण व अभियांत्रिकी शोध संस्था चे वरिष्ठ वैज्ञानिक डॉ. लालसिंग प्रजापती यांचे हस्ते पुरस्कार वितरण करण्यात आले. वैज्ञानिक लालसिंग प्रजापती उपस्थिताना संबोधित करताना म्हणाले की संपूर्ण देशातील तरुणांशी संवाद साधून खेळात सहभागी करून घेणे हे खरे कसब आहे. केसीपीएल म्हणजे नुसते खेळ नसून सामाजिक ऐकतेसाठी व्यवस्थापन व संघटन कौशल्याचे उत्कृष्ट उदाहरण आहे. याप्रसंगी

समाजात आर्थिक, राजकीय, सामाजिक, व्यावसायिक व सांस्कृतिक अश्या विविध क्षेत्रात उल्लेखनीय योगदानासाठी अ. भा. प्रजापती कुंभार समाज संस्थेचे सचिव चंदनलाल प्रजापती, कुंभार सेवा समाज समितीचे अध्यक्ष राजीवजी खरे, वर्धा जिल्हाध्यक्ष भजपा संजय गाते, तेलगू कुंभार समाज समितीचे गंगाधरराव पोडल्लीवार, हस्तशिल्पी बहुउद्देशीय संस्थेचे सचिव योगाचार्य राजाभाऊ रेवडकर यांना शाल श्रीफळ व स्मृतिचिन्ह देऊन समाजभूषण पुरस्काराने गौरविण्यात आले. सत्काराला उत्तर देतांना संजय गाते म्हणाले की क्रिकेटच्या महाकुंभात उत्स्फूर्तपणे सहभागी झालेल्या तरुणांची ऊर्जा सामाजिक संघटनेच्या माध्यमातून विधायक व रचनात्मक कार्यात रूपांतरीत झाल्यास समाजाची दशा व दिशा बदलेल असा विश्वास व्यक्त केला. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक संयोजक तुषार पाठक यांनी केले, संचालन सौ. सविता ठाकरे यांनी तर आभार वैभव व्यवहारे यांनी मानले. कार्यक्रमाच्या (स्पर्धेच्या) यशस्वीतेसाठी भोजन, निवास, मैदान व्यवस्था, तांत्रिक व व्यवस्थापन इ. समिती, समिती प्रमुख गोविंदा कपाट, वैभव व्यवहारे, वेदांत कोटंगले, देवा मराठे, शुभम पाठक, सागर वालदे, अभय चात्रेश्वर, प्रवीण गाते, निशांत पाठक, श्याम बोरसरे, विक्री पुरणकर, रवी गाते, सुमित वझे, आकाश कपाट, उत्कर्ष पाठक, आकाश हरोडे, अंकित प्रजापती इत्यादी सहसंयोजकानी अथक परिश्रम घेतले.

विश्वरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर समाजभूषण पुरस्कार प्राप्त संस्थाच्या वतीने सत्कार सोहळा

धुळे महापौर मायादेवी परदेशी व उपमहापौर ज्योत्सना पाटील यांचा सत्कार करताना पदाधिकारी

धुळे महानगरपालिका महापौर सौ. मायादेवी महादेव परदेशी व उपमहापौरपदी ज्योत्सना प्रफुल्ल पाटील यांची एकमताने निवड झाल्याने त्यांचा धुळे जिल्हा महाराष्ट्र शासन सामाजिक न्याय विभाग विश्वरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर समाज भूषण पुरस्कार खानदेश कुंभार समाज

विकास व शैक्षणिक संस्थेचे संस्थापक अध्यक्ष सुरेश जगन्नाथ बहाळकर छोटेसे रोपटे भेट देऊन सत्कार करण्यात आला.

पुढील वाटचालीसाठी शुभेच्छा दिल्यात हो मायाताई यांनी सांगितले. कुंभार समाजाच्या मागे आम्ही सदैव राहू आपले जे जे प्रश्न असतील ते सोडवण्यासाठी नक्कीच प्रयत्न करू याप्रसंगी मनुखभाई गुजराती, शांताराम चव्हाण, प्रमोद वाघ प्रदीप प्रजापत, ज्ञानेश्वर परदेशी, गोकुळ कुंभार, विशाल शांताराम चव्हाण, चि. अमोल सदाशिव चित्ते, संजय जगन्नाथ चव्हाण, राजमल लालाजी चव्हाण, मिलिंद किसन कुंभार, सुनील मालखेडे, सुनील लक्ष्मण हिवरकर, विनोद कुंभार, तुळशीराम कुंभार, किशोर प्रजापत, प्रकाश रमेश कुंभार, पिंटू भागवत इत्यादी पदाधिकारी व कार्यकर्ते उपस्थित होते.

कुंभार समाजातील युवक-युवतीचा परिचय मेळावा थाटात संपन्न

अकोला : सकल कुंभार उत्कर्ष संस्था अकोला द्वारा संचालित सर्व शाखिय कुंभार समाज उपवर युवक-युवती परिचय समिती अकोला च्या वतीने रेशिमगाठी पुस्तिका प्रकाशन सोहळा व कुंभार समाजातील उपवर युवक युवतीचा परिचय मेळावा दिनांक २८ फेब्रुवारी २०२६ रोजी जिल्हा परिषद कर्मचारी भवन अकोला येथे थाटात संपन्न झाला. या परिचय मेळाव्याला उद्घाटक म्हणून संजयजी गाते अध्यक्ष सकल कुंभार समाज विकास परिषद महाराष्ट्र राज्य तर प्रमुख पाहुणे म्हणून डॉ. सुधाकरराव शेडोंकार (अध्यक्ष विदर्भ कुंभार समाज सुधार समिती अमरावती), कार्यक्रमाचे अध्यक्ष पुंडलिकराव वनकर तर प्रमुख अतिथी म्हणून पंजाबरावजी काकडे, सुभाषजी तेटवार, चंदन प्रजापती, नानासाहेब सौदागर, सतीशराव गावंडे, रामदास गाडेकर, रामभाऊ खानापुणे, विजयभाऊ पोहनकर, किशोर कापडे, अॅड सुरेंद्र वाडकर, तुळशीदास तळोकार, गोविंदराव कळमकर, अरुणराव पोहनकर, अशोकराव मांगुळकर, रामकृष्ण सावीकर यांची उपस्थिती होती. सूत्रबद्ध व्यवस्थापन, बाहेर गावावरून येणाऱ्या पाहुण्यांची निवास व भोजनाची व्यवस्था, स्वागत कक्ष, नोंदणी कक्ष, लज्जतदार भोजन, हजारांच्या संख्येने उपस्थित समाजबांधव व उपवर युवक युवतींचा मोठ्या प्रमाणातील सहभाग ही कार्यक्रमाची वैशिष्ट्य ठरली. प्रा. दिलीप अमुरकर यांच्या मार्गदर्शनाखाली मेळाव्याचे आयोजन करण्यात आले. कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी विविध कार्यसमितीचे प्रमुख, सदस्य संजय वाडकर जिल्हा अध्यक्ष,

रेशीमगाठी या पुस्तिकेचे प्रकाशन मान्यवरांचे हस्ते संपन्न

संतोष सरोदे, अॅड अरुण सौदागर, रामचंद्र मेहरे, राजेंद्र चांदुरकर, महेश डवरे सर, प्रा. नंदकिशोर थुटे, रमेशराव वनकर, प्रा. शेषराव शिंदे, रोहित हिवरकर, प्रकाश चांदुरकर, मनोज लोंदे, इंजि. नितेश मेहरे, शाम काकडे, रुपेश मांगुळकर, गोपाल मेहरे, अनिल चतुरकार, चंद्रशेखर खोबरे, रवी पोहणकर, शैलेंद्र वाघकर, नागेश मेहरे, मुरलीधर कावोकार, रामदास सरोदे, ऋषभ कावोकार, गुरुदत्त आगरकर, तुषार कुंभार, नरेंद्र आंबुलकर, शुभम कावोकार, नारायण मेहरे, आशिष वाडकर, सौ. जयश्री अमुरकर, सौ. सुनीता सरोदे, सौ. सीमा काळकर, सौ. अश्विनी सरोदे, सौ. पद्मा काळकर, सौ. वैशाली वाडकर, सौ. आशाताई मांगुळकर, कविता सरोदे, वैशाली वनकर, मंदाकिनी आगरकर यांनी कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी अथक परिश्रम घेतले.

डॉक्टर पारनेरकर पुरस्कार सोहळ्यामध्ये गेस्ट ऑफ ऑनर म्हणून नितीन भागवत

मुंबई : दादर येथे पूर्णवद चॅरिटेबल ट्रस्ट आयोजित डॉ. पारनेरकर पुरस्कार सोहळ्यात Guest of Honour म्हणून नोबेल कास्ट कॉम्प कंपनीचे सीएमडी नितीन भागवत यांना निमंत्रित करण्यात आले होते.

डावीकडून उद्योजकांशी संवाद साधताना नोबेल कास्ट कॉम्प कंपनीचे सीएमडी नितीन भागवत व व्यासपीठावरील मान्यवर.

सुमारे ५० Gen Z उद्योजकांशी संवाद साधण्याची संधी त्यांना मिळाली. नितीन भागवत यांनी त्यांचा औद्योगिक प्रवास त्यांच्याशी शेअर केला आणि त्यांना मोठं विचार करण्यासाठी, आत्मविश्वासाने पुढे जाण्यासाठी आणि दूरदृष्टी ठेवून व्यवसाय उभारण्यासाठी प्रेरित केलं. Poornvad ट्रस्ट नवीन उद्योजक विकासासाठी काम करत आहे, त्यांचे कार्य "दैवी अर्थव्यवस्था" (Divine Economy) या तत्त्वावर

आधारित आहे - "माणूस अर्थव्यवस्थेसाठी नाही, अर्थव्यवस्था माणसासाठी आहे." हा विचार खूप प्रेरणादायी आहे.

तसेच, उच्चस्तरीय अर्थतज्ज्ञ, उद्योगपती, बँक चेअरमन व सीईओ, तसेच एनआरआय व्यावसायिक यांच्यासोबत मोलाचं नेटवर्किंग करण्याची संधी नितीनजी यांना मिळाली हे खूप गौरवास्पद आहे.

***

पैठण येथे कुंभार वंशातील राजे शककर्ता राजा शालिवाहन महाराजांची जयंती उत्साही वातावरणामध्ये साजरी....

छत्रपती संभाजी नगर येथील भारतीय जनता पार्टीचे नेते व कुंभार समाज सामाजिक संस्थेचे प्रदेश कार्याध्यक्ष संजय जोर्ले यांनी सदर कार्यक्रमासाठी तातडीने सर्व परवानग्या घेतल्यामुळे कार्यक्रम उत्साहात संपन्न झाला. महाराष्ट्रातील समस्त कुंभार समाजातर्फे संजय जोर्ले यांचे मनःपूर्वक हार्दिक अभिनंदन. महाराष्ट्रातील कुंभार समाजाच्या सर्व संघटनांचे पदाधिकारी यांनी मतभेद विसरून दरवर्षी कुंभार वंशातील राजा शककर्ता राजा शालिवाहन यांची जयंती साजरी करावी असे मनोगत सर्व नेत्यांनी व्यक्त केले.

श्री क्षेत्र पैठण येथे शनिवार दि. २८ मार्च रोजी, पैठण तालुका समस्त कुंभार समाज संघटनेच्या वतीने शककर्ता सम्राट राजा शालिवाहनांची जयंती चैत्र शुद्ध दशमी ला मोठ्या उत्साही वातावरणामध्ये साजरी करण्यात आली. यावेळी महाराष्ट्रातून शेकडो कार्यकर्ते या कार्यक्रमात सहभागी झाले होते.

जुन्या पैठण मधील विजयी तिर्थस्तंभ उद्यानात कार्यकर्त्यांनी सम्राट शालिवाहनांच्या प्रतिमेस पुष्पवृष्टी करून अभिवादन केले. यावेळी शालिवाहनांच्या जयजयकाराने परिसर दुमदुमून गेला. झेंडूजी महाराज मठात संपन्न झालेल्या कार्यक्रमात राज्यभरातून आलेल्या कार्यकर्त्यांनी सम्राट शालिवाहनांच्या कार्यावर आपली मनोगते व्यक्त केली. यावेळी

तुषार पाटील उपनगराध्यक्ष, कुंभार समाजाचे नेते संजयभाऊ जोरले, रामदास इंगळे, नागनाथ कुंभार, शामराजे कुंभार, दत्ताजी डाळसकर, महादेव खटावकर, जालिंदर पंजावाले, गणेश पंजावाले, सुर्यभान घोडके आदिंची भाषणे झाली.

यावेळी प्रभू गोरे, रवींद्र रातवाडकर, निवृत्ती जाधव, गणेश रोकडे, मनोहर मरकड, तांगडे, ज्ञानेश्वर म्हसके, मुरलीधर तिडके, विठ्ठल मरकड, साखरचंद जाधव रामदास कुंभार, चनबस वायकर इ. उपस्थित होते.

महाराष्ट्र शासनाने पैठणच्या बसस्थानकाला सम्राट शालिवाहन यांचे नाव देण्यात यावे, तसेच जुन्या पैठण मधील केंद्र सरकारच्या ताब्यात असलेल्या पालथी नगरीचा तात्काळ विकास करण्यासाठीची कार्यवाही करण्यात यावी आदी मागण्या यावेळी करण्यात करण्यात आल्या.

कार्यक्रम यशस्वी करणेसाठी भाऊसाहेब पंजावाले, सतिष दळे, राम पंजावाले, साहेबराव रोकडे, प्रमोद पंजावाले, भागवत रोकडे, रवी पंजावाले, विठ्ठल रोकडे, अजय पंजावाले, अशोक रोकडे, कल्याण पंजावाले, अंबादास रोकडे, पंढरीनाथ खळदकर, प्रकाश शिर्के, कडुबा शिर्के, विठ्ठल मरकड आदिंनी परिश्रम घेतले. पसायदानाने कार्यक्रमाची सांगता झाली.

- बाळासाहेब कुंभार, रांजणगाव गणपती

***

कोकणस्थ कुंभार ग्रामविकास संघ कुंभाड संस्थेचा वर्धापन दिन संपन्न

- उमेश कृष्णा काजुळकर, सचिव

डावीकडून व्यासपिठावर विराजमान प्रशांत ठाकूर, कोंडिराम साळवी, संजय राजे, प्रा. डॉ. डी.डी. कुंभार, प्रतिभाताई ओव्हाळे, उमेश काजुळकर, सुनिल साळवी व मान्यवर

गुणी विद्यार्थ्यांसमवेत संजय राजे, प्रा. डॉ. डी.डी. कुंभार, प्रतिभाताई ओव्हाळे, चंद्रकांत चिविलकर, सत्यवान साळवी व सुनिल साळवी

पिंपरी, पुणे : सालाबादप्रमाणे या वर्षी २६ जानेवारी २०२६ ला कोकणस्थ कुंभार ग्रामविकास संघ कुंभाड संस्था पुणे यांचा २७ सावा विद्यार्थी गुणगौरव कार्यक्रमांमध्ये मोठ्या उत्सवात पार पडला.

देण्याचे कार्य ते सातत्याने करत आहेत.

कार्यक्रमची सुरुवात लहान विद्यार्थ्यांच्या चित्रकला व प्रश्नमंजुषांने झाली. संतशिरोमणी गोरोबा काका आणि महाराष्ट्राचे आराध्य दैवत श्री छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या प्रतिमाचे पुजन व दिप प्रज्वलन करून कार्यक्रमाची सुरुवात झाली. विशेषतः याही वर्षी कार्यक्रमाची सर्व सुत्रे ही महिला वर्गाने घेऊन ते तितक्याच ताकतीने समर्थपणे अतिशय खेळीमेळीच्या वातावरणात पार पाडले.

कार्यक्रमाला योगायोगाने लाभलेले विशेष पाहुणे प्रशांत ठाकूर सर यांनी आपल्या भाषणात पालकांना सावध करत महाराष्ट्र शासनाकडून विद्यार्थ्यांना मिळणाऱ्या विविध सुविधा यांची आठवण करून दिली. या सुविधा मिळविण्याची कुवत आपणामध्ये असायलाच हवी ते म्हणजे मेरीट. विदेशात ही या जोरावर मोफत शिक्षण मिळविता येते.

संस्थेचे अध्यक्ष सुनिल साळवी यांनी प्रस्तावना करून सचिव उमेश काजुळकर यांनी संस्थेचा अहवाल सादर केला. विशेष उपस्थितीत पाहुणे सत्यवान साळवी आणि समाजरत्न चंद्रकांत चिविलकर यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करत महिलाच समाज जडणघडणीत महत्वाचे कार्य करत आहेत असे कौतुक केले. संस्थेच्या महिला वर्गांनी स्वतःचा बचतगट सुरू करावा असे ही सुचवलं आहे.

कार्यक्रमाच्या उत्तरार्धात कार्यक्रमाला लाभलेले मुख्य अध्यक्ष फर्न्युसन कॉलेजचे उपप्राचार्य प्राध्यापक डॉ. ज्ञानेश्वर दत्तात्रय कुंभार यांनी भाषणांमध्ये अनेक मुद्द्यांना हात घातला. त्यांनी भाषणाला सुरुवात करतानाच श्री संतशिरोमणी गोरोबा काका या महान संतांना या संतांनी दिलेली शिकवण आणि त्यांच्या त्यागाची महती ज्ञानेश्वर महाराजांच्या आई वडिलांचा त्यागाचा त्यांनी येथे उल्लेख केला. थोडक्यात आपल्याला मोठं व्हायचं असेल तर पुस्तके वाचा... मस्तक सुधारा जग नतमस्तक होईल. कुणाचं तरी चारित्र्य डोळ्यांसमोर असल्या शिवाय आपणही चारित्र्यवान होता येत नाही. यासाठीच ध्यास असेल तरच अभ्यास होतो. संत महात्म्य घडण्याचं हेच वय असतं.

संस्थेच्या जडणघडणीत ज्यांचा सिंहाचा वाटा समजला जातो असे कै.समाजरत्न शिल्पकार बी आर खेडकर म्हणजेच आपले लाडके अप्पा यांना विसरून चालणार नाही. त्यांच्या पावलांवर सेवेचा विडा उचलणाऱ्या त्यांच्या कन्या व प्रतिष्ठानच्या अध्यक्षा श्रीमती प्रतिभाताई ओवाळ अप्पाची उणीव भासुन देत नाहीत.

जगात जे जे अशक्य ते शक्य केले ते धेयवेडया मुळांनीच.... हे स्वराज्य सुद्धा...!!

तसेच संस्था आणि पाहुणे यांना जोडणारे देवदुत म्हणजे कुंभश्रीचे संपादक संजयजी राजे साहेब हे ही न विसरता कार्यक्रमाला हजर होते. राजे साहेबांनी सांगितल्याप्रमाणे मुलांचा आय क्यू टेस्ट झाली असता प्रथम स्थानी ब्राह्मण समाज आणि दुसऱ्या नंबरला आपल्या कुंभार समाजाच्या मुलांचा आहे हे सांगुन कुंभार समाजाच्या वैचारिक पातळीचा स्थर किती उंच आहे हे पटवून दिले. गुणवंत विद्यार्थ्यांना स्कॉलरशिप

वेळेअभावी विचारांच्या या जादुगराला थांबावं लागलं मात्र तरीही खुप समाज बांधव व माता भगिनी त्यांना आवर्जून येवुन भेटून जात होत्या.

कार्यक्रमाचे उत्कृष्ट सुत्रसंचलन सौ. शुभांगी साळवी यांनी केले. कार्यक्रमाच्या शेवटी मान्यवरांचे आभार मानून कार्यक्रमातील सांगता करण्यात आली. अल्पवहाराने हळदीकुंकवाच्या कार्यक्रमानंतर कार्यक्रम संपूर्ण झाला.

पुण्याच्या विद्यार्थ्यांने जिंकले रु. २,००,००० चे राष्ट्रीय हॅकेथॉन!

VOIS Innovation Marathon 2.0 मध्ये MES Wadia COE च्या आदित्य राजे यांनी मिळवले शीर्षस्थान

आदित्य यांचे मनोगत - "हे यश केवळ माझे नाही - माझी सहकारी Nida आणि MES Wadia COE च्या शिक्षकांच्या मार्गदर्शनामुळे हे शक्य झाले. आमचे स्वप्न आहे की ग्रामीण भागातील रुग्णांपर्यंत AI - आधारित उत्तम आरोग्य सेवा पोहोचवावी. AI ही फक्त तंत्रज्ञानाची गोष्ट नाही - ती माणसांच्या जीवनात बदल घडवण्याचे साधन आहे," असे आदित्य राजे यांनी सांगितले.

पुण्याच्या Modern Education Society's Wadia College of Engineering (MES Wadia COE) मधील तृतीय वर्षाचे संगणक अभियांत्रिकी विद्यार्थी आदित्य राजे यांनी Vodafone Idea आणि Edunet Foundation यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित 'VOIS Innovation Marathon 2.0' या राष्ट्रीय हॅकेथॉनमध्ये Top 30 मध्ये स्थान मिळवत तब्बल रु. २,००,००० चे पारितोषिक पटकावले. ६३० हून अधिक संघांमधून हे यश मिळवणे हे केवळ त्यांच्यासाठीच नव्हे, तर पुण्याच्या तंत्रज्ञान क्षेत्रासाठी एक अभिमानास्पद क्षण आहे.

काय आहे हे संशोधन? आदित्य आणि त्यांच्या सहकारी निदा पठाण यांनी 'CKD Agentic AI System' हे प्रकल्प सादर केले. CKD म्हणजे Chronic Kidney Disease - एक गंभीर आजार जो भारतात लाखो रुग्णांना प्रभावित करतो. या प्रणालीमध्ये सहा विशेष एआय एजंट्स आहेत:

१. लवकर निदान (Early Detection Agent) - किडनीच्या आजाराची प्रारंभिक लक्षणे ओळखणे. २. जोखीम वर्गीकरण (Risk Stratification Agent) - रुग्णाच्या स्थितीनुसार धोक्याचे मूल्यमापन ३. RAG Stage Detection Agent - आजाराची अवस्था अचूकपणे शोधणे. ४. Virtual Nephrology Agent - १५ हून अधिक भारतीय भाषांमध्ये रुग्णांशी संवाद साधणे. ५. Cardiovascular Protection Agent - हृदयाशी संबंधित जोखीम

कमी करण्यासाठी मार्गदर्शन ६. Personalised Nutrition Agent - रुग्णाच्या आरोग्यानुसार वैयक्तिक आहार योजना

हे सर्व एजंट्स IBM Granite 3.2 AI मॉडेल, Watsonx.ai आणि Langflow यासारख्या अत्याधुनिक तंत्रज्ञानावर चालतात. विशेष म्हणजे, या प्रणालीमुळे ग्रामीण आणि निम्न-साक्षर रुग्णांनाही त्यांच्या मातृभाषेत आरोग्य माहिती मिळू शकते.

स्पर्धेचा प्रवास - VOIS Innovation Marathon 2.0 ही Vodafone Idea Foundation व Edunet Foundation यांच्या 'VOIS for Tech University Engagement Program' अंतर्गत आयोजित केली गेली होती. देशभरातून ६३० हून अधिक संघांनी सहभाग नोंदवला होता. आदित्य आणि निदा यांच्या संघाने (Team 48) अनेक फेऱ्या पार करत अंतिम Top 30 मध्ये स्थान मिळवले व २७ फेब्रुवारी २०२६ रोजी भव्य पारितोषिक वितरण सोहळ्यात रु. २,००,००० चा धनादेश स्वीकारला.

भविष्याची वाटचाल - या यशानंतर आदित्य आता पुण्यातील विघ्नहर्ता रुग्णालयात (Vignahartha Hospital) मार्च ते ऑगस्ट २०२६ दरम्यान या प्रणालीचा pilot project राबवणार आहेत. त्याचबरोबर, या प्रणालीच्या बहुभाषिक RAG pipeline आणि सहा एजंट आर्किटेक्चरसाठी patent दाखल करण्याचीही योजना आहे.

***

अशोक नाना जाधव यांची नगरसेवक पदी निवड झाल्याबद्दल हार्दिक अभिनंदन!

अशोक जाधव यांचा सत्कार करताना आमदार भास्करराव जाधव व मान्यवर

अभिनंदन सत्कारमूर्ती कुंभार समाज सेवा मंडळ चिपळूण आयोजित कार्यक्रमप्रसंगी नाशिक जिल्हा कुंभार समाज विकास समितीचे जिल्हा उपाध्यक्ष तसेच संत शिरोमणी गोरोबाकाका पायी दिंडी सोहळा प्रेरणा

स्थान अशोक नाना जाधव (सिन्नर) यांची नगरसेवक पदी निवड झाल्याबद्दल यथोचित सत्कार आमदार भास्करराव जाधव शिवसेना नेते व माजी मंत्री (उभाठा) यांच्या हस्ते २८/२/२६ रोजी संपन्न झाला. अशोकराव जाधव यांच्या भावी राजकीय सामाजिक वाटचालीस आमच्या असंख्य शुभेच्छा शुभेच्छुक कुंभार समाज सामाजिक संस्था महाराष्ट्र प्रदेश सतीश दादा दरेकर, प्रदेशाध्यक्ष रमाकांत क्षीरसागर, कोषाध्यक्ष तथा जिल्हाध्यक्ष सोमनाथ सोनवणे, वसंतराव घोडनदी कर, उपाध्यक्ष अनंत कुंभार, पुणे जिल्हा अध्यक्ष सत्यवान वाळके, युवा उपाध्यक्ष पुणे राज कुंभार, रामदास कुंभार, विभागीय संघटक बाळासाहेब कुंभार, पारंपारिक आघाडी अध्यक्ष अण्णासाहेब राऊकर, वसंतराव गाडेकर, बाळासाहेब जोर्वेकर.

धुळ्याच्या पंकज कुंभार यास 'ज्युनिअर महाराष्ट्र श्री' किताब आर्थिक अडचणींवर मात करत पंकज कुंभारची महाराष्ट्र-श्री पदावर झेप

राहुरी (जि. अहिल्यानगर) येथे महाराष्ट्र बॉडी बिल्डिंग असोसिएशन संलग्न इंडियन बॉडी बिल्डर्स फेडरेशन यांच्या वतीने आयोजित राज्यस्तरीय शरीरसौष्ठव स्पर्धेत धुळे जिल्ह्याच्या पंकज रमेश कुंभार याने ७० किलो वजनी गटात प्रथम क्रमांक पटकावत 'ज्युनिअर महाराष्ट्र-श्री २०२६' हा मानाचा किताब जिंकला. या ऐतिहासिक यशामुळे धुळे जिल्हा कुंभार समाजात आनंदाचे वातावरण पसरले आहे. या स्पर्धेत २१ वर्षाखालील खेळाडूंच्या ७० किलो वजनी गटासह खुल्या गटाचाही समावेश होता. महाराष्ट्रभरातील २०० हून अधिक स्पर्धकांना मागे टाकत पंकजने उत्कृष्ट शरीरसौष्ठव, सुदृढ बांधा व सादरीकरणाच्या जोरावर परीक्षकांचे लक्ष वेधून घेतले. या यशाबद्दल त्याला ११ हजार रुपये रोख, दोन ट्रॉफी, प्रमाणपत्र व शाल प्रदान करण्यात आली. पंकज कुंभार हा धुळ्यातील एस.एस.व्ही.पी.एस. महाविद्यालयात विज्ञान शाखेत द्वितीय वर्षात शिक्षण घेत असून, अत्यंत साध्या कुटुंबातून आलेला आहे. त्याचे आई-वडील पारंपरिक कुंभार व्यवसायातून गाडगी-मडकी विक्री करून उदरनिर्वाह करतात. मर्यादित आर्थिक परिस्थिती असूनही कठोर परिश्रम, जिद्द व सातत्याच्या बळावर पंकजने हा सुवर्णकिर्तीचा

क्षण साध्य केला आहे. त्यामुळे कुंभार समाजात त्याच्या कामगिरीचे विशेष कौतुक होत आहे. पंकजच्या या यशाबद्दल धुळे जिल्हा कुंभार समाजाचे अध्यक्ष किशोर कुंभार व उपाध्यक्ष दिनेश वाघ यांनी अभिनंदन करून पुढील 'भारत-श्री' स्पर्धेसाठी शुभेच्छा दिल्या. पंकज याने यापूर्वी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ श्री हा किताब दोन वेळा, धुळे-श्री तीन वेळा पटकावला आहे. तसेच सांगरंगखेडा-श्री स्पर्धेतही त्याने बाजी मारली असून, केरळ येथे झालेल्या राष्ट्रीय स्पर्धेत टॉप टेनमध्ये सातवा क्रमांक मिळवला होता. आता त्याची ८ फेब्रुवारी २०२६ रोजी तेलंगणा येथे होणाऱ्या 'ज्युनिअर मिस्टर इंडिया' स्पर्धेसाठी निवड झाली आहे.

या यशामागे त्याचे प्रशिक्षक प्रसाद शिर्के यांचे मोलाचे मार्गदर्शन लाभले आहे. (प्रसाद शिर्के हे बॉलिवूड अभिनेता हतिक रोशन यांचे सेलिब्रिटी ट्रेनर म्हणून ओळखले जातात.) एखादा मूर्तिकार जसा दगडातून मूर्ती घडवतो, तसाच पंकजच्या शरीरसौष्ठवाला त्यांनी सशक्त आकार दिल्याची भावना क्रीडावर्तुळातून व्यक्त होत आहे. याबाबत बोलताना प्रशिक्षक प्रसाद शिर्के म्हणाले की, बॉडी बिल्डिंग ही सोपी गोष्ट नाही. सातत्य, संयम, योग्य आहार आणि सुरक्षित सराव आवश्यक आहे. फक्त सिक्स पॅकच्या मोहात न पडता शास्त्रीय पद्धतीने शरीरसौष्ठव करणे महत्त्वाचे आहे. या यशाबद्दल प्रतिक्रिया देताना पंकज कुंभार म्हणाला, माझे प्रशिक्षक, मार्गदर्शक, कुटुंबीय, मित्रपरिवार व कुंभार समाजातील सर्व मान्यवरांच्या पाठिंब्यामुळे हे यश मिळाले. आता 'भारत-श्री' स्पर्धेसाठी दिवसाला आठ तास सराव, आहाराचे पथ्य आणि सातत्य यावर भर देणार आहे. पंकजच्या या ऐतिहासिक कामगिरीमुळे धुळे जिल्ह्याच्या क्रीडा क्षेत्रात नवा अध्याय लिहिला गेला असून, अनेक तरुणांसाठी तो प्रेरणास्थान ठरत आहे.

***

कुंभार समाज संस्थेच्या प्रदेश उपाध्यक्षपदी शिरपूर येथील गोकुळ कुंभार यांची निवड

मुंबईत (सायन) दादर येथे कुंभार समाज उत्कर्ष समितीच्या झालेल्या कार्यक्रमात शिरपूर तालुका अध्यक्ष गोकुळ कुंभार यांची कुंभार समाज सामाजिक संस्थेच्या महाराष्ट्र प्रदेश उपाध्यक्षपदी निवड झाली आहे. कुंभार समाज सामाजिक संस्था महाराष्ट्र प्रदेशचे संस्थापक अध्यक्ष सतिष दरेकर यांच्या आशिर्वादाने, पुण्याचे कुंभार समाज जिल्हाध्यक्ष व सामाजिक संस्थेचे प्रदेश उपाध्यक्ष ज्ञानेश्वर सोमवंशी यांच्या प्रेरणेने व

प्रदेशाध्यक्ष रमाकांत क्षीरसागर, सामाजिक संस्थेचे कोषाध्यक्ष व नाशिक जिल्हाध्यक्ष सोमनाथ सोनवणे, सामाजिक संस्थेचे ज्येष्ठ नेते व सामाजिक संस्थेचे महाराष्ट्र सोशल मीडिया अध्यक्ष जगदीश मोरे, मुंबई विभागीय अध्यक्ष महेश सायकर, विभागीय अध्यक्ष रतीलाल कुंभार, भगवान सूर्यवंशी ठाणे, माधव गुरुजी, रत्नाकर सोनवणे यांच्या हस्ते गोकुळ कुंभार यांना महाराष्ट्र प्रदेश उपाध्यक्ष पदाचे नियुक्ती पत्र देण्यात आले. या कार्यक्रमाला मुंबई पुणे, ठाणे, बदलापूर, रायगड, वसई, नाला सोपारा, तसेच धुळे जिल्ह्यासह नाशिक जिल्ह्यातील कुंभार समाज बांधव मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. नवनिर्वाचित प्रदेश उपाध्यक्ष गोकुळ कुंभार यांचेवर प्रत्यक्ष भेटून तसेच मेसेज द्वारे, फेसबुक द्वारे, ट्विटर, व्हॉट्सअप, अशा विविध सोशल मीडियाच्या माध्यमातून शुभेच्छांचा वर्षाव होत आहे.

राज्यस्तरीय 'आदर्श संस्था सेवा रत्न' पुरस्काराने खान्देश कुं.स. विकास संस्थेचा सन्मान

- धनंजय गाळणकर

पुणे येथे आयोजित राज्यस्तरीय पुरस्कार वितरण सोहळ्यात धुळे जिल्हा खान्देश कुंभार समाज विकास व शैक्षणिक संस्थेला सामाजिक क्षेत्रातील उल्लेखनीय कार्याबद्दल प्रतिष्ठेचा 'आदर्श संस्था सेवा रत्न' पुरस्कार प्रदान करण्यात आला. उत्तर महाराष्ट्रातून सामाजिक कार्यासाठी निवड झालेली ही एकमेव संस्था ठरल्याने समाजबांधवांमध्ये आनंदाचे वातावरण निर्माण झाले आहे. संस्थेला यापूर्वी दोन राज्यस्तरीय पुरस्कारांसह महाराष्ट्र शासनाच्या सामाजिक न्याय विभागाकडून 'विश्वरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर समाज भूषण' पुरस्कारानेही गौरविण्यात आले आहे. मागील पंचवीस वर्षांपासून संस्था समाजहितासाठी सातत्याने

कार्यरत असून शासनाच्या विविध योजनांचा लाभ समाजातील घटकांपर्यंत पोहोचविण्याचे महत्त्वपूर्ण कार्य ती करत आहे. दरवर्षी विद्यार्थी गुणगौरव सोहळ्यांचे आयोजन करून शैक्षणिक व विविध क्षेत्रांत उल्लेखनीय कामगिरी करणाऱ्या समाजबांधवांचा सन्मान करण्यात येतो. संस्थेमार्फत आतापर्यंत सुमारे दोन ते तीन हजार विद्यार्थ्यांचा गौरव करण्यात आला असून अनेक विद्यार्थ्यांना प्रगतीसाठी प्रेरणा व भक्कम व्यासपीठ उपलब्ध झाले आहे. परिणामी कुंभार समाजातील विद्यार्थी विविध क्षेत्रांत उच्च पदांवर कार्यरत असल्याचे समाधानकारक चित्र दिसून येते. राष्ट्रीय संत व महापुरुषांच्या जयंती-पुण्यतिथीनिमित्त दरवर्षी कार्यक्रमांचे आयोजन करून समाजात राष्ट्रभक्ती, मूल्यसंस्कार व सामाजिक जागृती दृढ करण्याचे कार्यही संस्थेमार्फत सातत्याने राबविले जाते. संस्थेच्या उभारणीत अनेक ज्येष्ठ पदाधिकाऱ्यांचे मोलाचे योगदान लाभले असून विद्यमान पदाधिकारी, कार्यकर्ते व समाजबांधवांच्या सहकार्यामुळे संस्थेची सामाजिक वाटचाल अधिक बळकट होत असल्याची भावना व्यक्त करण्यात आली. विविध सामाजिक, शैक्षणिक व राजकीय क्षेत्रातील मान्यवरांनी संस्थेचे अभिनंदन करून पुढील कार्यासाठी शुभेच्छा दिल्या. प्राप्त झालेला हा सन्मान संत शिरोमणी गोरोबा काका व विश्वरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या कार्याला समर्पित करण्यात आल्याचे संस्थेच्या वतीने सांगण्यात आले.

***

बॉडी बिल्डर पंकज कुंभार यांचा सत्कार

पंकज व त्याच्या आई-वडील यांचा सत्कार करताना मान्यवर पदाधिकारी

धुळे : जिल्हा खानदेश कुंभार समाज विकास व शैक्षणिक संस्था यांच्या वतीने खान्देश सुपुत्र पंकज रमेश कुंभार राहणार संतोषी माता कॉलनी नकाने रोड देवपूर धुळे यांचा सत्कार नुकताच करण्यात आला.

पंकज कुंभार याने अहिल्यानगर येथील बॉडी बिल्डर या स्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांक मिळवला आहे. खान्देशातील कुंभार समाजातील पहिला सुपुत्र त्याने हा बहुमान प्राप्त केला आहे. या निमित्ताने आई वडील व पंकज कुंभार यांचा माजी उपमहापौर भगवान आप्पा गवळी व विद्यमान उपमहापौर ज्योत्सना ताई प्रफुल्ल पाटील तसेच प्रफुल्ल पाटील व धुळे

जिल्हा खानदेश कुंभार समाज संस्थापक अध्यक्ष सुरेश जगन्नाथ बहाळकर नाभिक समाजाची अध्यक्ष भिमराव वारुळे तसेच मिलिंद कुंभार, ज्ञानेश्वर परदेशी, गोकुळ कुंभार, शांताराम चव्हाण, बाळकृष्ण वाघ, मोहनलाल प्रजापत उपस्थित होते.

अतिशय बिकट परिस्थितीमध्ये पंकज रमेश कुंभार यांनी हा बहुमान मिळवला आहे. आई वडील हे पारंपारिक व्यवसाय करत असून त्यांना दोन मुलं व एक मुलगी आहे. एवढा प्रपंच चालत असताना आपल्या मुलांना चांगले शिक्षण व चांगला छंद जोपासण्याचा त्यांनी शिकवून दिली. खरोखर एक आदर्श कुंभार समाजात ठेवला आहे याचाच बोध युवकांनी घ्यावा कारण आपल्या जीवनात शरीर जर उत्तम राहिले तर माणूस कोणत्याही प्रसंगाला तोंड देऊ शकतो याचे हे उत्तम उदाहरण या ठिकाणी दिसून आले. आजकाल अनेक तरुण व्यसनाधीन होत आहे असे मनोगत माजी महापौर अप्पा गवळी यांनी शुभेच्छा देताना सांगितले. प्रभाग क्रमांक ६ च्या वतीने विश्वरत्न डॉक्टर बाबासाहेब आंबेडकर समाजभूषण पुरस्कार प्राप्त खानदेश कुंभार समाज विकास व शैक्षणिक संस्थेच्या वतीने अभिनंदन व लाख लाख शुभेच्छा व भावी आरोग्य उत्तम रहावे अशा सर्वांच्या वतीने त्यांना शुभेच्छा दिल्या.

***

प्रा. दिलीप सोनवणे यांचा तुफान विनोदी कथासंग्रह - 'लई अवघड आहे बुवा'

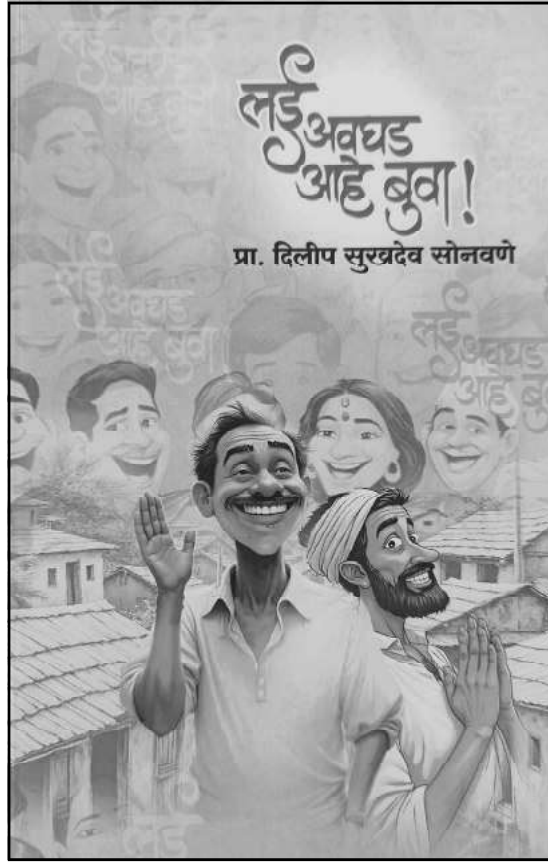
संगमनेर येथील ज्येष्ठ साहित्यिक प्रा. दिलीप सुखदेव सोनवणे यांचा 'लई अवघड आहे बुवा' हा तुफान ग्रामीण विनोदी कथासंग्रह नुकताच वाचकांच्या हाती आला आहे. पुणे येथील प्रकाशन क्षेत्रातील दिग्गज प्रकाशिका डॉ. स्नेहल तावरे यांच्या स्नेहवर्धन प्रकाशन तर्फे हा कथासंग्रह नुकताच प्रकाशित झाला आहे.

या कथासंग्रहाच्या निमित्ताने ग्रामीण कथा लेखकाचे वेगळेपण, कालची व आजची ग्रामीण कथा, कथासंग्रहातील वाङ्मयीन मूल्यमापन आदी वैशिष्ट्यांचा उत्कट प्रत्यय येतो.

प्रा. दिलीप सुखदेव सोनवणे यांचा जन्म ३० मे १९५९ रोजी अहिल्यानगर येथे झाला. कुंभारवाड्यातील सिंधुमाई आणि सुखदेव सोनवणे या आदर्श मातापित्यांनी कुंभारकाम करीत दिलीप सोनवणे यांना उत्तम संस्कार दिले. लेखकाने प्रामाणिकपणे कुंभारकाम करीत एम.ए. इंग्रजी, मराठी, राज्यशास्त्र विषयांत प्राविण्य मिळविले. डी.एड., बी.एड. महाराष्ट्र राज्यभाषा पंडित पदवी प्राप्त केली. प्रारंभी अहिल्यानगर येथील शिशू संगोपन संस्थेत शिक्षक म्हणून त्यांनी नोकरी केली. खडकवासला येथील नॅशनल डिफेन्स अॅकेडमी येथे लेक्चरर, रंगनाथ स्वामी शिक्षण मंडळ आणे ता. जुन्नर येथे ज्यूनियर कॉलेजमध्ये प्राध्यापक म्हणून प्रभावीपणे शैक्षणिक सेवा करून ते सेवानिवृत्त झाले. त्यांनी रंगनाथ स्वामी सेवकांच्या पतसंस्थेत संचालक व व्हाईस चेअरमन म्हणून कार्य केले.

१९७९ ते २०१७ या काळात त्यांनी नोकरीनिमित्त भरपूर भ्रमंती केली. ग्रामीण जीवनाचा तलस्पर्शी अनुभव आणि प्रतिभासंपन्नता असल्यामुळेच त्यांनी साहित्यिक म्हणून नावलौकिक प्राप्त केला. त्यांनी 'सुखसिंधू', 'माझी सिंधूमाय', 'अभंग तुकोबांचे', 'इरसाल नमुने', 'देवमाणसं' अशी अनेक दर्जेदार पुस्तके लिहिली आहेत. त्यांना अनेक राज्यस्तरीय पुरस्कार प्राप्त झालेले आहेत. याच ग्रामीण अनुभव आणि मार्मिक विनोदाचा प्रत्यय देणारा त्यांचा 'लई अवघड आहे बुवा' हा कथासंग्रह खळखळून हसवणारा आहे.

'लई अवघड आहे बुवा' या कथासंग्रहात १५ विनोदी कथा आहेत. 'लई अवघड आहे बुवा' ह्या पहिल्याच शीर्षक कथेतील शेडगावचे रामभाऊ हे व्यक्तिचित्र वाचकांचे मन वेधून घेते. काही माणसं जीवनातल्या प्रत्येक प्रसंगाला नकारात्मक भावनेतून पाहतो आणि त्याची जीवनात फजिती होते.

रामभाऊंचे शिक्षण, कुटुंब, विवाह, शेती, गावातील कामे अशा प्रत्येक ठिकाणी रामभाऊ लई अवघड आहे बुवा! असे नकाराचे पालुपद लावून आलेल्या प्रसंगातून पळवाट कशी शोधतो व त्याचेच कसे हसू होते, हे लेखकाने प्रभावीपणे मांडले आहे.

'एक्झिट धमाल नाम्याची', 'फुकटचंबू आबुराव', 'हिरामण', 'शहाणावेडा', 'भटकभवानी', 'राधाई', 'गोष्ट सुमा आजीची', 'वाचाळवीर', 'अन् ठमीचं लग्न ठरलं', 'प्रगतीची प्रगती', 'वंशाला दिवा हवाच', 'बेधडक कमळी', 'शिव-शिव-शिव', 'भोळसट विनू' अशा एकाचढ एक विनोदी व्यक्तिचित्र कथा वाचकांना खिळवून ठेवणाऱ्या आहेत.

या कथासंग्रहावर भाष्य करताना मलपृष्ठावर साहित्यिक सुखदेव सुकळे लिहितात, "पात्रांचे चित्रण करताना शरीररयष्टी, रंगरूप, लकबी, हालचाली,

वेशभूषा यांची साभिप्राय वर्णने केली आहेत. आवश्यक तेवढा त्यांचा जीवनपट चार दोन फटकान्यात उभा केला जात असतो. याच पा र्श्वभूमीवर एखादा दुसरा ठळकपणे गाभ्याचा आणि मर्मभेदी असा प्रसंगही उभा केल्याचे दिसून येते. त्यातूनच माणूस कसा आहे, हे कळते. पण माणसं अशी असतात याचाही बोध होतो. सोनवणेसरांची चिकित्सकवृत्ती कथांतील रुढी, धर्म, परंपरा यांच्या निरीक्षणातही दिसून येते."

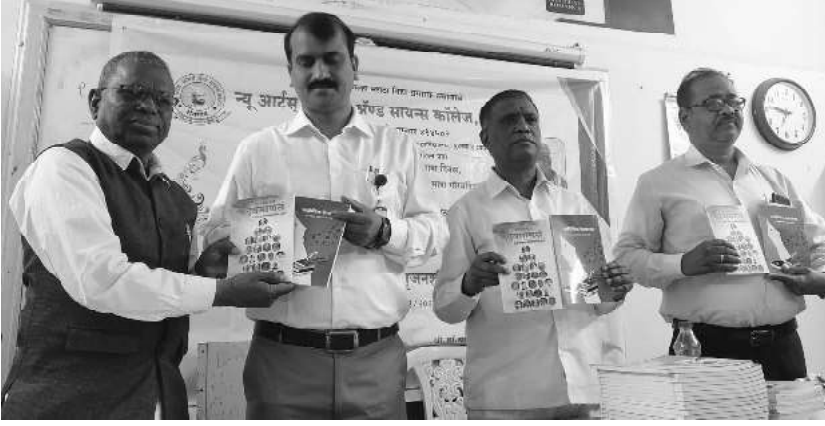
प्रा. दिलीप सोनवणे यांची कथा ही गावगाड्यातील अनुभव जाणिवेतून आकार घेते आणि भेटलेल्या व्यक्तींच्या वैविध्यपूर्ण दर्शनातून ती साकार होते. त्यामुळे या कथापात्रांना वास्तवाचे बळ आहे, माणसांची, समाजव्यवस्थेची कळ त्यांना माहीत आहे. त्यामुळेच या कथा पूर्व परंपरेची जवळीक साधत ती वाचकांच्या मनात पाझरते. हरिभाऊ आपटेपासून तर आजच्या शंकर पाटील, द. मा. मिरासदार, व्यंकटेश माडगूळकर, पु. ल. देशपांडे, डॉ. आनंद यादवपर्यंतच्या पूर्वसूरींचे संस्कार लाभलेले प्रा. दिलीप सोनवणे सर यांनी त्यांच्या अनुभवांच्या मुशीतून या कथा लिहिल्या आहेत. वाचकांना हसवता हसवता अंतर्मुख करणाऱ्याचा कथा जीवनाचा बोधही देतात. प्रा. दिलीप सोनवणे यांच्या पुढील वाटचालीस हार्दिक शुभेच्छा व्यक्त करतो.

परीक्षण : डॉ. बाबुराव उपाध्ये, श्रीरामपूर

भ्रमणसंवाद : ९२७००८७६४०

***

**‘भाषा मरता देशही मरतो, परकीचे पद चेपू नका’, हे कुसुमाग्रजांचे संस्कृतीसूत्र लक्षात घ्यावे:- डॉ. बाबुराव उपाध्ये
न्यू आर्ट्स, कॉमर्स अँड सायन्स कॉलेज, शेवगावी मराठी भाषादिन विविध उपक्रमांनी साजरा**

आज माझ्या मार्गदर्शनाखाली २२ विद्यार्थी संशोधन करतात. काहीना डीग्री मिळाली, शेवगावचा मराठी विभाग गुणवत्ताशील आहे, याचा सार्थ गौरव वाटतो, त्यामुळेच असे गुरुवर्य लाभणे सदभाग्य असल्याचे सांगून डॉ. वसंत शेंडगे यांनी कविवर्य कुसुमाग्रज, मराठी भाषेचे महत्त्व याविषयी विस्तृत विवेचन करून डॉ. उपाध्ये यांचा सन्मान केला.

प्राचार्य डॉ. पुरुषोत्तम कुंदे यांनी अध्यक्षीय भाषणात सांगितले की, मातृभाषेतूनच आपली भावनिक व बौद्धिक क्षमता वाढते. मातृभाषे पेक्षा परकीय भाषा पचविणे आणि वापरात आणणे कष्टप्रद ठरते. ज्या देशांनी मातृभाषेतून

शेवगाव : अभिजात मराठी भाषेचा गौरव म्हणजे मायमराठीच्या संस्कृतीला प्रतिष्ठित करणे असून... “भाषा मरता देशही मरतो... परकीचे पद चेपू नका” हे कविवर्य कुसुमाग्रजांच्या तळमळीच्या आवाहनातील सूत्र लक्षात घेऊन मराठी भाषेची प्रतिष्ठा राखली जावी असे मत श्रीरामपूर येथील महाराष्ट्र साहित्य परिषदेचे शाखा उपाध्यक्ष, ज्येष्ठ साहित्यिक डॉ. बाबुराव उपाध्ये यांनी व्यक्त केले.

शेवगाव येथील न्यू आर्ट्स, कॉमर्स अँड सायन्स कॉलेजमध्ये अभिजात मराठी भाषादिन विविध उपक्रमांनी साजरा करण्यात आला. याप्रसंगी प्रमुख वक्ते म्हणून डॉ. बाबुराव उपाध्ये बोलत होते. अध्यक्ष स्थानी प्राचार्य डॉ. पुरुषोत्तम कुंदे होते. मान्यवरांनी प्रारंभी ज्ञानपीठ विजेते वि. वा. शिरवाडकर तथा कविवर्य कुसुमाग्रज यांच्या प्रतिमेचे पूजन करून दीपप्रज्वलन करण्यात केले. स्वागत, प्रास्ताविक करून मराठी विभाग प्रमुख प्रो. डॉ. वसंत शेंडगे यांनी पाहुण्यांचा परिचय करून दिला. मराठी भाषा पंधरवाडा आणि मातृभाषा कविवर्य कुसुमाग्रज जन्मदिन, मराठी राजभाषा गौरवदिन या महापर्वणीनिमित्त मराठी विभाग आणि अनुराधा प्रकाशन पैठण यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित परिसंवाद, साहित्य आणि सृजनशीलता या विषयावर बोलताना डॉ. बाबुराव उपाध्ये यांनी मराठी भाषेचा अडीच हजार वर्षातील गौरवशाली ऐतिहासिक संदर्भ सांगून आजच्या काळातील. मराठी भाषेची स्थितीगती विशद करून मान्यवर व विद्यार्थ्यांना अनेक पुस्तके भेट दिली.

गुरुवर्य डॉ. बाबुराव उपाध्ये यांच्या वाचन संस्कृतीने बळ दिले- प्रो. डॉ. वसंत शेंडगे

डॉ.बाबुराव उपाध्ये यांनी १९७७-७८ पासून नगर जिल्ह्यात वाचन संस्कृतीला दिशा आणि बळ दिले. त्यांच्या मार्गदर्शनाखाली मला पीएच.डी. पदवी मिळाली. लेखन प्रकाशित झाले, हे गुरुवर्य डॉ. उपाध्ये यांचे सकारात्मक, संस्कृतीशील, वाचन, लेखनातील कौशल्य उपयुक्त ठरले. त्यांचा मी विद्यावाचस्पती म्हणून प्रथम विद्यार्थी ठरलो,

शिक्षण आणि व्यावहारिक कलाकौशल्ये प्राप्त केले, त्या देशांनी जगात गतीने प्रगती केली, नोबेल पुरस्कार प्राप्त केले, असे सांगून मराठी भाषेला प्रतिष्ठा देणाऱ्या कवी, लेखक, समीक्षक, संशोधकांचे अपूर्व योगदान लक्षात घ्यावे. कविवर्य कुसुमाग्रजांच्या कविता सादरीकरण करून त्यांनी कुसुमाग्रजांचे चरित्रकथन केले. मराठी विभागाच्या उपक्रमांचे कौतुक केले.

कार्यक्रमात अध्यक्षीय सूचना कु. गीता रोडगे यांनी केली. अनुमोदन कु. अश्विनी कापसे हिने दिले. सार्थक कापसे, सोमनाथ रोडगे, अभि मन्यू आहेर, साक्षी साळवे, भारती सर्जे, रूपाली जगधने, वर्षा घोडेचोर, बेबी जाधव, सानिया बेग या विद्यार्थ्यांनी मनोगते व्यक्त केली. या निमित्ताने घेतलेल्या निबंध व कवितालेखन स्पर्धेचे प्रमाणपत्रे, पुस्तके रोख रकमा मान्यवरांच्या हस्ते प्रदान करण्यात आले. सूत्रसंचालन प्रा. बाळासाहेब गबाजी कसबे यांनी केले तर कु. अनुराधा शेठे यांनी आभार मानले. सामुहिक पसायदानाने कार्यक्रमाची सांगता झाली.

***

अंकता
वीट श्लोकाग्रक्ष व उत्पादक

प्रो.प्रा. रामकृष्ण तुळशीराम गारे
मो. 8805778851

गणेश रामकृष्ण गारे
मो. 8806288768 /9764312822

कु. अंकिता गणेश गारे

चि. युवराज गणेश गारे

चि. शिवम् गणेश गारे

आमचेकडे सर्व साईजच्या विटा हॉलसेल भावात मिळतील

मु. पो. चाटोरी, ता. निफाड, जि. नाशिक

डॉ. बाबुराव उपाध्ये लिखित 'साहित्यिक फेरफटका' म्हणजे साहित्य चळवळीचे मुक्तचिंतन!

श्रीरामपूर : साहित्य म्हणजे समाजहितकारक शब्दनिर्मिती होय. अशा साहित्य चळवळीत १९७७-७८ पासून कार्यरत असणारे ज्येष्ठ साहित्यिक डॉ. बाबुराव उपाध्ये लिखित 'साहित्यिक फेरफटका' हे पुस्तक म्हणजे साहित्य चळवळीचे तत्कालिन प्रतिबिंब असून ते एक मुक्तचिंतन असल्याचे मत श्रीरामपूर महाराष्ट्र साहित्य परिषद शाखेचे माजी कार्याध्यक्ष, प्राचार्य टी. ई. शेळके यांनी व्यक्त केले.

श्रीरामपूर येथील माऊली वृद्धाश्रमात डॉ. बाबुराव उपाध्ये यांच्या 'साहित्यिक फेरफटका' या पुस्तकाचा प्रकाशन समारंभ, सेवाभावी व्यक्तिमत्त्वाचा सन्मानसोहळा आणि अभिजात मराठी भाषा मुक्तचिंतन कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले होते, त्याप्रसंगी प्रमुख पाहुणे म्हणून प्राचार्य शेळके बोलत होते. अध्यक्षस्थानी माजी तहसिलदार व शिर्डी विमानतळाचे तत्कालिन अधिकारी गुलाबराव पादीर होते. वृद्धाश्रमातील श्रीविठ्ठल-रुक्मिणी मंदिरातील मूर्तीचे पूजन पाहुण्यांच्या हस्ते करण्यात आले. डॉ. बाबुराव उपाध्ये यांनी माजी प्राचार्य टी.ई. शेळके, पत्रकार बाबासाहेब चेडे यांच्या सेवाकार्याचा परिचय सांगून पुस्तक निर्मितीची कथा विशद केली. पुष्पा प्रकाशनचे प्रकाशक सुखदेव सुकळे यांनी पुस्तकाचा परिचय करून दिला. प्राचार्य शेळके, बाबासाहेब चेडे यांचा सुखदेव सुकळे यांनी विश्वलक्ष्मी ग्रामीण प्रतिष्ठानतर्फे सत्कार केले. प्राचार्य शेळके यांनी आपल्या मनोगतात पुढे सांगितले की, माऊली वृद्धाश्रम आणि जानकी अनाथ विद्यार्थी वसतिगृह म्हणजे श्रीरामपूरमधील एक लोकसेवा भक्तीचे तीर्थस्थळ आहे. या तीर्थस्थळांचे प्रमुख सुभाष वाघुंडे आणि कल्पनाताई वाघुंडे यांनी आपले सर्वस्व अर्पण करून हे तीर्थस्थळ उभे केले आहे. अशा सेवाभावी तीर्थस्थळी डॉ. बाबुराव उपाध्ये यांच्या पुस्तकाचा प्रकाशन सोहळा म्हणजे एक अमृतपर्वणी आहे. निराधार वृद्ध, विद्यार्थी यांना एक जीवन संजीवनी देणारा हा

मराठी भाषेला हा सन्मान आहे. त्याबद्दल त्यांनी आनंद व्यक्त केला. यावेळी उंबरगावचे उद्योगपती आणि देणगीदार हरिशेठ भोसले यांचा सत्कार करण्यात आला. यावेळी ह.भ.प. भागवतराव मुठे पाटील, प्रा. शिवाजीराव बारगळ, पत्रकार बाबासाहेब चेडे, पत्रकार, कवी, गृहरक्षक दलाचे राजेंद्र देसाई, कवी, गीतकार बाबासाहेब पवार, आरोग्यमित्र भीमराज बागूल, कुंडलिक खैरनार आदिंनी मनोगत व्यक्त केले. अध्यक्षीय भाषणात गुलाबराव पादीर म्हणाले, प्राचार्य शेळके यांचे जीवन म्हणजे एका ज्ञानर्षीची तपस्वी वाटचाल आहे. ८४ वर्षांच्या वाटचालीचे त्यांचे शैक्षणिक, सामाजिक, वाङ्मयीन इत्यादी कार्य समाजप्रेरक आहे, अशा तपस्वी, अभ्यासू व्यक्तिमत्त्वाच्या हस्ते 'साहित्यिक फेरफटका' पुस्तकाचे प्रकाशन होणे ही अभिनंदनीय घटना आहे. डॉ. बाबुराव उपाध्ये यांचे लेखन म्हणजे सर्वसामान्य माणसांसाठी केलेला एक आत्मसंवाद आहे. एका प्रामाणिक शब्दप्रभूची ती निर्मिती आहे. असे सांगून प्राचार्य शेळके, पत्रकार बाबासाहेब चेडे, डॉ. बाबुराव उपाध्ये, सुभाष वाघुंडे, कल्पनाताई वाघुंडे यांचे सत्कार केले. प्राचार्य शेळके यांनी माऊली वृद्धाश्रम, डॉ. कैलास पवार यांच्या भूमी फाँऊंडेशन सेवाकार्यास धनादेश प्रदान केले. दत्तात्रय खिलारी, शुभम नामेकर, संतोष भालेराव वृद्धाश्रमातील माताभगिनी, विद्यार्थी यांनी नियोजन केले. कविसंमेलन, अभिजात मराठी भाषा मुक्तचिंतन सादर झाले. सूत्रसंचालन डॉ. बाबुराव उपाध्ये यांनी केले तर माऊली वृद्धाश्रमाच्या सचिव कल्पनाताई वाघुंडे यांनी आभार मानले.

बेळगांव येथील मुर्तिकार कुंभार बंधूने साकारलेली शिवाजी महाराजांच्या अश्वारूढ मूर्तीची स्थापना

- मोहन कुंभार, बेळगांव

कपिलेश्वर बेळगांव येथील भारत, संदीप आणि चेतन कुंभार या निष्णात मुर्तिकार बंधूंनी पिरणवाडी, बेळगांव येथे बसविण्यात येत असलेली उत्तर कर्नाटकातील छ.शिवाजी महाराजांची सर्वात मोठी तीन टन वजनाची, पंचधातूची १५ फूट उंचीची अश्वारूढ मूर्ती आज मोठ्या दिमाखात, जल्लोषात हजारो महिला, नागरिक, अबाल वृद्ध यांच्या उपस्थितीत मिरवणुकीने आणण्यात आली. भारत, संदीप आणि चेतन यांनी छ. शिवाजी महाराजांची अत्यंत सुबकमूर्ती बनविलेली आहे. त्यामुळे त्यांचे सगळीकडे कौतुक होत आहे आणि अन्य ठिकानाहून मूर्ती बनविण्यासाठी विचारणा होत आहे.

जुन्या काळातील मुर्तिकार कै. गोपाळ कुंभार यांची ही मुले आहेत. त्यामुळे बेळगांव भागातील कुंभार समाजाला एक वेगळी प्रतिष्ठा प्राप्त होत आहे. पुन्हा एकदा वरील मुर्तिकार बंधूंचे मनपूर्वक अभिनंदन.

कुंभारी
मार्च २०२६

जे मिळालंय त्याचा आभारी रहा, आणि जे नाही मिळालं त्याचा संयम ठेवा.

११४

डॉ. बाबुराव उपाध्ये लिखित 'आठवणीतील देवमाणसं' पुस्तकाचे छल्लाणी परिवारातर्फे प्रकाशन संपन्न

परिवार उपस्थित होते.

'आठवणीतील देवमाणसं' पुस्तक म्हणजे माणुसकीचा गौरव : आनंदशेठ छल्लाणी - संयोजक आनंदशेठ छल्लाणी यांनी डॉ. उपाध्ये यांनी लिहिलेले 'आठवणीतील देवमाणसं' हे पुस्तक लिहून माणुसकीचाच गौरव केला आहे. डॉ. उपाध्ये हे पोरके होते. त्यांनी उंदीरगाव व श्रीरामपूर येथे छल्लाणी परिवारात राहून उत्तम शिक्षण घेतले. प्रामाणिकपणे सर्व कष्टाची कामे केली, ते शिकून प्राध्यापक झाले

श्रीरामपूर : येथील वाचन संस्कृती प्रतिष्ठानचे संस्थापक, अध्यक्ष डॉ. बाबुराव उपाध्ये लिखित 'आठवणीतील देवमाणसं' पुस्तकाचा प्रकाशन सोहळा नेवासा रोडवरील छल्लाणी ब्रदर्स परिवारातर्फे नुकताच संपन्न झाला.

संयोजक आनंदशेठ स्वरूपचंदशेठ छल्लाणी यांनी सर्वांचे स्वागत केले. लेखक डॉ. बाबुराव उपाध्ये यांनी पुस्तकाचा परिचय दिला आणि छल्लाणी परिवाराने 'आठवणीतील देवमाणसं' पुस्तकाला प्रकाशन सोहळ्याचा सन्मान दिल्याबद्दल कृतज्ञता व्यक्त केली. याप्रसंगी नवदाम्पत्य यश आनंदशेठ छल्लाणी व सौ. मानसी यश छल्लाणी या दोघांच्या शुभहस्ते पुस्तकाचे प्रकाशन झाले. यावेळी ताराचंद उत्तमशेठ छल्लाणी, आनंदशेठ स्वरूपशेठ छल्लाणी, सौ. स्मिता आनंदशेठ छल्लाणी, सौ. रेश्मा विशालकुमार चोरडिया, सौ. सविता अनिलकुमार बरंठ, सौ. संगीता विनयचंद बलाई, सौ. सुरेखा प्रदीपशेठ छल्लाणी, शर्मिला स्वरूपचंद छल्लाणी आदिंनी 'आठवणीतील देवमाणसं' हे पुस्तक लिहिल्याबद्दल डॉ. उपाध्ये यांचा गौरव करून कौतुक केले. सोहळ्यास सर्व छल्लाणी

पण ज्यांनी सांभाळले त्यांना ते कधीच विसरले नाहीत. त्यांनी छल्लाणी परिवारातील स्व. श्रीमती जयकुंवर अमोलकचंद छल्लाणी, स्व. उत्तमचंद अमोलकचंद छल्लाणी, स्व. सरसबाई उत्तमचंद छल्लाणी, स्व. स्वरूपचंद अमोलकचंद छल्लाणी, स्व. लिलाबाई स्वरूपचंद छल्लाणी यांना हे पुस्तक अर्पण केले आहे, हा आमच्या परिवाराला मोठा आनंद वाटतो, या पुस्तकात २५ विविध परोपकारी व्यक्तींचा परिचय करून दिला असून, अशी माणुसकी जपणारी माणसं हीच खरी देवमाणसं असल्याच्या आठवणी त्यात सांगितल्या आहेत, त्या जरूर वाचाव्यात असे त्यांनी आवाहन केले.

याप्रसंगी विनयचंद बलाई, अनिलकुमार बरंठ, विशालकुमार चोरडिया, प्रविणशेठ छल्लाणी, सौ. निर्मला प्रविणशेठ छल्लाणी, प्रदीपशेठ छल्लाणी, पंकजशेठ छल्लाणी, प्रथम आनंदशेठ छल्लाणी आदिंनी पुस्तकाचे कौतुक करून डॉ. उपाध्ये यांना पुढील लेखनासाठी शुभेच्छा दिल्या. डॉ. बाबुराव उपाध्ये यांनी सर्वांना पुस्तके भेट देऊन सर्वांचे आभार मानले.

जिद्द अन् चिकाटी असल्यास शून्यातूनही विश्व निर्माण होते कायदेतज्ज्ञ विवेकानंद जगदाळे यांचे प्रतिपादन

नाशिक : दहिबडी येथील अल्पभूधारक शेतकरी कुटुंबात माझा जन्म झाला. इयत्ता सातवीत असतानाच वडिलांच्या आजारपणामुळे घराची आणि शेतीची संपूर्ण जबाबदारी माझ्या खांद्यावर आली. ज्या वयात खेळायचे, त्या वयात मी नांगर धरला. मातीचे बैल बनवून विकण्यापासून ते विहीर खोदण्यापर्यंतची कष्टाची कामे केली. पण, डोळ्यांत शिक्षणाचे स्वप्न आणि उराशी जिद्द कायम होती. त्यामुळेच आज कायदेतज्ज्ञपर्यंतचा प्रवास पूर्ण केला. जिद्द,

चिकाटी असल्यास शून्यातूनही विश्व निर्माण करता येते, असे प्रतिपादन अॅड. विवेकानंद जगदाळे यांनी केले.

विद्यार्थ्यांना विशेषतः स्पर्धा परीक्षांची तयारी करणाऱ्या उमेदवारांसाठी मार्गदर्शनप्रसंगी ते बोलत होते. कुठल्याही क्षेत्रात करिअर करताना त्याकडे लक्ष केंद्रित करून वाटचाल केली, तरच यश मिळते, असे सांगताना त्यांनी एनबीटी लॉ कॉलेजमध्ये शिक्षण घेत असताना स्विच बोर्ड कारखान्यात काम करून उदरनिर्वाह केल्याचा अनुभव कथन केला.

या खडतर प्रवासात मित्रांनी दिलेली साथ आणि अॅड. मनोहर साठे या गुरूंचे मार्गदर्शन मोलाचे ठरल्याचेही त्यांनी नमूद केले. १९९३ मध्ये वकिली सुरु केली तेव्हा खिशा रिकामा होता, पण कष्टाची तयारी होती. आज मागे वळून पाहताना समाधान वाटते की, एका शेतकऱ्याचा मुलगाही स्वकर्तृत्वावर स्वतःचे विश्व उभे करू शकतो, असेही सांगत त्यांनी विद्यार्थ्यांना कष्टाची तयारी ठेवण्याचा सल्ला दिला.

वाचाल तर वाचाल आणि लिहाल तर जगाल - डॉ. बाबुराव उपाध्ये

श्रीरामपूर : ग्रंथ हे गुरु असून भूतकाळातील लेखनपुण्याई हाती, माथी वर्तमान व भविष्यकाळाला गती देते. त्यासाठी आजच्या पिढीने वाचाल तर वाचाल आणि लिहाल तर जगाल हा जीवनमंत्र सदैव कृतीत आणावा, असे आवाहन वाचन संस्कृती प्रतिष्ठानचे संस्थापक, अध्यक्ष डॉ. बाबुराव उपाध्ये यांनी केले.

श्रीरामपूरमधील मोरगे वस्तीवरील अॅड. हरिश्चंद्र नाईक आणि सौ. चंद्रकला नाईक यांनी साहित्य परिसंवाद, हळदीकुंकू आणि संक्रांत सन्मान सोहळा आयोजित केला होता, त्याप्रसंगी साहित्य परिसंवादात डॉ. बाबुराव उपाध्ये बोलत होते. अध्यक्षस्थानी साहित्य प्रबोधन मंचचे अध्यक्ष डॉ. शिवाजी काळे होते. प्रारंभी सौ. चंद्रकला नाईक यांनी स्वागत, प्रास्ताविक करून हळदीकुंकू, संक्रांत वाण उपक्रमाचे महत्त्व सांगून महिलांचा सन्मान केला तर अॅड. हरिश्चंद्र नाईक यांनी साहित्यिकांना 'थापी आणि ओळंबा' या आत्मचरित्राचे वितरण करून आपल्या या लेखनाचे प्रेरणास्थान डॉ. बाबुराव उपाध्ये असून या आत्मचरित्राला सार्थ आकार देण्याचे काम डॉ. शिवाजी काळे यांनी केल्याचे सांगून अनेकांचे ऋण व्यक्त केले. यावेळी सौ. मंदाकिनी उपाध्ये, आसरा प्रकाशनच्या प्रकाशिका सौ. मोहिनी काळे, सौ. शैलेजा सदावर्ते, सौ. निर्मला सोनवणे, सौ. लिलाबाई झडे, सौ. निर्मला निकम, माजी शिक्षणाधिकारी अनिल सदावर्ते, माजी इन्स्पेक्टर, मुख्याध्यापक राजा बापू

झडे आदी उपस्थित होते. डॉ. बाबुराव उपाध्ये यांनी सर्वांना 'संतश्री', 'शब्द वाटू धन जनलोका' आदी पुस्तके देऊन ग्रंथांचे जीवनातले महत्त्व सांगून वाचन ही मानसिक, बौद्धिक, संस्कृतीपूजक, ज्ञानशील आणि सकारात्मक दृष्टी देणारी भक्ती आहे, अशी वाचन भक्ती केली तरच जीवन शक्ती वाढते असे सांगून अॅड. हरिश्चंद्र नाईक यांनी अंधत्त्व असतानाही 'थापी आणि ओळंबा' सकस आत्मचरित्र लिहिले, त्या लेखनाची शैक्षणिक, सामाजिक, वाङ्मयीन उपयुक्तता स्पष्ट केली.

सत्यकथन आणि खरे संतत्त्व अंगी बाणावे - डॉ. शिवाजी काळे : अॅड हरिश्चंद्र नाईक यांनी आपल्या आत्मचरित्रातून सत्यकथन केले आहे. डोळे अंधू असतानाही त्यांनी अडचणीवर मात करीत आपले अनुभव लिहिले आहे. त्यांनी चांगले जग पाहिले आहे, आताचे जग पाहवे असे फारसे काही राहिले नाही, जेथे दिव्यत्व असेल तेथेच नमावे, आज जास्त प्रमाणात ढोंगी साधुत्व वाढले आहे. आर्थिक स्वार्थ आणि दांभिकता वाढली आहे, जेथे देवत्व नसते, तेथे वेळ आणि पैसा व्यर्थ जातो, असे सांगून डोळसपणा वाढावा अशी त्यांनी अध्यक्षीय भाषणातून अपेक्षा व्यक्त केली.

याप्रसंगी माजी शिक्षणाधिकारी अनिल सदावर्ते यांनी असे साहित्य परिसंवाद सातत्याने झाले तर वाचन व लेखन संस्कृती विकसित होईल असे सांगितले. रयत शिक्षण संस्थेचे माजी विभागीय अधिकारी राजाबापू झडे यांनी अॅड. नाईक यांची रयतनिष्ठा आणि जीवननिष्ठा आदर्शवत असल्याचे सांगून आठवणी विशद केल्या. सौ. निर्मला निकम यांनी आपले रयतबंधू माजी मुख्याध्यापक नाईक यांनी निराधार महिला व परित्यक्ता स्त्रियांसाठी मोफत वकिली करून सेवाभाव जपला असल्याचे सांगून उपक्रमाचे कौतुक केले. अॅड. हरिश्चंद्र नाईक यांनी आता उरलो उपकारापुरता असे सांगून आभार मानले.

***

डॉ. ऋतुराज शिर्के-कुंभार नंदुरबार येथे जिल्हा रुग्णालयात रुजू...! नंदुरबार जिल्हा कुंभार समाजातर्फे स्वागत...!

नंदुरबार : कुंभश्री मासिकाचे संपादक इंजि. संजय राजे व सौ. बिनाबेन राजे यांचे मावस पुतणे डॉ. ऋतुराज शिर्के हे नंदुरबार जिल्हा सरकारी रुग्णालयात ऑर्थोपेडिक विभागात हजर झालेत. त्यांचा जिल्हा

रुग्णालयात जाऊन कुंभार समाज सामाजिक संस्थेचे प्रदेश उपाध्यक्ष इंजि. बबनराव जगदाळे व जिल्हा महिला आघाडी अध्यक्षा सौ. संगीता जगदाळे ह्यांनी पुष्पगुच्छ व संत शिरोमणी श्री गोरुबाकाकांची प्रतिमा भेट देऊन समाजातर्फे स्वागत केले. ह्यावेळी पो. कॉ. जगदाळे (नेर), जिल्हाधिकारी कार्यालयातील महारू पाटील उपस्थित होते. डॉक्टरांना आवश्यक दैनंदिन सुविधासाठी सहाय्य केले. नंदुरबार जिल्हाविषयी थोडक्यात माहिती देण्यात आली.

डॉ. ऋतुराज शिर्के यांची येथील आदिवासी प्रभागात तीन महिन्यासाठी नियुक्ती राहिल. त्यांचा बोलसंपर्क क्र. ७०२०००४३४४ असा आहे. जिल्ह्यातील समाजबंधू भगिनी ह्यांना त्यांच्या आर्थोपेडिक संबंधी वैद्यकीय सल्ला-उपचारासाठी प्रत्यक्ष भेटून मार्गदर्शन घेता येईल.

वासुदेव कामणकर लिखित 'इदं न मम' पुस्तकाबाबत प्रतिक्रिया

श्री. वासुदेवजी कामणकर,
नमस्कार.

अनपेक्षीतपणे पुस्तक हातात आले आणि मी त्या पुस्तकाच्या प्रेमात पडलो. पुस्तकाचे कव्हर खूपच सुंदर आहे. एखादी देवता सुंदर असली तरी, त्या देवतेला सुंदर पोशाख, सुवर्णालंकार, मुकुट, हार, फुले अर्पण केल्यानंतर जो सात्विक आणि प्रेमळ भाव मनात उत्पन्न होतो. तसे वाटले. आपले मित्र ग्राफिक आर्टिस्ट मंदार नेने यांनी या पुस्तकासाठी खूपच मेहनत घेतली आहे. त्यांना माझ्यातर्फे चार कौतुकाचे शब्द ऐकवा. पुस्तकाचे नावच मुळी वैदिक काळात घेऊन जाणारे आहे. कारण मानवी संस्कार हे श्रुति, स्मृति, पुराणोक्त कालापासून सनातन हिंदू धर्मावर अधिराज्य गाजवीत आहेत. निःस्वार्थपणे त्याग व समर्पण या भावनेने आध्यात्मिक शीर्षक या पुस्तकाला लाभले आहे.

नंतर आपण पुस्तकाच्या अक्षराकडे वळतो. या जगात सुवाच व वळणदार अक्षरांची ईश्वरी देणगी लाभलेले मोजके लोक आहेत. त्यात तुमचा बराच वरचा नंबर लागतो असे म्हणावे लागेल. खूपच सुंदर अक्षर! प्रसंगानुरूप अक्षर लहान मोठे करावे लागले तरी त्यात एकसारखेपणा आहे. खाडाखोड नसलेले, डाग नसलेले रांगोळीत वापरतात तसे अक्षरात रंग भरलेले अक्षर पाहून खूप छान वाटले. अक्षर कसे असावे याचे खूप सुरेख वर्णन समर्थ रामदास स्वामींनी दासबोधातील एकोणीसाव्या शिकवण या दशकात पहिल्याच लेखानक्रीया निरूपण या समासात केले आहे. स्वतः समर्थांचे अक्षर खूप रेखीव व सुरेख होते. ते म्हणतात,

ब्राह्मणे बाळबोध अक्षर ।

घडसुनी करावे सुंदर ।

जे देखताचि चतुर ।

समाधान पावती ॥दा.१९-१-१॥

वाटोळें सरळें मोकळें ।

वोतलें मसीचें काळें ।

कुळकुळीत वळी चालिल्या ढाळें ।

मुक्तमाळा जैशा ॥दा.१९-१-२॥

अक्षरमात्र तितुकें नीट ।

नेमस्त पैस काने नीट ।

आडव्या मात्रा त्या हि नीट ।

आर्कुलीं वेलांड्या ॥दा.१९-१-३॥

पहिले अक्षर जे काढिले ।

ग्रंथ संपतो पाहाता गेले ।

एका टाकेची लिहिले ।

ऐसे वाटे ॥दा.१९-१-४॥

या पुस्तकासाठी कागदही तसाच सुंदर व स्वच्छ वापरला आहे. या पुस्तकात मुलांवर चांगले संस्कार घडविण्यासाठी सकाळपासून संध्याकाळपर्यंत व रविवार पासून शनिवारपर्यंत तसेच व्रत, वैकल्ये, कुळाचार, सण-वार यानिमित्त लागणारी स्तोत्रे, सूक्ते, प्रार्थना, मंत्र, आरत्या, सुविचार, संतांचे प्रसिध्द अभंग, भगवद्गीता यांचे उत्तम संकलन केले आहे. त्यामुळे हा ग्रंथ केवळ आध्यात्मिक न राहता शैक्षणिक, सांस्कृतिक, धार्मिक या सर्वांगांनी संतुलित झाला आहे. म्हणूनच तो घराघरात पोचला पाहिजे. शाळा, कॉलेज, वाचनालये, वाढदिवसानिमित्त भेटवस्तू देण्यासाठी याचा उपयोग झाला पाहिजे. या ग्रंथाचे घरोघरी वाचन, पठण, मनन व चिंतन झाले पाहिजे. तरच सनातन धर्माला आलेली मरगळ दूर होईल. विशेषतः लहान व तरुण मुलांना अशा ग्रंथांची खूप गरज आहे. आपण अतिशय परिश्रम घेऊन केलेला व मला भेट मिळालेला हा ग्रंथ म्हणजे माझ्या आयुष्यातील एक फार मोठी उपलब्धी आहे. असेच नवनवीन लेखन आपल्या हातून व्हावे ही ईश्वराजवळ प्रार्थना! पुनश्च आपले अभिनंदन!!!

- दिलीप अंबिके

(इदं न मम या पुस्तकाचे लेखक श्री. वासुदेव कामणकर यांचा भ्रमणध्वनी क्रमांक ७०३०१२०२२८ असा आहे.)

वीटभट्टी परवान्यासाठी चक्र बदलली जात! अहिल्यानगरात धक्कादायक प्रकार उघड

कोतूळ (जि. अहिल्यानगर) : पंतप्रधान घरकूल, शबरी घरकूल व रमाई घरकूल अशा योजनांतून गावोगावी घरकुलांची कामे सुरू आहेत. याचा फायदा घेत वीटभट्टी उद्योग जोमात आहे. अकोले तालुक्यात अनेकांनी वीटभट्टी परवाने घेताना जातच बदलली असल्याचे उघडकीस आले. तलाठी स्तरावर हे दाखले घेताना बनावट घेण्यात आले आहेत.

कायदा काय सांगतो? :

२१ जुलै २०१४च्या कायद्याने पारंपरिक कुंभार समाजातील १८ वर्षे पूर्ण व्यक्तीला वीटभट्टीचा परवाना मिळतो. त्यात एक वर्षाला पाचशे ब्रास माती विना शुल्क आणता येते. मात्र, कष्टकरी कुंभार समाजाच्या नावाखाली इतरांनी हे परवाने तलाठी स्तरावर जात बदलून लाटले

आहेत. जातीच्या दाखल्यासाठी हेलपाटे मारायला लावणारा महसूल विभाग यासाठी परवानगी देतो, हे विशेष.

कुठे बदलल्या जाती? : अकोले-२, रुंभोडी-२, खिरविरे-१, कोतूळ-१, कळस-१, वाशेरे-१. **का बदलल्या जाती? :** कुंभार जातीच्या दाखल्यावर दरवर्षी पाचशे ब्रास माती फुकट मिळते. परवाना घ्यायला कमी कागदपत्रे व पटकन परवानगी मिळते.

...हे आहेत वीटभट्टीचे निकष :

राज्य मार्ग आणि महामार्गापासून पाचशे मीटर अंतरावर, तसेच लोकवस्तीपासून एक किलोमीटर अंतरावर वीटभट्टी असली पाहिजे.

प्रदूषण नियंत्रण मंडळाचे संमतीपत्र, तसेच, माती वाहतूक आणि उत्खनन परवानगी आवश्यक.

अपने माता-पिता और बहन के साथ आकाशदीप प्रजापति।

झांसी : एकाग्रता, लगन और लगातार मेहनत ही सफलता की असली कुंजी है। सफलता का कोई शॉर्टकट नहीं होता। कोचिंग से केवल मार्गदर्शन मिल सकता है, लेकिन असली मेहनत खुद को ही करनी पड़ती है। यह कहना है दूसरे ही प्रयास में संघ लोक सेवा आयोग (यूपीएससी) की परीक्षा में २३३वीं रैंक हासिल करने वाले आकाशदीप प्रजापति का।

अयोध्यापुरी बी ब्लॉक निवासी आकाशदीप ने सीमित संसाधनों में घर पर रहकर तैयारी की और अपने लक्ष्य को हासिल कर लिया। उनके पिता नारायण प्रसाद प्रजापति मध्य प्रदेश के पन्ना जिले में कृषि विभाग में डिप्टी डायरेक्टर के पद पर तैनात हैं, जबकि उनकी मां मीरा

चक्रवर्ती कलेक्ट्रेट में कार्यरत हैं। बेटे की इस उपलब्धि से परिवार में खुशी का माहौल है।

आकाशदीप ने मोहाली से पीजी करने के बाद सिविल सर्विसेज में जाने का लक्ष्य तय किया और उसी दिशा में तैयारी शुरू कर दी। यूपीएससी के लिए उन्होंने भूगोल विषय को चुना। तैयारी के दौरान उन्होंने सोशल मीडिया से पूरी तरह दूरी बना ली और अपना पूरा ध्यान पढ़ाई पर केंद्रित रखा। उन्होंने बताया कि उन्होंने कोई कोचिंग नहीं की, बल्कि घर पर रहकर रोजाना आठ से दस घंटे पढ़ाई का लक्ष्य तय किया। उनका मानना है कि कोचिंग केवल दिशा दिखा सकती है, लेकिन सफलता पाने के लिए मेहनत स्वयं करनी पड़ती है।

उन्होंने युवाओं को सलाह दी कि वे सोशल मीडिया से दूरी बनाकर पढ़ाई पर ध्यान दें, क्योंकि वहां ठोस और विश्वसनीय जानकारी कम मिलती है। आकाशदीप का कहना है कि यदि लक्ष्य स्पष्ट हो और तैयारी ईमानदारी से की जाए तो युवा किसी भी क्षेत्र में सफलता हासिल कर सकते हैं।

अखबार पढ़ना बनाया तैयारी का अहम हिस्सा - आकाशदीप बताते हैं कि यूपीएससी की तैयारी में अखबार पढ़ना बेहद जरूरी है। रोजाना अखबार पढ़ने से सामान्य ज्ञान बढ़ता है और किसी भी मुद्दे के पक्ष-विपक्ष को समझने की तार्किक क्षमता विकसित होती है। संपादकीय पढ़ने से शब्दकोश मजबूत होता है और विषयों को गहराई से समझने में मदद मिलती है।

गणतंत्र दिवस पर प्रजापति समाज ने किया माँ सरस्वती पूजन

गाजियाबाद : गणतंत्र दिवस के पावन अवसर हाड़ौती प्रजापति समाज सुधारक संघ कोटा संभाग राजस्थान छात्रावास दादाबाड़ी छोटा चौराहा कोटा आवास पर प्रजापति समाज बन्धु व माता बहिनों एवं समस्त छात्रावास कार्यकारिणी टीम के साथ मां सरस्वती पूजन करके विधिवत के साथ ध्वजारोहण किया गया राष्ट्रगान के साथ। इस अवसर पर समाज के वरिष्ठ भामाशाह व संगठन संस्था के राष्ट्रीय पदाधिकारी गण व युवा व मातृशक्ति मौजूद रहीं इस अवसर दादाबाड़ी छात्रावास को

मजबूत बनाने छत निर्माण हेतु व छात्रावास को सभी प्रकार से मजबूत बनाने के लिए सभी से सहयोग करने की अपील की गई और सभी पधारे मुख्य अतिथि व समाज बन्धुओं ने हाथ उठाकर हर संभव सहयोग करने का संकल्प लिया। तन मन धन से की गई समाज सेवा, कर्तव्यनिष्ठा व एकता वास्तविक शक्ति है। इस शुभ अवसर पर वरिष्ठ समाजसेवी व भामाशाहों ने छत निर्माण हेतु श्रद्धा अनुसार ११०० से

लेकर ५ लाख तक सहयोग राशि देने की घोषणा की और बहुत समाजसेवी जनों ने तुरंत सहयोग राशि वनलाइन ट्रांसफर भी किये जिसमें वरिष्ठ समाजसेवी भामाशाह व युवा, मातृशक्ति शामिल रहे और मंच के माध्यम से समाज हित में दादाबाड़ी छात्रावास निर्माण हेतु अपने अपने मंच के माध्यम से अपने अपने सुझाव रखें और हरसंभव मदद सहयोग करने का भरोसा दिया।

***

नई दिल्ली में श्री संत राम बीए जी का जन्मदिन समारोह सम्पन्न

१४ फरवरी २०२६ को प्रजापति परिवार में जन्मे श्री संत राम बीए जी महान समाज सुधारक, चिंतक एवं लेखक का जन्मदिन समारोह इंदिरा भवन कांग्रेस मुख्यालय नई दिल्ली में ओबीसी के राष्ट्रीय अध्यक्ष डॉ. अनिल जय हिंद जी के नेतृत्व में मनाया गया, इस अवसर पर प्रजापति कम्युनिटी फाउंडेशन के अध्यक्ष राजेश प्रजापति एवं प्रजापति वैवाहिक पत्रिका के मुख्य संयोजक प्रजापति एल सी राठौर भी उपस्थित रहे। कार्यक्रम की अध्यक्षता भगवान

दास मोरवाल जी द्वारा की गई। पहली बार किसी राष्ट्रीय पार्टी के मुख्यालय में प्रजापति समाज के किसी महान व्यक्ति का जन्मदिन कार्यक्रम आयोजित करने पर कांग्रेस पार्टी के वरिष्ठ पदाधिकारी का धन्यवाद प्रजापति समाज द्वारा किया गया। कार्यक्रम का संचालन कांग्रेस पार्टी उत्तर प्रदेश के महासचिव राहुल राँय प्रजापति द्वारा किया गया।

***

सत्ता पर कब्जा करने के लिए ब्राह्मणों ने कहा हम सब हिन्दू हैं : चौधरी विकास पटेल

फै जाबाद : चौधरी विकास पटेल (राष्ट्रीय अध्यक्ष, राष्ट्रीय पिछड़ा वर्ग मोर्चा, नई दिल्ली) ने कहा, इस देश में ब्राह्मण एससी, एसटी और ओबीसी को हिन्दू कह रहे हैं और उनसे जबरदस्ती कहलावा रहे हैं कि तुम भी गर्व से कहो हम हिन्दू हैं। जबकि खुद ब्राह्मण ही हिन्दू नहीं हैं।

इतिहास गवाह है कि सिंधु सभ्यता के सिंधु शब्द से हिन्दू शब्द बना है। सिंधु सभ्यता से ब्राह्मणों का कुछ भी संबंध नहीं है। सिंधु सभ्यता हमारे पुरखों ने विकसित किया था। जब सिंधु सभ्यता हमारे पुरखों ने विकसित किया था तो ब्राह्मण हिन्दू कैसे हुए? यह बात हमारे समाज के लोगों को समझने की जरूरत है।

चौधरी विकास पटेल ने आगे कहा, हिन्दू कहने के पीछे ब्राह्मणों की बहुत बड़ी साजिश है। यह कि ब्राह्मणों ने मनुस्मृति के आधार पर इस देश के ८५ प्रतिशत मूलनिवासी बहुजन समाज के लोगों को किसी भी प्रकार का अधिकार नहीं दिया था। अंग्रेजों की हुकुमत आई और डॉ. बाबासाहब अंबेडकर ने राउंड टेबल कांफ्रेंस में भारत

के सभी नागरिकों के लिए वोट का अधिकार मांगा। लेकिन गांधी और नेहरू नहीं चाहते थे कि भारत के सभी नागरिकों को वोट का अधिकार मिले। इसलिए गांधी और नेहरू ने इसका जमकर विरोध किया। मगर डॉ. बाबासाहब अंबेडकर की मांग को स्वीकार करते हुए भारत के सभी नागरिकों को वोट देने का अधिकार मिला।

यह अधिकार मिलते ही ब्राह्मणों के सामने संकट खड़ा हो गया कि ब्राह्मणों की संख्या ३ प्रतिशत है। वोट के आधार पर ब्राह्मण कोई भी चुनाव नहीं जीत सकते हैं। जिससे सत्ता व्यवस्था से ब्राह्मणों का कब्जा हमेशा हमेशा के लिए खत्म हो जायेगा। यह खतरा ब्राह्मणों को समझ में आया।

इसलिए ब्राह्मणों ने इस खतरा से बचने के लिए खुद को हिन्दू कहना शुरू किया और एससी, एसटी, ओबीसी से भी कहने लगा कि गर्व से कहो हम हिन्दू हैं। उन्होंने कहा, सत्ता पर कब्जा करने के लिए अल्पसंख्य ब्राह्मणों ने खुद को बहुसंख्य बनाने के लिए कहा, हम सब हिन्दू हैं। क्योंकि ब्राह्मण जानते थे कि एससी, एसटी और ओबीसी हिन्दू बनाकर उनका वोट लिया जा सकता है और सत्ता व्यवस्था पर कब्जा किया जा सकता है।

***

प्रजापति कम्युनिटी सर्व्हिस फाउंडेशन द्वारा आयोजित मेंटर मेंटी कार्यक्रम का ऑनलाइन उद्घाटन

प्रजापति कम्युनिटी सर्व्हिस फाउंडेशन द्वारा आयोजित मेंटर मेंटी कार्यक्रम का ऑनलाइन उद्घाटन सत्र १५ मार्च, २०२६, रविवार को सुबह ११ बजे से दोपहर ०१ बजे तक आयोजित किया गया।

कार्यक्रम का शुभारंभ अध्यक्ष राजेश प्रजापति जी ने स्वागत भाषण के साथ किया, जिसमें उन्होंने फाउंडेशन का परिचय दिया और वित्तीय सहायता कार्यक्रम के बारे में जानकारी प्रदान की।

इसके बाद, युवा विंग के अध्यक्ष अल्पेश प्रजापति जी ने मेंटर मेंटी कोर कमेटी के अध्यक्ष डॉ. निर्मल चंद्र प्रजापति जी का परिचय कराया, साथ ही कमेटी के सदस्यों कमलपति प्रजापति जी, आदित्य प्रजापति जी, डॉ. राकेश कुमार प्रजापति जी और श्रीमती शिल्पी जी का भी परिचय कराया।

डॉ. निर्मल चंद्र प्रजापति जी ने मेंटर मेंटी कार्यक्रम का विस्तृत विवरण प्रस्तुत किया, जिसमें इस पहल के बारे में विस्तृत जानकारी दी गई। इसके बाद, संयोजक प्रजापति एल. सी. राठौर जी ने मुख्य वक्ता

राजेंद्र पेंसिया जी (आई.ए.एस.), जिला मजिस्ट्रेट, संभल, उत्तर प्रदेश का परिचय कराया। राजेंद्र पेंसिया जी ने तथ्य-आधारित और प्रेरणादायक भाषण दिया और बाद में प्रश्नोत्तर सत्र में भाग लिया, जिसमें उन्होंने सभी प्रश्नों का प्रभावी ढंग से उत्तर दिया।

बाद में, उपाध्यक्ष वेद प्रकाश जी, कोषाध्यक्ष विनोद कुमार सुखरालिया जी और सलाहकार वेद प्रकाश यजुर्वेदी जी ने कार्यक्रम पर अपने विचार साझा किए। मेंटर मेंटी कोर कमेटी के सदस्य कमलपति प्रजापति जी ने भी कार्यक्रम पर अपने विचार साझा किए। अंत में, संयुक्त सचिव सतीश कुमार जी ने धन्यवाद ज्ञापन किया और कार्यक्रम का समापन हुआ।

फाउंडेशन के संयुक्त सचिव खेम चंद्र प्रजापति जी, सलाहकार ईश्वरी लाल वर्मा जी, कपिल प्रजापति जी (आई.आर.एस.) ने इस कार्यक्रम में भाग लिया। मेंटर मेंटी कोर कमेटी के सदस्य डॉ. राकेश कुमार प्रजापति जी ने भी इस कार्यक्रम में भाग लिया। फाउंडेशन के प्रिविलेज्ड डोनर सदस्य, साधारण सदस्य, सरकारी अधिकारी इस कार्यक्रम में उपस्थित थे। अन्य सभी लोगों ने इस कार्यक्रम में भाग लिया। कुल मिलाकर, अधिकांश छात्र सहित २५० से अधिक प्रतिनिधियों ने इस ऑनलाइन कार्यक्रम में भाग लिया।

फाउंडेशन का उद्देश्य इस कार्यक्रम के माध्यम से प्रजापति समुदाय के छात्रों और सदस्यों को लाभ पहुंचाना है। यह कार्यक्रम पूरे भारत और विदेश में प्रजापति समुदाय के लिए निशुल्क सेवा कार्यक्रम है। मेंटर मेंटी कार्यक्रम में नामांकन के इच्छुक व्यक्ति पंजीकरण विवरण और अधिक जानकारी के लिए ९१३७५९४८१८ (सोमवार से शनिवार, सुबह ११ बजे से शाम ६.३० बजे तक, रविवार बंद) से संपर्क कर सकते हैं।

***

कुम्हार के बेटे विमल कुमार ने यूपीएससी में लहराया परचम, दी बधाई

गांव निवासी विमल कुमार ने शानदार ऑल इंडिया १०७वीं रैंक प्राप्त की है। इस उपलब्धि से परिवार, गांव और पूरे क्षेत्र में खुशी की लहर

स त ा व ,
रायबरेली : यूनियन पब्लिक सर्विस कमिशन द्वारा जारी सिविल सेवा परीक्षा के फाइनल परिणाम में जनपद के खीरो ब्लॉक के चांदेमऊ

दौड़ गई। विमल कुमार ने बताया कि उनके पिता रामदेव प्रजापति मिट्टी के बर्तन बनाने का काम करके किसी तरह परिवार का भरण पोषण करते हैं। घर की माली हालत ठीक नहीं होने के कारण वह बचपन से ही कड़ी मेहनत करके अपने परिवार को गरीबी के दलदल से निकालने की ठान चुके थे।

विमल ने बताया कि यह सफलता उन्हें पांचवें प्रयास में प्राप्त हुई है। इसके पहले भी एक बार साक्षात्कार तक पहुंचकर सफलता नहीं प्राप्त कर पाये थे लेकिन हार नहीं मानी और लगातार मेहनत से पढ़ाई करते रहे। ग्रामीणों का कहना है कि विमल की सफलता युवाओं के लिए प्रेरणा का स्रोत बनेगी।

आईपीएस दंपति ने रचा नया इतिहास

मंडी अटेली :

आईपीएस जोड़े दंपति का एक इंटर कास्ट व प्रेम कम अरेंज मैरिज अटेली क्षेत्र में दहेज रहित व सादगी से होने पर चर्चा का विषय बना हुआ

है। अटेली कस्बे के निवासी बस्तीराम जो दिल्ली पुलिस में सब इंस्पेक्टर के पद पर कार्यरत है उनके पुत्र आईपीएस आशीष कुमार ने महाराष्ट्र के यवतमाल जिले के वणी गांव निवासी डा. मिलिंद तमगड़े की आईपीएस पुत्री आकांक्षा से ट्रेनिंग के दौरान प्रेम हो गया था। उसके बाद दोनों शिक्षित जोड़े ने अपने परिजनों को अपने प्रेम के बारे में जानकारी दी। दोनों परिवारों ने अपनी सहमति प्रदान कर दी। इसके बाद दोनों का प्रेम गुरुवार को विवाह में तब्दील हो गया। अटेली कस्बे के एक समारोह स्थल में दोनों ने फूल माला व अपने रीति रिवाज से विवाह बंधन में बंध गये। दोनों परिवार ने दहेज रहित व जाति बंधन को दूर करने के लिए खुशी-खुशी रीति रिवाज अपने बेटा-बेटी का विवाह किया। विवाह में आईपीएस दंपति जोड़े को दीर्घायु व सुखद वैवाहिक जीवन के लिए आशीर्वाद दिया।

लड़के की माता राजबाला अध्यापिका है जबकि लड़की की माता माधुरी भी राजकीय सेवा में कार्यरत है। आईपीएस के पिता ने बताया कि दोनों का कैडर पहले अलग-अलग राज्य था लेकिन अब यूटी कैडर मिल गया तथा वर्तमान में अज्ञाण चल प्रदेश में तैनात है। आईपीएस दंपति ने बताया कि संविधान की ताकत से एक बहुजन समाज के साधारण परिवार ने प्रतिष्ठित आईपीएस परीक्षा को पास कर राष्ट्र निर्माण में अपनी महती भूमिका निभाएंगे। हमने पहले ही निर्णय लिया था कि बिना दहेज व सादगी से विवाह किया जाएगा।

संविधान निर्माता बाबा साहब अम्बेडकर को अपना आदर्श मानते हैं उनके द्वारा संविधान के अधिकारों के बल पर यह नौकरी मिली। बाबा साहब के एनिलेशन आफ कास्ट के लिए इंटर कास्ट मैरिज की है वैसे हम दोनों के विचार मिलने पर विवाह बंधन में बंधे हैं। आईपीएस दंपति ने कहा कि इंटर कास्ट व लव मैरिज करना गलत नहीं है लेकिन उसमें परिवार की सहमति मिलने पर जीवन अच्छा चलता है।

नौजवान पहले अपने पैरों पर खड़ा हो कर लव मैरिज करे लेकिन कुछ मान्यताओं को भी ध्यान में रखे।

***

गणतंत्र दिवस मनाकर समाज में निस्वार्थ भाव से सेवा करने का संदेश दिया।

कोटा :

हाड़ौती प्रजापति समाज सुधारक संघ कोटा संभाग द्वारा प्रजापति छात्रावास दादा बाड़ी छोटा चौराहा कोटा में गणतंत्र

दिवस मनाया गया रविकांत प्रजापति सोशल मीडिया प्रभारी ने बताया कि प्रजापति समाज के गणमान्य समाज बंधुओं के साथ मां सरस्वती पूजन करके विधिवत ध्वजारोहण किया गया इस अवसर पर कार्यक्रम में मुख्य अतिथि कोटा नगर निगम पार्षद विजयलक्ष्मी प्रजापति विशिष्ट अतिथि राष्ट्रीय कुम्हार महासभा के कार्यकारिणी अध्यक्ष बाबूलाल जी रेनवाल, भामाशाह प्रहलाद जी मोरवाल - सेवानिवृत्त वायुसेना अधिकारी, प्रदेश अध्यक्ष राष्ट्रीय बजरंग दल श्रीमान ओम प्रजापति, पूर्व अध्यक्ष श्रीमती गीता प्रजापति, दीनदयाल प्रजापति, चीफ जनरल मैनेजर भाटिया एंड कंपनी, प्रमुख चाय व्यवसायी बाबू टी स्टॉल से बाबूलाल प्रजापति, सब इंस्पेक्टर गोविंद प्रजापति साहब, रामकरण जी इंजीनियर साहब, नदीपार प्रजापति समाज की युवा अध्यक्ष मुकेश प्रजापति, व्यवसायी राजेन्द्र प्रजापति आदि ने मंच की शोभा बढ़ाई तथा इस अवसर दादाबाड़ी छात्रावास में रहकर अध्ययनरत छात्रों ने सभी अतिथियों का तिलक लगाकर एवं माला पहनाकर स्वागत किया तथा सम्पूर्ण कार्यक्रम की व्यवस्था संभाली। संघ के अध्यक्ष श्रीमान मोहनलाल जी द्वारा छात्रावास निर्माण हेतु सहयोग करने की अपील की गई। और सभी पधारे मुख्य अतिथि व समाज बन्धुओं ने हाथ उठाकर हर संभव सहयोग करने का संकल्प लिया। तन मन

धन से की गई समाज सेवा, कर्तव्यनिष्ठा व एकता वास्तविक शक्ति है। इस शुभ अवसर पर वरिष्ठ समाजसेवी व भामाशाह प्रहलाद जी मोरवाल द्वारा छत निर्माण हेतु ५ लाख सहयोग राशि एक वर्ष में देने की घोषणा की गई, अध्यक्ष साहब मोहन जी सुतड़ा द्वारा पूर्व में परिवार द्वारा दी गई कुल राशि को जोड़कर ५ लाख, बाबूलाल जी रेनवाल द्वारा पूर्व में दी गई कुल राशि को जोड़कर २ लाख करने की घोषणा की गई। रामकरण जी इंजीनियर साहब द्वारा १ लाख रुपये की घोषणा और कुछ समाजसेवियों द्वारा ११०० से ५०००/- तक तुरंत बार कॉड से ट्रांसफर किये गए। दादाबाड़ी छात्रावास निर्माण हेतु अपने अपने मंच के माध्यम से अपने अपने सुझाव रखें और हरसंभव मदद सहयोग करने का भरोसा दिया, गणतंत्र दिवस कार्यक्रम में पधारे गए सभी प्रजापति समाज बंधुओं का अध्यक्ष महोदय द्वारा आभार व्यक्त किया गया।

इस दौरान मौजूद रहे वरिष्ठ समाजसेवी लक्ष्मीचंद प्रजापति-उपाध्यक्ष केटरिंग अस्सोसीएसन, राधेश्याम जी प्रजापति, किशोर जी प्रजापति राष्ट्रीय युवा सचिव महासंघ, सुरेश जी प्रजापति, सुरजकरण प्रजापति संगठन मंत्री, तुलसीराम जी प्रजापति निमोना, राजकुमार जी प्रजापति चट्टी वाले, गोविन्द प्रजापति मुंबई राष्ट्रीय मिडिया प्रमुख व राजस्थान प्रदेश प्रभारी, गोपाल लाल प्रजापति शिवपुरा, पत्थर व्यवसायी बाबूलाल जी प्रजापति, मोतीलाल जी प्रजापति, रिकू प्रजापति, डॉ. हेमराज प्रजापति, पुरुषोत्तम जी प्रजापति, विनोद प्रजापति प्रचार मंत्री, अमृत लाल प्रजापति कोषाध्यक्ष, अमृतलाल प्रजापति महामंत्री, राधा किशन जी प्रजापति - सह महामंत्री महावीर जी पॉटर - लेखाकार मंत्री, राकेश प्रजापति - कानून मंत्री, देवकरण जी कंपाउंडर साहब, राम कल्याण जी नाकेदार साहब, दीपक प्रजापति सुतड़ा आदि ने कार्यक्रम की शोभा बढ़ाई।

***

लडकों के लिए दुल्हन मिलना हुआ मुश्किल, लडकीवालों की अपेक्षाएं बढ़ी हर लडकी को चाहिए सरकारी नौकरीवाला लडका, किसान व निजी नौकरीवाले लडके नापसंद

अमरावती : अभी वैवाहिक सीजन की धामधूम शुरु हो गई है। ऐसे में विवाहयोग्य लडके व लडकियों के माता-पिता इससे पहले ही अपने बच्चों के लिए योग्य जीवनसाथी की तलाश करनी शुरु कर देते हैं। पहले जहां लडकियों के लिए अच्छा घर-

वर खोजना काफी मुश्किल माना जाता था वहीं इन दिनों लडकों के लिए अच्छा रिश्ता मिलना काफी मुश्किल हो चला है क्योंकि लडकों को लेकर लडकियों की उम्मीदें काफी अधिक बढ़ गई हैं तथा हर लडकी अपने लिए सरकारी नौकरी वाला लडका ही चाहती है। वहीं दूसरी ओर खेती किसानी अथवा निजी नौकरी करने वाले लडकों के लिए सीधे-सीधे मना कर दिया जाता है। जिसके चलते कई लडके ३५ वर्ष की आयु में पहुंचने के बावजूद भी कुंवारे बैठे हैं।

पहले वैवाहिक संबंध बड़ी सहजता के साथ हो जाया करते थे और दोनों ओर से कोई विशेष अपेक्षाएं व उम्मीदें नहीं रखी जाती थी। परंतु अब समय बदल गया है। इन दिनों लडकियों में शहरी जीवनशैली का आकर्षण बढ़ गया है तथा अपने शहर से ज्यादा बड़े शहर में रहने वाला आर्थिक रूप से संपन्न लडका ही मिलना चाहिए, ऐसी अपेक्षा अधिकांश लडकियों में बढ़ गई है। जिसके चलते अभिभावकों द्वारा भी ऐसा ही लडका खोजा जाता है। परंतु इस वजह से ग्रामीण क्षेत्र में खेतीबाड़ी करने वाले विवाहयोग्य युवकों को दुल्हन मिलना मुश्किल हो गया है और कुंवारे रहते हुए विवाह की उम्र पीछे छूट जाने के चलते लडकों सहित उनके अभिभावकों में भी चिंता व निराशा की भावना बढ़ रही है।

क्या है वजह? लडकियों की उम्मीदें बढ़ : अधिकांश लडकियों को भावी पति के तौर पर सरकारी नौकरीवाला लडका ही चाहिए होता है और ऐसे लडके की खोज करते समय खेती किसानी करने वाले या निजी क्षेत्र की नौकरी में रहने वाले लडकों को सीधे-सीधे मना कर दिया जाता है।

जन्मदर घटने का परिणाम : लडकों की तुलना में लडकियों का जन्मदर कम रहने का परिणाम भी एक प्रमुख वजह है। विवाह हेतु इच्छुक रहने वाले लडकों की तुलना में विवाहयोग्य लडकियों

की संख्या अपेक्षाकृत तौर पर कम दिखाई देती है।

लडकियों में शिक्षा का प्रमाण अधिक : लडकों की तुलना में इन दिनों लडकियां पढाई-लिखाई में काफी आगे हैं और वे विभिन्न कार्यक्षेत्रों में भी

उल्लेखनीय प्रदर्शन कर रही हैं। जिसके चलते वे अपने से कम पढे-लिखे व कमतर रहने वाले लडकों को वैवाहिक संबंध रहे पसंद नहीं करती।

लडकियों से ज्यादा अब लडकों के विवाह की चिंता : पहले लडकियों के विवाह की चिंता हुआ करती थी और लडके वालों द्वारा विवाह के लिए कई तरह की शर्तें व मांगे रखी जाती थी। परंतु अब लडकियों की अपेक्षाएं बढ़ गई हैं और लडकियों की शर्तों पर विवाह तय हो रहे हैं। जिसके चलते लडकों के विवाह के लिए चिंता बढ़ गई है।

इन लडकों के लिए लडकी मिलना मुश्किल

कम वेतन : निजी क्षेत्र में काम करने वाला और कम वेतन प्राप्त करने वाला लडका अपने परिवार को सुखी व समाधानी नहीं रख सकता। ऐसी आम धारणा इन दिनों युवतियों व उनके अभिभावकों में घर कर गई है। जिसके चलते वे सरकारी नौकरी अथवा अधिक वेतनवाला लडका खोजते हैं।

किसान : खेतीबाड़ी को आज लोगबाग कोई कीमत नहीं देते। क्योंकि खेतीबाड़ी के काम में काफी मेहनत मजदूरी करनी पडती है। जिसके चलते विवाहयोग्य युवतियां खेतीबाड़ी का काम करने वाले लडकों के साथ विवाह करने हेतु तैयार नहीं होती।

ग्रामीण युवक : आज लगभग प्रत्येक युवक शिक्षित है और उनमें से ज्यादातर की पढाई-लिखाई शहर में रहकर हुई है। ऐसे में वे ग्रामीण क्षेत्र में रहने वाले युवकों को विवाह हेतु पसंद नहीं करती।

अल्पशिक्षित : उच्च शिक्षा प्राप्त प्रत्येक युवती की उम्मीद रहती है कि, लडका भी उसकी तरह अच्छा पढा-लिखा हो, जिसके चलते कम शिक्षित रहने वाले लडकों को कोई विशेष भाव नहीं मिलता।

***

नम्र विनंती

आपण ऑनलाईन फॉर्म व पैसे भरले असतील परंतु आपणास आजपर्यंत पावती आली नसेल किंवा आपले नाव कुंभश्री बेवसाईट वर असेल पण अंकात येत नसेल तर मोबा. 9503428987 या नंबरवर WhatsApp करावे. तसेच पैसे भरल्याची पावती (स्क्रीन शॉट), आपले आधार कार्ड, शैक्षणिक सर्टीफिकेट, पगाराची स्लिप, आपल्या निवासाचा संपुर्ण पत्ता, आपल्या WhatsApp Mob. No. सहित E-mail वर पाठवावा. तसेच घटस्फोटित किंवा विधवा-विधुर असेल तर घटस्फोटाचे पेपर किंवा जोडीदाराच्या मृत्युचा दाखला मेलवर पाठवणे बंधनकारक आहे. सर्व पेपरची पुर्तता झाल्याशिवाय आपला फॉर्म अॅक्टिव्हेट केला जाणार नाही. याची कृपया नोंद घ्यावी. email : kumbhshree@gmail.com

शुभमंजल

वधु पाहिजे

डॉक्टर

ID12468: डॉ. तुषार कृष्णांत कुंभार. जन्म-१०/३/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ७.०५ कोल्हापुर, उंची-५.३, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-एम.बी.बी.एस., नोकरी - मेडिकल ऑफिसर कोडोली, पगार - १ लाख, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12393: डॉ. प्रतिक पांडुरंग पंजरकर. जन्म-१/४/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ८.३६ वाशिम, उंची-५.७, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-एम.बी.बी.एस.+एम.एस. सर्जन शिकत आहे, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12364: डॉ. नागेश पुंडलिकराव राजणे. जन्म-१/१/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ११.५३हदगांव, उंची-५.५, वर्ण-गोरा, शिक्षण - बी.ए.एम.एस.+एम.डी., नोकरी-झेडपी. नागपुर, पगार- १लाख ५ हजार दोनशे, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11961: डॉ. माधव नामदेवराव किवलेकर. जन्म-२५/८/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ५.४५ नांदेड, उंची-५.७, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.डी.एस., स्वतःचा दवाखाना, उत्पन्न-८० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

एम.फार्म, बी.फार्मसी, डी.फार्मसी.

ID12527: चि. तेजस नरेंद्र कुंभार. जन्म-१/११/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी १०.२५ सातारा, उंची-५.८, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.फार्मसी, नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-४४ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12674: चि. प्रज्योत बाळासो कुंभार. जन्म-४/६/९६, उंची-५.६, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.फार्मसी, नोकरी-खाजगी, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12389: चि. अभिषेक प्रकाश कुंभार. जन्म-३१/५/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-संध्या ६.३० अकलुज, उंची-५.३, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-बी.फार्मसी, नोकरी-खाजगी ठाणे, पगार-३५ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12176: चि. नितिन सुरेश कुंभार. जन्म-३/११/९२, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ९.१०सांगली, उंची-५.५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.फार्म + लॅब टेक्नॉलॉजी, स्वतःचा व्यवसाय, उत्पन्न - ३५ हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

बी.ई. + उच्चशिक्षित

ID11928: चि. शुभम सोमनाथ अष्टेकर. जन्म-१/८/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ४.२४ पुणे, उंची-६.१, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.एस.स्ट्रक्चर मॅनेजमेंट, नोकरी-खाजगी यु.एस.ए., पगार-४लाख, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12730: चि. अभिषेक बाजीराव कुंभार. जन्म-९/६/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ९ कोल्हापुर, उंची-६.२, वर्ण-गोरा, शिक्षण- एम.एस.कॉम्प्युटर, नोकरी-खाजगी, पगार-६लाख २० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12727: चि. प्रसाद राजाराम शिर्के. जन्म-५/६/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-संध्या ५.२५ सांगली, उंची-५.६, वर्ण-गोरा, शिक्षण- बी.टेक. (मेक), नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-१ लाख ७ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12677: चि. स्वरूप विठ्ठल कुंभार. जन्म-१०/१०/९४, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी १०.१० नांदेड, उंची-५.७, वर्ण-गोरा, शिक्षण- बी.टेक., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-१लाख, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12670: चि. प्रणव अजिंक्य कुंभार. जन्म-३/५/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ५ कोळेवाडी, उंची-५.६, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण- एम.टेक., नोकरी-खाजगी मुंबई, पगार-९३ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12644: चि. मनोजकुमार आनंदा शिर्के. जन्म-२४/५/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ६.४० नांदेड, उंची-५.६, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.टेक. इलेस्ट्रिक, नोकरी-खाजगी, पगार-३२ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12619: चि. सिध्देश जगदीश विश्वासराव. जन्म-१५/७/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण-१७.१० पुणे, उंची-५.७, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बॅचलर ऑफ डिझायनिंग, नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-१ लाख १० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12230: चि. हषिकेश किशोर चव्हाण. जन्म-१९/१/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ९ पुणे, उंची-५.९, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.टेक. कानपुर, नोकरी-खाजगी, पगार - २६ लाख, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12580: चि. नील अरुण साळवी. जन्म-२६/१०/९६, उंची-६:२, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-बी.टेक+एम.एस., नोकरी- खाजगी, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12545: चि. सुनिल सुरेश कुंभार. जन्म-१२/१०/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-संध्या ७.१५ संसार, उंची-५.८, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.ई.+मास्टर ऑफ डिझायनिंग, नोकरी-खाजगी पुणे, पगार - ६५ हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID11871: चि. धनाजी गणपती कुंभार. जन्म-५/११/९७, उंची-५.४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.टेक. इलेक्ट्रॉनिक, नोकरी-खाजगी, पगार-४२ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID10560: चि. हेमंत प्रकाश कुंभार. (शाकाहारी) जन्म-२८/७/९५, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.टेक.+मास्टर इन सायबर सिक्युरिटी, नोकरी-खाजगी, पगार - १लाख ६५ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12451: चि. अंकित बाळ सुर्यवंशी. जन्म-२६/१/२००१, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी १२.३५ छ. संभाजीनगर, उंची-६:१, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण - एम.बी.ए.+बी.ई. मेकॅ., नोकरी-खाजगी, पगार - १ लाख५हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12433: चि. शुभम भरत कुंभार. जन्म-२०/४/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-१५.४५ सांगली, उंची-५:११, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-बी.टेक.+एम.एस.+पी.एच.डी., नोकरी-खाजगी ऑस्ट्रेलिया, पगार-३ लाख ४२ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12375: चि. अनिकेत नंदकिशोर भोगावकर. जन्म-३/४/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-४ मुंबई, उंची-५:९, वर्ण-गोरा, शिक्षण - मेक+एम.बी.ए., नोकरी-सरकारी, पगार-६५ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11679: चि. निरंजन गजानन कुंभार. जन्म-१६/१०/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-६.३५ कराड, उंची-५:८, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-एम.टेक. टनल इंजि.+सिव्हिल, नोकरी-खाजगी, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12562: चि. गौरव संजय राजे. जन्म-९/६/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी १.२७ पलूस, उंची-५:८, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण - बी.टेक.(कॉम्प्यु)+एम.बी.ए., नोकरी-खाजगी, पगार - ९८,०००/- अपेक्षा-अनुरूप.

ID12356: चि. श्रीजित सुनिल माळशिकरे. जन्म-६/३/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ८.२५अहिल्यानगर, उंची-५:६, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-एम.टेक आय.टी, नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-५० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12330: चि. श्री काशिनाथ वीरकर. जन्म-२/८/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-संध्या ४.३५ वारजे, उंची-५:८, वर्ण-गोरा, शिक्षण-इंजि.+डिप्लोमा, नोकरी-खाजगी मुंबई, पगार - १ लाख २७ हजार,

अपेक्षा-अनुरूप.

ID12225: चि. नील विठ्ठल सोनावणे. जन्म-११/३/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री १२.२४ पुणे, उंची-५:५, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-एम.टेक.कॉम्प्यु., नोकरी-खाजगी, पगार-१ लाख २२ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12166: चि. संकेत विष्णु मेहरे. जन्म-२६/३/९६, उंची-५:७, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.एस. इलेक्ट्रॉनिक जर्मनी, नोकरी - खाजगी, पगार - ३ लाख, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12140: चि. आकाश दत्तात्रय कुंभार. जन्म-२२/७/९८, उंची-५:८, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम टेक. स्ट्रक्चरल + सिव्हिल, नोकरी - खाजगी नाशिक, पगार-५६ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12138: चि. विश्वजित सुरेश कुंभार. जन्म-२९/१२/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ८.४० मिरज, उंची-५:९, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-एम.टेक, नोकरी-खाजगी बंगलूर, पगार-७० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11964: चि. राजेंद्र बाळासाहेब कुंभार. जन्म-२६/१/८९, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ५.२० तळवडे, उंची-५:६, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-सिव्हिल+बी.ए.+एम.बी.ए.+ एम.टेक करीत आहे, स्वतःचा व्यवसाय, उत्पन्न-८० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

बी.ई.

ID12722: चि. संदेश व्यंकटराव कुंभार. जन्म- १८/३/९१, जन्मवेळ व ठिकाण- रात्री ९ पाटण, उंची-५:७, वर्ण-गोरा, शिक्षण-इन्व्हायर्समेंट सायन्स, नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-६० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12034: चि. पांडुरंग शामराव कुंभार. जन्म- ११/१२/९५, जन्मवेळ व ठिकाण- संध्या ५.१५ कोल्हापुर, उंची-५:१०, वर्ण-गोरा, शिक्षण-इ.अॅड टी.सी., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-५९ हजार चारशे, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12069: चि. राहुल संजय कुंभार. जन्म- ४/११/९७, जन्मवेळ व ठिकाण- संध्या ६.४७ ऑड, उंची-५:१०, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-मेकॅ., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-१ लाख २५ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11868: चि. शिवानंद ज्ञानदेव कुंभार. जन्म- ११/७/९५, जन्मवेळ व ठिकाण- पहाटे ४.२० पेठ वडगांव, उंची-५:२, वर्ण-गोरा, शिक्षण-सिव्हिल, नोकरी-खाजगी, पगार-५० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11542: चि. ओंकार विनोदकुमार कुंभार. (लिंगायत) जन्म-२/११/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे २.१० आटपाडी, उंची-५:९, वर्ण-गोरा, शिक्षण- बी.टेक.इलेक्ट्रॉनिक, नोकरी-खाजगी, पगार-३५ लाख, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12680: चि. मयुरेश उमेश कुंभार. जन्म-२०/११/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-१२.३० कलेढोण, उंची-५.५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-कॉम्प्यु., नोकरी-खाजगी, पगार-९० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12702: चि. सागर माणिक कुंभार. जन्म-४/१०/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे २.१५ बोदवड, उंची-५.११, वर्ण-गोरा, शिक्षण- मेकॅ., नोकरी-सरकारी रेल्वेत, पगार-८० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12621: चि. रोहन रमेश कुंभार. जन्म-१७/४/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी २.१० गारगोटी, उंची-५.९, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.ई., नोकरी- सरकारी, पगार-४९ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12616: चि. प्रतिक श्रीकृष्णा पाटसकर. जन्म-२७/४/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण-संध्या५.०५मुंबई, उंची-५.७, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-मेकॅ., नोकरी-खाजगी मुंबई, पगार-४९ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID10869: चि. ऋषिकेश अशोक कुंभार. जन्म-२५/१/९४, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ११.०५ कलश, उंची-५.५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-मेकॅ., नोकरी-खाजगी, पगार वार्षिक-७.५० लाख, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12588: चि. ओंकार चंद्रकांत कुंभार. जन्म-१२/१०/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ११.२५ कोल्हापुर, उंची-५.७, वर्ण-गोरा, शिक्षण-सिव्हिल ड्राफ्टर, नोकरी-खाजगी, पगार-१८ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12585: चि. कुणाल प्रविण घोडके. जन्म-१/५/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ११.५९ मुंबई, उंची-५.५, वर्ण-गोरा, शिक्षण- मेकॅ., नोकरी-खाजगी मुंबई, पगार-४० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12579: चि. प्रतिक सुधीर सोनावणे. जन्म-२६/१२/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे१.०५ ठाणे, उंची-५.७, वर्ण-गोरा, शिक्षण-कॉम्प्यु. + सी.डॅक, नोकरी-खाजगी नवी मुंबई, पगार-७५ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12574: चि. शुभम कृष्णा म्हेतर. जन्म-१३/३/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ८.४० कोल्हापुर, उंची-५.५, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-मेकॅ., नोकरी-खाजगी चेन्नई, पगार -१,७६,३९२/-, अपेक्षा - अनुरूप.

ID10169: चि. आकाश माधवराव कानगुले. जन्म-१/७/९३, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी८.५५बनवास, उंची-५.११, वर्ण-गोरा, शिक्षण -इंजि., नोकरी-खाजगी, पगार - ३ लाख ६०हजार अपेक्षा-अनुरूप.

ID12572: चि. स्वप्निल दिनकर न्हावकर. जन्म-२/७/९०, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी १०.३० खामगांव, उंची-५.७, वर्ण-गोरा, शिक्षण-इंजि., नोकरी-खाजगी, पगार-१ लाख ९ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12560: चि. वैभव सर्जेराव कुंभार. जन्म-२०/३/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ८.१७ कराड, उंची-५.७, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-इलेक्ट्रिकल, नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-१ लाख, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12552: चि. सागर बळवंत कुंभार. जन्म-२१/११/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ६ सातारा, उंची-५.४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.ई., नोकरी-खाजगी, पगार - ४७ हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12551: चि. सचिन बापू कुंभार. जन्म-१५/५/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण-११.२० नेसरी, उंची-५.७, वर्ण-गोरा, शिक्षण-टेक्नॉलॉजी, नोकरी-खाजगी पुणे, पगार - ६०हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12542: चि. तेजस शशिकांत कुंभार. जन्म-११/९/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी ३.५० मुंबई, उंची-५.७, वर्ण-गोरा, शिक्षण-कॉम्प्युटर, नोकरी-खाजगी, पगार-१ लाख ७५ हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID9890: चि. सुरज दत्तात्रय कुंभार. जन्म-६/१/९१, जन्मवेळ व ठिकाण- पहाटे ५.१५ सातारा, उंची-५.६, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.ई. + सी.डॅक, नोकरी-खाजगी यु.एस.ए., पगार - ८ लाख ९५ हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12540: चि. प्रसन्न आण्णासाहेब कुंभार. जन्म-७/७/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ८.३१ ईश्वरपुर, उंची-५.९, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-सिव्हिल, नोकरी-सरकारी जलसंपदा विभाग कोल्हापुर, पगार - ५० हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12536: चि. प्रथमेश देविदास विश्वास. जन्म-२८/८/२००१, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी१२.४० शिरपुर, उंची-५.५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-इ.अॅन्ड टी.सी.+एम.ए. मराठी, नोकरी-खाजगी पुणे, पगार - ७५ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12515: चि. पुर्वेश रामचंद्र सावरकर. जन्म-१/१/९७, उंची-५.६, वर्ण-गोरा, शिक्षण-इलेक्ट्रिक, नोकरी-खाजगी, पगार - ७० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12517: चि. ओंकार सतीश लोणकर. जन्म-७/५/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ९.५० वडगांव निंबाळकर, उंची-५.५, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-कॉम्प्यु., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार वार्षिक -२,३९,८६७/-, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12428: चि. ज्ञानेश्वर तुळशीराम मांडवगण. जन्म-३/६/९३, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी १२.२९ वाशिम, उंची-५.७, वर्ण-गोरा, शिक्षण-इ. अॅन्ड टी.सी., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार वार्षिक - १लाख ५०हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12503: चि. दिपक संजय मोरे. जन्म-३१/१०/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ४.०५ कोपरगाव, उंची-५.८, वर्ण-गोरा, शिक्षण-सिव्हिल, नोकरी-सरकारी नाशिक, पगार -१ लाख १०हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12490: चि. प्रतिकेश प्रमोद कुंभार. जन्म-२४/६/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी १२.३० अकलुज, उंची-५.३, वर्ण-गोरा,

शिक्षण-मेकॅ., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-६० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12480: चि. रामेश्वर राजु मांडवगण. जन्म-२९/३/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-२२.३० पुसद, उंची-५.८, वर्ण-गोरा, शिक्षण-कॉम्प्यु., नोकरी-खाजगी, पगार -१लाख ४५ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12470: चि. वेदांत संजय सोनवणे. जन्म-१३/३/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-७.४१ पेण, उंची-५.२, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-मेकॅ., नोकरी-खाजगी, पगार वार्षिक-२लाख ५० हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID11133: चि. गणेश तुलसीदास कुंभार. जन्म-२/११/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ७.२० सातारा, उंची-५.६, वर्ण-गोरा, शिक्षण-मेकॅ., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-४० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12447: चि. निलेश महादेव कुंभार. (लिंगायत) जन्म-१६/३/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ७.०५ मिरज, उंची-५.४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-मेकॅ. युपीएससी परिक्षा पास, नोकरी-सरकारी, पगार-१,१२,०००/-, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11812: चि. प्रतिक सुरेश भागवत. जन्म-१८/१/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ११.३२ भोसरी पुणे, उंची-५.५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-मेकॅ., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-१,१५,०००/-, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12442: चि. धनंजय दिलीप कुंभार. जन्म-३/६/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ११.१६ कोरेगांव, उंची-५.७, वर्ण-गोरा, शिक्षण-मेकॅ., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-६० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12438: चि. ऋतुराज रविंद्र कुंभार. जन्म-२/१०/२००१, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे २.३५ पुणे, उंची-५.८, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-कॉम्प्यु., नोकरी-खाजगी मुंबई, पगार -६० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11781: चि. कृष्णा खंडू पंजरकर. जन्म-१०/८/९३, जन्मवेळ व ठिकाण-००.१० अंबेजोगाई, उंची-५.१०, वर्ण-गोरा, शिक्षण-मेकॅ., नोकरी-खाजगी चिपळूण, पगार-९० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12432: चि. सुयोग दत्तात्रय कुंभार. जन्म-२७/१२/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ८.३५ गडहिंग्लज, उंची-५.५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-मेकॅ., स्वतःचा व्यवसाय, उत्पन्न - १ लाख, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12431: चि. अभिजीत राजेश कुंभार. (लिंगायत) जन्म-१/७/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे १.४० जयसिंगपूर, उंची-५.८, वर्ण-गोरा, शिक्षण-मेकॅ., नोकरी-सरकारी पनवेल, पगार-७० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11770: चि. मयुर युवराज नरवणकर. जन्म-१४/९/९३, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री १२.१२ उज्जैन, उंची-५.५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-मेकॅ., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-४० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12417: चि. विशाल ज्ञानेश्वर सोनावणे. जन्म-३१/७/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी १२.३० म्हसाडी, उंची-५.६, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.ई., स्वतःचा व्यवसाय, उत्पन्न-१लाख, अपेक्षा -

अनुरूप.

ID11696: चि. जितेश सदाशिव पाटील. जन्म-२०/१/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-२२.०४ मुंबई, उंची-५.८, वर्ण-गोरा, शिक्षण-आय.टी., नोकरी-खाजगी मुंबई, पगार वार्षिक-२४लाख, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11720: चि. स्वप्नदीप भरत कुंभार. जन्म-१/३/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ८.३५ राजेवाडी, उंची-५.९, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-कॉम्प्यु., नोकरी-खाजगी, पगार -१ लाख २० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12399: चि. सिध्देश महेंद्र सोनावळे. जन्म-१२/१०/९१, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ५.०४ कर्जत, उंची-५.६, वर्ण-गोरा, शिक्षण-मेकॅ., नोकरी-खाजगी नवी मुंबई, पगार -१ लाख, अपेक्षा - अनुरूप.

ID10973: चि. अनिकेत सुरेश कुंभार. जन्म- २७/२/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी ५.१४ गारगोटी, उंची-५.६, वर्ण-गोरा, शिक्षण-सिव्हिल, स्वतःचा व्यवसाय, उत्पन्न-१ लाख ३० हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12383: चि. आकाश परशुराम मुंदरे. जन्म- ९/६/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे १.०४ वाशिम, उंची-५.९, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-कॉम्प्यु. नोकरी - खाजगी, पगार - १ लाख १५ हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12378: चि. आदित्य गजानन मास्कर. जन्म-१३/८/९७, उंची-५.९, वर्ण-गोरा, शिक्षण-कॉम्प्यु., शाकाहारी, नोकरी-खाजगी, पगार-१ लाख १० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11728: चि. ओंकार सुभाष दाते. जन्म-१०/११/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-संध्या ५.३८ सासवड, उंची-५.८, वर्ण-गव्हाळ, शिक्षण-कॉम्प्यु, नोकरी-खाजगी, पगार वार्षिक -२० लाख, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12374: चि. अमित श्रीपातराव राजे. जन्म-२०/६/९४, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी १.१५ देगलुर, उंची-५.८, वर्ण-गोरा, शिक्षण-मेक, नोकरी-खाजगी पुणे, अपेक्षा- अनुरूप.

ID10304: चि. संकेत नरेंद्र राजे. जन्म-२४/१२/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ९.१२ पुणे उंची-५.११, वर्ण-गोरा, शिक्षण - कॉम्प्यु., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार वार्षिक-२६लाख २८ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12359: चि. अक्षय हरी कुंभार. जन्म-१०/१/९४, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी १०.३० कुईवाडी, उंची-५.६, वर्ण-गोरा, शिक्षण - मेकॅ., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार -७९ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11718: चि. शेखर विजय राजे. जन्म-१४/७/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-१४.२० कोल्हापुर, उंची-५.८, वर्ण-गोरा, शिक्षण - कॉम्प्यु., नोकरी - खाजगी पुणे, पगार - ४१,५००/-, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11463: चि. संतोष विष्णु कुंभार. (लिंगायत) जन्म-२४/५/९१, जन्मवेळ व ठिकाण-११.५५ उस्मानाबाद, उंची-५.१०, वर्ण-

गोरा, शिक्षण - अॅटो., नोकरी - खाजगी पुणे, पगार - ७५ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12340: चि. अभिषेक रविंद्र कुंभार. (लिंगायत) जन्म-३/८/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे५.३०मोहरे, उंची-५:११, वर्ण - गोरा, शिक्षण-मेक+एम.बी.ए., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-५० हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12320: चि. श्रीकांत ज्ञानेश्वर सासवडकर. जन्म-२५/६/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री २.४५ निगडी, उंची-५:१०, वर्ण-गोरा, शिक्षण - इ. अॅन्ड टी.सी., स्वतःचा व्यवसाय, उत्तम - ६०हजार अपेक्षा - अनुरूप.

ID12303: चि. सचिन हिंदुराव कुंभार. जन्म-२१/३/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी २.२५ सांगली, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-कॉम्प्यु., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-४७ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12287: चि. वैभव अरुणराव सावरकर. जन्म-२९/१/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-९.५५ नागपुर, उंची-५:१, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-सिंहिल, नोकरी-सरकारी नागपूर, पगार-५० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12271: चि. गणेश दिलीप कुंभार. जन्म-२०/४/९२, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे १.१५ फलटण, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-आय.टी., नोकरी-खाजगी, पगार-१,७४ हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12264: चि. अक्षय सदाशिव जाधव. जन्म-१०/५/९४, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ६ जामखेड, उंची-५:८, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-कॉम्प्यु., नोकरी-खाजगी, पगार-९५ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12257: चि.निलेश बजरंग कुंभार. जन्म-२०/८/९६, उंची-५:९, वर्ण-गोरा, शिक्षण.-कॉम्प्यु, नोकरी-खाजगी, पगार - १ लाख २५ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12259: चि. गंगाप्रसाद पांडुरंग कुंभार. (लिंगायत) जन्म-१०/११/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-१६.३० निलंगा, उंची-५:६, वर्ण-गोरा, शिक्षण-मेक, नोकरी - खाजगी, पगार - ६७ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12254: चि. वैभव नवनाथ कुंभार. जन्म-१४/११/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री १०.३७ बारामती, उंची-५:१०, वर्ण-गोरा, शिक्षण-कॉम्प्यु., नोकरी - खाजगी, शाकाहारी, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12244: चि. सुरज धनाजी कुंभार. जन्म-८/८/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे २.०५ मुंबई, उंची-५:६, वर्ण-गोरा, शिक्षण - कॉम्प्यु., नोकरी - खाजगी, पगार - ५० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11411: चि. अवधुत सुभाष माजगांवकर. जन्म-१/७/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे २.३६कोल्हापुर, उंची-५:९, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-बी.टेक., नोकरी-खाजगी, पगार-४० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11577: चि. प्रवीण जयसिंग कुंभार. जन्म-५/१०/९३, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ९.०२ कागल, उंची-५:६, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.टेक. कॉम्प्यु., नोकरी-खाजगी, पगार-१ लाख, अपेक्षा- अनुरूप.

ID11358: चि. अक्षय रामराव कुंभार. जन्म-१०/१२/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री १२.५७ सातारा, उंची-५:१०, वर्ण-गोरा, शिक्षण - कॉम्प्यु., नोकरी - खाजगी, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12221: चि. चेतन अर्जुन बोरसे. जन्म-१३/८/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री १ कल्याण, उंची-५:९, वर्ण-गोरा, शिक्षण - मेक, नोकरी - खाजगी दिल्ली, पगार - ५० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11392: चि. श्रीकांत नामदेव कान्हुरे. जन्म-१३/१/९२, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ११नांदेड, उंची-५:८, वर्ण-गोरा, शिक्षण - बी.टेक मेक, नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-७५ हजार,अपेक्षा - अनुरूप

ID12206: चि. किशोर कृष्णा कुंभार. जन्म-२३/४/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-१९.१५ सातारा, उंची-५:८, वर्ण-गोरा, शिक्षण - बी.टेक, नोकरी - खाजगी पुणे, पगार - १ लाख,अपेक्षा - अनुरूप

ID12195: चि. ओंकार महादेवराव कुंभार. जन्म-११/२/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ९.१५ श्रीरामपुर, उंची-५:८, वर्ण-गोरा, शिक्षण-कॉम्प्यु., नोकरी-खाजगी, पगार - १ लाख ३० हजार, अपेक्षा - अनुरूप

ID12190: चि. ओंकार आप्पासाहेब दळवी. जन्म-२६/१०/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ३.४१ खेड शिवापूर, उंची-५:२, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-इन्ट्रुमेशन अॅन्ड कंट्रोल, नोकरी-खाजगी पुणे, पगार - ६३ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12182: चि. रोहन तुकाराम कुंभार. जन्म-२७/६/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे १.४० अकलुज, उंची-५:११, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण - इन्ट्रुमेशन अॅन्ड कंट्रोल, नोकरी - खाजगी बंगलोर, पगार - १ लाख, अपेक्षा - अनुरूप.

ID10693: चि. ऋषिराज विठ्ठल कुंभार. जन्म-२८/१२/९४, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे २.४० रुकडी, उंची-५:११, वर्ण-गोरा, शिक्षण - मेक.+पाईप डिझायनिंग कोर्स, नोकरी - खाजगी पुणे, पगार - ९० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11477: चि. विशाल विष्णु कुंभार. जन्म-२३/१०/९३, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ८.३० मालवाडी, उंची-५:९, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-सिंहिल, नोकरी-खाजगी, पगार- ५२ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID10169: चि. अक्षय महादेव कानगुले. जन्म-१/७/९३, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ८.५५बनवास, उंची-५:११, वर्ण-गोरा, शिक्षण-कॉम्प्यु. नोकरी-खाजगी, पगार-३ लाख ६० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12127: चि. अजिंत्य लक्ष्मण कुंभार. जन्म-१६/१/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी ३.२२ मुंबई, उंची-५:८, वर्ण-गोरा, शिक्षण - कॉम्प्यु., नोकरी-खाजगी मुंबई, पगार वार्षिक-१५ लाख, अपेक्षा -

अनुरूप.

ID11371: वि. इंद्रजीत बाजीराव कुंभार. जन्म-२३/१२/९३, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ६.२८ गडहिंगलज, उंची-५:६, वर्ण-गोरा, शिक्षण-मेकॅट्रॉनिक्स, नोकरी-खाजगी, पगार-५५ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11476: वि. शुभम आनंदराव मल्हारे. जन्म-१०/१०/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-२.१५संभाजीनगर, उंची-६ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण - कॉम्प्यु., नोकरी - खाजगी पुणे, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11874: वि. संकेत श्रावण वाघ. जन्म-९/१०/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी २.३५ धुळे, उंची-५:८, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण - कॉम्प्यु., नोकरी - खाजगी, पगार - ५१ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12094: वि. योगेश चंद्रकांत कुंभार. जन्म-१४/१०/९१, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ८.१७ मुंबई, उंची-५:८, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.ई.+पोस्ट ग्रॅज्युएट डिप्लोमा मॅनेजमेंट, नोकरी-खाजगी, पगार-१ लाख ५० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12096: वि. विनायक पांडुरंग कुंभार. जन्म-२७/७/९३, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ६.४५ देवकरवाडी, उंची-५:७, वर्ण-गोरा, शिक्षण-मेक., नोकरी-दुबई, पगार-१ लाख ७७ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12090: वि. प्रथमेश मंगेश गुंदेकर. जन्म-२४/२/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ३.५५दाभील, उंची-५:९, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-केमिकल, नोकरी-खाजगी, शाकाहारी, पगार-४० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12080: वि. सुमित कोंडीभाऊ बोन्हाडे. जन्म-१३/८/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-२०.४५आकोले, उंची-५:७, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-सिव्हिल, नोकरी-सरकारी पी.डब्ल्यु.डी., पगार-९५ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12076: वि. प्रदिप एकनाथ कुंभार. जन्म-२७/२/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ७.१५ हितनी, उंची-५:८, वर्ण-गोरा, शिक्षण-इ. अँड टी.सी., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-८५ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID10657: वि. सुरज वसंत कुंभार. जन्म-२७/७/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ४ पुणे, उंची-५:४, वर्ण- गोरा, शिक्षण-इ अँड टी.सी., नोकरी - खाजगी, पगार - ८० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

इंडियन नेव्ही

ID12014: वि. यशोदिप नामदेव रसाळ. जन्म-१९/१२/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-५.५५ देवपुर, उंची-५:१०, वर्ण-गोरा, शिक्षण - बी.ए. शेवटचे वर्ष, नोकरी -सरकारी नेव्ही, पगार-६५ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

सी.ए.

ID12498: वि. अक्षय संजय शिंदे. जन्म-१२/४/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-१० पुणे, उंची-५:११, वर्ण-गोरा, शिक्षण - एम.कॉम +

सी.ए. इंटर, नोकरी-खाजगी थायलंड, पगार-१ लाख, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12235: वि. ऋषिकेश संजय मोरे. जन्म-१३/५/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे १.०५ पैठण, उंची-५:११, वर्ण-गोरा, शिक्षण - सी.ए., नोकरी - खाजगी, पगार - १ लाख ८ हजार पाचशे, पेक्षा-अनुरूप.

बी.बी.ए./एम.बी.ए./एम.बी.एस.

ID12705: वि. सुयोग सदाशिव कुंभार. जन्म-६/१२/९७, उंची-५:७, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण - एम.बी.ए., नोकरी-बँकेत कोल्हापुर, पगार - ५० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12658: वि. शुभम विजय मोरे. जन्म-१२/३/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी १०.२० नाशिक, उंची-५:८, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण - एम.बी.ए.+स्टेनो, नोकरी-खाजगी मुंबई, पगार - ४५हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12489: वि. तेजस मनोजकुमार चितलीकर. जन्म-१४/४/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-संध्या ५.५८इचलकरंजी, उंची-६फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी. कॉम + एम.बी.ए., नोकरी-खाजगी, पगार - ३० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12448: वि. निलेश मुस्लीधर भारते. जन्म-५/११/९४, उंची-६:२, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण - एम.बी.ए., नोकरी-खाजगी, पगार - २, लाख ७०हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12435: वि. गौरव शंकर कुंभार. जन्म-११/६/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी १२.०३ अंबरनाथ, उंची-५:७, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.बी.ए., स्वतःचा व्यवसाय, उमन्न - १ लाख, अपेक्षा-अनुरूप.

ID10854: वि. राहुल किशोर कुंभार. जन्म-२८/२/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ९.१४ कोरेगांव, उंची-५:११, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण - एम.बी.ए., नोकरी-खाजगी बँकेत, पगार - ९५ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12328: वि. प्रकाश दत्तात्रय कुंभार. जन्म-२४/१/८९, जन्मवेळ व ठिकाण-२.३० सातारा, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण - एम.बी.ए., नोकरी - खाजगी, पगार - ४८ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12143: वि. यशराज अशोक कुंभार. जन्म-६/८/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ११.५० पुणे, उंची-५:६, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.बी.ए., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-३२ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12121: वि. अवधुत मेघराज कुंभार. जन्म-२७/१/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ५.४५ पुणे, उंची-५:१०, वर्ण-गोरा, शिक्षण - एम.बी.ए., नोकरी-खाजगी नवी मुंबई, पगार - ५५ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID9255: वि. महेश विलास कुंभार. जन्म-१५/८/९२, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी १२.१५ कराड, उंची-५:७, वर्ण-निमगोरा,

शिक्षण-बी.कॉम+ एम.बी.ए., नोकरी-खाजगी मुंबई, पगार-५७ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12028: वि. भुषण मधुकर शिर्के. जन्म-१६/८/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ८.५५आष्टी, उंची-५.३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-पी.जी.डी.बी.एम.एफ., शाकाहारी, नोकरी-खाजगी मुंबई, पगार - १ लाख, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12033: वि. आदित्य राजेंद्र राजे. जन्म-२/९/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-२.२० छत्रपती संभाजीनगर, उंची-५.१०, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.बी.ए., नोकरी - खाजगी, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11980: वि. अक्षय अनिल राजे. जन्म-११/११/९२, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी १.३० कल्याण, उंची-५.४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.बी.ए., नोकरी - खाजगी, पगार - ५४,५००/-, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11975: वि. संकल्प सुर्यकांत कुंभार. जन्म-१८/६/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी १०.२२ बेळगांव, उंची-५.३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.बी.ए., स्वतःचा व्यवसाय, उत्पन्न-१ लाख २०हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

बी आर्च

ID12449: वि. सुरज बाळू खांडेकर. जन्म-२०/८/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ८.३० रिथोरा, उंची-६फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी. आर्च., नोकरी - सरकारी, पगार-१,०५,०००/-अपेक्षा-अनुरूप.

ID12180: वि. स्वप्निल नाशयण वाघ. जन्म-३०/११/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ७.१०शहादा, उंची-५.२, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.आर्च, नोकरी-खाजगी, पगार-३५ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11120: वि. ऋषिकेश चंद्रकांत बोरसे. जन्म-२१/४/९१, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री १पुणे, उंची-५.७, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.आर्च, नोकरी-खाजगी दुबई, पगार-१ लाख ५० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11869: वि. निखिल सदाशिव निगवेकर. जन्म-२५/७/९२, उंची-५.९, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.आर्च, नोकरी - खाजगी पगार - १ लाख, अपेक्षा - अनुरूप.

ग्राफिक डिझायनर व इतर

ID12548: वि. विवेक सुधाकर कुंभार. जन्म-३०/६/९३, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ६ मुंबई, उंची-५.४, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-बी.कॉम + ग्राफिक डिझायनर, नोकरी - खाजगी, पगार-३०,०००/-अपेक्षा-अनुरूप.

ID12446: वि. वैभव प्रभाकर मालखेडे. जन्म-१२/४/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी ४.३५ फैजापुर, उंची-६फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-डिग्री व्ही.एफ.एक्स अँड फिल्म मेकिंग, नोकरी - खाजगी दिल्ली, पगार-६५ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

एल.एल.बी. (वकिली क्षेत्र)

ID12559 : वि. आशुतोष गजानन कुंभार. जन्म-१३/४/९८, जन्मवेळ व ठिकाण - सकाळी ७.३० सातारा, उंची-५.९, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.ए. + एल.एल.बी., स्वतःचा व्यवसाय, उत्पन्न - २५ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12502: वि. प्रसाद राजेंद्र परिवेकर. जन्म-२५/१०/९७, उंची-५.८, वर्ण-गोरा, शिक्षण- एल.एल.बी., स्वतःचा व्यवसाय, उत्पन्न - ८० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12041: वि. संग्राम शामराव कुंभार. जन्म- २९/१२/९२, जन्मवेळ व ठिकाण-संध्या ६.१० कोल्हापुर, उंची-५.७, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-एल.एल.बी., स्वतःचा व्यवसाय, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11249: वि. नरेंद्र विठ्ठल राजे. जन्म-३०/१२/९४, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी १०.४४ सातारा, उंची-५.७, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण- बी.कॉम+एल.एल.बी., स्वतःचा व्यवसाय, उत्पन्न - ४० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

बी.सी.ए.-एम.सी.ए., बी.सी.एस.-एम.सी.एस.

ID12703: वि. सुरज संपतराव कुंभार. जन्म-१४/३/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री १०.४५ सांगली, उंची-५.६, वर्ण-गोरा, शिक्षण- बी.सी.ए., नोकरी-खाजगी नवी मुंबई, पगार-४५ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12706: वि. कमलेश महादेव जिकमाडे. जन्म-२/१०/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-संध्या ५.१५ सुकलवाड, उंची-५.१०, वर्ण-गोरा, शिक्षण- एम.सी.ए, नोकरी-खाजगी पुणे, पगार- ४३ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID : वि. स्वप्निल अनिल शिंदे (कुंभार). जन्म-४/८/९२, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ११ चांबळी, उंची-५.४, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-बी.कॉम + एम.सी.ए., नोकरी - खाजगी, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12571 : वि. आनंद बालाजी कानगुले. जन्म-५/९/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ६ नांदेड, उंची-५.७, वर्ण-गोरा, शिक्षण- बी.सी.एस., स्वतःचा व्यवसाय, उत्पन्न-१ लाख ५० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12578 : वि. निखिल सुहास चिंदरकर. जन्म-२४/१२/८८, जन्मवेळ व ठिकाण - पहाटे ५ पिंपरी, उंची-६ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.सी.ए., नोकरी-खाजगी, पगार-२ लाख २८ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID10977: वि. आकाश प्रल्हाद कुंभार. जन्म-२३/६/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ६ फलटण, उंची-५.६, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.सी.ए., नोकरी-खाजगी, पगार-८० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11675: वि. अक्षय दिलीप मोरे. जन्म-१९/३/९३, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ७.३० जळगांव, उंची-५.५, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण- एम.सी.ए., नोकरी-खाजगी, पगार - ८२ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12528: चि. अभिजित सुधाकर कुलाल. (लिंगायत) जन्म-२६/१०/८८, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ९.१५ शिरापूर, उंची-५:६, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.सी.ए., नोकरी-सरकारी, पगार - ४० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11569: चि. अमित विकास कुंभार. जन्म-२४/११/८७, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ८ कराड, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.सी.ए., नोकरी-खाजगी, पगार - २२ लाख, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11276: चि. अमित सुरेश शिर्के. जन्म-१५/१२/९५, उंची-५:१०, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-बी.सी.ए.+ कॉम्प्युटर डिप्लोमा, नोकरी-खाजगी, पगार - ८० हजार ४००/-, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11714: चि. राहुल तानाजी अप्तेकर. जन्म-१९/५/८९, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ४.३० धांदरफळ, उंची-५:१०, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.सी.ए., नोकरी-खाजगी मुंबई, पगार - ८० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11697: चि. अनिरुध्द दिलीपराज पाडळकर. जन्म - ११/८/९०, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ११.५० सातारा, उंची-५:७, वर्ण-गोरा, शिक्षण- बी.सी.एस., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-२ लाख ४० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11170: चि. दिपक पांडुरंग कुंभार. जन्म-११/१०/९०, जन्मवेळ व ठिकाण-२१.३८ पुणे, उंची-५:८, वर्ण-गोरा, शिक्षण - बी.सी.ए.+एम.सी.ए., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-१ लाख २१ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11989: चि. प्रतिक विठ्ठल कुंभार. जन्म-४/४/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री १०.१५ मुसगुड, उंची-५:८, वर्ण-गोरा, शिक्षण - बी.सी.एस., नोकरी-कर्नाटक, पगार-२६ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

बी.एस्सी., एम.एस्सी.

ID12692: चि. भूमिदास संभाजी राजणे. जन्म-१८/८/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-२.३० हिंगोली, उंची-५:७, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.एस्सी. अँग्री., नोकरी-झेड.पी.तुजळापूर, पगार-५३ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12643: चि. हर्षद अशोक शिर्के. जन्म-२८/७/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ७.१५ पुणे, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.एस्सी. + पी.एच.डी. अँड सेट., नोकरी - कॉलेजवर लेक्चरर पुणे, पगार- २५ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11854: चि. आकाश चंद्रकांत राजे. जन्म-१८/१०/९५, जन्मवेळ व ठिकाण - ५:३० कोरेगांव, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.एस्सी., नोकरी - खाजगी पुणे, पगार-३० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12606: चि. राजेश रमेश कुंभार. जन्म-१६/३/९८, जन्मवेळ व ठिकाण- पहाटे १ अमरनेळ, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.एस्सी. कॉम्प्यु.+पी.जी.डी.एम. आय.टी., नोकरी - खाजगी पुणे, पगार - ९३ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12544: चि. गोविंद अनंत साळवी. जन्म-२९/५/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ८.३० गोठोस, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.एस्सी. आय.टी., नोकरी-खाजगी मुंबई, पगार-८० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12510: चि. गोरक्ष सुनिल कुंभार. (लिंगायत) जन्म-५/३/९६, उंची-५:७, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-एम.एस्सी. केमिस्ट्री, नोकरी-खाजगी गोवा, पगार-५० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12483: चि. रोहित संभाजी कुंभार. जन्म-२३/७/९४, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ११.५० भडगांव, उंची-५:१, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.एस्सी. अँग्री., स्वतःचा व्यवसाय नर्सरी, उमत्र - ४० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11754: चि. निखिल नरेंद्र धामणेकर. जन्म-३/१/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ५.४५ कोरेगांव, उंची-५:१०, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.एस्सी कॉम्प्युटर सायन्स, नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-९० हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12426: चि. प्रसाद यशवंत पाषाणकर. जन्म- ३०/१/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ५.५५ पुणे, उंची-५:८, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.एस्सी (कॉम्प्यु), नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-१ लाख ५० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11011: चि. ओंकार राजन कुंभार. जन्म-१३/९/९४, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ५.१० निपाणी, उंची-५:७, वर्ण-गोरा, शिक्षण- अँग्रीकल्चर, नोकरी - सरकारी अँग्रीकल्चर डिपार्टमेंट निपाणी, पगार-४० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12353: चि. सागर अण्णा कुंभार. जन्म-१८/५/९१, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ८.३० कडेगांव, उंची-५:६, वर्ण-गोरा, शिक्षण- बी.एस्सी. + बी.एड., नोकरी - खाजगी, अपेक्षा-अनुरूप.

ID: चि. रुतेश प्रकाश माजगांवकर. जन्म-५/१२/८९, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ९.२८ कोल्हापुर, उंची-५:८, वर्ण-गोरा, शिक्षण- एम.एस्सी. केमिस्ट्री, नोकरी -खाजगी, पगार-३५ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12291: चि. रितेश विनोद वरवाडे. जन्म- २१/११/९६, उंची-५:११, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-बी.एस्सी.+एम.एस.सी.आय.टी., नोकरी- सरकारी जिल्हा परिषद, पगार - ६० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12208: चि. अनिल गजानन कुंभार. जन्म- २७/२/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-३ काळगांव, उंची-५:७, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-एम.एस्सी.केमिस्ट्री, नोकरी-खाजगी महाड, पगार - ४९ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12173: चि. प्रसाद सुनिल साळवी. जन्म- ११/११/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-संध्या ४.२५ पिंपरी, उंची-५:८, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.एस्सी. अँनिमेशन, नोकरी-खाजगी पुणे, पगार - ३६ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID: चि. अजिंक्य लक्ष्मण कुंभार. जन्म- १६/१/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी ३.२२ मुंबई, उंची-५:८, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-बी.एस्सी. कॉम्प्यु., नोकरी-खाजगी मुंबई, पगार वार्षिक - १८ लाख, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11893: चि. किरण बाबुराव कुंभार. जन्म- २९/१२/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-१९.४५ सांगली, उंची-५:७, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.एस्सी. कॉम्प्यु., शाकाहारी, नोकरी-खाजगी पुणे, पगार - ६० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11996: चि. गणेश तुकाराम कुंभार. जन्म- २८/९/९३, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री १०.०५ भिलवडी, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.एस्सी. केमिस्ट्री, नोकरी-खाजगी गुजरात, पगार - ४० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11950: चि. प्रणव पुरुषोत्तम जगदाळे. जन्म- २९/१/९६, जन्मवेळ व ठिकाण- रात्री ८.५५ पुणे, उंची-५:७, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.एस्सी हॉस्पिटॅलिटी अँड हॉटेल मॅनेजमेंट, नोकरी - खाजगी पुणे, पगार - ४० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11981: चि. लहू तुकाराम कुंभार. जन्म- ८/१/९२, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे २.४३ मुंबई, उंची-५:६, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.एस्सी. +जी.डी.सी.अँड ए, नोकरी-खाजगी पुणे, पगार - २५हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

बी. कॉम, एम. कॉम.

ID12710: चि. अक्षय धोंडिराम कुंभार. जन्म- १/१/९६, जन्मवेळ व ठिकाण- रात्री ९.४५ मिरज, उंची-५:११, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.कॉम., नोकरी-खाजगी बेळगांव, पगार-२० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12587: चि. प्रजोत ज्ञानेश्वर कुंभार. जन्म- १२/१०/९९, जन्मवेळ व ठिकाण- सकाळी ११.३०, उंची-५:७, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.कॉम., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-२२ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12452: चि. सुशांत हरिदास कुंभार. जन्म- ११/७/९४, जन्मवेळ व ठिकाण- सायं.६.१५सातारा, उंची-५ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.कॉम., नोकरी-खाजगी मुंबई, पगार-३९ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11331: चि. संकेत दिपक राजे. जन्म- ३०/५/९७, जन्मवेळ व ठिकाण- पहाटे १.१० सातारा, उंची-६:२, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-बी.कॉम., नोकरी-खाजगी, पगार-४० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12491: चि. स्वप्नील विजय कुंभार. जन्म- २९/७/९२, जन्मवेळ व ठिकाण- दुपारी१.०५केसे, उंची-५:८, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.कॉम., नोकरी-खाजगी, पगार-३४ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12479: चि. राजनिश भरत वाघ. जन्म- १/९/९५, जन्मवेळ व ठिकाण- सकाळी ८.०२कल्याण, उंची-५:६, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.कॉम., नोकरी-सरकारी ठाणे, पगार-४० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12422: चि. तेजस रामकृष्ण विलके. जन्म- १९/६/९६, जन्मवेळ व ठिकाण- रात्री १.३० पुणे, उंची-५:२, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.कॉम., स्व:ताचा व्यवसाय, उत्पन्न - १ लाख ५० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11979: चि. विनय शिवाजी पुरेकर. जन्म- २८/११/९१, जन्मवेळ व ठिकाण- सायं.६.३३गडहिंग्लज, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.कॉम., नोकरी-खाजगी, पगार-२२ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11609: चि. वैभव राजाभाऊ पाटणकर. जन्म- २५/७/९४, जन्मवेळ व ठिकाण- ६.१५ आंबेजोगाई, उंची-५:७, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.कॉम., नोकरी-खाजगी नवी मुंबई, पगार-३२ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12281: चि. अभिषेक अशोक वीरकर. जन्म- ६/५/९३, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी २.३० पुणे, उंची-५:१०, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.कॉम+एम.एम.सी.सी., नोकरी-खाजगी, पगार-४० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12279: चि. अजिंक्य संजय कुंभार. जन्म- १७/३/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ८.२० भोर, उंची-५:५, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-बी.कॉम., स्वतःचा व्यवसाय, उत्पन्न-५० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12276: चि. सौरभ अनिल कुंभार. जन्म- १३/१/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ७.११पाचवड, उंची-५:८, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-बी.कॉम., नोकरी-खाजगी, पगार-४२ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12228: चि. संदीप तुकाराम कुंभार. जन्म-२२/११/८९, जन्मवेळ व ठिकाण - सकाळी ११.१२ पलूस, उंची-५.११, वर्ण-गोरा, शिक्षण- बी.कॉम. नोकरी-महाराष्ट्र शासन महसुल विभाग, पगार-४६ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12159: चि. जगदीश शिवाजी कुंभार. जन्म-९/९/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ९.३३कोल्हापुर, उंची-५.५, वर्ण-सावळा, शिक्षण- बी.कॉम., नोकरी- खाजगी पुणे, पगार-२१,५००/-, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12055: चि. श्रीकांत धनराज सोनोने. जन्म- २६/३/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-१.३०अकोला, उंची-५:९, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-बी.कॉम, नोकरी-खाजगी, पगार - ४० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12046: चि. ओंकार नागेश जाधव. जन्म- ११/२/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी २.३० ठाणे, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बॅचलर ऑफ अकाउंटिंग अँड फायनान्स, नोकरी-खाजगी पुणे, पगार - ७५ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

बी.ए., एम.ए., बी.एड., एम.एड.

ID12682: चि. अक्षय किसन कुंभार. जन्म-२८/१/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-संध्या. ६ नानीज, उंची-५:३, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण- बी.ए.+ग्राफिक डिझायनर, नोकरी-खाजगी, पगार-२५ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12596 : वि. सौरभ तानाजी कुंभार. जन्म-२५/४/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे १.१० सागाव, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-प्रथम वर्ष बी.ए. + आय.टी.आय. फिटर, स्वतःचा व्यवसाय, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12541: वि. जयप्रकाश विठ्ठलराव नागपूरें. जन्म- १२/२/९५, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.ए., स्वतःचा व्यवसाय, उत्पन्न - ४० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12222: वि. निलेश भास्कर दळवी. जन्म- २६/७/८९, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ७.१५ अहिल्यानगर, उंची-५:१, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.फिल, नोकरी-डिस्ट्रिक्ट हॉस्पिटल, पगार-३० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID10703: वि. प्रतिक सुरवदेव कुंभार. जन्म- १६/१२/९२, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ६.०५पुणे, उंची-५:१, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-बी.ए., शाकाहारी, नोकरी-खाजगी, अपेक्षा-अनुरूप.

डिप्लोमा

ID12701: वि. अरविंद तानाजी कुंभार. जन्म-४/३/९५, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण- इलेस्ट्रिकल इंजि., नोकरी-खाजगी बंगलुरु, पगार-५२ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12555: वि. शुभम विजय कुंभार. जन्म- १५/१०/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ११.३० कोरेगांव, उंची-५:६, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-अॅडव्हास डिप्लोमा इंडस्ट्रियल सेफ्टी + मास्टर इन इन्व्हॉयसमेंट सायन्स, नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-४० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12482: वि. प्रणव संजय कुंभार. जन्म- १८/३/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी १०.१२ पुणे, उंची-५:१०, वर्ण-गोरा, शिक्षण-मेकॅ., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-४० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12434: वि. अनिकेत संजय राजकर. जन्म-३/९/९४, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे १.१३ वाई, उंची-५:२, वर्ण-गोरा, शिक्षण-डेरी डिप्लोमा + व्हेटनरी डॉक्टर, नोकरी-खाजगी, पगार-३०हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12341: वि. सौरभ मोहन माकोने. जन्म-९/८/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण-१७.०५ लोणी अ.नगर, उंची-५:९, वर्ण-गोरा, शिक्षण-इ.अॅन्ड टी.सी., नोकरी-भारतीय रेल्वे मुंबई, पगार-७०हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12394: वि. तेजस वसंत साळवी. जन्म-२१/१/९१, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी८.१५ रत्नागिरी, उंची-५:१०, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-डिप्लोमा.,स्वतःचा व्यवसाय, उत्पन्न -४०हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12388: वि. मयुर लक्ष्मण कुंभार. जन्म-१२/१२/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ११.५५ नेसरी, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-मेकॅ., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-३५हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12260: वि. शुभम गणपत कुंभार. जन्म-२७/३/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री १०.०९ सातारा, उंची-५:४, वर्ण-निमगोरा,

शिक्षण- कॉम्प्यु., नोकरी - खाजगी, पगार-४५हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12217: वि. प्रतिक पिराजी कुंभार. जन्म-११/१२/९६, उंची-५:९६, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण- सिव्हिल, नोकरी-खाजगी, पगार - ६५ हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12122: वि. सुरज सोमनाथ कुंभार. जन्म-२०/२/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी ४ भवानीनगर, उंची-५:९, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण- इंडस्ट्रियल सेफ्टी, नोकरी - खाजगी, पगार-४०हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12111: वि. अनिकेत संजय शिर्के. जन्म -१२/६/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी २.३० बारामती, उंची-५:११, वर्ण-गोरा, शिक्षण-सिव्हिल, स्वतःचा व्यवसाय, उत्पन्न-४० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

१०वी/१२वी

ID12504: वि. आशिष कानिफनाथ कुंभार. जन्म-२०/५/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ९.४५ शिक्रापुर, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-१०वी, स्वतःचा व्यवसाय, उत्पन्न-४० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID: वि. सचिन चंद्रकांत कुंभार. जन्म-३/८/९१, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी १ नांदागांव, वर्ण-साळवा, शिक्षण-१०वी, स्वतःचा व्यवसाय, उत्पन्न-२३ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12319: वि. अक्षय दिलीप कुंभार. जन्म-८/१/९१,जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ४.१५ उरळी कांचन, उंची-५.८, वर्ण-गोरा, शिक्षण-१०वी, स्वतःचा व्यवसाय, उत्पन्न-१ लाख, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12184: वि. अनिल शिवाजी कुंभार. जन्म-१९/६/९१,जन्मवेळ व ठिकाण - दुपारी २.१० सुपा, उंची-५.४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-१२वी, स्वतःचा व्यवसाय, उत्पन्न-२० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

घटस्फोटित/विधुर

विधुर किंवा घटस्फोटीत असल्यास कागदपत्रांची झेरॉक्स कुंभारीच्या मेलवर पाठवणे अत्यंत आवश्यक आहे याची नोंद घ्यावी.

ID11149: श्रीकांत गजानन कुसुंबीकर. (घट) जन्म-४/१०/८७, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ६.५० कल्याण, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-इंजि., नोकरी- खाजगी, पगार - ५५हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID11051: रामदास अंबादास कुंभार. (लिंगायत) (विधुर) जन्म-४/१/७४, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ५.१०नांदुरघाट, उंची-५:५, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-बी.एस्सी.+बी.एड., नोकरी-शिक्षक बीड, पगार - १लाख २५हजार, अपेक्षा-अनुरूप. (जबाबदारी एक मुलगा आहे, एम.आय.टी. पुणे येथे शिक्षण चालू आहे.)

ID12243: ललित गोरख मोरे. (घट.) जन्म-२०/११/९१, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ९.५५ नाशिक, उंची-५:६, वर्ण-गोरा, शिक्षण-डिप्लोमा सिव्हिल, नोकरी-खाजगी, पगार - १लाख ८०हजार, अपेक्षा - समंजस, सुशिक्षित.

ID12094: योगेश चंद्रकांत कुंभार. (घट.) जन्म-१४/१०/९१, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ८.१७ मुंबई, उंची-५:८, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.ई.+पोस्ट ग्रॅज्युएशन डिप्लोमा इन मॅनेजमेंट, नोकरी-खाजगी, पगार - १लाख ५०हजार, अपेक्षा - समंजस, सुशिक्षित.

ID12114: विवेक मनोहर क्षीरसागर. (घट.) जन्म-६/१२/८९, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ११.२५ संभाजीनगर, उंची-५:८, वर्ण-

निमगोरा, शिक्षण-एम.सी.ए., स्व:ताचा व्यवसाय, उम्र - ४० ते ५० हजार, अपेक्षा - विना अपत्य, समंजस, सुशिक्षित.

ID12036: विनय काशिनाथ कुंभार. (घट.) जन्म-१२/६/९१, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी ३.१३ मुंबई, उंची-५:७, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.ई., नोकरी-खाजगी मुंबई, पगार - १लाख१५हजार, अपेक्षा - समंजस, सुशिक्षित.

***

वर पाहिजे

डॉक्टर

ID11972: डॉ. अनुष्का सुरेश दिवटे. जन्म-२४/२/२००१, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी १०.४५ नांदेड, उंची-५ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.डी.एस.(ओ.एम.डी.आर.)शिकत आहे, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12423: डॉ. पुनम कैलास तायडे. जन्म-२४/१०/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी १२.१० खामगांव, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.डी.एस., अपेक्षा-अनुरूप.

ID12352: डॉ. सृष्टी किशोर कुंभार. जन्म-१४/७/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ४.५५ अलिबाग, उंची-५:१, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.डी.एस., अपेक्षा-अनुरूप.

ID12335: डॉ. अमृता संजय चव्हाण. जन्म-८/१०/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे १.२५ पुणे, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.डी.एस. + एम.बी.ए., अपेक्षा-अनुरूप.

ID12284: डॉ. मृणाल राजु संन्यासी. जन्म-८/४/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-१४.०१ भुसावळ, उंची-५:२, वर्ण-गोरा, शिक्षण-फिजिओ - थेरिपिस्ट, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12251: डॉ. नेहा अरुणकुमार दामा. (लिंगायत) जन्म-१८/९/९१, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण - बी.डी.एस.(पुणे)+मास्टर इन फॉरेंसिक डेसिस्ट्रि (युके)+अॅडव्हास डिप्लोमा क्रिमीनल लॉ अॅड फॉरेंसिक, पगार - १ लाख, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12237: डॉ. धनश्री भारत उमराळे. जन्म-१२/४/९३, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे १२.१६बोईसर, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.ए.एम.एस., अपेक्षा-अनुरूप.

ID12161: डॉ. श्रेया भास्कर कल्याणकर. जन्म-१७/९/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी १२.१५ मुरबाड, उंची-५:२, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.ए.एम.एस.+एम.डी. (आयु.) शिकत आहे, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12147: डॉ. पायल राजेंद्र सोनावणे. जन्म-२८/५/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे २.२२भुसावळ, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.बी.बी.एस., नोकरी - सिव्हिल हॉस्पिटल नाशिक, पगार - ७५ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12117: डॉ. साक्षी प्रताप कुंभार. जन्म-२/१०/२००१, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ७.४५ फलटण, उंची-५ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.ए.एम.एस., अपेक्षा-अनुरूप.

ID12083: डॉ. सायली भुजंगराव शेवाळे. जन्म-११/५/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-संध्या ५ लातूर, उंची-५:२, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.ए.एम.एस, शाकाहारी, उत्पन्न - ३० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12089: डॉ. प्रेरणा प्रकाश कुंभार. जन्म-१६/१/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ३ फलटण, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.ए.एम.एस + एम.एस., शाकाहारी, अपेक्षा-अनुरूप.

बी. फार्मसी, डी. फार्मसी.

ID12719: कु. वैदही प्रमोद तेंडोलकर. जन्म-२५/५/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-संध्या ७.५६ गोवा, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.फार्म + एल.एल.बी., अपेक्षा - अनुरूप.

ID: कु. प्रणाली अनिल कुंभार. जन्म-१२/११/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे २.०७ पाटण, उंची-५ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण - फार्मसी., नोकरी- खाजगी पुणे, पगार-२०,४०००/-,अपेक्षा-अनुरूप.

ID10777: कु. प्राची राजीवकुमार राजे. जन्म-३/७/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ९.४० हडपसर, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण - बी.फार्मसी., नोकरी- खाजगी पुणे, शाकाहारी,अपेक्षा-अनुरूप.

ID12546: कु. शिल्पा दिपक कुंभार. जन्म-२५/१२/२००२, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे १ सातारा, उंची-४:७, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.फार्मसी, नोकरी - खाजगी, पगार - ८ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID10225: कु. तन्वी दिलीप कुंभार. जन्म-१७/३/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे २.३५ पुणे, उंची-५:२, वर्ण-गोरा, शिक्षण - एम.फार्मसी., नोकरी-खाजगी, पगार-५० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12525: कु. प्रणिता सुधाकर मंडल. जन्म-२४/४/२००१, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ४ फुलंब्री, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.फार्मसी, नोकरी-खाजगी संभाजीनगर, पगार - २१ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11773: कु. प्रितछाया गणेश कुंभार. जन्म-३/७/९३, जन्मवेळ व ठिकाण- ७.१० निलंगा, उंची-५:१, वर्ण-गोरा, शिक्षण - बी.फार्मसी., नोकरी-खाजगी, पगार-२० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12233: कु. श्रुती सुनिल कुंभार. जन्म-२१/२/२००१, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी १०.३४भटिंडा, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.फार्मसी, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12162: कु. श्रुती पांडुरंग कुंभार. जन्म-१४/९/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ४.५५ कोल्हापूर, उंची-५ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.फार्मसी+मेडिकल कोर्डींग, नोकरी-नवी मुंबई, पगार - २७ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12130: कु. सुरभी नागेश साळवी. जन्म-२१/२/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ७.१५ वाशी, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.फार्मसी, नोकरी-खाजगी, पगार-२५ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11990: कु. योगिता प्रभु कुंभार. जन्म-३/७/२००१, जन्मवेळ व ठिकाण-संध्या ५.४५ निलंगा, उंची-४:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-डी.फार्मसी+डी.एम.एल.टी.+एम.एस.सीआयटी. सध्या शिकत आहे, अपेक्षा-अनुरूप.

नर्सिंग

ID12419: कु. नेहा प्रभाकर मालखेडे. जन्म-१/२/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण - सकाळी ६.०२ फैजापुर, उंची - ५:५, वर्ण - गोरा, शिक्षण - बी.एस्सी नर्सिंग, नोकरी - अंबानी हॉस्पिटल मुंबई, पगार - ४० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

बी. ई./एम.ई./बी.टेक/एम.टेक

ID12709: कु. योगिता उमेश राजे. जन्म-२८/१०/२००३, जन्मवेळ व ठिकाण-४.३३ मुंबई, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.टेक., अपेक्षा - अनुरूप.

ID11354: कु. सोनल संतोष काळे. जन्म-१३/४/९८, उंची-५ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-कॉम्प्युटर + डिप्लोमा, नोकरी-खाजगी पुणे, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12696: कु. श्रुतिका संजय कुंभार. जन्म-२९/१२/९८, उंची-५ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-सिव्हिल, नोकरी-खाजगी, शाकाहारी, पगार-५० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12686: कु. पुजा शिवाजी शिंदे. जन्म-२२/६/९८, उंची-५:७, वर्ण-गोरा, शिक्षण-इ अँड टी.सी., अपेक्षा - अनुरूप.

ID12660: कु. आकांक्षा जयेंद्र कुंभार. जन्म-२९/११/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण - १६.४५ कोल्हापूर, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-कॉम्प्युटर, नोकरी-खाजगी पुणे, पगार - ५८ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12646: कु. वेदाली महादेव शेटकर. जन्म-२९/१/९८, जन्मवेळ व ठिकाण - दुपारी ४.२० पुणे, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-इ.अँड टी.सी., नोकरी-खाजगी पुणे, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12649: कु. साक्षी अशोक मोरे. जन्म-१९/८/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ९.२० नंदुरबार, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.ई., नोकरी - सरकारी झेड.पी. पगार - ६३ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11578: कु. मेघा दत्तात्रय कुंभार. जन्म-७/४/९५, उंची-५:१, वर्ण-गोरा, शिक्षण-इ.अँड टी.सी., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार- १ लाख २२ हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12602: कु. दिव्या प्रकाश कुंभार. जन्म-१९/८/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी १.५५ सातारा, उंची-५:२, वर्ण-गोरा, शिक्षण-इलेक्ट्रॉनिक, नोकरी-सरकारी, पगार-९५ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11575: कु. हर्षदा शशिकांत कुंभार. जन्म-३/१०/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ११.३०सावंतवाडी, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-कॉम्प्यु., नोकरी - खाजगी पुणे, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11566: कु. प्रिती माधव जाधव. जन्म-४/१०/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री १२.३० साखरखेडा, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-इंजि. शिकत आहे, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12564: कु. प्रणाली नरेंद्र राजे. जन्म-२३/४/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-८.०५कराड, उंची-५फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-इ.अँड टी.सी., अपेक्षा-अनुरूप.

ID12549: कु. ऋतुजा विद्यासागर कुंभार. जन्म-६/३/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-सायं. ५.४५ कराड, उंची-५:२, वर्ण-गोरा, शिक्षण-इलेक्ट्रिकल, नोकरी - खाजगी, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12505: कु. मंगल झानोबा कुंभार. (लिंगायत) जन्म-१७/५/९१, जन्मवेळ व ठिकाण-सायं. ७.३०ब्राम्हणगाव, उंची-५फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.ई., नोकरी-सरकारी बीड, पगार - ६४ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12486: कु. धनश्री बालासाहेब माजगांवकर. जन्म-२०/६/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-सायं. ५.३० भडवन, उंची-५ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-कॉम्प्यु. नोकरी-खाजगी, पगार-९० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11104: कु. उत्कर्षा रामराव कुंभार. जन्म-४/४/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ३.५८सासवड, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.टेक. कॉम्प्यु., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-८ लाख, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12453: कु. श्रेया रमेश कुंभार. जन्म-२२/११/२००२, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी १०.३० पलूस, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.टेक. इलेक्ट्रिकल, अपेक्षा - अनुरूप.

ID10465: कु. रेणुका राजाराम कुंभार. जन्म-१०/११/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-१.५५ पुणे, उंची-४:११, वर्ण-गोरा, शिक्षण-कॉम्प्यु., नोकरी - खाजगी पुणे, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11677: कु. अमृता भरतारव सालवी. जन्म-१२/५/२००१, जन्मवेळ व ठिकाण-२२.३०कोल्हापुर, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-इलेक्ट्रिकल, नोकरी - खाजगी पुणे, पगार - ४९ हजार ५००, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12425: कु. प्रिती विनोद वरवाडे. जन्म-१६/६/९३, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ६ नागपुर, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-आय.टी., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार वार्षिक-२लाख ४० हजार, अपेक्षा-अनुरूप

ID12418: कु. पायल गुणाजी शिंदे. जन्म-२५/८/९४, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ११.१५ जालना, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-इ. अँड टी.सी., नोकरी - खाजगी मुंबई, अपेक्षा-अनुरूप

ID11774: कु. गुंजन प्रभाकर कुंभार. जन्म-३१/३/२०००, उंची-५:५, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण- कॉम्प्यु., अपेक्षा-अनुरूप.

ID12387: कु. विद्या हनुमंतराव कुंभार. जन्म-६/९/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ८.१५ सांगली, उंची-५:१, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.टेक. (बायो टेक्नॉलॉजी), अपेक्षा-अनुरूप.

ID11606: कु. प्राजता बालाजी कानगुले. जन्म-२६/१/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ८.१० लातुर, उंची-५ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण- बी.टेक. (आय.टी.), नोकरी-खाजगी, पगार-६ लाख, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11523: कु. हर्षदा दयानंद कुंभार. जन्म-२४/१२/९१, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण- मेकॅ., नोकरी-खाजगी, अपेक्षा-अनुरूप.

ID: कु. मानसी विलास डेंगळे. जन्म-१०/१०/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ८.१४ पुणे, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.टेक., नोकरी - खाजगी पुणे, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11387: कु. श्रद्धा सुनिल राजे. जन्म-४/१०/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ९.१० सातारा, उंची-५:२, वर्ण-गोरा, शिक्षण-इ.अँड टी.सी., नोकरी-खाजगी, पगार-६० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12333: कु. जागृती अरुण कुंभार. जन्म-९/५/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-१०.०३ एरोली, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-इलेक्ट्रॉनिक्स, नोकरी - खाजगी, पगार - ३० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12326: कु. सोनल देविदास गोरे. जन्म-११/३/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ११.०६बांबोरा, उंची-५:२, वर्ण-गोरा, शिक्षण-आय.टी., नोकरी - खाजगी, पगार-५४ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12283: कु. काजल पितांबर कुंभार. (लिंगायत) जन्म-३/११/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-संध्या ५.३० मोहोळ, उंची-५ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-आय.टी., नोकरी-खाजगी, पगार-३५ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12274: कु. मनाली राजेंद्र कुंभार. जन्म-१८/११/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी १.०८ आजरा, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-आय.टी., नोकरी - खाजगी, पगार-७७ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11737: कु. वृषाली संजय रसाळ. जन्म-७/१२/९१, जन्मवेळ व ठिकाण-२३.३६ नाशिक, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-आय.टी., अपेक्षा-अनुरूप.

ID11637: कु. स्वयली राजेंद्र कुंभार. जन्म-२५/७/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ४.५८सांगली, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.टेक. इ अँड टी.सी., नोकरी- खाजगी पुणे, पगार-५ लाख, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11587: कु. प्रणाली सुभाष कुंभार. जन्म-३/४/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ८.०१ तासगांव, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.टेक.आय.टी., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-२ लाख, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11792: कु. साक्षी बाळकृष्ण खेडेकर. जन्म-३/९/२००२, जन्मवेळ व ठिकाण-संध्या ५ पिंपरी, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-इ अँड टी.सी., नोकरी-खाजगी, पगार-२५ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11596: कु. समृद्धी जर्नाधन कुंभार. जन्म-२२/१०/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ६.१५ मुंबई, उंची-५ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.टेक. मेकॅ., नोकरी-खाजगी, पगार-६० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12232: कु. सुप्रिया रमेश कुंभार. जन्म-१४/९/९९, उंची-५ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-कॉम्प्युटर, नोकरी-खाजगी, पगार-१८ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11415: कु. सायली शरद सोनावणे. जन्म-२४/२/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ६.१० सातपुर, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-आय.टी., नोकरी- खाजगी पुणे, पगार-५१,०४९/-, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12198: कु. मुग्धा शैलेंद्र हिवरकर. जन्म-२९/७/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी ३.४१पाटण, उंची-५ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.टेक सिव्हिल, नोकरी - खाजगी पुणे, पगार - ४० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID10961: कु. एश्वर्या चंद्रकांत कुंभार. जन्म-५/९/९६, उंची-५:२, वर्ण-गोरा, शिक्षण- इ अँड टी.सी.+डिप्लोमा नेटवर्किंग, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12115: कु. सायली राजाराम कुंभार. जन्म-२३/८/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ८.४५ चंदगड, उंची-५ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.ई.+बी.टेक, नोकरी-खाजगी नवी मुंबई, पगार - ४० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11306: कु. ऋतुजा नरेंद्र डेंगळे. जन्म-१४/१०/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ४.२० बरामती, उंची-५:३, वर्ण-निम गोरा, शिक्षण-सिद्धिल, शाकाहारी, अपेक्षा-अनुरूप.

फाईन आर्ट व इतर कोर्स

ID11660: कु. श्रद्धा चंद्रकांत साळवी. जन्म-१८/७/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-संध्या. ७.४० गुहागर, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-फाईन आर्ट+पी.एच.डी. डिझायनिंग, नोकरी - खाजगी पुणे, पगार - ४५ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

सी.ए.

ID11988: कु. रिचा सोपान बोरुडे. जन्म-२८/१/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ५ पुणे, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.कॉम + सी.ए.इंटर स्ट्रुडंट, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12091: कु. प्रगती आनंदराव कुंभार. जन्म-२९/४/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ११.१५ सातारा, उंची-४:११, वर्ण-गोरा, शिक्षण- सी.ए. फायनल इअर, अपेक्षा - अनुरूप.

आर्किटेक्ट, इंटरिअल डिझायनिंग

ID12253: कु. स्नेहा मनोहर गुडेकर. जन्म-१६/१०/९७, उंची-४:११, वर्ण-गोरा, शिक्षण- बी.आर्च, नोकरी - खाजगी, पगार - २५ हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12078: कु. प्रियंका दिपक वाकचौरे. जन्म-५/४/९६, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण- बी.आर्च, नोकरी - खाजगी, पगार - ४० हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID11256: कु. अंकिता सतिश कुंभार. जन्म-१२/७/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ८.५० सातारा, उंची-५:३, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण- इंटरिअल डिझायनर, नोकरी - खाजगी, पगार - १८ हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

एम.बी.ए./बी.बी.ए.

ID12624: कु. कोमल सुभाष कुंभार. जन्म-१/१/२००३, जन्मवेळ व ठिकाण-१ मुरगुड, उंची-५:२, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण- एम.बी.ए., शाकाहारी, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12126: कु. वृषाली सुरेंद्र धामणेकर. जन्म-१२/१०/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे २.१५ मुंबई, उंची-५:१, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण- एम.बी.ए. अँग्री, नोकरी - खाजगी पुणे, पगार - ३० हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID: कु. आकृती शंकर राजे. जन्म-२३/८/२०००, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण- बी. कॉम + एम.एम.एस. इंग्लंड, नोकरी - खाजगी मुंबई, पगार - १ लाख २० हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID11884: कु. अमृता संजय कुंभार. जन्म-१७/६/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे १.०८ पुणे, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण- एम.बी.ए., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार वार्षिक - २० लाख, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12469: कु. काजल गणेश अंबुलकर. जन्म-९/८/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-संध्या ६.३५ नागपुर, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.बी.ए., नोकरी-खाजगी नागपुर, पगार-२० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12370: कु. आरती विजय पन्हाळकर. जन्म-२७/१०/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ९ पुणे, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण- मास्टर इन बँकिंग फायनान्स, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12366: कु. प्रांजली बालकृष्ण महानकर. जन्म-१८/८/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ८.५० अकोला, उंची-४:१०, वर्ण-गोरा, शिक्षण- मास्टर इन कॉसमॅटिक, नोकरी - खाजगी, पगार - ३० हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID10591: कु. क्षितीजा रविंद्र बीडकर. जन्म-१६/३/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ५.०५ कोल्हापुर, उंची-५:१, वर्ण-गोरा, शिक्षण- एम.बी.ए., नोकरी - खाजगी, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12355: कु. एश्वर्या संतोष शिंदे. जन्म-२५/८/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ९.०५ फलटण, उंची-५:२, वर्ण-गोरा, शिक्षण- एम.बी.ए., अपेक्षा- अनुरूप.

ID12338: कु. हर्षाली सतिश शिर्के. जन्म-३/८/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री १०.०४ कल्याण, उंची-५:६, वर्ण-गोरा, शिक्षण- बी.एस्सी+एम.बी.ए., नोकरी-खाजगी, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12158: कु. शामल अश्रुबा औंधकर. जन्म-३१/१/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे २.२८ लोणखस, उंची-४:८, वर्ण-गोरा, शिक्षण- एम.एस.डब्ल्यु., स्वतःचा व्यवसाय, उत्पन्न-१२ हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12129: कु. रुचिरा संजय साळवी. जन्म-२१/१/९८, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण- एम.एम.एस. फायनान्स, नोकरी - इनडस् बँक, पगार - ३० हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12125: कु. ऋतुजा रमेश कुंभार. जन्म-१३/५/९७, उंची-५:६, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-एम.बी.ए., अपेक्षा- अनुरूप.

ID12108: कु. दिपिका विनायक गोवीलकर. जन्म-१/२/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ६.३०परळी, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण- बी.बी.ए., नोकरी - खाजगी पुणे, पगार - ४५ हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12092: कु. प्रियंका प्रभाकर कुंभार. जन्म-१८/३/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी १२.३४कापील, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण- एम.बी.ए., नोकरी- खाजगी पुणे, पगार - ३२ हजार, अपेक्षा-

अनुरूप.

ID12079: कु. कावेरी राजेंद्र कारभारी. जन्म-२८/३/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ४ मलकापुर, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.कॉम + एम.बी.ए., नोकरी-खाजगी, पगार - ३७ हजार ४००, अपेक्षा- अनुरूप.

बी.सी.ए., एम.सी.ए., बी.बी.ए.

बी.सी.एस., एम.सी.एस.

ID12717: कु. श्वेता रमेश कुंभार. जन्म-२०/२/९४, जन्मवेळ व ठिकाण-११.४६ पुणे, उंची-५ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.सी.ए., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-७८ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12688: कु. श्रेया शरद देगांवकर. जन्म-१७/७/२००१, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ९.१५ सातारा, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.सी.ए., नोकरी-लेक्चरर्स सातारा, पगार-१८ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11139: कु. ज्योती संजय नावकर. जन्म-१८/९/२००२, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे २ चाकण, उंची-५ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.सी.एस., अपेक्षा - अनुरूप.

ID12618: कु. अक्षता विलास कुंभार. जन्म-४/९/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी १२.२० पलुस, उंची-५:२, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.सी.ए., नोकरी-खाजगी, पगार-७५ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12550: कु. वैभवी दशरथ बाविस्कर. जन्म-२५/९/९२, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ४.०५ येवला, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.सी.ए., नोकरी-खाजगी, पगार-६० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID10085: कु. राजश्री विष्णु कुंभार. जन्म-४/३/८९, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ११.१५ बेळगांव, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.सी.ए., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-५० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12273: कु. अक्षदा दत्तात्रय भालेशव. जन्म-२९/४/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-५.४५ वादळीभोई, उंची-५:२, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.सी.ए., अपेक्षा-अनुरूप.

ID10573: कु. ऋतुजा बाळासाहेब उपाध्ये. जन्म-४/७/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण-२३.१० नाशिक, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.सी.एस., अपेक्षा-अनुरूप.

ID12216: कु. पुजा सुनिल देवतरसे. जन्म-२८/९/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ४.३५ तळेगाव ढमढेरे, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.सी.एस., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार - २५ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12123: कु. सोनाली कृष्णात कुंभार. जन्म-१९/७/९३, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ६.२५ गुजरात, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.सी.ए., नोकरी-खाजगी पुणे, अपेक्षा-अनुरूप.

बी.एच.एस्सी./एल.एल.बी. व इतर

ID12726: कु. मयुरी बाबासाहेब कुंभार. जन्म-७/४/२००२, जन्मवेळ व ठिकाण-संध्या ५.५८ वालचंदनगर, उंची-५ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण- बी.एस्सी +पी.एम.टी.+बी.ए. अपेक्षा-अनुरूप.

ID12357: कु. दियाश्री शशिकांत कुंभार. जन्म-९/२/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे १.४० कोल्हापुर, उंची-५:५, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण- बी.ए.+एल.एल.बी, नोकरी-कोर्टात पुणे, पगार - २५ हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID11377: कु. अंजली अरुण सोनुने. (लिंगायत) जन्म-१९/१०/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ७.१५ कोली, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.ए.+एल.एल.बी.+एल.एल.एम, स्व:ताची प्रॅक्टिस, अपेक्षा - अनुरूप.

होम सायन्स व इतर कोर्स

ID11892: कु. अनुष्का सुहास कुंभार. जन्म - २९/१२/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी १०.३० मुंबई, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम. एस्सी.+ मास्टर इन न्युट्रिशन सायन्स अँड डायट, नोकरी-खाजगी पुणे, पगार - १ लाख ८० हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID11814: कु. अमरजा सुनिल कातवरे. जन्म-३१/७/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ११.२० कोल्हापुर, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-विशारद पुरम इन कथथक, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12088: कु. निकिता विठ्ठल कुंभार. जन्म-२६/५/९४, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे १.१५कोल्हापुर, उंची-५:४, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-फुड इंजिनियर, नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-२५ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

बी.एस्सी, एम.एस्सी.

ID11126: कु. प्राज्ज्वा संपत कुंभार. जन्म-३/७/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ५.३० सातारा, उंची-५:२, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.एस्सी, नोकरी-खाजगी, पगार-३० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12609: कु. स्नेहल बापु कुंभार. जन्म-७/२/२००२, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.एस्सी.+डी.एल.एम.टी., नोकरी - खाजगी पुणे, पगार - २२ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11951: कु. स्नेहल संजय कुंभार. जन्म-२३/८/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-२३:५७ कराड, उंची-५:२, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.एस्सी., नोकरी - खाजगी, पगार - २० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12584: कु. मयुरी दगडू कुंभार. जन्म-३०/१०/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे १.५५ यमर्गणी, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.एस्सी., स्वतःचा व्यवसाय, उत्पन्न - ७ हजार,अपेक्षा - अनुरूप.

ID12474: कु. प्राजक्ता विजय कुंभार. जन्म-११/१/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-१८.२४भांडूप, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण - एम.एस्सी., अपेक्षा - अनुरूप.

ID12440: कु. कांचन मच्छिंद्र जामदार. जन्म-२१/९/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ७.०५ पुणे, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण - एम.एस्सी.+बी.एड, नोकरी-खाजगी, पगार-३० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12406: कु. काजल सुदाम चव्हाण. जन्म-९/५/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ४ हिवरे बुद्रुक, उंची-५:३, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-एम.एस्सी., नोकरी-खाजगी, पगार-३०हजार, अपेक्षा- अनुरूप.

ID12309: कु. गौरी ज्ञानेश्वर चव्हाण. जन्म-९/७/९८, जन्मवेळ व ठिकाण - सकाळी ९.३० येवला, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.एस्सी., शाकाहारी, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12231: कु. जागृती विलास कुंभार. जन्म-२/४/९७, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.एस्सी.+पी.एच.डी. करीत आहे, शाकाहारी, अपेक्षा - अनुरूप.

ID10890: कु. कर्तव्या संजय कुंभार. जन्म-४/६/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ७.४० बारामती, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.एस्सी.+पी.एच.डी., अपेक्षा - अनुरूप.

ID12187: कु. ऋतुजा दत्तात्रय शिंदे. जन्म-२५/४/२००१, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री १०.३५ नाशिक, उंची-५:६, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.एस्सी., नोकरी - खाजगी नाशिक, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12132: कु. ऋतुजा देविदास कुंभार. जन्म-१४/१०/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री १.१० हडपसर, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.एस्सी. अंग्री शिकत आहे, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11532: कु. श्वेता महादेव साळवी. जन्म-१९/१/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे १२.३५वडगांव, उंची-५:४, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.एस्सी., नोकरी-खाजगी, पगार-९ हजार,अपेक्षा- अनुरूप.

ID12119: कु. ज्योती हरिभाऊ कुंभार. जन्म-२/१०/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ३.२५पलुस, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.एस्सी., अपेक्षा - अनुरूप.

ID12086: कु. सरोज संजय उमरे. जन्म-४/७/९३, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ९.२५नागपूर, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.एस्सी.+आय.टी.आय. सरकारी, नोकरी-खाजगी नागपुर, पगार-४५ हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12068: कु. प्रियंका हरिबा कुंभार. जन्म-८/८/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ११ मलकापुर, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.एस्सी. + बी.एड, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12030: कु. दिप्ती दत्ताराम नरवणकर. जन्म-१९/१०/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-५.४५ गुहागर, उंची-५:१, वर्ण-गोरा, शिक्षण-

एम.एस्सी., नोकरी - खाजगी, पगार - ३५ हजार,अपेक्षा - अनुरूप.

ID8920: कु. प्रतिक्षा गणेश सोनुने. जन्म-१२/५/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री ७.२८ भुसावळ, उंची-५:२, वर्ण-गव्हाळ, शिक्षण-एम.एस्सी., अपेक्षा - अनुरूप.

एम. कॉम., बी. कॉम.

ID10921: कु. मेघा तानाजी कुंभार. जन्म-२५/६/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ७ ओतुर, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण - बी.कॉम., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार - ४० हजार,अपेक्षा- अनुरूप.

ID12620: कु. वैष्णवी दिनकर कुंभार. जन्म-९/११/२००१, जन्मवेळ व ठिकाण-संध्या.६.४५ कराड, शाकाहारी, उंची-५:२, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.कॉम., अपेक्षा - अनुरूप.

ID12514: कु. दिप्ती धनंजय कुंभार. जन्म-२३/१०/२००१, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी १२.२०सांगली, उंची-५:२, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.कॉम.(ए अँड एफ) डिप्लोमा + एम.एस्सी फॅशन डिझायनिंग, नोकरी - बंगलोर, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12478: कु. श्वेता विठ्ठल परबते. जन्म-२४/१/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे ४.४५ कुंभाड, उंची-५ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.कॉम., अपेक्षा - अनुरूप.

ID12396: कु. प्रियंका बाळासाहेब शिंदे. जन्म-१३/१/२००१, जन्मवेळ व ठिकाण-संध्या ६.१५ पिंपरी, उंची-५ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.कॉम.+ बी.एड, नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-२० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11750: कु. रुपाली भिमराव कुंभार. जन्म-२/६/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ११.१५ कापशी, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.कॉम., नोकरी-खाजगी हैद्राबाद, पगार - २० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12370: कु. आरती विजय पन्हाळकर. जन्म-२७/१०/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ९ पुणे, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.कॉम., अपेक्षा - अनुरूप.

ID12332: कु. प्राजक्ता अरुण कुंभार. जन्म-९/९/९२, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री १२.१५ नालासोपारा, उंची-५:२, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.कॉम. मॅनेजमेंट, नोकरी-खाजगी मुंबई, पगार - ११ लाख, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11279: कु. शामल राजेंद्र रासकर. जन्म-११/९/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-१३.१० सातारा, उंची-५:७, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.कॉम., अपेक्षा - अनुरूप.

ID12268: कु. पुजा चंद्रकांत कुंभार. जन्म-२६/१/२००३, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी११.२५ भोर, उंची-५:१, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.कॉम., अपेक्षा - अनुरूप.

ID12255: कु. मीना ज्ञानेश्वर कुंभार. जन्म-२७/७/९५, जन्मवेळ व ठिकाण-रात्री १० कोल्हापूर, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.कॉम.+डिप्लोमा टॅक्सटेशन, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12188: कु. वैष्णवी कैलास कुंभार. जन्म-८/१०/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी १.०५ बारामती, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.कॉम., अपेक्षा - अनुरूप.

ID12175: कु. प्रिया गोविंद राजे. जन्म-१८/६/९५, उंची-५ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.कॉम., अपेक्षा - अनुरूप.

ID12164: कु. मनिषा शंकरराव गाडेकर. जन्म-१७/४/९४, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ११ रुकडी अकोट, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.कॉम., नोकरी-सरकारी महाराष्ट्र फॉरेस्ट विभाग ठाणे, पगार - ५७ हजार, शाकाहारी, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12052: कु. क्रांती किशोर कुंभार. जन्म-१०/१/२००१, उंची-५:२, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.कॉम, नोकरी-खाजगी, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12037: कु. मृण्यमयी अरुण निगवेकर. जन्म-१४/९/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ८.५०ठाणे, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण-एम.कॉम., नोकरी-खाजगी पुणे, पगार-५२ हजार पाचशे, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12018: कु. शितल प्रकाश वडणगेकर. जन्म-१६/२/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी ३.२१कोल्हापूर, उंची-५ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.कॉम, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12017: कु. ऋतुजा यजेंद्र कुंभार. जन्म-३१/८/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी१२.१५कोरेगांव, उंची-५:१, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-बी.कॉम., नोकरी-खाजगी, अपेक्षा-अनुरूप.

बी.ए., एम.ए. बी.एड. डी.एड व इतर

ID12721: कु. श्रद्धा मिननाथ शिंदे. जन्म-४/७/२००२, जन्मवेळ व ठिकाण-संध्या ८.५८ वडझीर, उंची-५:५, वर्ण-गोरा, शिक्षण- पहिले वर्ष बी.कॉम, स्वतःचे ब्युटीपार्लर, अपेक्षा-अनुरूप.

ID12429: कु. सिंधुताई नागोबा इबितदार. जन्म-१०/६/२००२, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ६.१० नांदेड, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण- बी.ए. + डिप्लोमा इन्फरमेशन टेक., नोकरी - खाजगी मुंबई, पगार - ६० हजार, अपेक्षा-अनुरूप.

ID10471: कु. स्नेहल राजन कुंभार. जन्म-४/८/९७, जन्मवेळ व ठिकाण-५.०५ यमगर्णी, उंची-५:६, वर्ण-गोरा, शिक्षण- एम.ए. + यु.पी.एस्स.सी. तयारी चालू आहे., अपेक्षा-अनुरूप.

ID12095: कु. मेधा सुर्यकांत कुंभार. (लिंगायत) जन्म-३/२/९७, उंची-५:१, वर्ण-गोरा, शिक्षण- बी.ए.+बी.एड, अपेक्षा-अनुरूप.

ID10878: कु. तेजस्वी सतीश राजे. जन्म-१२/६/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-४ फोंडाशिरस, उंची-५:२, वर्ण-गोरा, शिक्षण-बी.ए. + यु.पी.एस्स.सी. तयारी चालू आहे., अपेक्षा-अनुरूप.

डिप्लोमा

ID12684: कु. प्रियंका गोविंद दरेकर. जन्म-२३/११/२०००, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी ७.३० आर्वी, उंची-५:२, वर्ण-गोरा, शिक्षण-अॅटोमोबाईल + आय.टी.आय.+ बीए, अपेक्षा - अनुरूप.

ID11729: कु. पुजा अशोक कुंभार. जन्म-१९/११/२००२, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी १२.५० कोडोली, उंची-५ फुट, वर्ण-गोरा, शिक्षण- डी.एम.एल.टी., अपेक्षा-अनुरूप.

ID12247: कु. संपदा मंगेश जाधव. जन्म-५/११/९९, जन्मवेळ व ठिकाण-सकाळी १०.२९ पुणे, उंची-५:३, वर्ण-गोरा, शिक्षण-पोस्ट ग्रॅज्युएट डिप्लोमा बँकिंग अँड फायनान्स, नोकरी - खाजगी, अपेक्षा-अनुरूप.

घटस्फोटित/पुनर्विवाहित

ID12695: शरयु दिलीप रसाळ. (घट.) जन्म-२४/१०/९८, जन्मवेळ व ठिकाण-दुपारी ३.५५ नाशिक, उंची-५:७, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-आर्किटेक्चर, नोकरी-खाजगी दुबई, पगार-५० हजार, अपेक्षा - अनुरूप.

ID12009: प्रगती राजन तुळे. (घट.) जन्म-२/४/९६, जन्मवेळ व ठिकाण-पहाटे२.३०ठाणे, उंची-५:३, वर्ण-निमगोरा, शिक्षण-बी.एस्सी. कॉम्प्यु.+बी.सी.एस., नोकरी - खाजगी पुणे, पगार - ४०,०००/-, अपेक्षा-अनुरूप.

***

ALHAD TANDALE
SUNSHINE PAINTS &
ALLIED CHEMICALS COMPANY

OFF. & FACT.:
W/90/A, M.I.D.C. Ambad, Nashik 422010
Allhad S. Tandale B.Sc., B.Sc.(Tech)
Mobile : 9225112961
Office : (0253) 2382991, 2380879 Resi. : (0253) 2581627

Range of Our Product

- * Epoxy & Polyurethane Paints
- * Stoving & NC Paints
- * Synthetic & Acrylic Distempers
- * Plastic Emulsion Paints
- * 100% Acrylic & Semi-Acrylic Paints
- * All Kinds of Primers, Enamels & Thinners

खालील सर्व व्यक्ति व समाजातील ज्ञात व अज्ञात व्यक्तींना अखिल कुंभार समाज व कुंभश्री मित्र परिवारातर्फे भावपूर्ण श्रद्धांजली. ईश्वर त्यांच्या आत्म्यास चिरशांती व सद्गती देवो हीच परमेश्वर व संत गोरोबाकाकांचे चरणी विनम्र प्रार्थना.

मूर्तिकार बाळासाहेब कुंभार यांना पत्नीशोक

उरळी कांचन : भवरापूर येथील निवासी मूर्तिकार बाळासाहेब कुंभार यांच्या पत्नी सौ. मीना बाळासाहेब कुंभार यांचे दिनांक १५/१०/२५ रोजी दुःखद निधन झाले. पती बाळासाहेब यांच्या समर्थ साथीने त्यांनी दोन मुले व एक मुलीला चांगले शिक्षण व संस्कार दिले. गणपतीच्या मोठ्या उद्योगांमध्ये त्यांनी मूर्तीकाम, रंगकाम करून व्यवसायाला मोठी साथ दिली तसेच एकत्र कुटुंब पद्धतीमध्ये सर्व कुटुंबाला प्रेमाने सांभाळले. कै. सौ. मीना यांच्या पश्चात पती बाळासाहेब, मुले पंकज, दिगंबर, मुलगी सौ. शुभांगी हिराचंद कुंभार दौंड, सुना, जावई, नातवंडे, दीर भावजय, पुतणे, पुतण्या असा मोठा परिवार आहे.

***

मूर्तिकार बाळासाहेब कुंभार यांना मातृशोक

उरळी कांचन : भवरापूर येथील रहिवासी श्रीमती बनुबाई धोंडीबा कुंभार यांचे २७/१२/२५ रोजी वृद्धापकाळाने दुःखद निधन झाले. पती कै. धोंडीबा यांच्या साथीने दोन मुले आणि दोन मुली यांना चांगले शिक्षण व संस्कार त्यांनी दिले. कै. बनुबाई यांच्या पश्चात मुले बाळासाहेब, विठ्ठलराव, मुली छाया हनुमंत कुंभार लोहगावकर, सौ. शांता संपत कुंभार राहूकर, सुना, जावई, नातवंडे, पतवंडे असा परिवार आहे.

***

यमुना कुंभार यांचे निधन

बारामती : मुक्काम पोस्ट आंबी खुर्द येथील रहिवासी यमुना शंकरराव कुंभार यांचे वृद्धापकाळाने दिनांक १७/१/२६ रोजी दुःखद निधन झाले. मृत्यू समयी त्यांचे वय ८२ वर्षे होते. पती कै. शंकरराव यांच्या साथीने त्यांनी तीन मुले, एक मुलगी यांना चांगले शिक्षण व संस्कार दिले. एक आदर्श माता म्हणून त्यांनी आपली सर्व कर्तव्य पार पाडली. कै. यमुना कुंभार यांच्या पश्चात मुले चांगदेव, सोपान, रमेश, मुलगी जयश्री चंद्रकांत भालेराव (पारुंडे, ता. जुन्नर), सुना, जावई, उच्चशिक्षित नातवंडे असा मोठा परिवार आहे.

***

शंकर कुंभार यांचे निधन

पुणे : मांजरी बुद्रुक येथील रहिवासी ज्येष्ठ सामाजिक कार्यकर्ते शंकर भाऊसाहेब कुंभार यांचे दि. ५/१/२०२६ रोजी दुःखद निधन झाले.

छाया कुंभार यांचे निधन

पुणे : वाघोली येथील रहिवासी सौ. छाया दशरथ कुंभार यांचे दिनांक २६/१/२६ रोजी वयाच्या ६४ व्या वर्षी दुःखद निधन झाले. पती दशरथ यांच्या समर्थ साथीने त्यांनी दोन मुलांच्यावर चांगले संस्कार केले त्यांना शिक्षण दिले. कै. छाया कुंभार यांच्या पश्चात पती दशरथ, दोन मुले, सुना, उच्चशिक्षित नातवंडे, तीन दिर, तीन जावा असा मोठा परिवार आहे.

***

आदर्श कलाशिक्षक पांडुरंग कुंभार यांचे निधन

कराड : पांडुरंग (आनंदा) नारायण कुंभार (कला शिक्षक) वय ६२ वर्षे यांचे दिनांक २८/१/२६ रोजी अकस्मिक निधन झाले. गडहिंग्लज या ठिकाणी माध्यमिक शाळेमध्ये कलाशिक्षक म्हणून त्यांनी अनेक वर्षे काम केले, काही वर्षांपूर्वीच ते निवृत्त झाले होते. त्यानंतर कराड येथील आगाशिवनगर या ठिकाणी ते स्थायिक झाले. कोतली या गावातील मंदिरामध्ये त्यांनी अत्यंत सुरेख अशी चित्रे भिंतीवर काढलेली आहेत त्या चित्रांच्या रूपाने ते अजरामर झाले आहेत. पत्नी संगीता हिच्या साथीने त्यांनी मुलगा व मुलगी यांना चांगले शिक्षण व संस्कार दिले. कै. पांडुरंग यांच्या पश्चात पत्नी संगीता, एक मुलगा, एक मुलगी असा परिवार आहे.

***

शंकरराव कुंभार (पिरंगुटकर) यांचे निधन

खोपोली : आळंदी येथील कुंभार समाज धर्मशाळा आणि गोरोबाकाका मंदिर ट्रस्टचे मूळ विश्वस्त व सुप्रसिद्ध वीट कारखानदार ह.भ.प. शंकरराव सोमाजी कुंभार पिरंगुटकर हल्ली मुक्काम खोपोली यांचे वृद्धापकाळाने वयाच्या ९७ व्या वर्षी दिनांक ३०/१/२६ रोजी दुःखद निधन झाले.

वै. शंकरराव यांचा अंत्यविधी खोपोली येथील स्मशानभूमीमध्ये पार पडला. आळंदी येथील गोरोबाकाका मंदिर व कुंभार समाज धर्मशाळा यांच्या उभारणीमध्ये वैकुंठवासी शंकरराव यांचा सिंहाचा वाटा होता. आळंदी येथील ट्रस्टच्या दोन एकर जमिनीची बेकायदेशीर गैरविक्री झाल्यानंतर त्यांनी धर्मादाय आयुक्त व दिवाणी न्यायालयात त्याविरुद्ध दावे दाखल केले आणि उतारवयात सुद्धा मोठा लढा दिला. सध्या या

खालील सर्व व्यक्ति व समाजातील ज्ञात व अज्ञात व्यक्तींना अखिल कुंभार समाज व कुंभश्री मित्र परिवारातर्फे भावपूर्ण श्रद्धांजली. ईश्वर त्यांच्या आत्म्यास चिरशांती व सद्गती देवो हीच परमेश्वर व संत गुरोबाकाकांचे चरणी विनम्र प्रार्थना.

केसेस न्यायप्रविष्ट आहेत ही जमीन पर ट्रस्टला मिळवणे हीच त्यांना खरी श्रद्धांजली ठरेल.

वै. शंकरराव यांनी पत्नी सुभद्रा यांच्या साथीने तीन मुलांना चांगले शिक्षण व संस्कार दिले. त्यांच्या पश्चात मुले दिनकर कुंभार (उद्योजक व विश्वस्त कुंभार समाज धर्मशाळा), दत्तात्रय कुंभार, सुना, उच्चशिक्षित नातवंडे, पतवंडे असा मोठा परिवार आहे.

***

प्रभावती शिंदे यांचे निधन

पुणे : थेरगाव श्रीमती प्रभावती चंद्रकांत शिंदे यांचे दिनांक ३१/१/२६ रोजी अल्पशा आजाराने दुःखद निधन झाले. त्यांनी पती कै. चंद्रकांत यांच्या साथीने दोन मुली व एक मुलगा यांना चांगले शिक्षण व संस्कार दिले. कै. प्रभावती यांच्या पश्चात मुलगा प्रशांत, मुली सौ. अर्चना विजय कुंभार, सौ. पल्लवी निलेश कुंभार, सून, जावई, नातवंडे असा मोठा परिवार आहे.

***

विमल कुंभार यांचे निधन

सांगली : कापूसखेड तालुका वाळवा येथील रहिवासी श्रीमती विमल शिवाजी कुंभार यांचे दिनांक ४/२/२६ रोजी अल्पशा आजाराने दुःखद निधन झाले. मृत्यू समई त्यांचे वय ७१ वर्षे होते.

पती कै. शिवाजीराव हे भारतीय सैन्य दलातून निवृत्त झाले होते. त्यांच्या साथीने त्यांनी दोन मुली व एक मुलगा यांना चांगले शिक्षण व संस्कार दिले. त्यांच्या पश्चात मुलगा सुभाष, मुलगी वैशाली श्रीनिवास कुंभार वेजेगाव, ह.मु. विटा, जयश्री रामचंद्र कुंभार विंग, कराड, सून, जावई, उच्चशिक्षित नातवंडे, दिर शामराव, भावजय शालन, पुतणे असा मोठा परिवार आहे.

***

कै. सुभाष नामदेवराव कुंभार यांचे निधन

भोर : सुभाष नामदेवराव कुंभार रा. उत्रोली, ता. भोर, जि. पुणे यांचे दि. ५/२/२६ रोजी अकस्मात दुःखद निधन झाले. कै. सुभाषराव यांच्या पश्चात वडील नामदेव महादेव कुंभार, आई सरुबाई नामदेव कुंभार, मुलगा अथर्व सुभाष कुंभार, मुलगी वर्षा प्रमोद शिर्के, जावई प्रमोद तानाजी शिर्के, मुलगी संजीवनी महेश राजापूरे, जावई महेश धोंडीराम राजापूरे, भाऊ दिलीप नामदेव कुंभार, भाऊ अरुण

नामदेव कुंभार, भाऊ हणमंत नामदेव कुंभार.

***

कॉमेडियन केसर देव मारवाडी प्रजापती का निधन

खाटूश्यामजी के रींगस में हुए भीषण सड़क हादसे में प्रसिद्ध हास्य कवि कॉमेडियन व शिक्षक सबके दिलों में राज करने वाले केसर देव मारवाडी प्रजापति जी जयपुर के असामयिक निधन यह घटना अत्यंत पीड़ादायक है। ईश्वर दिवंगत आत्मा को अपने श्रेष्ठ चरणों में स्थान दें। शांति प्रदान करें और शोकसंतप्त परिवारजनों को यह अपार दुख सहने की शक्ति दें।

***

विजया रघुनाथ वाडेकर यांचे निधन

माजी तहसीलदार आणि रायगड जि. कुं. स. संस्थेचे संस्थापक अध्यक्ष कै. रघुनाथ गंगाराम वाडेकर यांच्या पत्नी विजया रघुनाथ वाडेकर यांचे दिनांक १६/२/२६ रोजी डॉबिवली येथे वयाच्या ९०व्या वर्षी वृद्धा पकाळाने निधन झाले आहे.

रायगड जिल्ह्यातील नागोठणे येथे त्यांचे अंत्यसंस्कार व उत्तरकार्य करण्यात आले. त्यांच्यामागे एक मुलगा, पाच मुली, अकरा नातवंडे आणि नऊ पतवंडे असा मोठा परिवार आहे. धार्मिक वृत्तीच्या, स्वयंपाकात सुगरण आणि शिक्षण व वाचनाची आवड असलेल्या असा त्यांचा लौकिक होता.

त्यांचे चिरंजीव शरद वाडेकर महाराष्ट्र शासनाच्या सेवेत उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी जिल्हा परिषद, असिस्टंट कमिशनर, प्रोजेक्ट डायरेक्टर अशा पदांवर काम करून सेवानिवृत्त झाले आहेत. मुलगी अलका बाळासाहेब कुंभार गृहिणी आहे. मुलगी मेघा विठ्ठल सडविलकर मुंबई महानगरपालिकेतून मुख्याध्यापिका पदावरून सेवानिवृत्त झाली आहे. मुलगी सुनीता अरविंद खेडेकर (संध्या) यूको बँकेतून मॅनेजर पदावरून सेवानिवृत्त झाली आहे. मुलगी निशिंगंधा मंगेश साळवी (स्वाती) ठाणे महानगरपालिकेतून मुख्याध्यापक पदावरून सेवानिवृत्त झाली आहे. मुलगी स्नेहा जयदीप मंडळ (स्मिता) व्यावसायिक आहे.

***

आदर्श शिक्षक रामदास कुंभार यांना पितृशोक

बीड : केज येथील आदर्श शिक्षक रामदास कुंभार सर यांचे वडील अंबादास रामलिंग कुंभार यांचे वृद्धापकाळाने दुःखद निधन झाले.

***

शिवाजी चांदेकर यांचे निधन

हडपसर, पुणे : कै. शिवाजीराव रामचंद्र चांदेकर यांच्या दशक्रिया विधीसाठी प्रसंगी सुधीर चांदेकर यांनी वाहिलेली श्रद्धांजली.

“आज आपण आपल्या प्रिय शिवाजी दादा चांदेकर यांच्या दशक्रिया विधीच्या निमित्ताने एकत्र जमलो आहोत. दादा ८२ वर्षांचे दीर्घ आयुष्य जगले, आणि त्यांचा प्रेमळ स्वभाव सर्वांच्या हृदयात बसला आहे. माझ्या लहानपणी मी खूप भित्रा होतो, तेव्हा दादांनी मला गावाकडच्या विहिरीत ढकलून पोहायला शिकवले. त्यांच्या अशा अनोख्या तरी प्रभावी उपायांनी माझ्यातला भित्रेपणा दूर केला.

दादा कुटुंबवत्सल होते. त्यांनी आपल्या मुलांवर उत्तम संस्कार केले. त्यांचा मोठा मुलगा शशिकांत वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक म्हणून नवी मुंबईमध्ये कार्यरत आहे, सध्या पुण्यात आणि दिपाली मुंबईत सुखाचा संसार करत आहेत.

दादांच्या जीवनात त्यांची पत्नी विजया वहिनींची साथ मोलाची आहे. दादांनी गणपती मूर्ती बनविण्याचा व्यवसाय केला, राजा बहादूर मिल मध्ये नोकरी केली, आणि रिक्षा देखील चालवली. त्या सर्व परिस्थितीत विजया वहिनींनी कष्ट घेतले. टेलरिंगचा व्यवसाय आणि सायकलवर पिग्मी एजंट म्हणून काम करणे, हे त्यांच्या साहस आणि समर्पणाचे प्रतीक आहे. त्याकाळी सायकल चालवणाऱ्या वहिनी आपल्या भागातील एकमेव महिला होत्या. दादा आणि वहिनींचे जीवन आपल्याला कष्ट, समर्पण आणि प्रेमळपणाची प्रेरणा देते. त्यांच्या स्मृतीला आदरांजली!

***

चंद्रकांत कुंभार यांना पत्नीशोक

कराड : पेरले येथील रहिवासी निवृत्त पी. एस. आय. आणि

अखिल भारतीय प्रजापती संघाचे महाराष्ट्र प्रदेश अध्यक्ष चंद्रकांत कुंभार यांच्या पत्नी सौ. उज्वला चंद्रकांत कुंभार यांचे दिनांक १६/२/२६ रोजी दुःखद निधन झाले. सौ. उज्वला यांनी पती चंद्रकांत यांच्या साथीने एक मुलगा एक मुलगी यांना चांगले शिक्षण व संस्कार देऊन एक आदर्श मातेची सर्व कर्तव्य पार पाडली.

कै. उज्वला कुंभार यांच्या पश्चात पती चंद्रकांत मुलगा नीलेश, मुलगी सौ. रागिणी, सून, जावई, नातवंडे असा परिवार आहे.

***

प्रा.डॉ. दयानंद राजे यांचे निधन

लातूर : प्रा. डॉ. दयानंद विश्वनाथ राजे यांचे दि. ४/३/२०२६ रोजी हृदयविकाराच्या तीव्र झटक्याने दुखद निधन झाले आहे. मृत्यू

समयी त्यांचे वय ५८ वर्षे होते. प्रा. डॉक्टर दयानंद राजे राजर्षी शाहू महाविद्यालय लातूर येथे भौतिकशास्त्र व इलेक्ट्रॉनिक्स विभागात सीनियर प्राध्यापक म्हणून कार्यरत होते. त्यांनी अतिशय बिकट परिस्थितीतून एम.एस.सी., एम.फील. व पीएचडी असे शिक्षण घेतले होते. राजर्षी शाहू महाविद्यालयांमध्ये ते विद्यार्थी प्रिय आदर्श प्राध्यापक म्हणून प्रसिद्ध होते. कुंभार समाजाच्या सर्व कार्यक्रमात ते आवर्जून उपस्थित असत. पत्नी सीमा यांच्या साथीने त्यांनी दोन मुलांना चांगले शिक्षण व संस्कार देऊन एक आदर्श पिता म्हणून आपली सर्व कर्तव्य पार पाडली. कै. दयानंद राजे यांच्या पश्चात पत्नी सीमा, मुलगा इंजिनियर आकाश, सून आणि लहान मुलगा डॉ. चि. आदित्य (एमबीबीएस) असा परिवार आहे.

***

शहाजी धामणेकर गुरुजी यांचे निधन

सातारा : धामणे या आदर्श गावातील आदर्श

शिक्षक, निवृत्त भाग शिक्षणाधिकारी व सातारा जिल्हा कुंभार समाज उन्नती मंडळाचे माजी अध्यक्ष शहाजी आप्पाजी धामणेकर यांचे वृद्धापकाळाने वयाच्या ९० व्या वर्षी दिनांक २१/३/२०२६ रोजी दुःखद निधन झाले.

धामणे गावातील क्रीडा संकुलाला त्यांनी भरघोस देणगी दिली होती. धमनेर गावाला आदर्श गाव बनवण्यामध्ये त्यांचा सिंहाचा वाटा होता. धामणेकर गुरुजी बाळासाहेब बावधनकर व ज्येष्ठ उद्योजक अर्जुन शेट कुंभार कुर्लेकर, ह्या त्रिमूर्तीने कुंभार समाजात अनेक लग्न जमवली. धामणेकर गुरुजींनी इतर अनेक समाजात सुद्धा लग्न जमवली आहेत. धामणेकर गुरुजींना गायनाची आवड होती त्यांचा आवाज सुंदर होता. पत्नी कै. अनुसया यांच्या साथीने दोन मुले आणि दोन मुली यांना उभयतांनी चांगले शिक्षण व संस्कार दिले.

आदर्श पिता म्हणून सर्व कर्तव्य त्यांनी पार पाडली. त्यांचे मोठे चिरंजीव राजेंद्र पोलीस दलातून असिस्टंट कमिशनर पदावरून निवृत्त झाले आहेत. छोटा चिरंजीव सुरेंद्र उर्फ संजय हे आदर्श धामणे गावचे माजी उपसरपंच व व्यावसायिक आहेत. मुलगी अरुणा, जावई उद्योजक, सामाजिक कार्यकर्ते दत्तात्रय शिर्के वाठार तर्फे वडगाव, लहान मुलगी अंजली प्राथमिक शिक्षिका, जावई शेखर शिर्के, नांदलापूर हे निवृत्त उपमुख्याध्यापक आहेत. जावई दत्तात्रय शिर्के हे धामणेकर गुरुजींचा लग्न जमवण्याचा वसा पुढे चालवत आहेत. धामणेकर गुरुजींच्या सुना व जावई उच्चशिक्षित आहे तसेच नातवंडे सुद्धा उच्चशिक्षित आहेत.

***

खालील सर्व व्यक्ति व समाजातील ज्ञात व अज्ञात व्यक्तींना अखिल कुंभार समाज व कुंभश्री मित्र परिवारातर्फे भावपूर्ण श्रद्धांजली. ईश्वर त्यांच्या आत्म्यास चिरशांती व सद्गती देवो हीच परमेश्वर व संत गुरोबाकाकांचे चरणी विनम्र प्रार्थना.

वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक सर्जेराव कुंभार यांना जड अंतःकरणाने अखेरचा निरोप. शासकीय मानवंदना, पोलिसांसह उपस्थितांचे डोळे पाणावले.

कै. सर्जेराव कुंभार यांचे पार्थिव फुलांनी सजवलेल्या गाडीतून स्मशानभूमीत नेण्यात आले

पुणे : आमच्याकडून आपणांस कळवताना काळीज दाटून येत आहे. पुणे शहर पोलीस दलातील लोणीकंद पोलीस ठाणेचे वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक आदरणीय सर्जेराव शामराव कुंभार (वय ५०) यांचे शनिवारी मध्यरात्री हृदयविकारांच्या तीव्र धक्क्याने निधन झाले.

अत्यंत शांत, संयमी आणि हसतमुख अधिकारी म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या कुंभार साहेब यांच्या जाण्यामुळे पोलीस दलासह सर्वसामान्यांही शोक सागरात बुडले.

कुंभार यांच्या पश्चात आई, पत्नी, मुलगा, मुलगी, भाऊ, भावजय असा परिवार आहे. मुलगा सिद्धेश आणि मुलगी सिद्धी सध्या शिक्षण घेत आहे. सिद्धी ही बी.ए.एम.एस.चे शिक्षण घेत असून वडिलांच्या

जाण्यामुळे या कुटुंबावर दुःखाचा डोंगर कोसळला आहे.

वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक कुंभार साहेब हे आपली चोख ड्युटी करून शनिवारी १० वाजता वडगांवशेरी येथील घरी परतले होते. मध्यरात्री २च्या जवळच्या रुग्णालयात हलविण्यात आले, मात्र दुर्दैवाने उपचारांपूर्वीच त्यांची प्राणज्योत मावळली. कोल्हापूरमधील हातकणंगले तालुक्यातील चावरे या मुळगावी त्यांच्यावर पोलीस प्रशासनाकडून शासकीय मानवंदना देऊन जड अंतःकरणाने निरोप देण्यात आला आहे. १२ ऑक्टोबर २०२४ रोजी त्यांनी लोणीकंद पोलीस ठाणेचा पदभार स्वीकारला होता. नुकताच २५ ते २७ जानेवारी दरम्यान त्यांच्याकडे वाघोली पोलीस ठाणेचा अतिरिक्त कार्यभार होता. याच काळात दोन खुनाच्या घटना घडल्या होत्या पण दबावाखाली न येता कुंभार यांनी तातडीने आरोपींच्या मुसक्या आवळल्या होत्या. त्याच उत्कृष्ट कामगिरीबद्दल २०२५ मध्ये त्यांना सुरक्षित पुणे, पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले होते. अंत्यसंस्कार दरम्यान अनेकांनी जड अंतःकरणाने कुंभार यांच्या पार्थिवाचे दर्शन घेत शोक व्यक्त केला. राजकीय, सामाजिक, शैक्षणिक आणि पोलीस प्रशासन तसेच पुणे शहरचे पोलीस आयुक्त अमितेशकुमार यांनीही पार्थिवाचे दर्शन घेत आम्ही कर्तव्यदक्ष अधिकारी गमावला अशा शब्दांत शोक व्यक्त केला. वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक कुंभार यांना अखेरचा निरोप देताना अनेकांचे डोळे पाणावले.

मालती कातवरे यांचे निधन

कोल्हापूर : श्रीमती मालती रामचंद्र कातवरे यांचे शुक्रवार दिनांक २७/२/२०२६ रोजी वृद्धापकाळाने दुःखद निधन झाले. त्यांच्या पश्चात मुले प्रमोद, सुनील, अजित, सुना, नातवंडे असा परिवार आहे.

***

गुंफाबाई हिवरकर यांचे निधन

श्रीमती गुंफाबाई नामदेव हिवरकर यांचे दि. २४/३/२०२६ रोजी सकाळी वृद्ध काळाने निधन झाले. कै. गुंफाबाई यांच्या पश्चात मुलगा सुभाष नातू सुमित उर्फ बंटी, सून नातवंडे असा परिवार आहे. यवतमाळचे कुंभश्री मासिकाचे विभागीय प्रतिनिधी के.एन. मोरे यांच्या त्या मावशी होत्या.

***

सामाजिक कार्यकर्ते पांडुरंग कुंभार यांना मातृशोक

कराड : कोळे येथील रहिवासी श्रीमती सुंदराबाई विठ्ठल कुंभार यांचे वृद्धापकाळाने दिनांक २५/३/२०२६ रोजी दुःखद निधन झाले. त्यांच्या पश्चात मुले हनुमंत, पांडुरंग, सुना, नातवंडे असा परिवार आहे.

***

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

Our Inspiration

Vishwanath Prajapati

Chandrakant V. Prajapati

Dhanapriya Auto Udyog

An ISO 9001 : 2000 company

**Aluminium & Zinc Pressure Die Castings
& CNC Precision Job Works**

Gat No. 48, Shed No.7, Chimbali Phata, Nashik Pune Highway,
Behind Pawna Sahakari Bank, Tal. Khed, Dist. Pune 412 105
Mob. : 9823511436, 9823761476

मा.श्री.राजेंद्रशेठ जाधव

वरिष्ठ उपाध्यक्ष- पुणे जिल्हा कुंभार समाजउन्नती मंडळ,
माजी अध्यक्ष - जुन्नर तालुका कुंभार समाजउन्नती मंडळ
समन्वयक- सर्व तालुका अध्यक्ष, पुणे जिल्हा कुंभार समाजउन्नती मंडळ,
डायरेक्टर- श्री गोरोबा पतसंस्था, जुन्नर
संस्थापक अध्यक्ष-आळेफाटा व्यापारी असोसिएशन,
वरिष्ठ उपाध्यक्ष - जुन्नर-आंबेगाव, खेड व्यापारी महासंघ,
संस्थापक अध्यक्ष- रोटरी क्लब आळेफाटा
A गव्हर्नर-रोटरी इंटरनॅशनल डिस्ट्रिक्ट पुणे ३१३१
अध्यक्ष- ग्रामसुरक्षा दल, आळेफाटा
अध्यक्ष- मोफत सामुदायिक विवाह सोहळा समिती, जुन्नर तालुका
डायरेक्टर- ऑक्सिजन गॅसेस इंडिया प्राव्हेट लिमिटेड, चाकण एम-आयडीसी
प्रोप्रा- बालाजी ऑक्सिजन गॅस एजन्सी, आळेफाटा, नारायणगाव, मंचर, भोसरी, पुणे
प्रोप्रा-बालाजी कार आणि बालाजी मेडिकल आणि इंडस्ट्रियल एक्विपमेंट
मो.9011908055

प्रोप्रा. विजय रामदास शिर्के
मोबा. ९२७०००९२०४
७०२०७९५४५५

सौ. रेश्मा विजय शिर्के

डॉ.कु. श्रद्धा विजय शिर्के
M.B.B.S. IIIrd Year

डॉ.कु. भक्ती विजय शिर्के
B.A.M.S. Ist Year

चि. साईराज विजय शिर्के
ई. १०वी

श्रद्धा विट कारखाना

आमच्याकडे सर्व साईजच्या उत्तम प्रतीच्या विटा मिळतील
मु.पोस्ट ता. शिरूर (घोडनदी), जि.पुणे

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

डॉ. दिलीप शं. वाघोलीकर
एम. एस. (सर्जरी)

चिंतामणी हॉस्पिटल, सासवड

(100 Bedded Multi Speciality Hospital)

आणि पुरंदर हॉस्पिटल

मु. पो. सासवड, ता. पुरंदर, जि. पुणे मो.: 9422351134

फोन : (निवास) - (02115) 222558

सुमंत सोनोग्राफी क्लिनिक

दामोदर सोसायटी, बिबवेवाडी, पुणे

वेळ : सायं. ६.०० ते ८.३०

डॉ. सुमंत दि. वाघोलीकर

- M.B.B.S., DMRE
- Fellowship in Obstetrics Ultra-sound Mediscan Chennai
- M.D. Radiology (USA IM)

चिंतामणी हॉस्पिटल, सासवड - वेळ : सकाळी १०.३० ते २.३०

पुरंदर हॉस्पिटल सासवड - वेळ : सायं. ४.३० ते ५.३०

मा.श्री. पांडुरंग गुणवंतराव कुंभार
मा. नगराध्यक्ष तथा नगरसेवक
न.प. कळंब, जि. उस्मानाबाद
Mob.: 9422655476

सौ. छाया पांडुरंग कुंभार
मा. नगरसेविका
न.प. कळंब, जि. उस्मानाबाद
Mob.: 9075200000

मा.श्री. हरिश्चंद्र गुणवंतराव कुंभार
पंचायत समिती सदस्य
कळंब, जि. उस्मानाबाद
Mob.: 9028056003

सौ. अनुराधा हरिश्चंद्र कुंभार
सरपंच, ग्रामपंचायत, डिसकळ,
ता. कळंब, जि. उस्मानाबाद

अॅड. राहुल पांडुरंग कुंभार
B.S.L., L.L.B.
Mob.: 8446555999
पुणे न्यायलयात कार्यरत

सुजाता मजुर सह. संस्था, साशेळा, ता. वाशी

शरद पवार विद्या मंदिर, कळंब

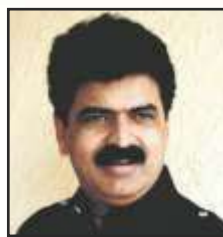
यशवंतराव चव्हाण प्राथमिक विद्या मंदिर, कळंब

निवास : चांदवाडी रोड, बाबा नगर, मु.पो.ता. कळंब, जि. उस्मानाबाद

प्रेरणारथान

कै. मोरेश्वर चिंतामन आचोळकर

सुनिल मोरेश्वर आचोळकर
B.A., LLB
नगरसेवक
सदस्य, स्थायी समिती
सदस्य, प्रभाग समिती-G

सौ. नीता सुनिल आचोळकर

मिखील सुनिल आचोळकर
B.E.(IT)

मुख्य कार्यालय : विरार, विरार(पूर्व), ता. वसई, जि. पालघर, पिन ४०९ ३०५
दूरध्वनी : ०२५०-२५२५९०९/९०२/९०३/९०५/९०६ फॅक्स : ०२५०-२५२५९०७
निवास : मु.पो. कामण, हनुमान रोड, ता. वसई, जि. पालघर, पिन ४०९ २०८
वसई निवास : ७ साई सानिध्य, मधुबन बंगलो स्कीम, साई मंदिराजवळ,
भाबोळा, वसई (प), जि. पालघर-४०९२०२ फोन : ९३२२०६७०७७ / ९८९०२३८५०५

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

#Masalā

VEG | NON-VEG

Shop No 1, Laigude Properties, Near Lokmat Press,
Wadgaon Khurd, Sinhgad Road, Pune 411041

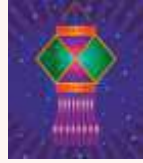
TUSHAR PARINCHEKAR
+91 9890 927 430

Associated With

RUBIK HOPITALITY
PVT. LTD.

RENUKA 86689984

शुभेच्छुक

मनिषा आण्णासाहेब कुंभार
DEPUTY C.E.O.
PMRDA

सुर्ये अधिष्ठिली प्राची ।
जगा जाणीव दे प्रकाशाची ॥
तैसी श्रोतया ज्ञानाची ।
दिवाळी करी ॥

....संत ज्ञानेश्वर महाराज

अर्थ : अज्ञानाच्या अंधारातून ज्ञानाच्या
प्रकाशाकडे नेणाऱ्या **दिवाळीच्या हार्दिक शुभेच्छा....!**

श्री. आण्णासाहेब धोंडी कुंभार   सौ. सुरेखा आण्णासाहेब कुंभार
श्री. मिलिंद आण्णासाहेब कुंभार   सौ. पूनम मिलिंद कुंभार
चि. कैवल्य मिलिंद कुंभार   कु. प्रिषा मिलिंद कुंभार
निवास : 'मनिषा' मंगलनगर, वाकड रोड, स.नं. १७१४, थेरगाव,
पुणे-४११०३३. फोन : ९५६१२१३३३१

Pradip S. Kolhe

DCE, B.Tech(Civil), M.B.A.(Contmgn)
M. 9890436432

डॉ.श्रीराम कोल्हे
सचिव श्री.संत गोरबाकाका
समाजोन्नती बहुदेशीय समिती

सौ.लता श्रीराम कोल्हे
अध्यक्ष बारा बलुतेदार
महासंघ अमरावती

Lata Shree

BUILDERS AND DEVELOPERS

Civil Engg. and Consulting

Town Planner and N.A. Work Interior Designer

Home : 9/E, Ajinkya Colony. V.M.V. Road, Amt., Email : kolhepradip@gmail.com

Office : Matoshree Arcade, Bungalow City News Office, Jaystambha Amravati

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

- All types of construction projects from planning till execution.
- Building & Project management systems.
- Power supply : electricity, sustainable energy sources, gas, etc.
- Energy allocation.
- Facade engineering.
- Building facade consultancy.

12 Years of professional experience in large commercial & Residential projects

15 lakh square feet of construction handover till date

SAHYADRI
Infracon
Construction & Consulting

Office : S. No. 147, Raikar Nagar, Dhayari, Pune 411041

Rohit Kishor Parinchekar
7276399443

Dadasaheb Sanjay Hinge
9527465146

BRIGHT TECH ENGG. AND AUTOMATION SYSTEM

Talawade Industrial Area, Pune 411062 Mob. : 9850887116

Engr. Rajesh Jadhav

Material Handling and Automation

AN ISO9001 :2015 CERTIFIED COMPANY SOLUTION HOUSE FOR YOUR AUTOMATION NEEDS

Our Valued Customer

प्रो.प्रा.शशिकांत लक्ष्मण शिर्के

मो. 9226757928

श्री.अक्षय शशिकांत शिर्के

(MBA in HR, MCA)
मो. 9518343134

श्री.अमित शशिकांत शिर्के

मो. 8888968605

शिर्के पाटील विट कारखाना

उत्तम प्रतीचे विट उत्पादक

आमच्याकडे बांधकामासाठी ६ इंची व ४ इंची उत्तम विट योग्य दरात मिळतील.

मु.पो. शिरूर (घोडनदी), ता. शिरूर, जि. पुणे

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

ASPECT ENGINEERING SOLUTIONS

(ISO 9001 : 2015)

Sachin V. Khamitkar

(B.E. Civil)

Mob.: 8208736248

9860126054

OUR SERVICES (CIVIL)

- Machine Foundation
- Industrial Shed Building
- Industrial Internal Roads
- Estimation Services
- Civil Repairs
- Civil Maintenance
- Civil Restoration
- Interior Design

OUR SERVICES (MECHANICAL)

- Material Handling Trolley
- Installation & Commissioning of Heavy Duty CNC Machines
- CNC Machine Cladding

Regd. / Head Office (Thane) : 2, Rose, Panvelkar Garden, Ambarnath (West) Dist. Thane 421 505, Maharashtra, India
Pune Branch Office : Plot No.37, Survey No. 258, Near Sujay Ventures, Somatane - Shirgaon Road, Somatane Phata, Tal. Maval, Dist Pune 410506 Maharashtra, India
Email - aspectengineeringsolutions@gmail.com / project@aspect.engineering.com / sachkhamitkar@gmail.com

SHRUTI MAKEUP Expert

We are taking order for Bridal Sider Photo Shoot and Theme Makeup

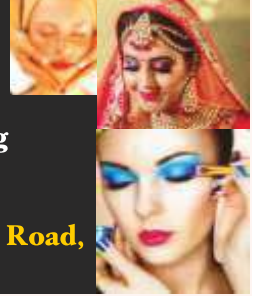
We provide Certified Courses for Mehendi Beauty Makeup & Hairstyling

- FACIAL
- SPA
- MEHENDI
- HAIR TREATMENT
- ALL TYPE OF MAKEUP

Mob.: +91 8329435170

Email : shruti_kk23

Office : Shop No.4, Nana Patil Residency, Khoj Gaon Road, Ambarnath (w) 421501

मित्रम् आयुर्वेद

मल्टीस्पेशलिटी क्लिनिक व पंचकर्म सेंटर

**अती गंभीर व इमर्जेन्सी
रुग्णावर आयुर्वेदिक उपचार**

ब्लड प्रेशर, मधुमेह, किडनी फेल्युअर,
लिव्हर फेल्युअर कॅन्सर,
आय.सी.यु.मधील गंभिर रुग्ण,
गुडघ्याचे व मणक्यांचे गंभीर आजार,
मुल न होणे, पोटाचे दिर्घ आजार

या सर्व आजारावर 27 वर्षांचा प्रदिर्घ अनुभव असलेले

डॉ. शशिकांत कुंभार
अयुर्वेदाचार्य

डॉ. मंगेश ठमके
अयुर्वेदाचार्य

डॉ. प्रतिष्ठा माने
अयुर्वेदाचार्य

• प्लॉट नं. 137, अमृत दुध डेअरीच्या पूर्वेस, वाय.पी.पोवार नगर, कोल्हापूर.

PRAJAPATI FOUNDRY PVT. LTD.

AN ISO 9001 : 2015 COMPANY

MANUFACTURERS OF FERROUS, C.I. CASTING ETC, DAILY HEAT

Specialist in : ■ Press Tools ■ Die Casting

■ Machine Tool Casting ■ Automobiles

SUKHDEV R. PRAJAPATI
B.E. Mech.

VISHAL R. PRAJAPATI
B.B.A.

RAJESHKUMAR RAMJI PRAJAPATI

CEO : Prajapati Foundry Pvt.Ltd.

Mob: 9822768944

Email : prajapatifdrypl@rediffmail.com

F II Block, Plot No. 14, Telco Material Gate Road,
MIDC, Pimpri, Pune, Maharashtra, India 411 018.
Office : +917758896622, +917057880481

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

शामराव जगन्नाथ राजे

मो. 9890104105, 9422293900

- ❖ मा.प्रदेशअध्यक्ष अखिल महाराष्ट्र कुंभार समाज विकास संस्था, महाराष्ट्र राज्य.
- ❖ प्रदेशउपाध्यक्ष बाराबलुतेदार महासंघ, महाराष्ट्र राज्य.
- ❖ मा.विश्वस्त संत गोरोबाकाका मंदिर व धर्मशाळा, आळंदी
- ❖ अध्यक्ष निरा विकास आघाडी, निरा-शिवतक्रार

मु.पो. निरा, ता.पुरंदर, जि.पुणे - ४१२ १०२

डॉ.वैभव महादेव राजे
M.B.B.S, D. ORTHO
मो.: 9822399584

**महादेव ऑर्थोपेडिक
व पेडीयाट्रीक हॉस्पिटल**

पेठ रोड, इस्लामपूर, ता. वाळवा, जि.सांगली ४१५४०९

डॉ.सौ.वृषाली वैभव राजे
M.B.B.S D.C.H.
9881860884

चि.आदित्य राजन कुंभार, एम.एस.
(केमिकल इंजिनरिंग), आणि
अविष्कार राजन कुंभार
(बी.ई.मेकॅनिकल, एम.डिस.)

यांचा समस्त कुंभार समाज व कुंभश्री मित्र परिवारातर्फे
मनःपूर्वक हार्दिक अभिनंदन करताना कुंभश्री संपादक
संजय राजे समवेत इंजिनर राजन कुंभार व
सौ.शुभांगी राजन कुंभार

उद्योजक राजन कुंभार यांचे नूतन गृहप्रवेशा निमित्ताने
अभिनंदन करताना डावीकडून कुंभश्री संपादक संजय राजे,
सौ.शुभांगी राजन कुंभार, राजन कुंभार व अनिल शिर्के

घर नं.१२८२/९ वॉर्ड नं.२४, महालक्ष्मी नगर गल्ली नं.७,

शहापुर रोड, इचलकरंजी, जिल्हा कोल्हापूर

8788741739/8625857356

डॉ. संजय बाबुराव कुंभार

M.B.B.S., MSCSEPI
जिल्हा हिवताप अधिकारी, सातारा
प्रदेश अध्यक्ष (वैद्यकीय) : महाराष्ट्र
राज्य कुंभार समाज सामाजिक संस्था

Email : drsanjaykumbhar@yahoo.in
Mob. 8275481481
7387370348

सौरभ संजय राजे(कुंभार)
Sq. Leader
Indian Air Force

चि.अद्वीक

सौ.आकांक्षा सौरभ राजे
M.Sc.(Stat.) B.Ed.

डॉ. सौ. सुजाता संजय कुंभार

M.B.B.S., MD.(Pathology)
असोसिएट प्रोफेसर,
कृष्णा विश्व विद्यापिठ
मेडिकल इन्स्टीट्यूट,
कराड, जि.सातारा

Email : drsujatakumbhar@yahoo.in
Mob. 9272325081

निवास : 'कृष्णाई निवास', गांधीनगर, मु.पो.काले, ता.कराड, जि.सातारा

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

**ओमकार विट कारखाना आणि ट्रान्सपोर्ट,
ओमकार ऑटोमोबाईल्स, ओमकार डेव्हलपर्स, करण ऑईल डेपो**

पत्ता: श्री दत्त कॉलनी मु.पो. कामशेत, ता. मावळ, जि. पुणे | ऑफिस: साई एंटरप्राईजेस, जुना मुंबई पुणे महामार्ग, सहारा कॉलनी समोर, कामशेत साईट, स.न. २६, कुसगाव खु. || ता. मावळ जि. पुणे. मो. 9823587625, 9763173271

S सार्थक ट्रेडर्स

डिस्ट्रीब्युटर कंपनी

कृष्णा ट्रेडर्स

डिस्ट्रीब्युटर्स : अमुल आईस्क्रीम, कॅडबरी इंडीया लि, रेकित बेन्काजर(डेटॉल) बालाजी कार्पोरेशन लि, केवीन केअर प्रा.लि.

डिस्ट्रीब्युटर्स : सोसायटी चहा, कॅपिटल फुडस् प्रा.लि.(Chings), वैभव मार्केटिंग कॉरपोरेशन(Ozone. 555), बीजूर सोपर फुडस् प्रा.लि. खंडेलवाल फूड प्रॉडक्टस्, केशरल फूड प्रॉडक्टस्

यशश्री रेसिडेन्सी, कोल्हे मळा, मु.पो. नारयण गाव ता.जुन्नर, जि.पुणे 410504

Our Inspiration

Chandrakant More

Ratnamala More

शॉप नं. १, जगताप डेअरी, विशालनगर, पिंपळे निलख, औंध वाकड रोड, पुणे - २७.

|| Shree ||

C.M. चंद्रकांत मोटर्स

सर्व प्रकारच्या चार चाकी व कमर्शियल गाड्यांची खरेदी विक्री (ट्रक, इंपर, हायवा, २५१५, ३११८, जे.सी.बी व इतर)

TRUCK BAZI
BUY SELL RENT FASTER

App For Used Truck & Construction Equipments

GET IT ON Google Play

कुणाल मोरे

D.A.E.

सौ. सपना मोरे

B.Com

मो.: ९५४५८८६६६६

Email : kunalmore100@gmail.com

"Ice-Bergs" *Softy. Shaks. Scoops & Cold Coffee Chat & Fast Foods*

Shivaji Nagar, Gokhale Road, Eden Hall, Shop No. 4, Pune-411016. Contact No.: 9665020179

Our Inspiration
Adv. K.B. Wagh (Rtd. Judge)
(BA, LLB, LLM in Labour Laws)

**District & Session's Court
Labour & Industrial Court
Family Court
Consumer Court
Bombay High Court**

Adv. Hemant K. Wagh
(BSL. LLB. LLM in Crimes)
Mob.: 8237989399

Scan This QR Code For Location

Office Address : Office No.206, Sahil Arcade Building, Near Panchalee Restaurant, JM Road, Shivajinagar, Pune - 411005

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

सुरेश शेठ कोते
प्रेरणा स्थान
९८२२०४६३५२

महेश कोते
९८५०६६६६५९

शैलेश कोते
९७६५६६२२२२

शेखर जाधव
सेल्स एक्सीक्युटिव्ह
९९२२९८९०००

श्री बालाजी मोटर्स

दर्जेदार प्री-ओन्ड कारची खरेदी व विक्री

शॉप नं.८, ४५७/४५८, शिवदर्शन अपार्टमेंट, गेट नं.४,
कालूबाई मंदिरा समोर, मार्केटयार्ड, पुणे ४११०३७

Telefax : 020-24275515

Email : balajimotorspune123@gmail.com

VARMA ORTHO CLINIC

Dr. Arvind Varma
M.B.B.S., D'Ortho
Orthopaedic, Arotroscopic &
Robotic Joint Replacement Surgeon
Consultation :
Varma Ortho Clinic
Timing : 10.00 am to 12.30 pm
(Mon. to Sat.)

Mob : 8550904044

Xray
Physiotherapy

Honorary Consultant

JUPITER HOSPITAL

Time : 6 pm to 7.30 pm

(Monday/Thursday) by appointment

Sector No. 25, Pradhikaran, Nigdi, Pune 411044. Tel.: 020-27651156

AYUSHMAN BHAVA
ATYRVEDA

डॉ.योगेश शिवाजी चव्हाण
M.D. Ayurved (Kerala)
Ph.D., Ayurved (SCH)
RTG No.158896A

सौ.अंकिता योगेश चव्हाण
D.Y., MA (Yoga)
Yoga Instructor

आयुष्यमान भव

आयुर्वेद/केरलीय पंचकर्म क्लिनिक

४, सुंदरस्वप्न सोसा, प्रमोद महाजन गार्डन शेजारी,
गंगापूर रोड, चांदवडकर बेबी वर्ल्ड जवळ,
जुना गंगापूर नाका, निशिक

वेळ : सकाळी १० ते दु.२ वा. संध्या ५ ते ८.३०
रविवारी बंद

E-mail : ayushmanbhavayurveda@gmail.com

Web : ayurvedanashik.com www.ayushmanbhavayurveda.com

Mob : 9405613618

प्रकाश हरीभाऊ
भालेराव

नंदकुमार हरीभाऊ
भालेराव

कु.आर्या प्र.भालेराव

कु.काव्या प्र.भालेराव

गजानन रोडवेज व आर.टी.ओ. सल्लागार

सर्व प्रकारच्या १४ टायर १२ टायर गाड्या
माल वहातुकीसाठी मिळतील

प्रशांत प्रकाश भालेराव
मो.: 9765670670

गणेश प्रकाश भालेराव
मो.: 9960887546
B.E., Senior Engg.

मु. पो. कुंभारवाडा, ता. अकोले, जि. अहमदनगर

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

आमचे प्रेरणास्थान

कै. देवराव ल. कापडे

कै. रविंद्र दे. कापडे

किशोर दे. कापडे

मो. : ९४२२९५९३७३
मो. : ९४२२९५९३७२

समर्थ ब्रिक्स इंडस्ट्रीज

हाता (अंदुरा), ता. बाळापूर, जि. अकोला,
फोन : ०७२५७-२२६५२४

श्री स्वामी ब्रिक्स इंडस्ट्रीज

अंदुरा, ता. बाळापूर, जि. अकोला,
फोन : ०७२५७-२२६५२४

ऑफिस : १४ जी, रामलता बिझनेस सेंटर,
अमरावती रोड, अकोला.
फोन : ०७२४-२४५८७३९

महाराष्ट्रातील पहिली चिमणी भट्टी, बांधकाम
खर्चात ३०% बचत हेच आमच्या विटांचे वैशिष्ट्य

Arun S. Nigavekar
Ex. Deputy Mayor
Kolhapur

Sanjay Nigavekar
Chairman, Kumawat
Co-op. Society

Amit A.
Nigavekar

M.: 9890028199 / 8390909083

Paint Marchant & Ganpati Colours

ARUN & CO. ARUN BROTHERS

Ph.: 0231- 2640116
Ford Corner, Laxmipuri

Ph.: 0231- 2642619

AMIT ENTERPRISES

INDOCEM®

Ph.: 0231- 2642230

C & F Agent : Indocem India Pvt. Ltd.

shivam
agencies
Italian Touch Finesh Kitchen

9158589900

Shop : 1430, C, Sambhaji Bridge, Laxmipuri, Kolhapur
Email : arunbross@gmail.com

Avdhut Complex, Office No.201, IInd Floor,
Near Shree Vitthal Heritage, Dattanagar,
Ambegaon BK, Pune 411046
E-mail : reliablelifts2012@gmail.com
Web.: www.reliablelifts.in

Chandrakant Kumbhar
Director
9960200174

Specialist in

Manufactures, Installation,
Modernasation, AMC of all types of
lifts (Elevator's)

ज्योतिषतज्ञ
सौ. लता चंद्रकांत कुंभार
मो. 9527601537

जन्मपत्रिका, वास्तुशास्त्र
फेंगशुई इत्यादी बाबत
तज्ञ मार्गदर्शन मिळेल.

श्री विठ्ठल हेरीटेज, दत्तनगर,
आंबेगांव बु. पुणे ४११०४६

बारामतीमधील संगणक क्षेत्रातील अग्रगण्य नाव.....

(बेस्ट तालुका ए.टी.सी. अॅवॉर्ड विजेते)

डाटाबेस कॉम्प्युटर्स

कोर्सेस

MS-CIT

DTP

TALLY

C, C++

VB

ORACLE

DCO, DCFA

OTHER DIPLOMA &
CERTIFICATE COURSES

राजेंद्र कुंभार

विदिघ शासकिय Online
फॉर्म भरण्याची सुविधा...

MKCL चे विद्यार्थी
फॅसिलिटी सेंटर

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ व
महाराष्ट्र ज्ञान महामंडळ मर्या. मान्यता प्राप्त

ज्ञानगंगा घरोघरी

डाटाबेस कॉम्प्युटर्स

WE MAKE PERFECT

बुरुड गल्ली, लॉडे हॉस्पिटल समोर, बारामती, जि.पुणे.
फोन : २२६५१०/मो.९४२३२०३७७७

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

जगन्नाथ सुर्यवंशी

सौ.वंदना ज. सुर्यवंशी

निलेश ज.सुर्यवंशी

सौ.कविता नि.सुर्यवंशी

डॉ.राकेश ज.सुर्यवंशी

डॉ.गायत्री रा.सुर्यवंशी

प्रमोद ज्ञा.थोरात

सौ.वर्षा प्र.थोरात

B.E.(Mech.)
9930800884

M.Sc., MBA

MBBS, PGCR

B.H.M.S.

B.E.(E&TC)

M.Sc., B.Ed.

जगन्नाथ भिका सुर्यवंशी

निवृत्त म.रा.वि.वि.कंपनी कर्मचारी

निवास : श्री 'गजानन कृपा' श्री.इच्छापूर्ती गणेश

मंदिरा जवळ शास्त्रीनगर, चाळीसगाव, जि.जळगाव

94210 39375

अथर्व क्लिनिक

पारसिक नगर, कळवा (प) ठाणे मो.बा. 9867200456

कु.रास्यु, वि.कनाद, कु.ओवी, वि.अथर्व, कु.अर्णवी, कु.रेणुश्री.

शुभ दिपावली
कुंभार कुटुंबाकडून
मनःपूर्वक हार्दिक शुभेच्छा

घरा घरात दिव्यांची उजळलेली प्रगा
मनामनात प्रीतीची प्रखरता राहो
प्रत्येक क्षण आनंद आणि मंगलमय होवो.

प्रकाशाचा, आनंदाचा आणि सौंदर्याचा सण
दिपावली - तुमच्या जीवनात नवीन उमेद
भरभराट आणि यश घेवून घेवो
हीच ईश्वरचरणी प्रार्थना

शुभेच्छुक : डॉ.वीरधवल मारुती कुंभार, शुभंन वीरधवल कुंभार
सौ.अंजली शुभंन कुंभार, सौ.स्मीता वीरधवल कुंभार
बडोदा, गुजरात

Mob : 9819064751

॥ घरेणास्थान ॥

सौ. कुसुम/श्री.अण्णासाहेब विष्णु काळे

गुरुकृपा वित कारखाना,शिरूर

श्री. दत्तात्रय अण्णासाहेब काळे
उपाध्यक्ष-कुंभार समाज संघटना,अ.नगर जिल्हा
मो. 9767753743

श्री खंडेश्वर सप्लायर्स

श्री. महेंद्र अण्णासाहेब काळे
मो. 9881274288

श्रद्धा बिल्डींग मटेरियल सप्लायर्स

श्री. विठ्ठल अण्णासाहेब काळे
मो. 9011378566

बगदाराम प्रजापती

प्लाय, लॅमिनेट शिट, सनमाईका, मोल्डींग पट्टी, लिपींग पट्टी,
फेविकॉल, लॅमिनेशन डोअर, प्लगडोअर, पी.वी.सी. डोअर,
सर्व प्रकारचे फर्निचर व हार्डवेअर मटेरियल योग्य दरात मिळेल.

परंदवडी रोड, पवना हॉस्पिटल शेजारी,
सोमाटणे फाटा, ता.मावळ, जि.पुणे.

मोबा.

7030087019
9096968049
9730684949
7073672682

AMBIKA ELECTRICALS

Rakesh Rathod

Mob : 8888979771

Wholesale Electrical Appliances

A D/14, Emirate Hills Near Pawna Hospital, Somatana Pune
Email : ambikaelectricals1407@gmail.com

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

LIFE POINT SURGICALS & NURSING BUREAU

Chi. Manoj Belsare

Mob.: 8788303097 / 9021563283

**Professional Full Trained Male / Female Attendants Available
for Hospital & Home 10/24 Hours & Job Available for Needy Person**

46, Sadashiv Peth, Near Poona Hospital, Visava Chowk, Opp. Visava Maruti, Opp Wellness Medical, Pune 30

जया एजन्सी

प्रोपा.जयश्री बा.सावर्डेकर
9975513728

करण आर्टस्

प्रोपा.बाजीराव स.सावर्डेकर
9960081937

गणपतीसाठी लागणारे कलर,
प्लॉस्टर पावडर, मोल्डींग रबर आणि
सर्व प्रकारचे मटेरिअल होलसेल व
रिटेल दर्यात मिळतील

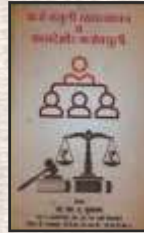
आमचेकडे प्लॉस्टर व ग्राडू सुबक आकर्षक
गणेशमूर्ती होलसेल व रिटेल दर्यात मिळतील

प्लॉट नं. 9५४, संत गोरा कुंभार वसाहत, बापट कॅम्प, शेवटचा बस स्टॉप, कोल्हापूर

डॉ. एम.ए. मुरुडकर

एम.ऐ.(अर्थशास्त्र)
एल.एल.एम.(पुणे विद्यापिठ)
पी.एच.डी.(जयपूर)
डी.बी.एम., डी.आयटी,
जी.डी.सी.अॅड ए

अॅड.चि.आकाश म. मुरुडकर

सर्व प्रकारचा कायदे विषयक सल्ला मिळेल

सहकार अधिकारी श्रेणी १
सहकार विभाग, कोल्हापूर
9123042159

सहकारी बँका व पतसंस्थासाठी उपयुक्त मार्गदर्शक ग्रंथ

कुंभार समाजाच्या पतसंस्था व संबंधित संस्थासाठी पुस्तके खास सवलतीत उपलब्ध

बी.एस.एल, एल.एल.बी.,
एम.ऐ.(इंग्रजी)
उच्च न्यायालय मुंबई
96999602064

गट नं. "समर्थ" करवीर निवासीनी रेसीडन्सी प्लॉट क्र.५(अ), आर.के.नगर कोल्हापूर ४१६०१३

उत्तमराव व सौ. लता काळे

डॉ. स्वप्निल उ. काळे
MBBS., DMRD, MD(USA),
DNB(Radiology)

डॉ. सौ. कल्पिता स्वकाळे
MBBS, DOMS
नेत्ररोग तज्ञ

विवेक खोपे
B.E. MBA

सौ. स्नेहल वि. खोपे
MCA., Ferguson
College, Pune

डॉ. योगेश श्रीमंदिलकर
MBBS., DNB, (Medicine)

डॉ. सौ. सुनिता श्रीमंदिलकर
BDS., MDS

उत्तमराव भगवानराव काळे

मा. मुख्याध्यापक, आ.ब. हायस्कूल, चाळीसगांव
अध्यक्ष, महाराष्ट्र कुंभार समाज वधू-वर सूचक मंडळ, चाळीसगांव

निवास : सौरभ, लक्ष्मी नगर, अंध शाळेजवळ.

चाळीसगांव, जि. जळगांव

फोन : 02589-226019

मो.: 9850199918 / 9869383625

वि.रुद्र योगेश श्रीमंदिलकर
रुद्र हॉस्पिटल, राजगरुनगर, ता.खेड, जि. पणे

कु.किशा स्वप्नील काळे

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

स्वस्तिक

विट कारखाना

प्रो.प्रा. अॅड.श्री.सुनिल नारायणशेठ जाधव
B.Com, LLB.

मा.अध्यक्ष, जुन्नर तालुका कुंभार समाजोन्नती मंडळ
उपाध्यक्ष, पुणे जिल्हा कुंभार समाजोन्नती मंडळ
अध्यक्ष, रोटरी क्लब ऑफ जुन्नर शिवनेरी

मो. 91-7077-7077 / 9970-988-777

सुरुज

कन्स्ट्रक्शन

स्वस्तिक अर्थ मुहूर्स

लॅन्ड डेव्हलपर्स व बिल्डींग मटेरीयल सप्लायर्स

प्रो.प्रा. श्री. अनिल नारायणशेठ जाधव
Civil Engr.

मो. 9850851950

गणराया मु.पो.सोमतावाडी, ता.जुन्नर, जि.पुणे कुंभार आळी.मु.पो.जुन्नर, ता.जुन्नर, जि.पुणे

आमचे प्रेरणा स्थान

						
कै.विठ्ठल जोधळे	शांताबाई विठ्ठल जोधळे	लक्ष्मीबाई विठ्ठल जोधळे	शरद विठ्ठल जोधळे	सौ.अपर्णा शरद जोधळे	कु.वैष्णवी श.जोधळे पोलंड येथे कमर्शियल पायलट कोर्स साठी निवड	चि.पियुश श.जोधळे D.C.E. First Year

त्रिमूर्ती ब्रिक्स अँड बिल्डींग मटेरीयल सप्लायर्स

प्रो.प्रा. शरद विठ्ठल जोधळे मोबा. 9326198222 / 9226198222
“विठ्ठल कृपा”, शिक्षक कॉलनी, कॉलेज रोड, मु.पो.सायखेडा, ता.निफाड, जि.नाशिक ४२२ २१०

मा. श्री. सतिश दरेकर
प्रदेश अध्यक्ष-कुंभार समाज सामाजिक संस्था महाराष्ट्र प्रदेश
मा.सभापति, विधिसमिती पिंचरी चिंचवड महानगरपालिका
मा.सभासद, पिंपरी चिंचवड महानगरपालिका
मा.उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र कुंभार समाज महासंघ
9922501601 / 9422511601

			
Anita Borde Partner 9881743763 / 9623158939	Sonali S. Borde B.E. (Electrical)	Sagar Borde Central Govt. Employee	Chi. hrishikesh Borde Director of Photography

Qual - Comm Enterprises

Design & Mfg. Sheet Metal Dies, Jigs, Fixture Gauges, Panel Checker & VMC Job Work

Works : Gat No. 169, Shop No. 6,
Talwade Road, Near Saraswati
Vishwavidyalaya, Talwade, Pune - 14.
E-mail : qualcomm_enterprises@yahoo.com
Website : www.qualcommenterprises.co.in

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

॥ संत गोरा कुंभार प्रसन्न ॥

शैलेद्र रा.कुंभार
9011389540
8208254437

सौ.रेखा शै.कुंभार

विजय शिवाजी कुंभार
9922840694
7888116568

सौ.पूजा वि.कुंभार

आर.के. आर्ट्स

आमच्या येथे श्रीच्या सुंदर व सुबक मुर्ती तयार करून मिळतील.
दुर्गा देवी / दिवाळीचे चित्रे / लक्ष्मी / किल्ले कुंड्या / दहिहंडी / मडके तसेच गौरीचे मुखवटे मिळतील

लोहगांव : सर्व्हे नं. २५९, पांडेनगर, रोड नं. २,
सिद्धार्थ बुद्ध विहारा शेजारी, लोहगांव रोड, कलवड, पुणे ४११०३२
चेरवडा : २९०, जिजामाता नगर, नवी खडकी, चेरवडा, पुणे-०६

प्रा.डॉ. नागोराव आवडे

(एम. कॉम, एम. फिल, पीएच. डी.)
सहयोगी प्राध्यापक, वाणिज्य विभाग,
ग्रामिण महाविद्यालय, वसंतनगर, मुख्य जि. नांदेड
तथा पीएच. डी. संशोधन मार्गदर्शक व
अध्यायमंडळ सदस्य, वाणिज्य व व्यवस्थापनशास्त्र शाखा
स्वा. रा. ती. म. विद्यापीठ, नांदेड

संपर्क : 9405382461 Email : nhawade@gmail.com

सौ. मीना नागोराव आवडे

डॉ. अंवतिका नागोराव आवडे
B.A.M.S.

इंजि. अनिरुध्द नागोराव आवडे
M.Tech (VLSI Design)
Sr. Design Engineer
Synopsys INC NOIDA (U.P.)

Mob.: 9405382461 Email : nhawade@gmail.com

कुंभश्री परिवार व समस्त समाज बांधवांना
दीपावलीच्या हार्दिक शुभेच्छा...

प्रा. डॉ. दयानंद राजे

[एम. एस.सी., एम. फिल, पीएच. डी.]
भौतिकशास्त्र व इलेक्ट्रॉनिक्स विभाग,
राजर्षी शाहू महाविद्यालय, लातूर (महाराष्ट्र)

Mob. No.: 9822251052
Email: drdayanandraje2013@gmail.com

सौ. सिमा दयानंद राजे

गृहिणी

इंजि. आकाश दयानंद राजे

B.Tech. Mech. (WCE, Sangli)
M.M.S. (JBIMS, Mumbai)
Management Associate

(Credit Analytics & Innovation Dept.)
HDFC Bank, India

डॉ. आदित्य दयानंद राजे

M.B.B.S.
AIIMS, Nagpur

सुनिल शिवाजी शिंदे
९९७०९४८९४७

सौ.सीमा सुनिल शिंदे
८६२४९२२९४५

विनायक सुनिल शिंदे
९८९०९६२०५५

सौ.श्रुति विनायक शिंदे

विनायक आर्ट्स

आमच्याकडे सार्वजनिक श्रीची मुर्ती मिळेल व
तसेच रिपेंटिंग करून मिळेल नवरात्रीच्या देवीची
मुर्ती मिळेल दिवाळीची खेळणी, किल्ले
लक्ष्मी व गौरीचे मुखवटे होलसेल भावात मिळतील

हनुमान हौसिंग सोसायटी, रुपीनगर, तळवडे, पुणे ४१२११४

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

डॉ. सागर स. कुंभार

MS(Ayu.)ENT
Reg. No. I-73769-A

उपलब्ध सुविधा

Complete Ear, Nose & Throat Care	Video Otoscopy
General Health Care	Audiometry
Ayurvedic ENT Consultation	Speech &
Vertigo Management	Voice Therapy
Ear Microscopy	Hearing Aids Facility

**For Appointment Please Call
99601 55907 / 99605 53689**

राजेश शिंदे
9850973056

महेंद्र शिंदे
9922434389

स्नेहल केटरर्स

आमच्याकडे कार्यासाठी
लागणारी सर्व भांडी, बुफे सेट, टेबल, खुर्ची, सतरंजी
भाड्याने मिळतील. सर्व प्रकारच्या केटरिंगच्या ऑर्डर्स स्विकारल्या जातील.

हनुमान हौसिंग सोसायटी, रूपीनगर, पुणे 411062

**Harishchandra
R. Salvi
D.OPT.**

Sushant's

SPECTACLES OPTICS & CONTACT LENS

4, Mahavir Niwas,
Sector No.21,
Opp. Centurion Mall,
Nerul-Seawood,
Navi Mumbai - 400 706.
Ph.: (022) 27702884

SPECTACLES SUSHANT OPTICIANS & Contact Lens Centre

5, Shivkrupa, Near Bombivli
Nagari Sahakari Bank,
Kulgaon, Badlapur(E)
(0251), 2694458, 2695566

Bhaskar Boritkar
M.: 8108727040

**Sou. Pushplata
Boritkar**

Vishal Boritkar
M.: 8108738776

Vivek B. Boritkar
M.: +91 9820722335

BHASKAR INDUSTRIES

- Mechanical Seals & Spares
- Precision Rubber Products
- Sheet Metal Products
- PTFE Products

Office : 1, Suraj Bhuvan,
Dadisheth Rd., Opp. Malad
Sahakari Bank, B.T. Branch,
Malad (W), Mumbai- 64.

Workshop : 256-A,
Bombay Talkies Compound,
Malad (W), Mumbai - 64.
Tel.: +91-22-28898844
Mob.: 9930115883

Website : www.bhaskarindustry.com

Email : info@bhaskarindustry.com

bhaskarindustires21@gmail.com

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

प्रेरणा स्थान

कै. विठ्ठल रामजी जोधळे

शांताबाई विठ्ठल जोधळे

लक्ष्मीबाई विठ्ठल जोधळे

सौ. सविता घ. जोधळे
मा. सरपंच सायखेडा ग्रामपालिका

घनश्याम जोधळे

वि. पवन घ. जोधळे
B.E. (Civil)

कार्याध्यक्ष : नाशीक जिल्हा कुंभार समाज संघटना
कुंभश्री प्रतिनिधी, माजी उपसरपंच सायखेडा
सदस्य : गंगाबिसन भुतडा नागरी पतसंस्था
संचालक : भाव्यश्री ग्रामीण बिगरशेती सह.पतसंस्था

त्रिमूर्ती विट उत्पादक व सप्लायर्स

मु.पो. सायखेडा, ता.निफाड, जि.नाशिक
9371528152

प्रो. जयवंत रामभाऊ कुंभार
B.Sc., D.Pharm.
9527187751

माजी पंचायत समिती सदस्य, कळंब
माजी सरपंच ग्रा.पं.मंगरुळ, कळंब
अध्यक्ष मेडिकल असोशिएशन, कळंब

सर्व प्रकारची देशी विदेशी औषधे मिळतील

शिवचरित्रायणकार

प्रा.धनाजीराव विठ्ठलराव राजे (कवी)
एम.ए.(अर्थशास्त्र व हिन्दी), बी.एड.

मा. उप प्राचार्य विवेकवर्धनी कनिष्ठ महाविद्यालय
देवणी जि.लातूर मोबाईल : 7875669376

सौ.चंद्रकला धनाजीराव राजे

एम.ए.(मराठी), डी.एड.
प्राथमिक शिक्षिका

जिल्हा परिषद शाळा,
लोणी, उदगीर, जिल्हा लातूर

चि.आकाश धानजीराव राजे
बी.एस.सी.अॅनीमेशन अॅण्ड डिजाइन
एम.एस.(एच.सी.आय.)

निवास : राजे निवास, अंबिका कॉलनी, मु.पो. ता. अहमदपूर
जिल्हा लातूर पिन 413515

चि.विशाल धानजीराव राजे
एम.डी.मॅडिसीन, प्रेस्टिजीयस युनिव्हर्सिटी
ऑफ सीलेसीया, पोलंड(शिकत आहे)

श्री दामन पंढरीनाथ भालेराव

सेवा निवृत्त उपअभियंता
जलसंपदा विभाग
9011004391

सौ.कल्पना दामन भालेराव

(M.Com)
उपाध्यक्ष लायन्स क्लब
इकोफ्रेडस् पुणे

कु.शाल्मली

B.E.(ENTC)

श्री.यतिन भिमराव कुंभार

M.S. Engg

सौ.तेजल यतिन कुंभार

M.B.A., M.S. Engg

निवृत्त उप अभियंता दामन भालेराव यांचा सत्कार
करताना कुंभश्री संपादक संजय राजे व ह.भ.प. वसंत महाराज सोमवंशी
४७, निवारा सोसायटी, श्रीधर नगर, धनकवडी, पुणे ४११०४३.

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

राजेद्र ह.कुंभार
8830560055

राहुल मा.कुंभार
9604423262

रोहित सु.कुंभार
9075637540

रोहन रा.कुंभार
9356794763

श्री. गाडगीळ ज्वेलर्स

सोने-चांदीचे होलसेल व्यापारी
माने बिल्डिंग, अशोक नगर, निपाणी

गुरुप्रसाद
ज्वेलर्स

सोने-चांदीचे होलसेल व्यापारी

शाखा क्र.१, गडहिंगलज, शाखा क्र.२ निपाणी
नेहरु चौक, रत्नशास्त्री मोतीवाला शेजारी, निपाणी

चांदीच्या मालाचे होलसेल निर्माते

कारखाना : मु.पो.तळंदगे, ता.कागल, जि.कोल्हापूर

निलेश बाळसराफ :
९३०९१८२५५७
संतोष जाधव :
९९६०८३२४७२

ऑफिस

९०२१०१५९२१

अक्षय शिंदे

७०५७३४३४८४

साखरपुडा पॅकेज : २५०००/-

बर्थ डे पॅकेज : ११०००/-

साई लॉन्स मंगल कार्यालय
हॉटेल साईकृपा अँड आईस्क्रीम पार्लर

दादा गेस्ट हाऊस
राहण्याची उत्तम सोय, २४ तास गरम पाणी

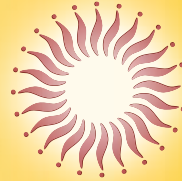
साई मंदिरासमोर, साबरगांव - मुंजाळवाडी रोड, ता. जुन्नर, पुणे

Vijay Kumbhar
9444908338

Kum. Sonali Vijay Kumbhar
B.Arch.,
M.S.C. Project Management
London

Pioneer - Punctual - Perfect
PLYDEAL

Chi. Ajay Vijay Kumbhar
Master of Aerospace Engg. Chennai
Master of Aerospace Engg. Netherland

PLYWOODS • BLOCK BOARDS • VENEERS • LAMINATES • TIMBER • MOULDINGS

139, Choolai High Road, Chennai 600112 T: 26692921, 26693761
E: plydealgmb@gmail.com / info@plydealchennai.com
Website www.plydealchennai.com

ह. भ. प. गुलाब महाराज विठोबा कुंभार
संस्थापक : संत गोरोबाकाका
पायी दिंडी सोहळा
M-9604040377
937377126

विश्वनाथ गुलाब कुंभार

सागर गुलाब कुंभार

चि. त्रीलोकेश गुलाब कुंभार

चैतन्य कनिफनाथ
वीट व बिल्डींग मटेरीयल सप्लायर्स

मु.पो. माऊ, ता.मावळ, जि.पुणे

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

श्री.नामदेवराव वि.कुंभार
संचालक मावळ ता.कृषी
उत्पन्न बाजार समिती
वरीष्ठ सल्लागार महाराष्ट्र
कुंभार समाज विकास संस्था
मा.ग्रा.पं.सदस्य वडेश्वर, माऊ
संचालक टाकवे बु.वि.को.सो.
९८८९५९२८८०/९८९०८७७९८०

श्री.मच्छंद्र ना.कुंभार
(मृदंगाचार्य)
९७६७९५०४९४

श्री.समिर ना.कुंभार
युवा अध्यक्ष अखिल महाराष्ट्र
कुंभार समाज विकास संस्था मावळ
सदस्य दिंडी सोहळा मावळ
७०३८९०३३३८

कु.वेदांत म.कुंभार

कु.सिद्धांत स.कुंभार

**कानिफनाथ कॅटल फीड
पशु स्वाद्य निमति**

**गवत व पेंढ्यांचे व्यापारी
चैतन्य कानिफनाथ ट्रान्सपोर्ट**

पत्ता - मु.माऊ, पो.टाकवे बु.ता.मावळ, जि.पुणे ४१२१०६

GKAMPS Technologies LLP

Subject Expertise

- NVH
- Dynamics
- CAE

- Product D & D
- Durability
- Thermal

Manish Kumbhar, Director
7888029614 / 9850893750

Office : 106, Magnolia Business Centre,
Pashan-Baner Link Road, Pune-21

केंद्रिय लोकसेवा आयोगातर्फे(UPSC) संदिप सदानंद कुंभार यांची तांत्रिक सल्लागार तथा सचिव पदी केंद्रिय बाष्पक मंडळ, नवी दिल्ली, येथे निवड. पहिल्या फोटोत संदिप कुंभार यांचे सर्व कुटुंबिय. दुसऱ्या फोटोत डावीकडून मुलगा चि.सुधांशु, पत्नी सौ.शुभांगी आणि मुलगी कु.सृष्टी(M.B.B.S.)

A Building Flat no. 1301 Puneville, Pharande Project, Kate wasti, Punawale - 411033 Mob.: 9158743668

आमचे प्रेरणास्थान

श्री.पांडुरंग विष्णु कुंभार
निवृत्त उपअभियंता
जलसंपदा विभाग

सौ.ज्योती पां.कुंभार

**ओम साई
डेंटल क्लिनिक**

डॉ.स्वप्निल पां.कुंभार
बी.डी.एस.(पुणे)

डॉ.सौ.सुचेता स्व. कुंभार
बी.ए.एम.एस.

किरण कॉम्प्लेक्स, एस.टी.स्टॅड समोर, कडेगाव, जि.सांगली 415304
मोबाईल 9156397609

महालक्ष्मी अपार्टमेंट, गाळा क्र.2, एस.जी.एम. कॉलेजसमोर,
विद्यानगर, कराड, जि.सातारा 415124
मोबाईल 7447566008

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

Manufacturer of All type of Stickers, Name Plates in Aluminium & SS,

ENTERPRISES
Flora

Email : floraenterprises@gmail.com

Contact No. 7385206159, 9822796159

Laser marking, Hard & Soft Anodiser

Works : Shed No.3,
Plot No. W-3, F-II Block,
MIDC, Pimpri,
Pune - 411 018
Maharashtra

SANJAY KUMBHAR
Proprietor

आमचे प्रेरणास्थान

कै. तुलसीभाई परमार

प्रो.नारायण तुलसीभाई परमार
9422738901

परमार
लस्सी हाऊस

राहुल अपार्टमेंट, बुरुडगांव रोड, आनंदव्रष्टीजी हॉस्पिटल जवळ, अ.नगर

**PRAJAPATI
ENTERPRISES**

SPECIALIST IN :
HEAT TREATMENT OF WOODEN
PALLET WITH ISPM-15

Approved by Govt. of India

Late Ramnaresh Prajapati

Ramgopal Prajapati
9890586006
8788970208

Abhinandan Prajapati
9850303603

Vinodkumar Prajapati

- ◆ **Office** : Plot No.17, Gat No. 485/2, Near Saubhagya Lawn, Papaya Nursery, Trimbak Road, Satpur, Nashik-422007
- ◆ **Factory** : Gut No.27/A, Plot No.7, Azad Nagar, Satpur Ambad Link Road, Ambad, Nashik 422010
- ◆ **Email** : prajapati2008_packing@rediffmail.com

प्रो. सुर्यकांत आ. शिर्के
(मा.सरपंच)
९९७०८८९८०५

अतुल सुर्यकांत शिर्के
७७४५००९८३३
९७६७२५३४३४

अंबिका रबर इंडस्ट्रिज

इंडस्ट्रियल व ऑटोमोबाईलचे सर्व प्रकारचे दर्जेदार रबर पार्टस्चे उत्पादक.

मु.पो.वाठार तर्फ वडगांव, ता.हातकणंगले, जि.कोल्हापुर

फोन : ०२३०.२४०७९७६

Web. : www.ambikarubber.com Email : ambikarubber4462@gmail.com

अॅड.बी.के.राजे

हायकोर्ट मुंबई

मो. 98192 85091

कायदेविषयक सल्लागार

कुंभश्री मासिक, पुणे

कार्यालय

३८५, जगन्नाथ शंकरशेठ रोड, चीराबाजार, मुंबई ४०० ००२

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

प्रो.संजय काळे
मा.प्राचार्य प्रगत
कला महाविद्यालय अ.नगर
मो.९८२२८८३३०९

सौ उज्वला काळे
मो.९४०३०२७५३९

सुशांत फाईन आर्ट

- पेन्टिंग • पोर्ट्रेट पेन्टिंग • फायबर म्युरल
- ब्राँझ स्कल्पचर • क्राय्टीव्हस्कल्पचर

स्टुडिओ मु.पो.भाळवनी, ता.पारनेर जि.अहमदनगर

श्री.चंद्रकांत कुंभार
संस्थापक अध्यक्ष
मोबाईल नं. 8805120829

संतोषी ग्रंथालय कर्वेनगर

हिंगणे होम कॉलनी
संतोषी सदन, कर्वेनगर, पुणे 411058

सहित्य सेवा सार्वजनिक ग्रंथालय
वारजे माळवाडी, पुणे 411058

सामाजिक, राजकीय, ऐतिहासिक, शैक्षणिक, वैज्ञानिक, बायोग्राफी
व्यक्तिमत्व विकास, स्पर्धा परीक्षांच्या सर्व विषयांची पुस्तके वाचनासाठी
उपलब्ध, तसेच सर्व दैनिके मासिके उपलब्ध, सभासद नोंदणी चालू आहे.

निवास : दोडके पार्क ए/502, वारजे माळवाडी, पुणे 52

॥श्री गणेशाय नमः ॥

॥श्री सातेरीदेवी प्रसन्न॥

कृष्णा उर्फ दाजी शेटकर

शेटकर आर्टस्

आमच्या येथे श्री गणेश, दुर्गा मातेच्या सुबक व सुंदर
शाडुमाती, पी.ओ.पी.च्या मुर्ती योग्य दरात मिळतील.
पोरवाल पार्क, टॅक रोड, शांतीनगर, येरवडा, पुणे-6
संपर्क : 9881981310 / 9890662848 / 9833342066

आमचे प्रेरणास्थान

मधुकर गरबड बोरसे
7588307281

सौ.मंगलाबाई मधुकर बोरसे
मा.सरपंच कनाशी

किरण मधुकर बोरसे
9423546363
प्रगतीशिल बागायतदार
शेतकरी

सचिन मधुकर बोरसे
9657461943
9021503568

SK TRADERS
General Merchant & Commission Agent

Post Kanashi, Tal.Kalwan, Dist.Nasik
Email : borsesachin321@gmail.com

कुंभश्रीच्या वाटचालीस हार्दिक शुभेच्छा!!

डॉ.सोनवणे डि.पी.

BAMS (Pune)

फॅमिलि फिजिशियन

9096491194 / 7588282381

श्री क्लिनिक

मु.पो.पिंपळगाव(खडकी) ता.आंबेगाव, जि.पुणे

॥ श्री गोरोबाकाका प्रसन्न ॥

श्री.बी.एस. कोते
9822747777

मा. अध्यक्ष, श्री ज्ञानेश्वर महाराज देवस्थान ट्रस्ट, आळे

श्री माऊली मोटर्स

आमचे येथे स्पे. महिंद्रा पिक अप,
इंडिका, सुमो, ४०७, ७०९, एल.पी.एस.ई.

जे.सी.बी. गाड्यांची खरेदी विक्री
कमिशनवर केली जाईल

श्री.रुपेश कोते
9561811777

श्री.प्रतिक शिंदे
9850506422

माऊली कोल डेपो

आमचे येथे दगडी कोळसा, राख, भिलाई राख,
बेळारी राख, गोवा राख, कोल्हापूर राख ठोक
व किरकोळ भावात मिळेल.

श्री.स्वप्निल शिंदे
9860244243
9890709205

मु.पो. आळेफाटा, ओतुर रोड, ता. जुन्नर, जि. पुणे

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

आमचे प्रेरणास्थान

श्री.निलेश प्रकाश भालेराव
डायरेक्टर
9921974777

श्री.प्रकाश शंकरराव भालेराव
9921546072

सौ.कल्पना प्रकाश भालेराव
8805253766

श्री.निखिल प्रकाश भालेराव
डायरेक्टर
9766456456

HOTEL DARJA

Hotel Darja is a popular restaurant in Wakad, Pune known for its authentic Maharashtrian and North Indian cuisine. Hotel Darja features a luxurious banquet hall that can accommodate 350 to 400 guests, perfect for lavish weddings, celebrations, and corporate events.

Address : Opp. Tip Top Hotel, Wakad, Pune

Special Non-Veg Thali, House of Biryani, House of Tandoor, Separate Veg Kitchen, Banquet Hall, Ample parking

Carstockxchange is a pre-owned car dealership located in Pune. a used car showroom that offers buying, selling, and exchanging of vehicles.

- 3 Free service
- 1 year warranty
- Free food vouchers
- Special offers for spot delivery & booking
- Attractive roi
- Min processing fees
- Funding upto 84 months
- 100% loan funding

All Types of Pre-Owned Cars Purchase, Sale & Exchange

S.No. 28.20 Near Wada Hotel, Next to Audi Showroom, Behind Tony Dhaba(Baner), Mumbai Bangalore Highway, Sutarwadi, Pashan, Pune - 411021

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

Shri. Arjun Ramchandra Kumbhar
+91 98203 10782

Shri. Prasad Arjun Kumbhar
+91 98203 10832

Shri. Sanjay Arjun Kumbhar
+91 98208 01813

Shri. Aditya Prasad Kumbhar
+91 99696 89247

Corporate Office:
1st Floor, Shriram Building,
Near Satyam Industrial Estate,
Station Road, Govandi East,
Mumbai - 400 088.

B. Ramchandra & Co.
Designing, Offset Printing & Packaging

DEDICATED TO CRAFTING IMPRINTS OF EXCELLENCE.
ONE PROJECT AT A TIME.

SANKALP
Healthcare And Allied Products (P) Ltd.

Dedication to pharmaceutical excellence, we stand as a beacon
of trust and reliability in the healthcare industry.

SAHAR LIFE
SCIENCES

Pledged to safeguard and enhance health,
one step, one day, and one life at a time.

गजानन हार्डवेअर स्टोअर्स

शिवाजी निवृत्ती कुंभार

मा.चेअरमन, गजानन ग्रामीण बिगरशेती सह.
पतसंस्था मर्यादित, पाटण
मो. 9881036296

स्वप्नील शिवाजी कुंभार
9763015296

चि.संकेत शिवाजी कुंभार
बॅचलर इन फाईन आर्ट्स

* अधिकृत विक्रेते *

एशियन कलर वर्ल्ड, नेरोलॅक, बर्जर, प्रिया पेन्टस्
व सर्व हार्डवेअर टोक व किरकोळ विक्रेते

जुना एस.टी. स्टॅंड, पाटण, जि. सातारा. फोन : 02372-283096

9763015296
8149373296

आर्यो

प्लंबिंग व
सॅनिटरीवेअर

**Eco
Premium
Luxury**

• Bathserve • Glowit • Gravity

प्लंबिंग व बाथरूम फिटींगच्या सर्व साहित्याचे भव्य दालन
कराड चिपळूण रोड, होंडा शोरूम जवळ, म्हावशीपेठ, पाटण, जि. सातारा

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

**प्रजापती कम्युनिटी
सर्विस फाऊंडेशन**

वित्तीय सहायता कार्यक्रम

यह कार्यक्रम

सभी प्रजापती/कुम्हार/कुमावत/कुंभार/आदि
समुदाय के छात्रों के लिए है। भारत के किसी भी राज्य के आर्थिक रूप से
अभावग्रस्त परिवारों के छात्र आवेदन करने के लिए पात्र है।

कुछ छात्रों को पहले ही यह वित्तीय सहायता मिल चुकी है,
इसलिए कृपया हमारे वित्तीय सहायता कार्यक्रम के लिए आवेदन करें।

वित्तीय सहायता के लिए दस्तावेज :

- छात्र और उनके माता-पिता के आधार कार्ड की कॉपी
- परिवार पहचान पत्र कॉपी (PPP/परिवार आईडी), राशन कार्ड कॉपी
- 10 वी कक्षा, 12 वी कक्षा, ग्रॅज्युएशन, पोस्ट ग्रॅज्युएशन मार्कशीट की कॉपी
- छात्र की नवीनतम फोटो और उसके हस्ताक्षर
- नवीनतम आय प्रमाणपत्र की कॉपी (इनकम सर्टिफिकेट)
- निवास प्रमाण पत्र (डोमासाईल सर्टिफिकेट) और जाति प्रमाण पत्र की कॉपी
- स्थायी मोबाईल नंबर और ईमेल आईडी
- वर्तमान शैक्षणिक कक्षा आईडी कार्ड की कॉपी
- पिता की मृत्यु का प्रमाण पत्र (यदि पिता की मृत्यु हो गई हो)
- प्रवेश रसीद की कॉपी (अॅडमिशन रिसीप्ट)
- विद्यालय छोड़ने का प्रमाण पत्र की कॉपी (स्कूल लिट्टींग सर्टिफिकेट)

वित्तीय सहायता के क्षेत्र :

- सरकारी, निम्न सरकारी और निजी कॉलेज के छात्रों के लिए।
- प्रोफेशनल ग्रॅज्युएट
- प्रोफेशनल पोस्ट ग्रॅज्युएट
- सभी इंजिनिअरिंग फिल्ड
- सभी मेडिकल और पैरामेडिकल फिल्ड
- एमबीए / लॉ / आर्किटेक्चर फिल्ड
- केवल प्रोफेशनल कोर्सेस के लिए कार्यक्रम
- क्षेत्र: संपूर्ण भारत

अपना पंजीकरण निचे दिए हुवे वेबसाईट पर जाकर करें।
<https://prajapatifoundation.org>
शर्ते लागू*

अधिक जानकारी :

+91 91375 94818 📞

संपर्क समय : सोमवार से शनिवार सुबह 10.30 बजे से शाम 7 बजे तक

www.prajapatifoundation.org 🌐

prajapaticsf@gmail.com ✉️

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

डॉ. विलास रा. नांदुरकर
जनसंपर्क अधिकारी

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ
मो.नं. 9011071076

प्रा.सौ. वैशाली विलास नांदुरकर
सचिव, विदर्भ कुंभार समाज

महिला मंडळ, अमरावती
मो.नं. 9552501076

डॉ. अभिलाष विलास नांदुरकर
M.B.B.S., M.D.(Medicine 11rd yr.)

शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय
नागपूर

निवास : आई, भक्तमंदिर, कुंभारवाडा,
बुधवारा, अमरावती ४४४६०९

कु.आकांक्षा विलास नांदुरकर
M.B.B.S., (11rd yr.)

डॉ.के.एन.एस.मेडिकल कॉलेज
लखनौ

Shyam Sunder Varma
Cell : +91 98900 45674

Kusum Shyam Varma

Sonali S. Varma
B.Arch.

Gautami S. Varma
B.Sc., D.C.E.

Himanshu S. Varma
12th Std.

KUSUM

KUSUM

PROPERTY DEVELOPER & PROMOTOR

BALAJI CONSTRUCTION

Office No.204, Creative Cameo, Plot No. 24/1, Sector No.38,
Near park Street, Rahatani, Pune - 17.
Tel.: +91-20-20270767 Email : shyamkusuk@gmail.com

**श्रीकृपा किराणा
अॅन्ड जनरल स्टोअर्स**

प्रोप्रा. विशाल दिगंबर सावरकर

मेन रोड, कोंढाळी, ता.काटोल, जिल्हा नागपूर ४४९९०३
मोबाईल : ९०२८९४५९२५

उदय कुंभार मो.नं. ७९८२३७८७९८२

**वसुधा
जनरल स्टोअर्स**

किराणा मालाचे होलसेल व रिटेल व्यापारी
सुपार मार्केट, गाळा नं.१, मेन रोड, मु.पो. ता.गडहिंग्लज, जि.कोल्हापुर

श्री मोहन दशरथ जगताप
९४०४६४०३२५

**दिपावली
शुभेच्छा**

शैक्षणिक क्षेत्रात

जिद्द, चिकाटी आणि अथक परिश्रमाने आई-वडीलांचे स्वप्न
साकार करणाऱ्या सर्व यशस्वी विद्यार्थ्यांचे मनःपूर्वक अभिनंदन!!

घाटा पिंपरी ता.आष्टी जि.बीड

यश ऑप्टीशियन

बिचकर आय क्लिनिक

मंगळवार बंद

प्रोप्रा. सचिन निवृत्ती कुंभार

प्रोप्रा. सचिन निवृत्ती कुंभार
Mob.: 8483829799

डी १०, भट्टड कॉम्प्लेक्स,
दत्त चौक, कराड

कुंभश्री परिवारांस व सर्व समाज बांधवांस आमच्या हार्दिक शुभेच्छा...!

'कुंभश्री' रुपी कल्पवृक्ष हा, लावूनिया आण्णा गेले ।
कल्पवृक्ष हा बहरूनी आला, याल का हो बघायला ॥

प्रेरणास्थान

संस्थापक कै. बाबुराव साळवी उर्फ आण्णा

संपादक : संजय पांडुरंग राजे
संचालिका : सौ. बीना संजय राजे

तुफानातील दिवे आम्ही, तुफानातील दिवे ।

तुफान वारा, पाऊसधारा मुळी न आम्हां शिवे ।

जळू परंतू धरती उजळू, प्रकाश समाजास असाच देऊ ।

असेच सांगणे, सुखी नांदणे हेच आम्हाला हवे ।

तुफानातील दिवे, आम्ही तुफानातील दिवे ॥

राष्ट्रीय पत्रिका कुंभश्री मासिक

कुंभश्रीरूपी दिवा प्रत्येकाचे घरी हवाच
(कुंभार समाजाच्या प्रगतीचा आलेख म्हणजे कुंभश्री)

कुंभश्री वधु-वर सूचक मंडळ सून मनपसंत हवी, जावई मनपसंत हवा,
चला तर मग आम्हाकडे आपल्या मुला-मुलींची नोंदणी करा आणि वेबसाईट मार्गदर्शन मिळवा

Visit us at www.kumbhashree.com • kumbhshree@gmail.com

कुंभश्री मोबाईल ॲप (Kumbhashree APP) Playstore वरून डाऊनलोड करून सुविधांचा लाभ घ्या.

कुंभश्री वधुवर नोंदणी + द्वैवार्षिक सभासद	रु. १,०००.००
कुंभश्री पंचवार्षिक सभासद	रु. १,१००.००
कुंभश्री दशवार्षिक सभासद	रु. २,१००.००
कुंभश्री आजीव सभासद (२५ वर्षे).....	रु. ५,०००.००

कुंभश्रीची अतुलनिय सामाजिक कामगिरी

- * कुंभश्री विद्यार्थी दत्तक योजनेअंतर्गत अनेक अत्यंत हुषार गरीब विद्यार्थ्यांना उच्च शिक्षणासाठी बीन व्याजी शिष्यवृत्ती
- * कुंभश्री शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत इ १०वी, १२ वीच्या हजारो गरीब व हुशार मुलांना लाखो रुपयांची शिष्यवृत्ती प्रदान.
- * कुंभश्री वधुवर सूचक मंडळातर्फे आत्तापर्यंत ७००० पेक्षा जास्त विवाहयोग जुळून आले.
- * कुंभश्रीमध्ये गुणगौरव, अभिनंदन आणि सर्व बातम्या विनामुल्य प्रकाशित केल्या जातात.
- * कुंभार समाजातील लेखक, कवि, कार्यकर्ते व सर्वांसाठी हक्काचे मौल्यवान व्यासपिठ.
- * सुमारे ७००० वर्गणीदार दोन लक्ष जाणता वाचक वर्ग.
- * कुंभश्रीमधील जाहिरातदारांची व्यवसाय वृद्धी होते तसेच त्यांचे समाजातील स्थान व प्रतिष्ठा उंचावते.

आजच आपली वर्गणी किंवा जाहिरात नजिकच्या कुंभश्री प्रतिनिधीकडे जमा करा अथवा खालील बँकेत जमा करावी.
बँकेचे नाव : बँक ऑफ महाराष्ट्र शाखा : निगडी, पुणे
सेव्हींग खाते क्रमांक : 68027587242
ISFC CODE : MAHB0000601 नांव : संजय पांडुरंग राजे
रक्कम बँकेत जमा केल्यानंतर जमेची पावती व आपला पत्ता ९५०३४२८९८७ या क्रमांकावर त्वरीत व्हाट्सअप करावी

PAY ON 9822838169

कुंभश्री मासिक

संजय राजे, संकल्प अपार्टमेंट, फ्लॉट नं.३, दुसरा मजला, सेक्टर नं.२७ अ,
फ्लॉट नं.६७, लोकमान्य हॉस्पिटल जवळ, प्राधिकरण निगडी, पुणे ४११०४४
मोबा. ९८२२८३८९६९ / ९५०३४२८९८७
मोबाईल वरून संपर्क करून घेणे.